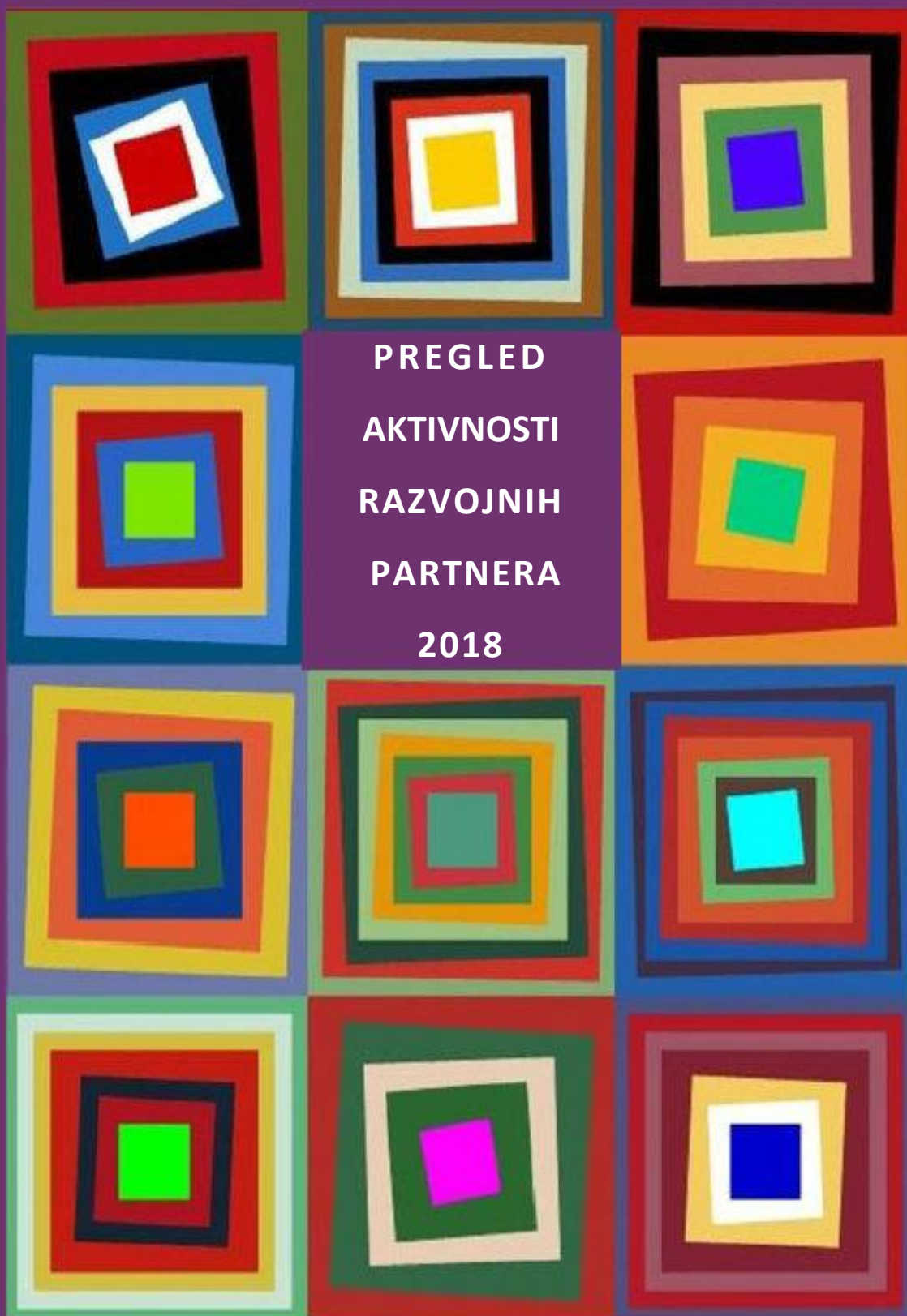

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo financija i trezora

Skraćenice.....	4
Uvod	6
Pregled ODA pomoći u 2018	8
I Zbirni pregled alociranih i isplaćenih ODA sredstava	8
II Pregled alociranih i isplaćenih grant sredstava i zajmova po razvojnim partnerima	10
III Pregled alociranih i isplaćenih ODA sredstava po sektorima	12
Pregled aktivnosti razvojnih partnera po sektorima	16
Demokracija i upravljanje.....	18
Vladavina prava i temeljna prava	30
Okoliš i klimatske politike.....	42
Transport.....	52
Energija.....	60
Konkurentost i inovacije.....	66
Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike	74
Poljoprivreda i ruralni razvitak	84
Regionalna i teritorijalna suradnja	92
Međusobno povezani sektori.....	96
Profili razvojnih partnera.....	98
Hrvatska.....	100
Republika Češka.....	102
Francuska	106
Njemačka.....	108
Mađarska.....	112
Italija / Talijanska agencija za razvojnu suradnju (AICS)	114
Japan.....	118
Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske	122
Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške	124
Slovenija	126
Švedska / Švedska agencija za međunarodnu suradnju (Sida).....	130
Švicarska.....	134
Sjedinjene Američke Države / Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)	138
Ujedinjeno Kraljevstvo / Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)	142
Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)	144
Europska unija (EU)	148
Europska investicijska banka (EIB)	154
Ujedinjeni narodi (UN)	156
Svjetska banka	160
Međunarodna financijska korporacija u Bosni i Hercegovini (IFC)	164
Zaključci	166
Literatura	168

AICS	Talijanska agencija za razvojnu suradnju
ACIPS	Asocijacija Alumni Centra za interdisciplinarne postdiplomske studije
ADC	Austrijska agencija za razvitak i suradnju
APOSO	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
BATA	Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine
BDBiH	Brčko Distrikt BiH
BHDCA	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
BHMAC	Centar za uklanjanje mina u BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
CAP	Zajednička poljoprivredna politika
CARDS	Pomoć Zajednice za obnovu, razvitak i stabilizaciju
CCI	Centri civilnih inicijativa
CCSP	Centar za promociju civilnog društva
CDS	Strategija razvitka BiH
CEB	Razvojna banka Vijeća Europe
CEDAW	Odbor za uklanjanje diskriminacije protiv žena
CEE	Srednja i Istočna Europa
CEEN	Mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju u Srednjoj i Istočnoj Europi
CEFTA	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini
CHU	Centralna harmonizacijska jedinica
CIP	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
CoE	Vijeće Europe
CoEM	Konferencija ministara obrazovanja
CRA	Regulatorna agencija za komunikacije
CREDO	Konkurentski regionalni ekonomski razvitak
CRS	Catholic Relief Services - Katolička pomoć
CS	Civilno društvo
DAC	Povjerenstvo za razvojnu pomoć
DCF	Forum za koordinaciju razvojnih partnera
DEI	Direkcija za europske integracije
DEMA	Agencija Kraljevine Danske za upravljanje u izvanrednim situacijama
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DFID	Odjel Ujedinjenog Kraljevstva za međunarodni razvitak
DIA	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
DIS	Decentralizirani informacijski sustav
EASA	Europska organizacija za zrakoplovnu sigurnost
EBRD	Europska banka za obnovu i razvitak
EC	Europska komisija
ECD	Razvitak u ranom djetinjstvu
ECRAN	Okolišno-klimatska regionalna mreža za pridruživanje
ECSEE	Energetska zajednica Jugoistočne Europe
EEC	Europska energetska zajednica
EFSE	Europski fond za Jugoistočnu Europu

EIB	Europska investicijska banka
EQF	Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje
ERA	Europski istraživački prostor
ERDF	Europski fond za regionalni razvitak
ERP	Program ekonomskih reformi
ETF	Europska fondacija za obuku
EU	Europska unija
EUD	Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini
EUFOR	Snage Europske unije
EUROSTAT	Ured za statistiku Europske unije
FAO	Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu
FARMA	Projekt razvitka tržišne poljoprivrede
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FCO	Ministarstvo vanjskih poslova i poslova Commonwealth-a
FDIs	Izravna strana ulaganja
FIGAP	Fond za implementaciju Gender akcijskog plana BiH
FIRMA	Poboljšanje intervencija za brzi napredak na tržištu
FRONTEx	Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama zemalja članica EU
GAVI	Globalna alijansa za cjepiva i imunizaciju
GCI	Indeks globalne konkurentnosti
GDP	Bruto domaći proizvod
GEF	Globalni fond za okoliš
GFATM	Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije
GIZ	<i>Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit</i>
GNI	Bruto domaći prihod
GOFBP	Globalni okvir fiskalnog bilanca i politika u BiH
GOLD	Program za unapređenje lokalnog razvitka
HEA	Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta
IBM	Integrirano upravljanje granicom
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvitak
ICAO	Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva
ICMP	Međunarodna komisija za nestale osobe
ICT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
ICTY	Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju
IDA	Međunarodna asocijacija za razvitak
IFAD	Međunarodni fond za poljoprivredni razvitak
IFC	Međunarodna financijska korporacija
IFIs	Međunarodne financijske institucije
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMAP	Program integriranog protuminskog djelovanja
INTERPOL	Međunarodna kriminalističko-policijska organizacija
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
IPA	Instrument za predpristupnu pomoć
IPARD	Instrument predpristupne pomoći Europske unije za ruralni razvitak

ITF	Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama
JICA	Japanska agencija za međunarodnu suradnju
JICS	Japanski sustav za međunarodnu suradnju
JSRS	Strategija reforme sektora pravde
KfW	<i>Kreditanstalt für Wiederaufbau</i>
KM	Konvertibilna marka
LEAP	Lokalni akcijski plan zaštite okoliša
MAP	Aksijski plan za članstvo u NATO-u
MARPOL	Međunarodna pomorska organizacija
MEASURE	Projekt potpore aktivnostima monitoringa i evaluacije
MIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
MMF	Međunarodni monetarni fond
MO	Ministarstvo obrane
MoR	Memorandum o razumijevanju
MSME	Mikro, mala i srednja poduzeća
MTS	Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave
NATO	Sjevernoatlantski savez
NEAP	Državni akcijski plan za zaštitu okoliša
NERDA	Regionalna razvojna agencija za SI BiH
NVO	Nevladine organizacije
OCD	Organizacije civilnog društva
ODA	Službena pomoć za razvitak
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak
OFID	OPEC-ov fond za međunarodni razvitak
OHR	Ured visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU
ORF	Otvoreni regionalni fond
OSA	Obavještajno-sigurnosna agencija
OSCE	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
PAR	Reforma javne uprave
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave
PFM	Upravljanje javnim financijama
PIFC	Javna unutarnja financijska kontrola
PIMIS	Informacijski sustav za upravljanje javnim investicijama
PJI	Program javnih investicija
REDAH	Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu
RCC	Regionalno vijeće za suradnju
REZ	Regionalne razvojne agencije za regiju Centralna BiH
RS	Republika Srpska
SAA	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SALW	Malokalibarsko oružje i lako naoružanje
SAP	Proces stabilizacije i pridruživanja
SDC	Švicarska agencija za razvitak i suradnju
SDGs	Ciljevi održivog razvitka
SEE	Jugoistočna Europa
SEECEL	Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija zemalja jugoistočne Europe

SEESAC	Centar za kontrolu malog i lakog oružja za JI Europu
SEETO	Transportni opservatorij za Jugoistočnu Europu
SERC	Državna regulatorna komisija za električnu energiju
SEPKA	Asocijacija šefova policija Jugoistočne Europe
Sida	Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju
SIPA	Državna agencija za istrage i zaštitu
SIPPO	Švicarski program namijenjen promoviranju izvoza
SIS	Strategija socijalne uključenosti
SMEs	Mala i srednja poduzeća
SPPD	Strateško planiranje i razvoj javnih politika
SSPACEI	Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i europske integracije
TA	Tehnička pomoć
TACSO	Tehnička pomoć za organizacije civilnog društva
TAIEX	Ured za tehničku pomoć i razmjenu informacija
TIR	Međunarodni tranzitni sustav za prijevoz robe u cestovnom prometu
UIC	Međunarodna unija željeznica
UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
UN	Ujedinjeni narodi
UNCT	Tim Ujedinjenih naroda u BiH
UNDAF	Okvir Ujedinjenih naroda za pomoć u razvoju
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za zaštitu okoliša
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UNFCCC	Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime
UNFPA	Populacijski fond Ujedinjenih naroda
UNICEF	Fond Ujedinjenih naroda za djecu
UNIDO	Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvitak
UNIFEM	Razvojni fond Ujedinjenih naroda za pitanja žena
UNIFEM CEE	Ured Razvojnog fonda Ujedinjenih naroda za pitanja žena za Središnju i Istočnu Europu
UNSCR	Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda
UNV	Volonteri Ujedinjenih naroda
USA	Sjedinjene Američke Države
USAID	Američka agencija za međunarodni razvitak
UWWT	Tretman otpadnih voda u urbanim područjima
VET	Strukovno obrazovanje i obuka
VSTV	Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće
WB	Svjetska banka
WBIF	Investicijski okvir za Zapadni Balkan
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
WTO	Svjetska trgovinska organizacija

Ministarstvo financija i trezora/Sektor za finansijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći je u suradnji sa predstavnicima institucija u Bosni i Hercegovini i članicama Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF), pripremio Izvješće Pregled aktivnosti razvojnih partnera za 2018. godinu (DMR 2018).

Izvješće Pregled aktivnosti razvojnih partnera u 2018. godini pripremljeno je na temelju odgovora iz upitnika koje su dostavile institucije u Bosni i Hercegovini i članice Foruma za koordinaciju razvojnih partnera u BiH, i drugih relevantnih strateških dokumenata. Finansijski dio Izvješća temelji se na podacima iz DMD baze podataka, u koju su razvojni partneri unijeli svoje nove projekte, te ažurirali podatke o projektima u tijeku.

Izvješće pruža sveobuhvatan pregled projekata i programa koje su sredstvima Službene pomoći za razvitak (ODA) podržale članice Foruma za koordinaciju razvojnih partnera, informacije o najnovijim razvojnim aktivnostima i reformama provedenim u prioritetnim sektorima u Bosni i Hercegovini tijekom 2018. godine, kao i planiranim razvojnim aktivnostima.

Klasifikacija prioritetnih sektora temelji se na sektorskoj metodologiji izvještavanja koja je definirana u IPA II regulativi za razdoblje 2014 – 2020, sukladno težnji Bosne i Hercegovine za članstvo u EU, kao i činjenicu da većina razvojnih partnera podržava realizaciju prioriteta vezanih za proces EU integracija.

S tim u svezi, u Izvješću je prikazan i analiziran pregled Službene pomoć za razvitak (ODA), usmjerene u sljedeće prioritetne sektore u Bosni i Hercegovini:

- Demokracija i upravljanje
- Vladavina prava i temeljna prava
- Okoliš i klimatske politike
- Transport
- Energija
- Konkurentnost i inovacije
- Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike
- Poljoprivreda i ruralni razvitak
- Regionalna i teritorijalna suradnja
- Međusobno povezani sektori

Proces europskih integracija uključuje sveobuhvatno prilagođavanje politika, institucijskog okvira i pravnog sustava s ciljem dostizanja europskih standarda u svim oblastima. Pri tomu proces pravne harmonizacije i prihvatanja europskih standarda podrazumijeva opsežne unutarnje reforme, opću konsolidaciju sustava, snažniji ekonomski razvitak u oblastima koje utječu na dinamiku odnosa Bosne i Hercegovine i Europske unije. Međunarodna zajednica, a posebice članice Foruma za koordinaciju razvojnih partnera imaju značajnu ulogu u tom procesu, kroz pružanje finansijske potpore reformskim aktivnostima i programima.

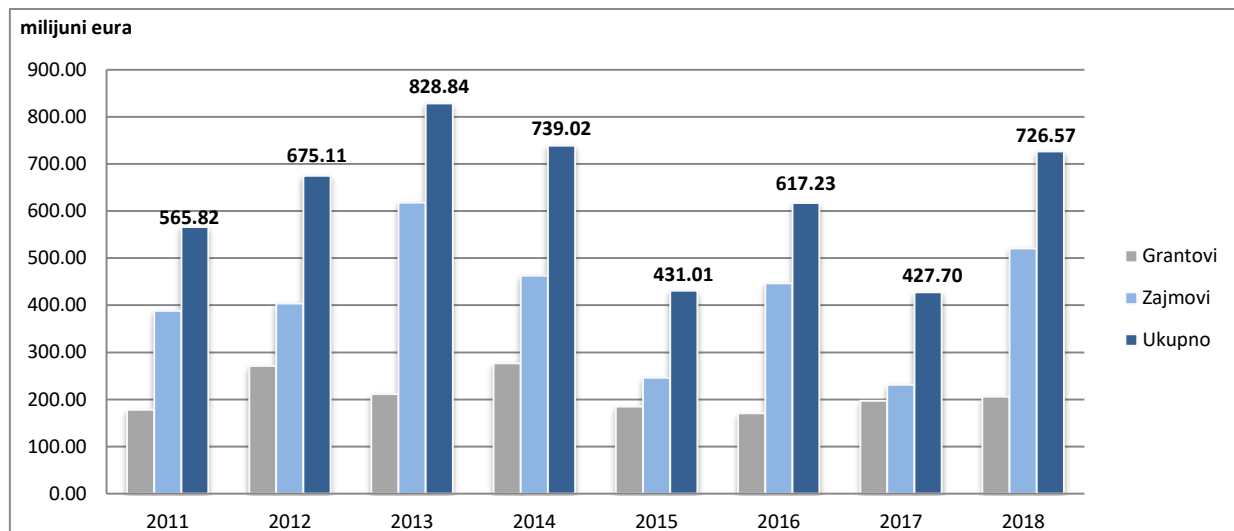
U okolnostima u kojima se Službena ODA kontinuirano smanjuje, učinkovito i djelotvorno korištenje sredstava, kao i uspostavljanje međusobnog partnerskog odnosa od ključnog je značaja za uspjeh reformi u Bosni i Hercegovini. Sukladno tomu, Ministarstvo financija i trezora je u 2018. godini provodilo aktivnosti na daljnjem unapređenju učinkovitosti korištenja međunarodne pomoći.

Izvješće Pregled aktivnosti razvojnih partnera 2018 će nakon usvajanja od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, biti dostupno na stranici Ministarstva financija i trezora www.mft.gov.ba i Foruma za koordinaciju razvojnih partnera www.donormapping.ba

I Zbirni pregled alociranih i isplaćenih ODA sredstava

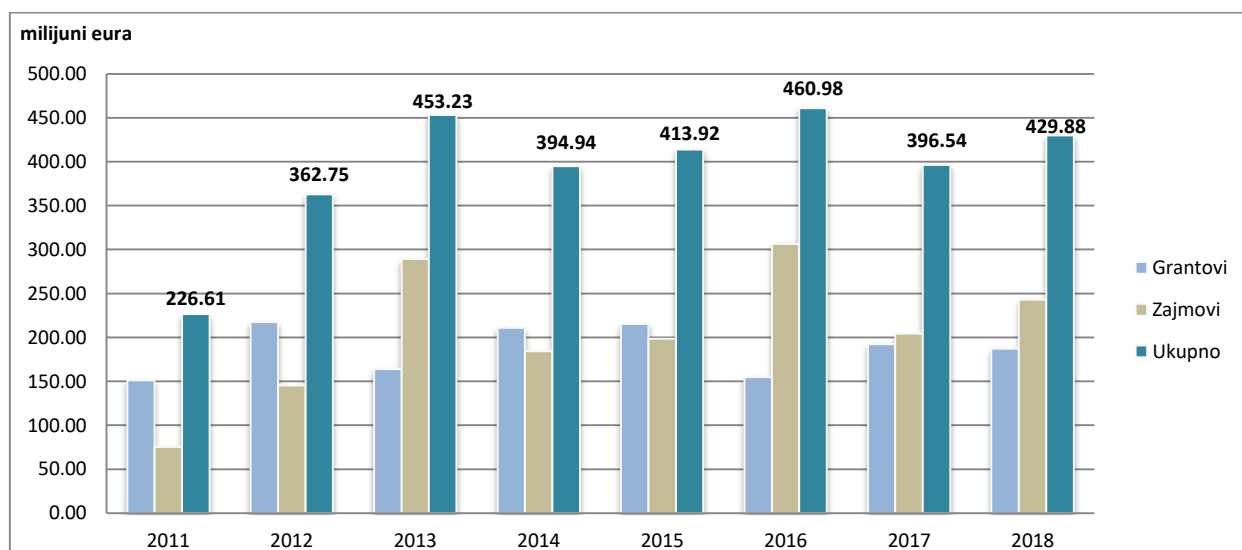
Ukupno alocirana Službena pomoć za razvitak (ODA) za Bosnu i Hercegovinu je u 2018. godini iznosila € 726.57 milijuna, od čega je € 206.09 milijuna ili 28.4% grant sredstava, a € 520.48 milijuna ili 71.6% zajmova, što u odnosu na 2017. godinu predstavlja rast od € 298.86 milijuna ili 69.9% (grafikon 1.).

Grafikon 1. Ukupno alocirana ODA u BiH za razdoblje 2011-2018

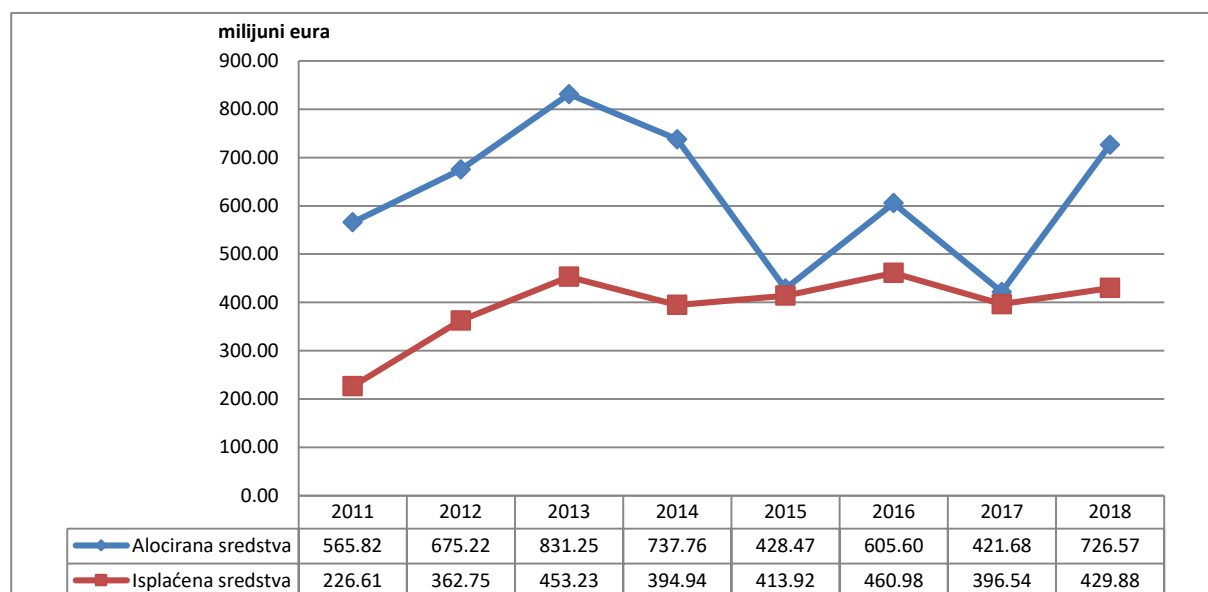
Ukupno isplaćena ODA sredstva u 2018. godini iznosila su € 429.88 milijuna, od čega je € 187.06 milijuna ili 43.5% grant sredstava, a € 242.82 milijuna ili 56.5% zajmova, što predstavlja rast u odnosu na prethodno prikazano razdoblje. Rast ukupno isplaćenih ODA sredstva u usporedbi sa 2017. godinom, iznosi € 33.3 milijuna ili 8.4%. Također, u odnosu na 2017. godinu vidljiv je pad isplaćenih grantova u iznosu od € 5.1 milijuna i rast isplaćenih zajmova u iznosu od € 38.4 milijuna. Prikazano povećanje isplaćenih zajmova je dijelom rezultat proceduralne fleksibilnosti i unaprijeđene realizacije projekata, kao i dinamike kreditnih isplata potpisanih u prethodnim godinama (grafikon 2.).

Grafikon 2. Ukupno isplaćena ODA u BiH za razdoblje 2011-2018

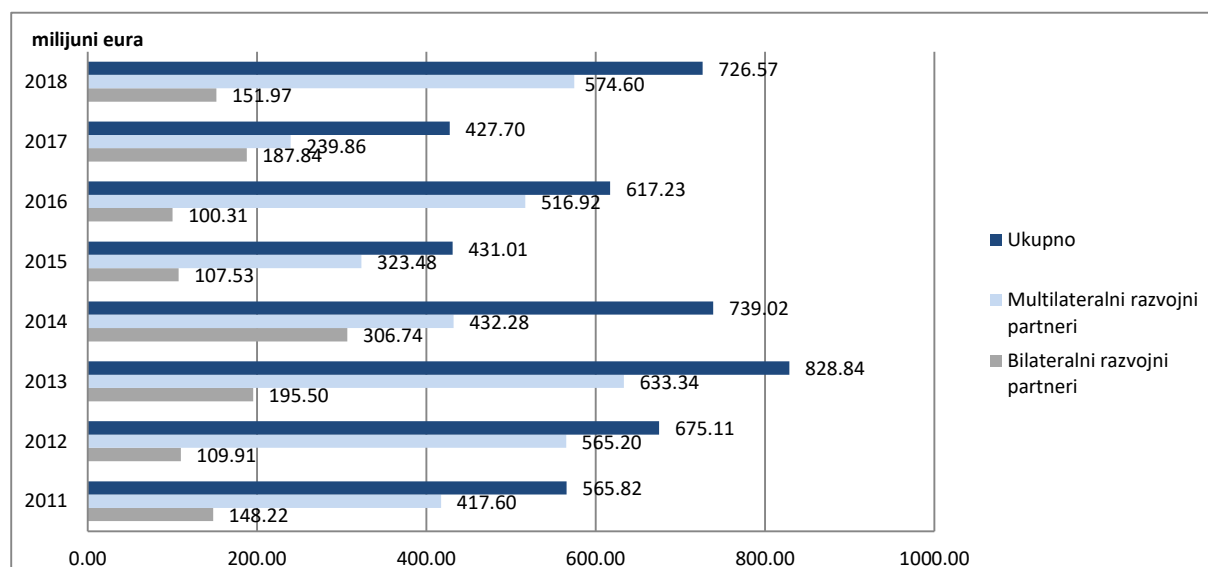
Usporedni pregled ukupno alociranih i isplaćenih ODA sredstava u BiH za razdoblje 2011-2018 prikazan je u grafikonu 3.

Grafikon 3. Ukupno alocirana i isplaćena ODA u BiH za razdoblje 2011-2018

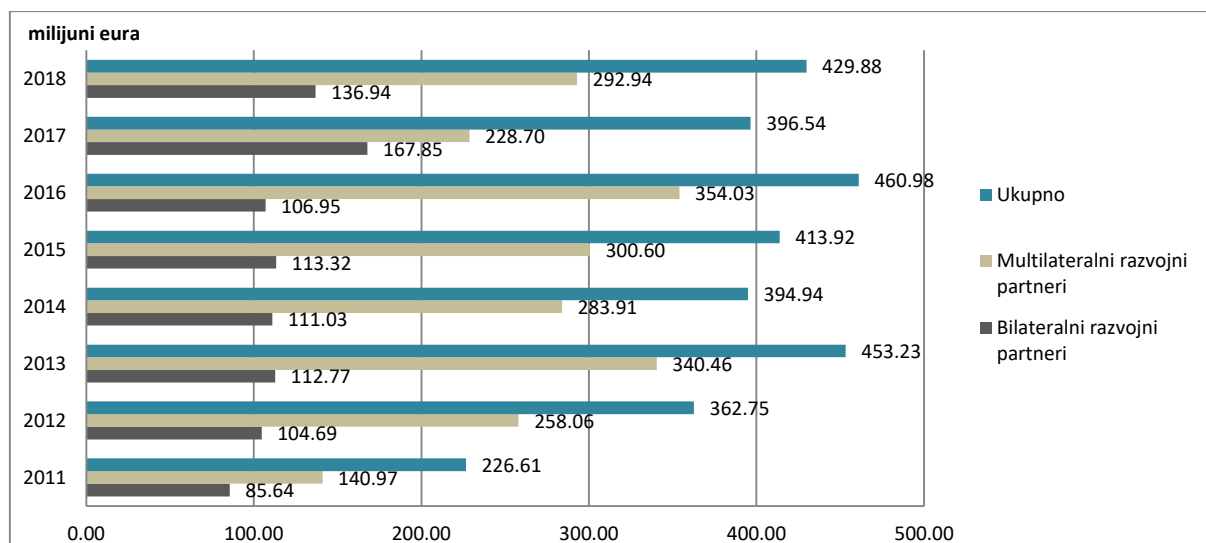

U grafikonu 4. prikazan je omjer sudjelovanja bilateralnih i multilateralnih razvojnih partnera u ukupno alociranim ODA sredstvima po godinama za razdoblje 2011 – 2018 godina. Od ukupno alociranih € 726.57 milijuna ODA sredstva u 2018. godini, bilateralni razvojni partneri alocirali su € 151.97 milijuna ili 21%, a € 574.60 milijuna ili 79% su alocirali multilateralni razvojni partneri, što predstavlja značajan rast učešća multilateralnih razvojnih partnera u ukupno alociranim sredstvima u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 4. Sudjelovanje bilateralnih i multilateralnih razvojnih partnera u ukupno alociranoj ODA-i po godinama

Grafikon 5. Sudjelovanje bilateralnih i multilateralnih razvojnih partnera u ukupno isplaćenju ODA-i po godinama

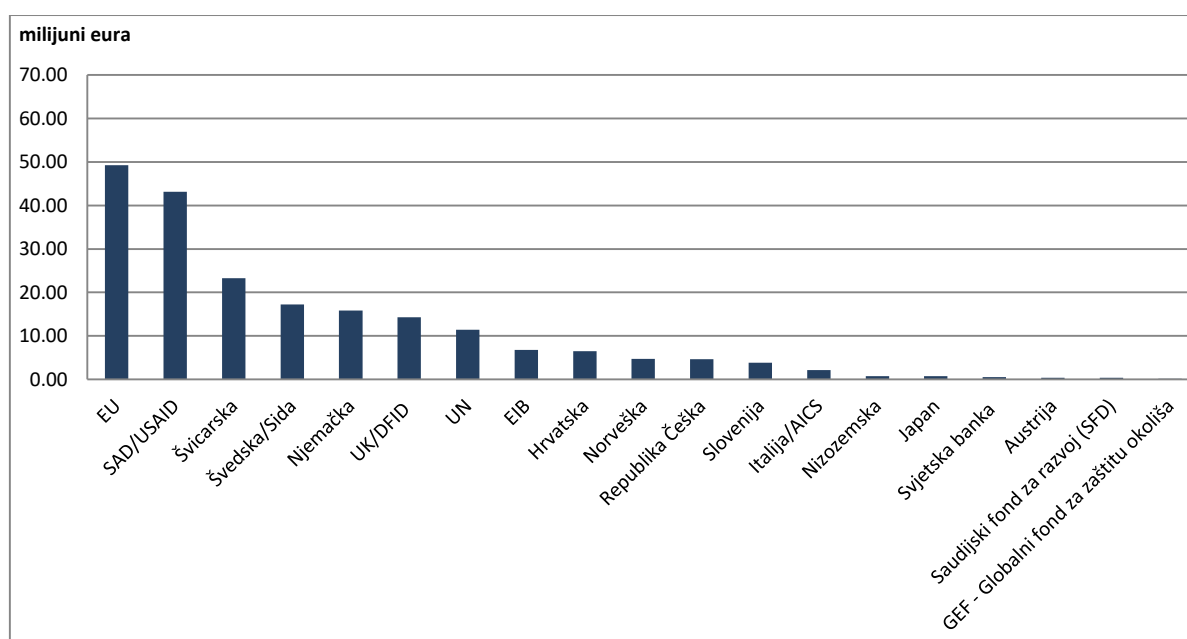
Omjer sudjelovanja bilateralnih i multilateralnih razvojnih partnera u ukupno isplaćenim ODA sredstvima po godinama za razdoblje 2011 – 2018. godina je sličan omjeru za alocirana ODA sredstva, prikazanim u grafikonu 4. Od ukupno isplaćenih ODA sredstava multilateralni razvojni partneri sudjeluju sa 68%, a bilateralni razvojni partneri 32%.

II Pregled alociranih i isplaćenih grant sredstava i zajmova po razvojnim partnerima

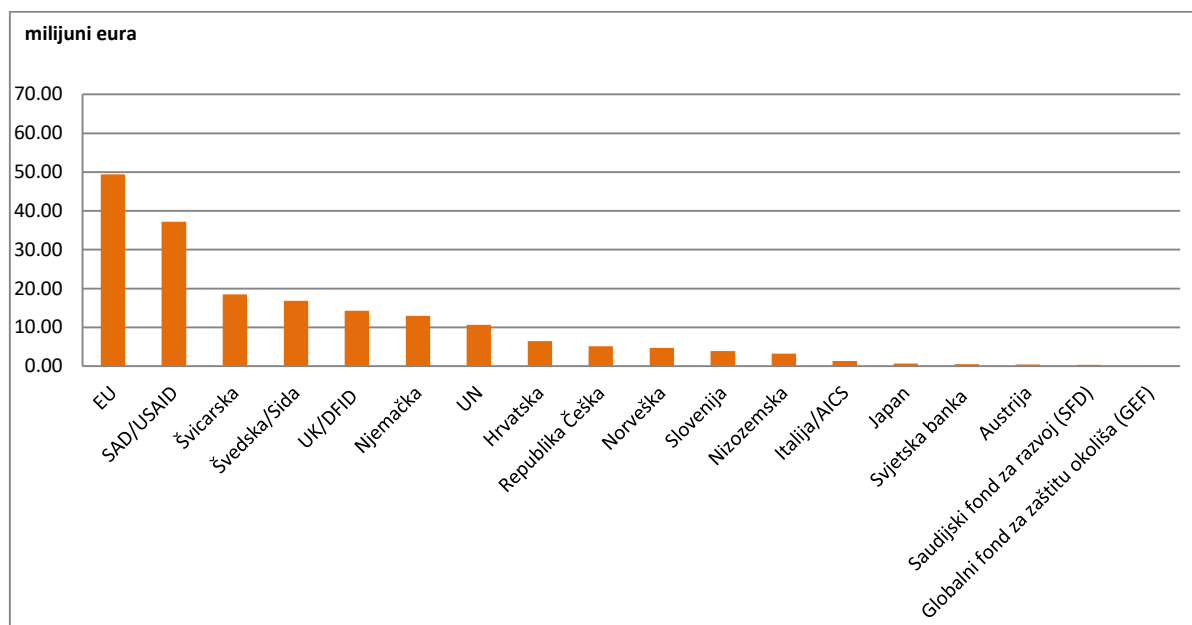
U 2018. godini ukupno je alocirano € 206.09 milijuna a isplaćeno € 187.06 milijuna grant sredstava.

U grafikonima 6. i 7. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja. Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos sredstava su EU, SAD/USAID, Švicarska, Švedska/Sida, UK/DFID i Njemačka.

Grafikon 6. Alocirana grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

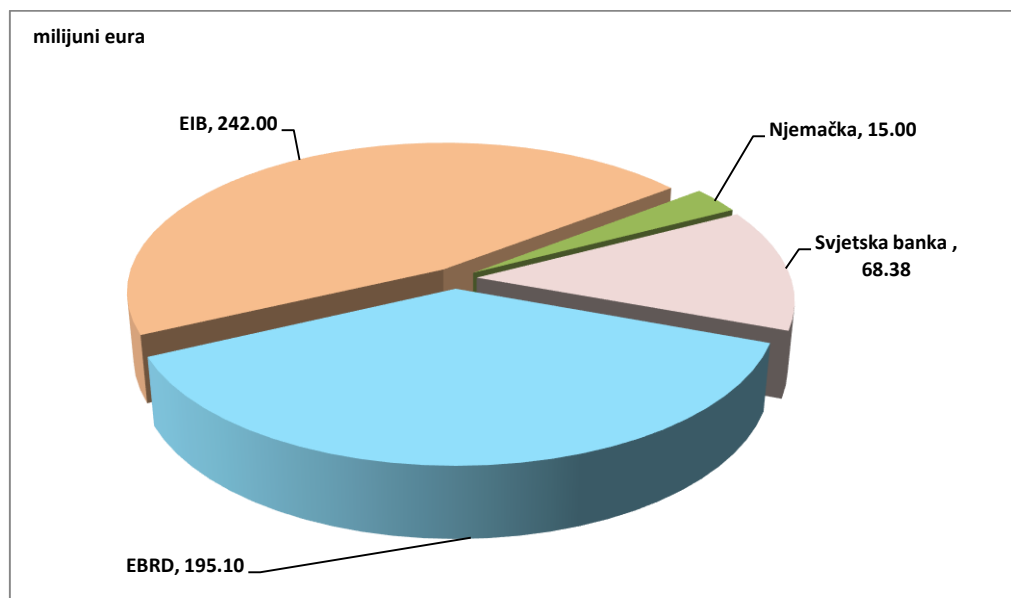
Grafikon 7. Isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

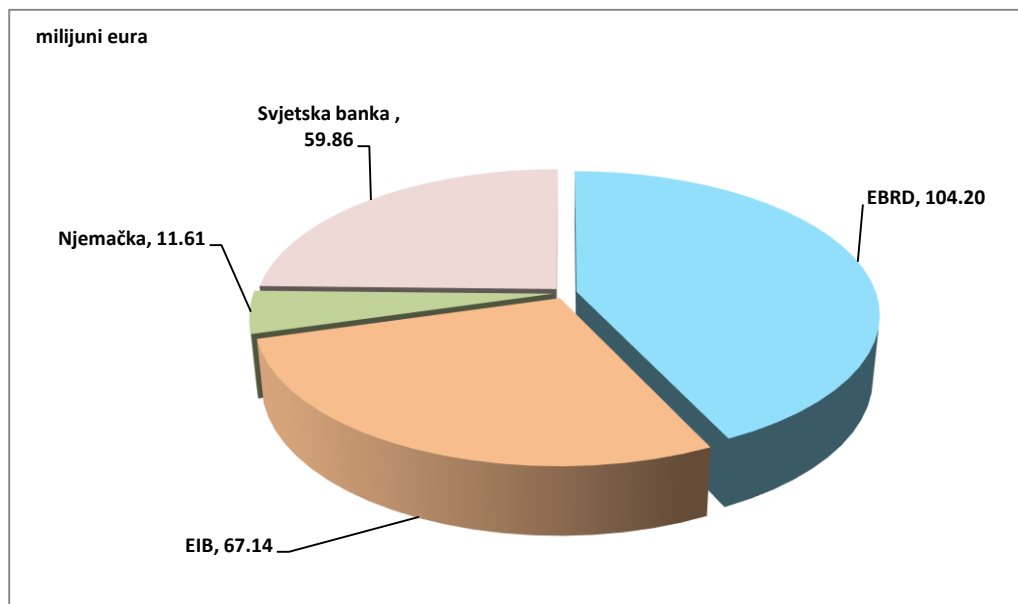
U 2018. godini ukupno je alocirano € 520.48 milijuna a isplaćeno € 242.82 milijuna zajmova.

U grafikonima 8. i 9. prikazani su alocirani i isplaćeni zajmovi u 2018. godini. Zajmodavci u 2018. godini su Europska investicijska banka (EIB), Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD), Svjetska banka (WB) i Njemačka.

Grafikon 8. Alocirana sredstva po zajmodavcima u 2018. godini

Grafikon 9. Isplaćena sredstva po zajmodavcima u 2018. godini

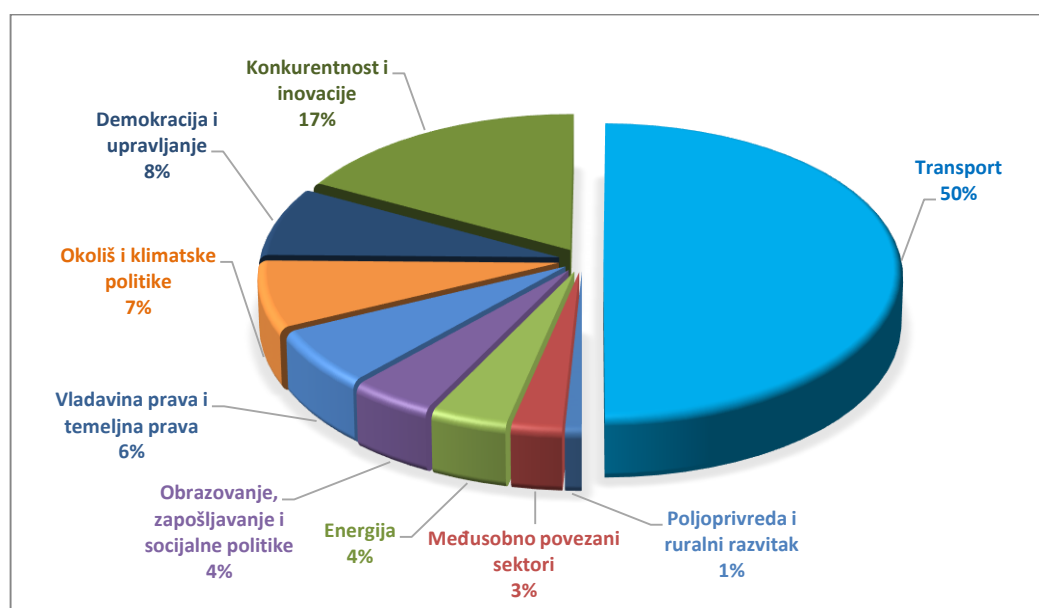

III Pregled alociranih i isplaćenih ODA sredstava po sektorima

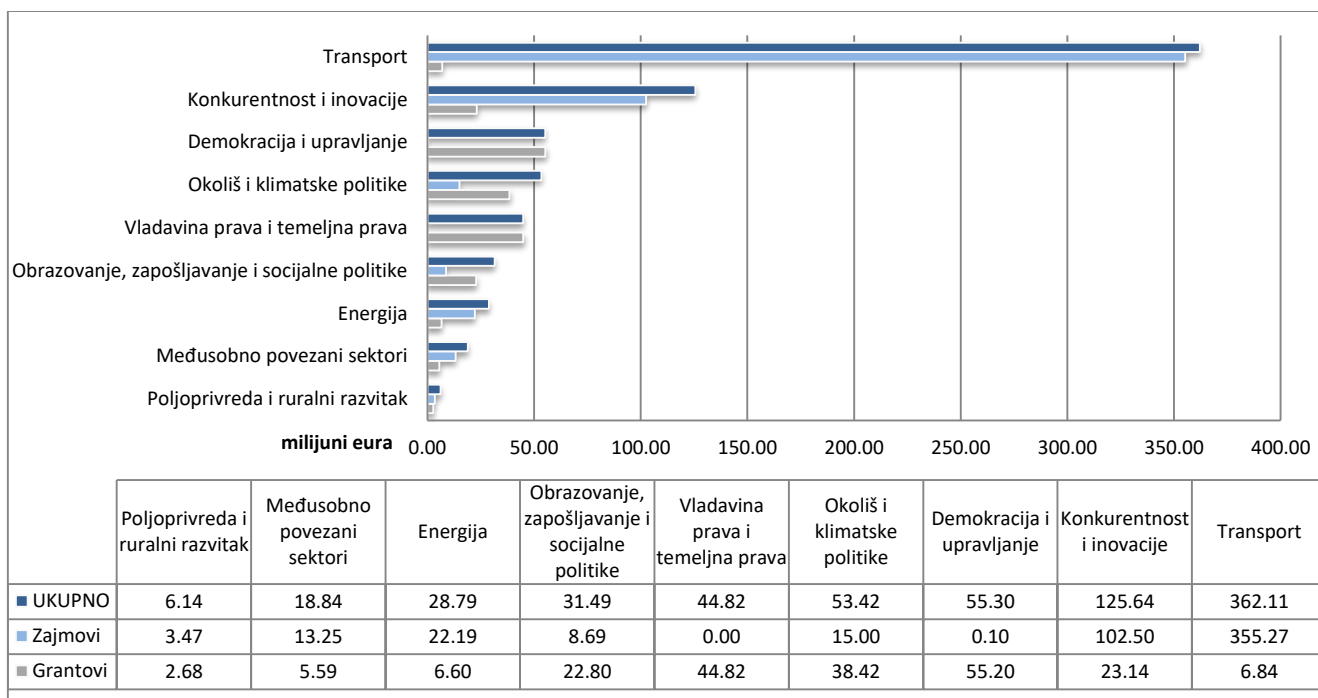
U 2018. godini ukupno alocirana ODA u Bosni i Hercegovini u IPA II sektore iznosi € 726.57 milijuna, od čega je € 206.09 milijuna grant sredstava i € 520.48 milijuna zajmova. (grafikoni 10. i 11.)

Od ukupno alociranih sredstava, 82% je alocirano u četiri sektora i to: Transport 50%, Konkurentnost i inovacije 17%, Demokracija i upravljanje 8% i Okoliš i klimatske politike 7%, dok je u sve ostale sektore alocirano 18%.

Grafikon 10. Ukupno alocirana ODA po sektorima u 2018. godini

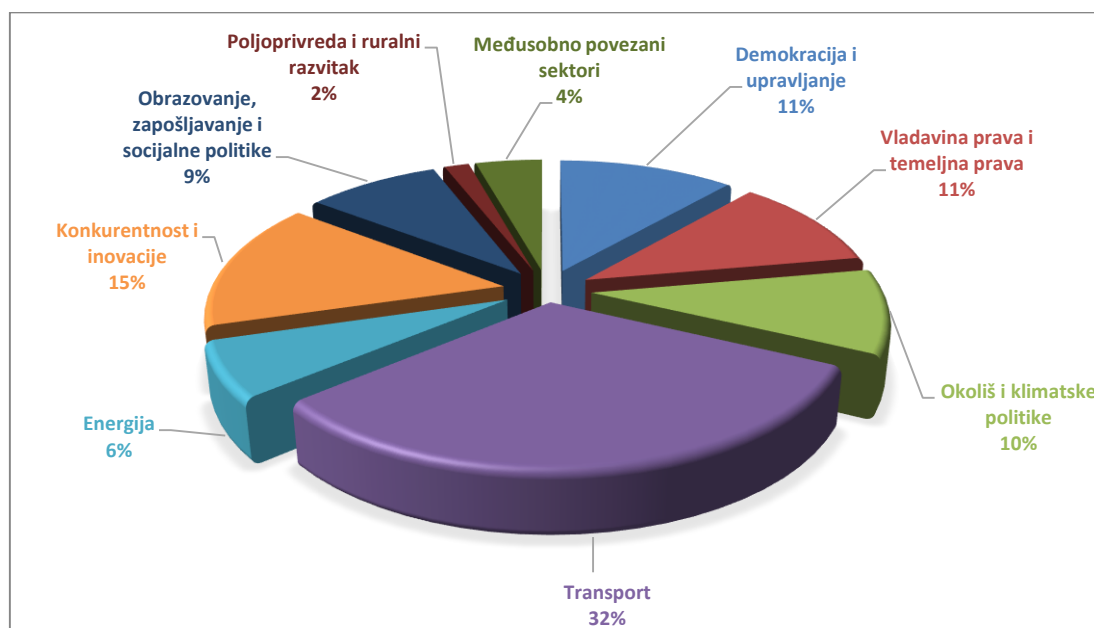
Grafikon 11. Sudjelovanje grantova i zajmova u ukupno alociranoj ODA-i po sektorima u 2018. godini

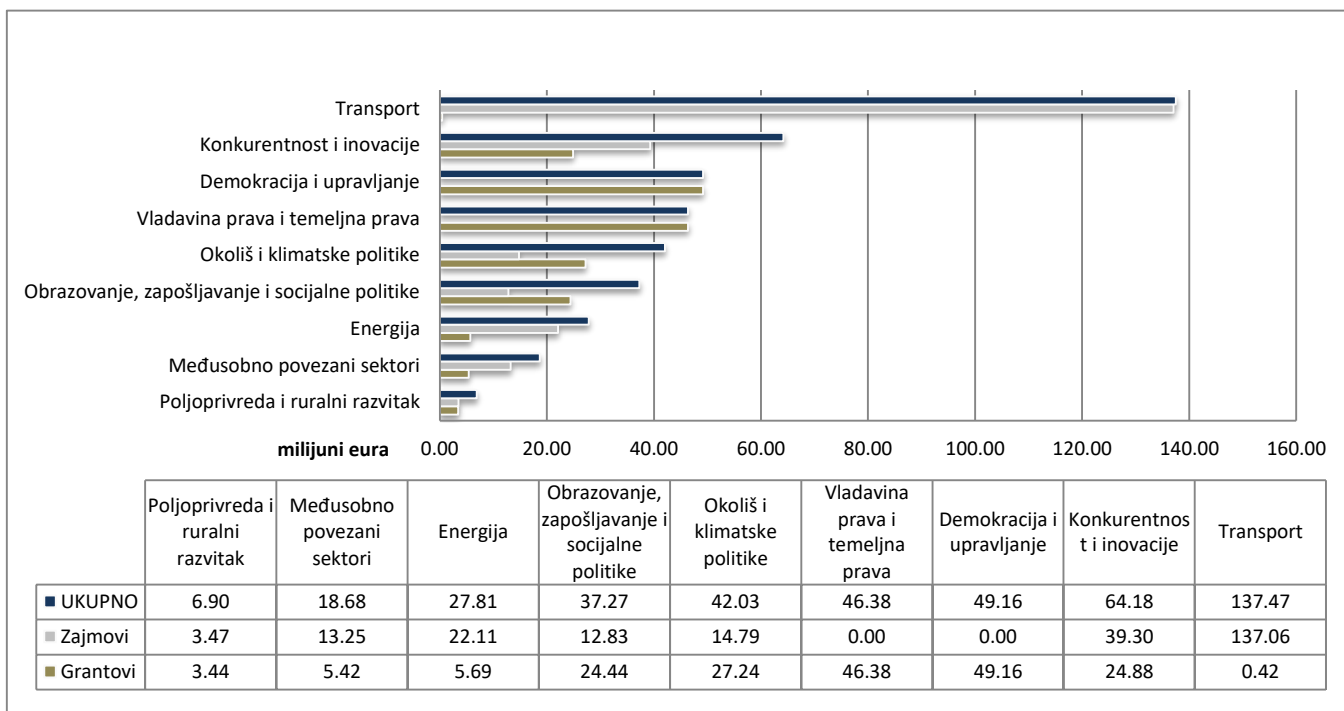
U 2018. godini ukupno isplaćena ODA u Bosni i Hercegovini u IPA II sektore iznose € 429.88 milijuna, od čega je € 187.06 milijuna grant sredstava, a € 242.82 milijuna zajmova. (grafikoni 12. i 13.)

Od ukupno isplaćenih sredstava, najviše je isplaćeno u sektor Transport 32%, Konkurentnost i inovacije 15%, Demokracija i upravljanje 11% i Vladavina prava i temeljna prava 11%.

Grafikon 12. Ukupno isplaćena ODA po sektorima u 2018. godini

Grafikon 13. Sudjelovanje grantova i zajmova u ukupno isplaćenoj ODA-i po sektorima u 2018. godini

1. Demokracija i upravljanje
2. Vladavina prava i temeljna prava
3. Okoliš i klimatske politike
4. Transport
5. Energija
6. Konkurentnost i inovacije
7. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike
8. Poljoprivreda i ruralni razvitak
9. Regionalna i teritorijalna suradnja
10. Međusobno povezani sektori

Članice DCF aktivne u sektoru u 2018. godini	SAD/USAID, UK/DFID, EU, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska, UN, Norveška, Nizozemska, Republika Češka, Hrvatska, Italija/AICS, EBRD, Slovenija
Ostale ključne međunarodne organizacije	Međunarodni monetarni fond; Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi; Ured visokog predstavnika; Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak; Vijeće Europe; <i>British Council</i> u BiH; Norveški institut za međunarodne poslove; Europska fondacija za obuku; Ured za statistiku Europske unije, Centar za razvoj financija, Populacijski fond UN, Fond UN za djecu.
Ključni partneri u institucijama vlasti BiH	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Vlade županija; Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo financija RS i FMF; Direkcija za financije BD BiH; Ministarstvo vanjskih poslova BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih poslova BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo pravde BiH; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo obrane BiH; Ministarstvo sigurnosti BiH; Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH, sa koordinatorima entiteta i BD BiH; Ministarstvo za europske integracije i međunarodnu suradnju RS; Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS; Parlamentarna skupština BiH; Parlament FBiH i Narodna skupština RS; Agencije za državnu službu BiH i entiteta; Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje; Ured za reviziju institucija BiH; Ured za reviziju institucija FBiH; Glavna služba za reviziju javnog sektora RS; Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete; Direkcija za europske integracije; Direkcija za ekonomsko planiranje; Uprava za neizravno oporezivanje BiH; Porezne uprave FBiH i RS; Centralna banka BiH; Agencija za javne nabave BiH; Ured za razmatranje žalbi BiH; Centralne harmonizacijske jedinice (CHUs) u ministarstvima financija na državnoj razini i u entitetima; Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS; Federalno ministarstvo rada i socijalne politike; Agencija za statistiku BiH i entitetske agencije za statistiku; Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Financijsko-informatička agencija FBiH, Centar za uklanjanje mina BiH; Agencija za državnu službu BiH i entitetske agencije za državnu službu, Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Gender centri FBiH i RS; Savez općina i gradova RS i FBiH, županijske i općinske vlade.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 55.30 milijuna, od čega € 55.20 milijuna grantova i € 0.10 milijuna zajmova. Ukupno isplaćeno € 49.16 milijuna grantova. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 8%, a isplaćeno 11%.
Zakonski okvir i strategije usvojeni u 2018. godini	Zakon o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza za 2018. godinu (Sl. gl. BiH br. 8/18); Zakon o izmjeni Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH (Sl. gl. BiH br. 25 / 18); Zakon o parlamentarnom nadzoru (Sl. gl. BiH br. 25 / 18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona u Oružanim snagama BiH (Sl. gl. BiH br. 38 / 18); Proračun Federacije Bosne i Hercegovine za 2018. godinu (Sl. novine FBiH br. 5/18); Zakon o izvršavanju Proračuna FBiH za 2018. godinu (Sl. novine FBiH br. 5/18); Zakon o dopuni Zakona o proračunima u FBiH (Sl. novine FBiH br. 5/18); Proračun FERK-a za 2018. godinu (Sl. novine FBiH br. 5/18); Zakon o izmjeni Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju tražbina građana u postupku privatizacije (Sl. novine FBiH br. 13/18); Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju (Sl. novine FBiH br. 13/18); Zakon o izmjeni Zakona o doprinosima (Sl. novine FBiH br. 34/18);

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode (Sl.novine FBiH br. 34/18); Zakon o izmjeni Zakona o finansijskom konsolidiranju gospodarskih društava u FBiH (Sl.novine FBiH br. 36/18); Zakon o prestanku važenja Zakona o osnivanju Federalnog fonda za potporu nastradalim područjima od prirodne nepogode na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (Sl.novine FBiH br. 40/18); Odluka o izmjenama i dopunama Proračuna FBiH za 2018. godinu (Sl.novine FBiH br. 44/18); Zakon o izmjenama Zakona o stečajnom postupku (Sl.novine FBiH br. 59/18); Zakon o izmjenama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom (Sl.novine FBiH br. 40/18); Zakon o republičkoj upravi (Sl.gl.RS.br.115/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o matičnim knjigama (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o općem upravnom postupku (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o plaćama zaposlenih u Ministarstvu unutarnjih poslova RS (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o plaćama zaposlenih u oblasti prosvjete i kulture RS (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o plaćama zaposlenih u organima uprave RS (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti u RS (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o zateznoj kamati (Sl.gl.RS.br.61/18); Zakon o izmjenama Zakona o izvršenju Proračuna RS za 2018. godinu (Sl.gl.RS.br.121/18); Zakon o izmjeni Izbornog zakona RS (Sl.gl.RS.br.45/18); Zakon o izmjeni Zakona o privatizaciji državnih stanova (Sl.gl.RS.br.45/18); Zakon o izmjeni Zakona o republičkoj upravi (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o rokovima izmirenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (Sl.gl.RS.br.20/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Mirovinskom rezervnom fondu RS (Sl.gl.RS.br.20/18); Zakon o stranim ulaganjima (Sl.gl.RS.br.21/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama (Sl.gl.RS.br.16/18); Zakon o plaćama zaposlenih lica u javnim ustanovama u oblasti zdravstva RS (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o visini stope zatezne kamate (Sl. gl. BD BiH, br.33/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom postupku BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br.21/18); Zakon o službenicima i namještenicima u pravosuđu BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 48/18); Zakon o izmjeni Zakona o računovodstvu i reviziji (Sl. gl. BD BiH, br. 50/18); Zakon o izmjeni Zakona o porezu na nekretnine (Sl. gl. BD BiH, br. 52/18); Zakon o izmjeni Zakona o izvršenju Proračuna za 2018. godinu (Sl. gl. BD BiH, br. 51/18); Zakon o izvršenju Proračuna BD BiH za 2018. godinu (Sl. gl. BD BiH, br. 12/18); Zakon o izmjenama Zakona o inspekcijama BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 16/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnim sustavima (Sl. gl. BD BiH, br. 48/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi (Sl. gl. BD BiH, br. 50/18); Zakon o izmjenama Zakona o Vladi BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 49/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj upravi (Sl. gl. BD BiH, br. 9/18); Zakon o izmjenama i dopunama izbornog zakona (Sl. gl. BD BiH, br. 49/18); Zakon o volontiranju (Sl. gl. BD BiH, br.34/18).

Strateški okvir za RJU 2018-2022 (usvojili VM BiH, Vlada FBiH, Vlada BD BiH; Srednjoročna strategija upravljanja dugom BiH za razdoblje 2017 – 2020; Srednjoročni program rada Vijeća ministara 2019- 2021; Godišnji program rada Vijeća ministara 2018; Dokument okvirnog proračuna Federacije BiH za period

	2019- 2021; Akcijski plan Vijeća ministara BiH za provedbu Komunikacijske strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Europskoj uniji za 2018. godinu; Strategija upravljanja dugom Federacije BiH 2019- 2020; Strategija upravljanja javnim dugom RS za razdoblje 2018-2021; Strategija stručnog usavršavanja (Službeni glasnik BD, broj 46/18). Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni na: www.donormapping.ba
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Demokratske institucije: Funkcionalna razmjena informacija između interesnih aktera utemeljena na neformalnoj <i>ad-hoc</i> koordinaciji, uz sastanke koje su organizirali sami razvojni partneri između sebe. Decentralizacija vlasti na nižim razinama: Funkcionalna razmjena informacija između interesnih aktera utemeljena na neformalnoj <i>ad-hoc</i> koordinaciji, uz sastanke koje su organizirali sami razvojni partneri između sebe. Reforma javne uprave (PAR): Redoviti sastanci aktera PAR Fonda koje organizira Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO). Zajednički upravni odbor Fonda za RJU služi kao mjesečni forum za koordinaciju. U međuvremenu, redovito se održava manje formalna koordinacija s drugim razvojnim partnerima. Upravljanje javnim financijama: Razmjena informacija između interesnih aktera utemeljena na neformalnoj <i>ad-hoc</i> koordinaciji i bilateralni sastanci vezani za projekte. Oporezivanje: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija na redovitoj osnovi. Carine: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija na redovitoj osnovi. Ekonomsko upravljanje: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija. Statistika: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija na redovitoj osnovi. Civilno društvo: Lokalna savjetodavna skupina, koju podržava i upravlja projekt financiran od strane EU TACSO. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH / Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor demokracije i upravljanja predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvještavanja definiranog u IPA II regulativi za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor demokracije i upravljanja sastoji se od jedanaest podsektora:

- Demokratske institucije,
- Decentralizacija i vlasti na nižim razinama
- Reforma javne uprave (PAR)
- Upravljanje javnim financijama
- Oporezivanje
- Carine
- Ekonomsko upravljanje
- Statistika
- Civilno društvo
- EU programi i agencije
- Izgradnja institucija za europske integracije.

Bosna i Hercegovina je u fazi ekonomskog i društvenog razvoja kada je potrebno učiniti dodatne napore kako bi se unaprijedila konkurentnost ekonomije, vladavina prava, te proveo proces usklađivanja propisa BiH pravnoj stečevini Europske unije.

Sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini su i tijekom 2018. godine provodile program reformi predložen u Reformskoj agendi (2015-2018), sa ciljem pokretanja ključnih ekonomskih procesa i stvaranja novih radnih mjesta. Provedba predloženih reformi rezultirala je poboljšanjem ekonomskih indikatora i makroekonomske situacije, te uravnoteženim javnim financijama i stabilnim ekonomskim rastom. U narednom razdoblju potrebno je postići dogovor o novom setu mjera socio-ekonomske reforme, te osigurati njihovu provedbu na svim razinama vlasti¹.

Očekuje se kako će Vijeće ministara BiH u siječnju 2019. godine usvojiti Program ekonomskih reformi (ERP) za razdoblje 2019-2021. godina, koji predstavlja ključni strateški dokument za srednjoročno makroekonomsko i fiskalno programiranje u Bosni i Hercegovini. Istodobno, ERP je najvažniji dokument u ekonomskom dijalogu sa Europskom unijom budući da uključuje strukturne reforme, čija provedba će smanjiti, odnosno ukloniti prepreke za ekonomski rast i jačanje konkurentnosti u BiH.

Reforme će biti usmjerene na unapređenje strateškog i zakonodavnog okvira sukladno Ugovoru o uspostavljanju energetske zajednice, uspostavljanje održivog sustava financiranja željezničke infrastrukture, unapređenje poljoprivredne proizvodnje, te jačanje sustava infrastrukture kvalitete u Bosni i Hercegovini po modelu Europske Unije. Također, naredne aktivnosti biti će usmjerene na daljnja unapređenja u sektoru komunikacija i informacijskog društva, uz usklađivanje regulatornog okvira sa standardima EU, intenziviranje suradnje u obrazovanju i povećanje učinkovitosti tržišta rada, uspostavljanje učinkovitog sustava potrošnje u zdravstvu i unapređenje sustava socijalne zaštite.

Narodna skupština Republike Srpske je na 3. posebnoj sjednici održanoj 23.12.2018. godine usvojila Program ekonomskih reformi RS za razdoblje 2019-2021. godina (Službeni glasnik RS, broj 122/18),

¹ Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji, svibanj 2019. godine

dok će Vlada Federacije BiH početkom 2019. godine usvojiti Program ekonomskih reformi Federacije BiH za razdoblje 2019-2021. godina.

U procesu ispunjenja uvjeta za članstvo u EU, najveći napredak ostvaren je pripremom i predajom odgovora na pitanja iz Upitnika Europske komisije. Nakon što je Upitnik za pripremu Mišljenja o zahtjevu BiH za članstvo u EU predan vlastima BiH krajem 2016. godine, pripremljeni su odgovori na 3.242 pitanja iz Političkih kriterija, Ekonomskih kriterija i 33 poglavlja *acquis*-a i dostavljeni Europskoj komisiji 28.02.2018. godine. Europska komisija je 20.06.2018. godine dostavila 655 dodatnih pitanja vlastima u BiH, sa ciljem dobijanja pojašnjenja prethodno dostavljenih odgovora, njihove dopune ili ažuriranja informacija koje ukazuju na napredak koji je u međuvremenu ostvaren. Odgovori na dodatna pitanja su pripremljeni i prevedeni do kraja 2018. godine i biti će dostavljeni Europskoj komisiji u ožujku 2019. godine.

U sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH, tijekom 2018. godine usvojeno je nekoliko podzakonskih akata koji će doprinijeti učinkovitijem funkcioniranju ovog sustava, a najznačajnije su Odluka o dopuni Odluke o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH i Odluka o izmjeni Odluke o uspostavljanju Komisije za europske integracije (Službeni glasnik BiH, broj 35/18 i 14/18).

U oblasti reforme javne uprave (RJU) Bosna i Hercegovina je još u ranoj fazi razvitka, a u narednom razdoblju se očekuje usvajanje strateškog okvira za reformu javne uprave na svim razinama vlasti.

Strateški okvir za reformu javne uprave u BiH za razdoblje 2018-2020. godina je pripremljen. Vijeće ministara BiH (155. sjednica održana 25.09.2018.), Vlada Federacije BiH (147. sjednica održana 14.06.2018.) i Vlada Brčko distrikta (38. sjednica održana 08.06.2018.) su usvojile Strateški okvir, dok se u narednom razdoblju očekuje da i Vlada Republike Srpske usvoji ovaj dokument. Strateški okvir je fokusiran na stvaranje učinkovite, transparentne, odgovorne i moderne javne uprave, koja će raditi u korist građana i svoj rad temeljiti na najboljim praksama i načelima europskog upravnog prostora.

U cilju realizacije ciljeva definiranih Strateškim okvirom reforme javne uprave, Vlada Brčko distrikta je tijekom 2018. godine usvojila Strategiju stručnog usavršavanja (Službeni glasnik BD, broj 46/18), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta (Službeni glasnik BD, broj 50/18) i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zapošljavanju (Službeni glasnik BD, broj 6/18).

Ministarstvo pravde BiH je u suradnji sa Uredom koordinatora za reformu javne uprave tijekom 2018. godine vodilo proces koordinacije i upravljanja radom Savjetodavnog tijela za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast, te je pripremljen Akcijski plan Vijeća ministara za provedbu ove inicijative za razdoblje 2019-2021. godina.

U oblasti upravljanja javnim financijama, u 2018. godini su učinjeni bitni reformski koraci na različitim razinama vlasti, a koji se odnose na usklađivanje sa međunarodnim standardima u oblasti interne kontrole i revizije, upravljanja dugom, trezorskog poslovanja i eksterne revizije. Pored toga, u predstojećem razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na dodatnom usklađivanju u oblastima izrade proračuna, praćenja i transparentnosti proračunskih podataka i proračunskog planiranja.

Vlada RS je u rujnu 2018. godine usvojila Strategiju upravljanja dugom Republike Srpske za razdoblje 2018-2021. godina, kojim su utvrđeni srednjoročni ciljevi i plan aktivnosti u oblasti upravljanja dugom koje Vlada RS namjerava provesti tijekom srednjoročnog razdoblja. U tijeku je izrada Strategije upravljanja javnim financijama RS za razdoblje 2020-2025. godina.

U oblasti oporezivanja u BiH, tijekom 2018. godine pripremljeni su Prednacrt Zakona o porezu na dodanu vrijednost (PDV) i Prednacrt Zakona o akcizama, čijim usvajanjem će se uskladiti zakonodavstvo iz oblasti PDV-a i akciza sa europskim direktivama. Najveći napredak u ovoj oblasti je ostvaren usvajanjem i provedbom Uputstva o elektroničkom podnošenju prijava samooporezivanja (Službeni glasnik BiH, broj 04/18), kojim je omogućeno elektroničko podnošenje PDV i akciznih prijava.

Bosna i Hercegovina se 2018. godine priključila Globalnom forumu o transparentnosti i razmjeni podataka u porezne svrhe. Također, Bosna i Hercegovina je pokrenula aktivnosti na pristupanju Inkluzivnom okviru OECD-a za BEPS (*Base Erosion and Profit Shifting* – erozija porezne osnovice i premještanje dobiti), a u narednom razdoblju je potrebno da potpiše i ratificira Multilateralnu konvenciju o uzajamnoj administrativnoj pomoći.

U 2018. godini, usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dohodak u Republici Srpskoj (Službeni glasnik RS, broj 66/18), na temelju kojeg je u određenom dijelu smanjeno poresko opterećenje rada i na taj način povećane plaće svim radnicima u RS. U oblasti izravnog oporezivanja, u Republici Srpskoj je u trećem kvartalu 2018. godine pokrenut Registar poreskih i neporeskih davanja i na temelju njega je izvršena analiza svih neporeskih davanja.

U Federaciji BiH je ostvaren napredak u oblasti unapređenja fiskalne discipline, uspostavljen je Registar taksi i naknada koji će postati operativan početkom 2019. godine, te ojačana uloga kontrole/osiguranja kvalitete u reviziji.

Jedan od prioriteta u Bosni i Hercegovini je unapređenje fiskalne discipline, te su tijekom 2018. godine uloženi značajni napor na fiskalnoj konsolidaciji i unapređenju fiskalne stege na svim razinama vlasti. Porezne uprave provode kontinuirane mjere s ciljem povećanja dobrovoljnog prijavljivanja i plaćanja poreza, te smanjenja poreznog duga, a to su sve mjere na suzbijanju sive ekonomije.

U oblasti carinskih propisa, u 2018. godini ostvaren je napredak kroz usklađivanje carinskih propisa Bosne i Hercegovine sa carinskim propisima Europske unije, kroz pripremu i usvajanje zakonske i podzakonske regulative iz ove oblasti (Službeni glasnik BiH, broj 24/18, 13/19, 30/18, 82/18, 81/18, 89/18, 50/18, 93/18, 25/18, 21/18 i 31/18).

Na prijedlog Uprave za neizravno oporezivanje, Vijeće ministara BiH je na 131. sjednici održanoj 30.01.2018. godine usvojilo Odluku o uvjetima i postupku ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja uvoznih i izvoznih pristojbi (Službeni glasnik BiH, broj 24/18). Cilj usvajanja Odluke je stvaranje uvjeta za brzu, učinkovitu i dosljednu provedbu europskih carinskih pravila, a to je bio i jedan od uvjeta BiH preuzetih iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

U oblasti javnih nabava tijekom 2018. godine prisutan je kontinuirani napredak, posebice u segmentu sustava e-Nabave, koji se konstantno nadograđuje i poboljšava. U narednom razdoblju očekuje se potpuna informatizacija sustava javnih nabava, od objave plana nabave ugovornog organa, provedbe postupka nabave, do dodjele ugovora i praćenja njihove realizacije.

Pripremljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavama BiH, koji će u 2019. godini biti poslan u proceduru usvajanja. Cilj Zakona je da se uskladi oblast javnih nabava sa europskim direktivama, te da se otklone tehnički nedostaci važećeg Zakona o javnim nabavama.

Jedan od najznačajnijih segmenata jačanja sustava javnih nabava predstavlja obuka službenika iz ove oblasti. Agencija za javne nabave BiH je tijekom 2018. godine organizirala obuke iz ove oblasti, s ciljem izgradnje kapaciteta ugovornih strana, te stvaranjem temelja za preventivno djelovanje u borbi protiv korupcije.

U sklopu projekta Jačanje kapaciteta institucija vlasti u BiH za sudjelovanje u političkom dijalogu sa civilnim društvom, unaprijeđen je aplikativni *software* za vođenje javnih konzultacija, unutar web platforme za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću „e-konzultacije“, kao i razvijen registar udruga i zaklada, a u rad je službeno puštena nadograđena platforma za e-Konzultacije, Zbirni registar udruga i zaklada BiH i e-Registar udruga i zaklada Ministarstva pravde BiH.

Bosna i Hercegovina je u ranoj fazi uspostave funkcionalne tržišne ekonomije. Tijekom 2018. godine održana je makroekonomska stabilnost u BiH, čemu je značajno doprinijela stabilna monetarna politika, uravnoteženi računi opće države i smanjen vanjski debalans.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 159. sjednici održanoj 22.11.2018. godine usvojilo Srednjoročni program rada Vijeća ministara BiH za razdoblje 2019-2021. godina, koji predstavlja temelj za pripremu Dokumenta okvirnog proračuna i Programa javnih investicija institucija BiH. Cilj donošenja Programa je osiguranje planske osnove za kvalitetno upravljanje razvojem sukladno nadležnostima Vijeća ministara i institucija BiH, te harmonizacija i koordinacija procesa planiranja u Vijeću ministara i institucijama BiH, optimalna alokacija resursa na prioritetne zadatke i projekte, kao i unapređenje procesa praćenja programa i planova i izvješćivanja o njihovoj realizaciji.

Iako je u prethodnim godinama ostvaren određen napredak u oblasti strateškog planiranja u institucijama BiH, u narednom razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na boljem definiranju strateških i specifičnih ciljeva institucija BiH, te na poštivanju rokova iz propisane legislative o srednjoročnom planiranju u Bosni i Hercegovini.

U cilju unapređenja sustava planiranja i izvješćivanja u institucijama BiH, u 2018. godini su usvojeni podzakonski akti koji detaljnije definiraju ovu oblast (Službeni glasnik BiH, broj 64/18 i 71/18).

Vijeće ministara BiH je na 151. sjednici održanoj 01.08.2018. godine usvojilo Dokument okvirnog proračuna institucija BiH za razdoblje 2019-2021. godina, te Program javnih investicija institucija BiH za razdoblje 2019-2021. godina. Dokument okvirnog proračuna Federacije BiH 2019-2021. godina usvojen je u srpnju 2018. godine, a Dokument okvirnog proračuna Republike Srpske 2019-2021. godine usvojen u lipnju 2018. godine.

Na 146. sjednici Vlade Federacije BiH održanoj 07.06.2018. godine, usvojen je dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH za razdoblje 2019-2021. godina sa srednjoročnim ciljevima ekonomske i fiskalne politike, te visinama financijskih planova proračunskih i vanproračunskih korisnika, a s ciljem dalje provedbe fiskalne konsolidacije i politike smanjenja/ograničenja javne potrošnje na svim razinama vlasti u Federaciji BiH.

Kao dio reforme mirovinskog sustava u Federaciji BiH, novim Zakonom o MIO/PIO Federacije BiH (Službene novine FBiH, broj 13/18) predviđeno je da se Federalni zavod za mirovinsko-invalidsko osiguranje, kao proračunski korisnik, uvrsti u Proračun Federacije BiH u 2020. godini, čime bi se osigurala veća transparentnost u trošenju javnih sredstava i stabilnost isplate mirovina. U Republici Srpskoj je MIO/PIO fond već dobio status proračunskog korisnika.

U podsektoru statistike nastavljena su kontinuirana unapređenja usklađivanjem sa europskim i svjetskim standardima kroz uvođenje novih metodologija i EU regulativa, te poštivanjem UN načela zvanične statistike i Kodeksa prakse europske statistike.

Vijeće ministara BiH je na 155. sjednici, održanoj 25.09.2018. godine, donijelo Odluku o utemeljenju Savjetodavnog tijela Vijeća ministara BiH za suradnju sa nevladinim organizacijama (Službeni glasnik BiH, broj 89/18), čime se stvaraju pretpostavke za razvitak civilnog društva, te za pripremu Strategije za stvaranje poticajnog okruženja za razvitak civilnog društva. Sporazum o suradnji između Vijeća ministara BiH i nevladinog sektora potpisan je krajem 2017. godine. Prednacrt Izvješća o provedbi Sporazuma o suradnji Vijeća ministara BiH i nevladinog sektora u BiH izrađen je, ali zbog postupka konzultacija, do kraja 2018. godine nije mogao biti upućen na Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

U oblasti komuniciranja o procesu europskih integracija, Vijeće ministara BiH je na 140. sjednici, održanoj 26.04.2018. godine, usvojilo Akcijski plan Vijeća ministara BiH za provedbu Komunikacijske strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Europskoj uniji za 2018. godinu. Strategija komuniciranja institucija BiH o procesu pristupanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji – od kandidatskog statusa do članstva je krajem 2018. godine upućena u proceduru usvajanja.

Direkcija za europske integracije BiH je tijekom 2018. godine kontinuirano održavala obuke iz oblasti europskih integracija sa ciljem stručnog usavršavanja i obučavanja članova zajedničkih tijela u sustavu koordinacije, kao i svih državnih službenika zaposlenih u institucijama na svim razinama vlasti u BiH za obavljanje poslova koji proističu iz procesa europskih integracija.

Također, u sklopu aktivnosti vezanih za EU integracije, tijekom 2018. godine održani su sastanci: treći sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku 15. - 16.11.2018. godine, Posebne skupine za reformu javne uprave 30.01.2018. godine, Pododbora za inovacije, informacijsko društvo i socijalne politike 30.01.2018. godine, treći sastanak Pododbora za unutarnje tržište i konkurenciju i zaštitu potrošača 20.09.2018. godine, treći sastanak Pododbora za trgovinu, industriju, carine i oporezivanje 18.10.2018. godine, Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo 25.10.2018. godine, Pododbora za transport, energiju, okoliš i regionalni razvitak 13.12.2018. godine i Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost 28-29.11.2018. godine.

Bosna i Hercegovina stalno proširuje svoje sudjelovanje u programima EU, što je djelimice sufinancirano putem IPA fondova. Bosna i Hercegovina trenutačno sudjeluje u programima COSME, Kreativna Europa (Creative Europe), Carine 2020 (Customs 2020), Europa za građane (Europe for Citizens), *Erasmus +*, *Fiscalis 2020*, *Horizon 2020* i Treći zdravstveni program (*Third Programme*) za djelovanje Unije u području zdravstva. Bosna i Hercegovina također sudjeluje u programu INTERREG.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

Članice DCF aktivne u sektoru Demokracija i upravljanje u 2018. godini su SAD/USAID, UK/DFID, EU, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska, UN, Norveška, Nizozemska, Republika Češka, Hrvatska, Italija/AICS, EBRD, Slovenija.

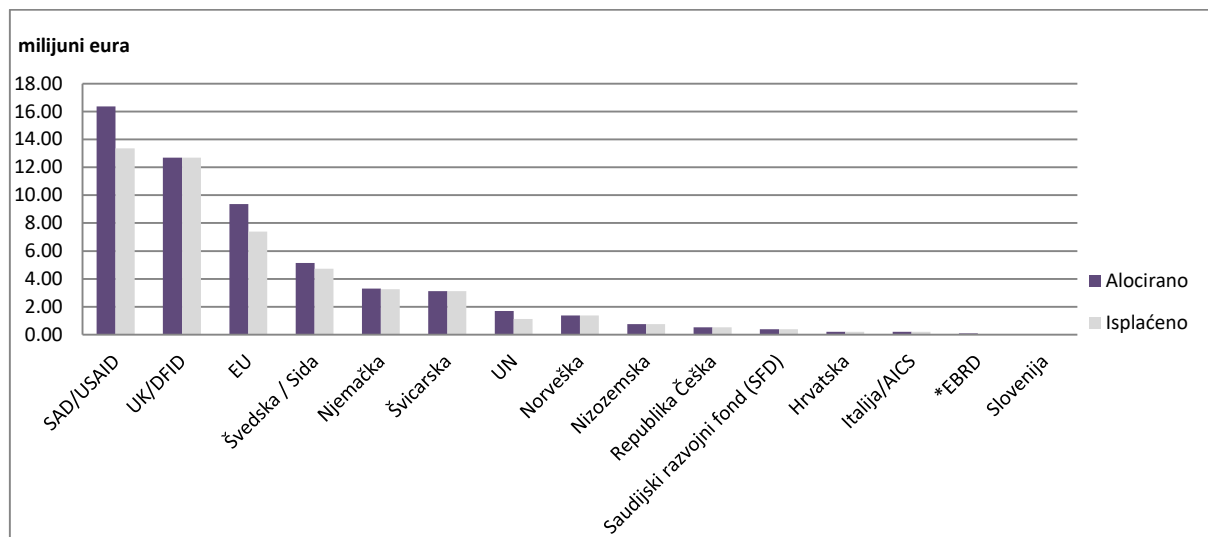
Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor Demokracija i upravljanje u 2018. godini su iznosila € 55.30 milijuna, od čega je € 55.20 bilo u formi grantova i € 0.10 milijuna u formi zajmova.

Ukupno isplaćena sredstva za Sektor u 2018. godini su iznosila € 49.16 u formi grantova.

U Grafikonu 1.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant ODA sredstva sukladno visini ulaganja svakog pojedinačnog razvojnog partnera, kao i isplaćena sredstva zajma Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD).

Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos sredstava su SAD/USAID, UK/DFID i EU, za kojima slijede Švedska/Sida, Njemačka, i Švicarska.

Grafikon 1.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

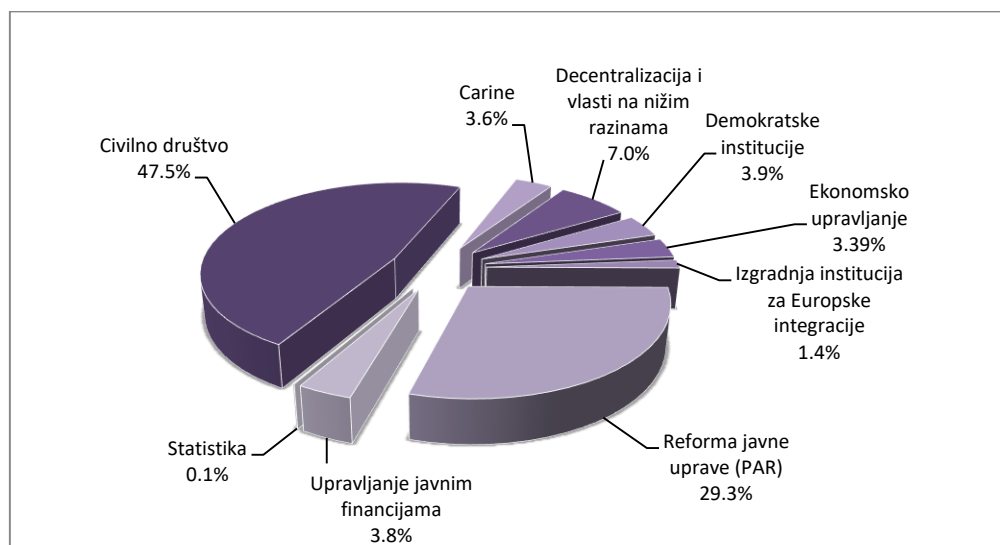

*Napomena: EBRD Zajam

U Grafikonu 1.2. prikazana je struktura ukupno alociranih ODA sredstva u 2018. godini po podsektorima. Sektor Demokracija i upravljanje se sastoji od 11 podsektora.

Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 76.7% alocirano je u podsektore Civilno društvo 47.5% i Reforma javne uprave 29.3%, dok je u sve ostale podsektore alocirano 23.3% sredstava. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

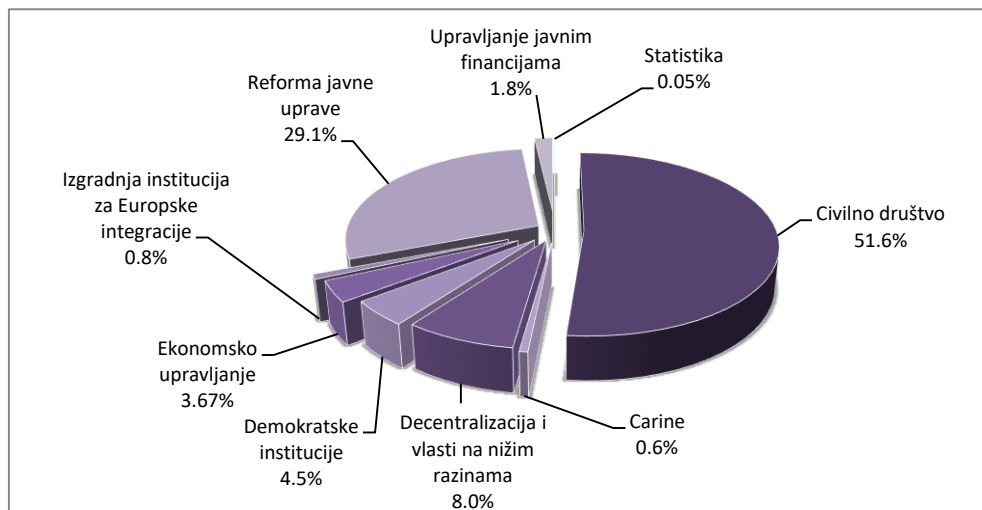
Grafikon 1.2. Ukupno alocirana ODA po podsektorima u 2018. godini

Grafikon 1.3. prikazuje strukturu ukupno isplaćenih ODA sredstva u 2018. godini po podsektorima.

Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, 80.7% je isplaćeno u podsektore Civilno društvo (51.6%) i Reformu javne uprave (29.1%), dok je u sve ostale podsektore isplaćeno 19.3% sredstava. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

Grafikon 1.3. Ukupno isplaćena ODA po podsektorima u 2018.godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Jačanje javnih institucija	Njemačka	11.25
Različiti projekti u sklopu investicijskog fonda i lanca Međunarodnih finansijskih institucija (IFIs)	UK (DFID)	9.26
Projekt uništavanja eksplozivnih sredstava i ostataka rata	Saudijski fond za razvitak (SFD), Njemačka, Norveška, Nizozemska, UK	9.14
Jačanje uloge mjesnih zajednica (MZ) u BiH	Švicarska, Švedska/Sida, UN	9.06
Projekt održivosti civilnog društva (CSSP)	SAD/USAID	8.34
MEASURE, USAID/Bosna i Hercegovina (BiH) Projekt potpore monitoringu i evaluaciji	SAD/USAID	7.75
Dovršenje i isporuka zgrade funkcionalnog sjedišta policije Brčko distrikta	UN	6.41
Nastavak ILDP projekta	Švicarska, UN	6.02
(OPA) Program malih grantova Komisije za demokraciju Program malih potpora Komisije za demokraciju Democracy Commission Small Grants	SAD/USAID	5.65
Regionalni Program za lokalno demokraciju na Zapadnom Balkanu (ReLOaD)	UN	4.45

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju razvojnih partnera , putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

Bosna i Hercegovina treba nastaviti proces jačanja demokracije i upravljanja, kroz jačanje demokratskih institucija i inkluzivnih demokratskih procesa, jačanja uloge civilnog društva, te provedbu aktivnosti na realiziranju daljnjeg napretka u reformama koje su ključne za proces europskih i euroatlantskih integracija.

Na temelju odgovora institucija BiH sa svih razina vlasti, kao i sukladno preporukama Europske komisije navedenim u Izvješću o Bosni i Hercegovini za 2018. godinu, u narednom razdoblju je potrebno:

- nastaviti aktivnosti na usklađivanju zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa EU *acquis*-om;
- po usvajanju strateškog okvira za reformu javne uprave, izraditi akcijski plan i integrirati ga u srednjoročni i operativni program rada;
- pripremiti Program integriranja Bosne i Hercegovine u Europsku uniju;
- usvojiti Sektorizaciju opće države sukladno ESA 2010 i blagovremeno objaviti potpune i dosljedne cjelodržavne podatke o općoj upravi;
- ojačati sustav strateškog, srednjoročnog i godišnjeg planiranja u Bosni i Hercegovini;
- započeti pripremu novog srednjoročnog strateškog dokumenta za unutarnju finansijsku kontrolu u javnom sektoru sa posebnim naglaskom na definiranje i provedbu upravljačke odgovornosti;
- nastaviti sa aktivnostima unapređenja programske izrade proračuna u BiH i provedbe finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama u BiH;
- osigurati da do kraja 2019. godine dođe do pristupanja Inkluzivnom okviru OECD-a za eroziju porezne osnovice i premještanje dobiti i potpisivanja i ratifikacije Multilateralne konvencije OECD-a o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreznim pitanjima;
- nastaviti ulaganja u poreski informacijski sustav s ciljem omogućavanja cjelovitog elektroničkog poslovanja Uprave za neizravno oporezivanje BiH;
- uvesti programski proračun u FBiH i svih deset županija s ciljem unapređenja usmjeravanja sredstava u proračunu u srednjoročnom razdoblju i na godišnjoj razini;
- završiti realizaciju reforme zdravstvenog sustava u Republici Srpskoj, što je preduvjet za uvođenje svih zdravstvenih ustanova i Fonda zdravstvenog osiguranja u trezorski sustav poslovanja, što će doprinijeti očuvanju fiskalne stege čitavog sustava;
- nastaviti aktivnosti na unapređenju carinske politike u BiH, kroz usklađivanje carinskih propisa BiH sa novim carinskim propisima Europske unije;
- provesti aktivnosti na jačanju koordinacije međunarodne razvojne pomoći i jačanju partnerskog odnosa sa razvojnim partnerima u BiH;
- povećati transparentnost u procedurama javnih nabava u BiH;
- usvojiti zakon o osiguranju depozita kako bi se dovršio okvir za sanaciju banaka u skladu s Direktivom o sustavima osiguranja depozita i Direktivom za oporavak i sanaciju banaka;
- jačati institucijske kapacitete Centralne banke BiH u cilju postupnog usklađivanja sa EU standardima;
- osigurati provedbu učinkovitog sustava upravljanja ljudskim potencijalima u institucijama u Bosni i Hercegovini

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2018. godini	EU, SAD/USAID, Norveška, Švedska/Sida, UN, Švicarska, UK/DFID, Njemačka, Republika Češka, Japan, Slovenija, Hrvatska
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi; Vijeće Europe; Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga; INTERPOL; EUROPOL; Snage europske unije; Međunarodni program pomoći u kriminalističkoj obuci (ICITAP) i Ured za razvitak tužiteljstva, pomoć i obuku u inozemstvu (OPDAT) Ministarstva pravosuđa SAD; Europska policijska akademija; Asocijacija europskih policijskih akademija; Katolička pomoć; Ured visokog predstavnika; Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama; Međunarodno povjerenstvo Crvenog križa; <i>Save the Children</i> Norveška; Regionalno vijeće za suradnju, OPEC fond za međunarodni razvitak/OFID; Centar za kontrolu malog i lakog oružja za JI Europu (SEESAC); Caritas Švicarska, <i>Care International</i> ; <i>Hilfswerk Austria International</i>
Ključni partneri u institucijama vlasti BiH	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Parlamentarna skupština BiH; Ministarstvo pravde BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Federalno ministarstvo pravde; Ministarstvo pravde RS; Županijska ministarstva pravde; Pravosudna komisija BD BiH; Ministarstvo sigurnosti BiH; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Tužiteljstvo BiH; Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH; Sud BiH; Tužiteljstvo BiH; Županijski sudovi; Sud BD BiH; Centri za obuku sudaca i tužitelja u FBiH i RS; Državna agencija za istrage i zaštitu BiH; Granična policija BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Institucija ombudsmena /ombudsmana za ljudska prava BiH; Notarska komora FBiH i RS; Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH; Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH; Agencija za policijsku podršku BiH; Policijske akademije u FBiH i RS; Federalno ministarstvo unutarnjih poslova; Ministarstvo unutarnjih poslova RS; Županijska ministarstva unutarnjih poslova; Županijska ministarstva obrazovanja; Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH; Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja BiH; Agencije za civilnu zaštitu entiteta i BD BiH; Federalno ministarstvo zdravstva; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Odjel za zdravstvo BD BiH; Agencija za ravnopravnost spolova BiH; Gender centri FBiH i RS; Vijeće nacionalnih manjina u BiH.
Ukupno alocirana/isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 44.82 milijuna granta Ukupno isplaćeno € 46.38 milijuna granta Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 6%, a isplaćeno 11%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH (Sl. gl. BiH br. 65 /18); Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH (Sl. gl. BiH br. 35/18); Zakon o dopunama Zakona o policijskim službenicima u FBiH (Sl. novine FBiH br. 13/18); Zakon o zaštiti žrtava ratne torture (Sl. gl. RS. br. 90/18); Zakon o izmjenama Zakona o krivičnom postupku RS (Sl. gl. RS. br. 66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim taksama (Sl. gl. RS. br. 66/18); Zakon o oduzimanju imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela (Sl. gl. RS. br. 65/18); Zakon o plaćama i naknadama sudija i javnih tužitelja u RS (Sl. gl. RS. br. 66/18); Zakon o plaćama zaposlenih u institucijama pravosuđa RS (Sl. gl. RS. br. 66/18); Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih

	sankcija RS (Sl.gl.RS.br.63/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o premjeru i katastru RS (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o amnestiji (Sl.gl.RS.br.61/18); Zakon o posebnom postupku eksproprijacije radi izgradnje auto-puta Koridor „V c“ kroz RS i izgradnje dionice auto-puta „9. siječanj“ Banja Luka - Doboj (Sl.gl.RS.br.61/18); Zakon o izmjenama Zakona o oružju i municiji (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o posebnom registru lica pravosnažno osuđenih za krivična djela seksualne zloupotrebe i iskorištavanja djece (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji u BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br.7/18); Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br.25/18); Zakon o uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije (Sl. gl. BD BiH, br.25/18); Zakon o plaćama i drugim naknadama pravobranitelja i zamjenika pravobranitelja u Pravobraniteljstvu BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 28/18); Zakon o parničnom postupku BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 28/18); Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o Pravobraniteljstvu BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 28/18); Zakon o izmjeni i dopuni Krivičnog zakona (Sl. gl. BD BiH, br. 50/18). Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloporabe opojnih droga u BiH za razdoblje 2018 – 2023; Akcijski plan za provedbu UNSCR 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u BiH za razdoblje 2018-2022; Strategija za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje BiH za razdoblje 2018-2022; Okvirni akcijski plan o obrazovnim potrebama Roma / Romkinja u BiH za razdoblje 2018-2022; Strategija borbe protiv korupcije u RS od 2018- 2022; Akcijski plan za provedbu Strategije borbe protiv korupcije u RS za razdoblje 2018- 2022; Strategija za borbu protiv korupcije u BD BiH 2018-2019; Akcijski plan za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije u BD BiH 2018–2019. Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni www.donormapping.ba
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Reforma pravosuđa: Godišnji forum informiranja razvojnih partnera u organizaciji Ministarstva pravde BiH i Strukturirani dijalog o pravosuđu između BiH - EU. Koordinacija razvojnih partnera održava se svakih 6 mjeseci od strane Delegacije Europske unije (EUD) kao dio strukturnog dijaloga, kao i sastanaka pododbora u sektoru pravde sa sudjelovanjem Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća i Ministarstva pravde. EUD redovito organizira sastanke za koordinaciju međunarodnog pravosudnog sektora. Redoviti bilateralni koordinacijski sastanci međunarodnih i lokalnih partnera. Reforma zatvorskog sustava: <i>ad hoc</i> koordinacija i bilateralni sastanci vezani za projekte. Ratni zločini: Redoviti bilateralni koordinacijski sastanci sa međunarodnim i lokalnim partnerima, uključujući EUD, Švicarsku, SAD, Ministarstvo pravde, Tužiteljstva. <i>Ad hoc</i> koordinacija, vezana za projekte. Borba protiv organiziranog kriminala: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, vezana za projekte, te uglavnom bilateralni / multilateralni sastanci između razvojnih partnera. Borba protiv korupcije: Redoviti koordinacijski sastanci o politici, kojima

ko-predsjedavaju Agencija za sprječavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i EUD.

UN održava redovite bilateralne koordinacijske sastanke sa međunarodnim i lokalnim partnerima.

Reforma policije: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Migracije i azil: Formalnu koordinaciju razvojnih partnera vodi Koordinacijsko tijelo za pitanja migracija u BiH.

Upravljanje granicom i sigurnost: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Romi: Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH je formalno koordinacijsko tijelo.

Izbjeglice i interno raseljena lica: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

LGBTI: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Nacionalne manjine: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Međuetnički odnosi: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Sloboda izražavanja i sloboda medija: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Imovinska prava: Neformalna *ad hoc* koordinacija, vezana za projekte.

Zaštita podataka: Neformalna *ad hoc* koordinacija.

Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH / Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor vladavine prava i temeljnih prava predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor vladavine prava i temeljnih prava sastoji se od šesnaest podsektora:

- Reforma pravosuđa
- Reforma zatvorskog sustava
- Ratni zločini
- Borba protiv organiziranog kriminala
- Borba protiv korupcije
- Reforma policije
- Migracije i azil
- Upravljanje granicom i sigurnost
- Romi
- Izbjeglice i interno raseljena lica
- LGBTI
- Nacionalne manjine
- Međuetnički odnosi,
- Sloboda izražavanja i sloboda medija
- Imovinska prava
- Zaštita podataka

Tijekom 2018. godine nastavljena je provedba aktivnosti koje su imale za cilj jačanje vladavine prava, što je jedan od temeljnih izazova i ključnih preduvjeta u procesu priključenja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji.

Premda se može reći kako je zakonodavni i institucijski okvir u oblasti temeljnih prava u Bosni i Hercegovini u velikoj mjeri uspostavljen, isti je potrebno u potpunosti implementirati i dodatno uskladiti sa europskim standardima, jačanjem administrativnih kapaciteta i učinkovitom provedbom temeljnih prava. Pored toga, potrebno je nastaviti aktivnosti na dodatnom jačanju neovisnosti pravosudnog sustava u Bosni i Hercegovini.

Tijekom 2018. godine, organizirane su dvije ministarske konferencije i dva kruga sastanaka tijela za praćenje i ocjenu provedbe Strategije za reformu sektora pravde (SRSP) u Bosni i Hercegovini, sastavljena od predstavnika BiH, entiteta, županija i Brčko distrikta. Vijeće ministara je na 151. sjednici, održanoj 01.08.2018. godine razmotrilo i odobrilo Izvješće o provedbi SRSP 2014-2018. u BiH za 2017. godinu. Istodobno, izrađen je Revidirani Akcijski plan za provedbu SRSP u BiH za razdoblje 2019-2020. godina, a nakon što ga je potvrdila četvrta Ministarska konferencija, zadužila je nadležne institucije da ga upute u proceduru usvajanja. Sukladno tome, 12.12.2018. godine u proceduru je upućena Odluka o usvajanju revidiranog Akcijskog plana SRSP u BiH.

U sklopu postojećeg zakonodavnog okvira, Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (VSTV) tijekom 2018. godine donijelo je niz pravila sa ciljem otklanjanja nedostataka u pravosudnom sustavu, posebice u pogledu kriterija za imenovanja i ocjenjivanje rada sudija i tužitelja.

Usvojen je Akcijski plan VSTV za razdoblje 2018-2020. godina sa mjerama za jačanje borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije, poboljšanje kvalitete financijskih istraga, jačanje autonomije glavnih aktera u lancu kaznenog postupka i unapređenje kaznene politike u cjelini.

U cilju povećanja razine neovisnosti pravosuđa u Bosni i Hercegovini, te ispunjavanja preporuka Europske komisije, VSTV BiH je u lipnju 2018. godine Ministarstvu pravde BiH podnijelo inicijativu za izmjene i dopune Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH. Predložene izmjene se odnose na otklanjanje nedostataka u postojećem zakonodavstvu, a prije svega u vezi sa imenovanjima, integritetom i disciplinskim pitanjima.

Tijekom 2018. godine, Centri za edukaciju sudija i javnih tužitelja Republike Srpske i Federacije BiH su kontinuirano organizirali obuke za sudije i tužitelje, s ciljem pružanja potpore za učinkovitiju provedbu kompleksne reforme pravosuđa u Bosni i Hercegovini.

Na 142. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 15.05.2018. godine, potvrđen je interes za sudjelovanje BiH u programu Europske unije pod nazivom „Pravosuđe“, koji je usmjeren na daljnji razvitak europskog područja pravde. Program „Pravosuđe“ temelji se na uzajamnom priznavanju i povjerenju država članica razvijanjem pravosudne suradnje u građansko-pravnim i krivično-pravnim pitanjima, a isti podržava i djelovanje Europske unije u oblasti suzbijanja uporabe i prometa drogama.

Ministarstvo pravde BiH je tijekom 2018. godine utemeljilo Ured za besplatnu pravnu pomoć, čime je svim zainteresiranim stranama omogućeno besplatno dobijanje stručne pravne pomoći.

Tijekom 2018. godine nastavljene su aktivnosti na pristupanju Bosne i Hercegovine EUROJUST-u (Jedinica EU za pravosudnu suradnju), a istodobno su u tijeku i predpregovori za zaključivanje Sporazuma o suradnji između EUROJUST-a i Bosne i Hercegovine. S ciljem ispunjavanja uvjeta za stupanje u pregovore o Sporazumu, izrađen je nacrt Zakona o zaštiti osobnih podataka.

Također 2018. godine su provedene aktivnosti u cilju izrade, dorade i usuglašavanja propisa u Bosni i Hercegovini u oblasti pravosuđa i izvršenja kaznenih sankcija, na državnoj i međunarodnoj razini.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 35/18) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 65/18), koji se odnose na primjenu posebnih istražnih radnji, imunitet svjedoka, vođenje istrage i podizanje optužnice, s ciljem njihovog usklađivanja s međunarodnim i standardima EU. Također, u izvještajnom razdoblju značajno je smanjen zaostatak u izvršenju kaznenih sankcija.

Tijekom 2018. godine, u Federaciji Bosne i Hercegovine usvojen je set zakonskih i podzakonskih akata vezanih za stečaj, financijsko konsolidiranje gospodarskih društava, registar poslovnih subjekata i reformu javne uprave (Službene novine FBiH, broj 59/18, 36/18, 84/18, 87/18 i 54/18).

U Republici Srpskoj, tijekom 2018. godine, u oblasti pravosuđa, usvojeni su zakoni o republičkoj upravi, kaznenom, izvršnom i općem upravnom postupku, radu i plaćama zaposlenih u pravosuđu i tijelima uprave Republike Srpske (Službeni glasnik RS, broj 115/18 i 66/18).

U oblasti zatvorskog sustava, Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine počela provoditi neke od preporuka iz izvješća Europskog odbora za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT). Završena je izgradnja Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Istočnom Sarajevu, ali zbog nemogućnosti da se izvrši tehnički prijem objekta u roku, on do kraja 2018. godine nije stavljen u funkciju.

Uvjeti boravka u zatvorskim i pritvorskim ustanovama su se poboljšali, međutim potrebno je nastaviti napore na daljem poboljšanju, kako bi se uvjeti pritvora u zatvorima i policijskim ustanovama uskladili sa ECHR, međunarodnim i EU standardima u postupanju prema licima lišenim slobode.

U Federaciji Bosne i Hercegovine su u sklopu reforme zatvorskog sustava tijekom 2018. godine nastavljene aktivnosti unapređenja zatvorskih kapaciteta u KPZ Orašje i KPZ Zenica, te priprema izgradnje novog kompleksa KPZ Sarajevo na lokalitetu Igman. Pored toga, poduzete su i aktivnosti na jačanju materijalno-tehničkih kapaciteta zatvorske policije, kako bi se cjelokupan proces jačanja zatvorskih kapaciteta u Federaciji Bosne i Hercegovine kompletirao.

Tijekom 2018. godine, revidirana je Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina u Bosni i Hercegovini, te je upućena u proceduru usvajanja u Vijeće ministara BiH. Nova Strategija predviđa procesuiranje svih predmeta ratnih zločina do 2023. godine, definiranje novih kriterija za utvrđivanje složenosti i raspodjele predmeta između različitih razina vlasti, poboljšanje usklađenosti sudske prakse, dalje jačanje kapaciteta i nadzora nad provedbom Državne strategije od strane Nadzornog tijela. Za provedbu ciljeva iz Revidirane strategije formirana je Radna skupina za unapređenje propisa o parničnom postupku po pitanju zaštite prava žrtava ratnih zločina.

U oblasti borbe protiv organiziranog kriminala, Ministarstvo sigurnosti je tijekom 2018. godine provodilo aktivnosti na unaprijeđenju znanja i sposobnosti službenika u prepoznavanju i učinkovitijoj provedbi istrage krivičnih dijela povezanih sa trgovinom ljudima. Također, ažurirane su Smjernice za postupanje regionalnih monitoring timova za borbu protiv trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini.

Tijekom 2018. godine sprovedene su aktivnosti na provedbi Strategije za borbu protiv organiziranog kriminala za razdoblje 2017-2020. godina. Strategija naglašava jačanje kapaciteta i suradnje nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini u borbi protiv svih oblika organiziranog kriminala, te intenziviranje regionalne i međunarodne suradnje u ovoj oblasti. Potpisnici Sporazuma o uspostavi sustava elektroničke razmjene podataka (EDES) između policijskih tijela i tužiteljstava tijekom 2018. godine su uspješno provodili projekat nabave opreme koja će svim sudionicima ovog sustava omogućiti provjeru podataka u realnom vremenu, što će unaprijediti učinak sudionika u razmjeni podataka.

Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je sa nadležnim institucijama sa svih razina vlasti u veljači 2018. godine potpisalo Memorandum o razumijevanju o uspostavi sustava automatske identifikacije putem otisaka prstiju i dlanova AFIS/APIS, a koji će modernizirati sustav identifikacije i osigurati učinkovitiji rad i bolju suradnju sigurnosnih agencija u BiH. Također, uspostavom novog AFIS-a, Bosna i Hercegovina usklađuje sustav sa zemljama Europske unije, čime je stvorena mogućnost međunarodne razmjene podataka i jačanja prekogranične suradnje, posebice u suzbijanju terorizma i prekograničnog kriminala.

Vijeće ministara BiH je na 130. sjednici, održanoj 18.01.2018. godine, usvojilo Strategiju nadzora nad opojnim drogama, spriječavanjem i suzbijanjem zlouporabe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018-2023. godina, koja je usuglašena sa međunarodnim propisima u ovoj oblasti. Glavni ciljevi strategije su očuvanje i unapređenje zdravlja stanovništva, spriječavanje i smanjivanje zlouporabe opojnih droga i drugih sredstava ovisnosti, smanjivanje dostupnosti droga na svim razinama, te dalja izgradnja i umrežavanje sustava za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i borbu protiv ovisnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Bosna i Hercegovina je potpisala sve međunarodne konvencije za borbu protiv korupcije, uključujući i UN konvenciju, međutim korupcija u BiH je još uvijek široko rasprostranjena. Iako je postignut određeni napredak u toj oblasti, borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala ometaju nedovoljno usklađeni propisi, te još uvijek slaba institucijska suradnja i koordinacija. Institucijski, pravni i strateški okvir za borbu protiv korupcije je uspostavljen, ali nedovoljna usklađenost zakona, kao i strategija i akcijskih planova na različitim razinama u Bosni i Hercegovini, umanjuju njihovu učinkovitu provedbu.

U veljači 2018. godine Bosna i Hercegovina je skinuta sa „sive liste“ FATF-a i stavljena na redovan režim izvješćivanja, a što je potvrda da je uspjela otkloniti sustavne nedostatke glede borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma. Za ispunjavanje ovih uvjeta, Bosna i Hercegovina je donijela više od dvadeset zakona i akata, čime je u potpunosti realiziran Akcijski plan koji su vlasti u BiH dogovorile sa ovim međudržavnim tijelom. Nakon toga, Vijeće ministara BiH je na 152. sjednici održanoj 29.08.2018. godine usvojilo dokument Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018-2022. godina kao i Akcijski plan za otklanjanje prepoznatih nedostataka u sustavu sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma, što predstavlja prvu fazu realizacije FATF preporuka.

U oblasti borbe protiv korupcije, tijekom 2018. godine unaprijeđen je Sustav elektroničke razmjene podataka iz evidencija policijskih službi i tužiteljstava, realizirane su aktivnosti na planu prikupljanja, obrade i korištenja informacija od značaja za sigurnost štićenih ličnosti i objekata, te je povećana razmjena informacija putem Interpola, Europol-a i SELEC-a.

U Republici Srpskoj, u srpnju 2018. godine usvojena je Strategija borbe protiv korupcije u RS za razdoblje 2018-2022. godina, dok je u Federaciji BiH ova strategija usvojena 2016. godine. Usvajanjem strategije u Republici Srpskoj, Bosna i Hercegovina je u cjelosti uspostavila institucijski pravni i strateški okvir za borbu protiv korupcije na svim razinama vlasti. Međutim, potrebno je nastaviti napore na poboljšanju koordinacije i suradnje na svim razinama vlasti, te osigurati političku potporu i snažan odgovor kaznenog prava za učinkovito rješavanje pitanja korupcije u BiH.

Bosna i Hercegovina je u listopadu 2018. godine potpisala Zajednički akcijski plan EU – Zapadni Balkan o borbi protiv terorizma sa temeljnim aktivnostima koje će se provoditi u naredne dvije godine. Ciljevi Akcijskog plana odnose se na usklađivanje pravnog i institucijskog okvira sa adekvatnim instrumentima EU, učinkovitu prevenciju i borbu protiv nasilnog ekstremizma, intenzivnu razmjenu informacija i operativnu suradnju, kao i izgradnju kapaciteta za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma.

U oblasti reforme policije, Agencija za policijsku potporu BiH je tijekom 2018. godine aktivno sudjelovala u izradi Sektorskog planskog dokumenta za razdoblje 2018-2020. godina za Sektor unutarnjih poslova. Temeljni cilj izrade sektorskog dokumenta u ovoj oblasti je unapređenje sigurnosti građana u Bosni i Hercegovini.

U oblasti migracija, tijekom 2018. godine registrirano je značajno povećanje broja migranata koji ulaze u Bosnu i Hercegovinu i koji je uglavnom koriste kao tranzitnu zemlju prema državama Europske unije. Vijeće ministara BiH je na 142. sjednici održanoj 15.05.2018. godine usvojilo Informaciju sa Akcijskim planom hitnih mjera koje se trebaju poduzeti s fokusom na nezakonite migrante i propusnost granice, prije svega sa istočnim susjedima Bosne i Hercegovine, odakle je i zabilježen najveći priliv migranata u državu. Također, potrebno je pojačati koordinaciju svih razina vlasti po pitanju migracija, s obzirom da nije na zadovoljavajućoj razini.

U 2018. godini pripremljen je Migracijski profil za Bosnu i Hercegovinu za 2017. godinu, kojeg je Vijeće ministara BiH usvojilo na 139. sjednici održanoj 16.04.2018. godine. Ovo je deseti migracijski profil BiH koji osigurava uvid u ključne trendove u oblasti migracija u Bosni i Hercegovini.

U oblasti upravljanja ilegalnim migracijama, ostvaren je napredak u 2018. godini, osobito u segmentu dobrovoljnih povrataka ilegalnih migranata u zemlje podrijetla. Značajne aktivnosti su poduzimane na unapređenju kapaciteta za prihvrat tražitelja azila u Bosni i Hercegovini.

Tijekom 2018. godine, Bosna i Hercegovina je sudjelovala u godišnjem planiranju operativnih aktivnosti u sklopu prioriteta Europske multidisciplinarnе platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT) za olakšavanje nezakonite imigracije. Bosna i Hercegovina se obvezala da će u 2019. godini sudjelovati u tri operativne akcije u sklopu borbe protiv krijumčarenja kriminalnih skupina migranata, zajedno sa državama članicama EU.

Vijeće ministara BiH je na 158. sjednici održanoj 13.11.2018. godine usvojilo Informaciju o prijedlogu rješenja za osiguranje kontinuirane zaštite i pomoći strancima žrtvama trgovine ljudima u BiH.

U oblasti upravljanja granicom ostvaren je napredak u 2018. godini kroz stvaranje boljih uvjeta za rad kontrolnih organa na granici, ubrzan promet putnika, roba, kapitala, te poboljšanu sigurnost granice.

Tijekom 2018. godine provedena je završna faza izrade dokumenta Strategija integriranog upravljanja granicom i Akcijski plan provedbe Strategije integriranog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2019-2023. godina. Ovim strateškim dokumentom osigurat će se nesmetan protok ljudi i roba, uz sprečavanje svih oblika nezakonitih radnji povezanih sa prelaskom državne granice. Integrirano upravljanje granicom, te zajedničko djelovanje nadležnih institucija, smanjit će prijetnje usmjerene prema sigurnosti granica, te djelovati na podizanje sveukupne razine sigurnosti u BiH.

Pored aktivnosti na pripremi Strategije intergriranog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini, tijekom prošle godine usvojeni su i zakonski i podzakonski akti koji će dodatno unaprijediti legislativu iz ove oblasti, te je uskladiti sa međunarodnim standardima. Također, poduzete su aktivnosti na unapređenju opreme Granične policije BiH, te informacijsko-komunikacijskog sustava za graničnu kontrolu.

Vijeće ministara BiH je na 145. sjednici održanoj 05.06.2018. godine usvojilo Strategiju za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje BiH za razdoblje 2018-2022. godina. Usvajanjem ove Strategije, Bosna i Hercegovina aktivno doprinosi naporima međunarodne zajednice u sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje, te jačanju međunarodne suradnje u ovoj oblasti.

U sklopu aktivnosti koje se poduzimaju na provedbi Strategije za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini (2016-2020), tijekom 2018. godine poseban akcent stavljen je na nastavak usklađivanja zakonodavstva sa međunarodnim standardima, daljnje unapređenje kontrole unutarnjeg i vanjsko-trgovinskog prometa oružja, smanjenje incidenata počinjenih oružjem i broja nelegalnog oružja u posjedu građana, te na smanjenje viškova malog oružja i lakog naoružanja u posjedu Ministarstva obrane BiH.

Romi su najugroženija manjina u Bosni i Hercegovini. Uprkos nedavnim poboljšanjima, potrebno je nastaviti aktivnosti na unapređenju uvjeta stanovanja za romsku populaciju, s obzirom da mnogi žive u neformalnim naseljima bez pristupa vodi i struji. Međutim pristup redovitom obrazovanju i uslugama zdravstvene zaštite je prilično dobar. Također, proces registracije romske populacije u

matičnim knjigama je skoro završen, te je 2018. godine broj Roma bez dokumenata pao sa 300 na 83 lica.²

Vijeće ministara je na 155. sjednici održanoj 25.09.2018. godine usvojilo Okvirni akcijski plan o obrazovnim potrebama Roma / Romkinja u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018-2022. godina. Osnovni cilj ovog plana je uvođenje romskog jezika u nastavu, te unapređenje procesa upoznavanja sa romskom povijesti i kulturom.

Tijekom 2018. godine nastavljene su aktivnosti u sklopu Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja raseljenih lica, a koji su pokrenule vlasti Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore i Hrvatske, te predstavnici donatorske zajednice iz ovih država. Cilj programa je osiguranje trajnih stambenih rješenja za oko 24.000 raseljenih obitelji u državama koje sudjeluju u ovom programu. U fazi izrade su zakoni o socijalnom stanovanju u Republici Srpskoj i Brčko distriktu.

Zakoni o zabrani diskriminacije i ravnopravnosti spolova su na snazi u Bosni i Hercegovini, ali se u dovoljnoj mjeri ne provode, što uključuje i rodno utemeljeno nasilje. Mehanizmi za ravnopravnost spolova su uspostavljeni, a Agencija za ravnopravnost spolova BiH, u suradnji sa entitetskim centrima za ravnopravnost spolova, ima ključnu ulogu u praćenju i podsticanju primjene Zakona. Strategija rodne ravnopravnosti se provodi putem akcijskih planova širom zemlje, od kojih je posljednji usvojen 2018. godine, kada je usvojen i Akcijski plan za provedbu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija i srodnih rezolucija o ženama, miru i sigurnosti.³ U oblasti rodno utemeljenog nasilja, entitetske zakone o nasilju u obitelji je potrebno uskladiti, kako međusobno tako i s Istanbulsom konvencijom, a opći sustav reagiranja i potpore žrtvama treba poboljšati.

U oblasti zaštite prava djeteta, u Bosni i Hercegovini je u 2018. godini ostvaren značajniji napredak kroz unaprijeđenje pravnog okvira, obuke stručnih lica, te jačanjem procedura i usluga prilagođenih djeci. Sredinom godine, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice ojačalo je koordinaciju u oblastima prava djeteta, te utemeljilo „Skupinu za promicanje i zaštitu prava djeteta u Bosni i Hercegovini“.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

Članice DCF aktivne u sektoru Vladavina prava i temeljna prava u 2018. godini su EU, SAD/USAID, Norveška, Švedska/Sida, UN, Švicarska, UK/DFID, Njemačka, Republika Češka, Japan, Slovenija i Hrvatska.

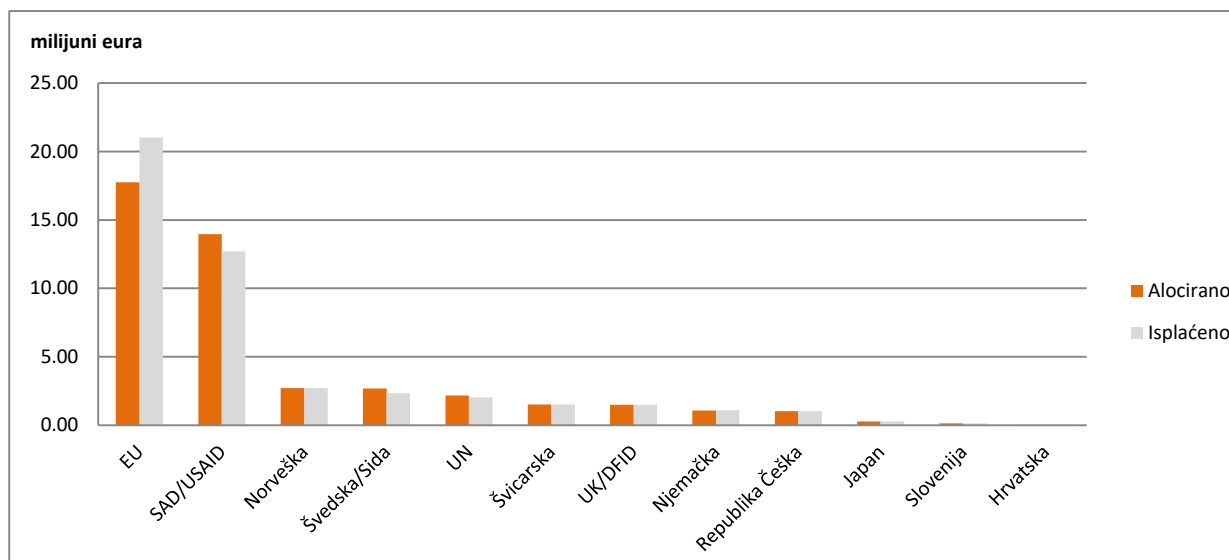
Ukupno alocirana sredstva koja su DCF članice u 2018. godini usmjerile u Sektor iznose € 44.82 milijuna, a ukupno isplaćena sredstva iznose € 46.38 milijuna, sve u formi granta.

U grafikonu 2.1 prikazana su alocirana i isplaćena ODA sredstva sukladno visini ulaganja svakog pojedinačnog razvojnog partnera. Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos sredstava su EU i SAD/USAID za kojima slijede Norveška, Slovenija i UN.

² Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji, svibanj 2019. godine

³ Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji, svibanj 2019. godine

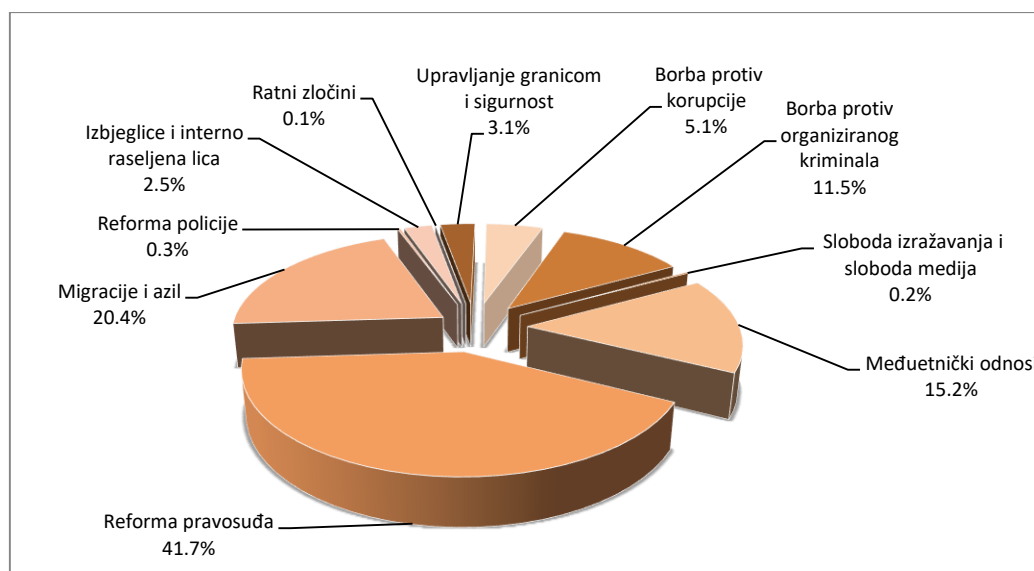
Grafikon 2.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

Sektor Vladavina prava i temeljna prava sastoji se od 16 podsektora. U grafikonu 2.2. prikazana je struktura ukupno alociranih ODA sredstava po podsektorima.

Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 88.8% je alocirano u četiri podsektora i to Reforma pravosuđa 41.7%, Migracije i azil 20.4%, Međuetnički odnosi 15.2% i Borba protiv organiziranog kriminala 11.5%. U ostale podsektore alocirano je preostalih 11.2% sredstava. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

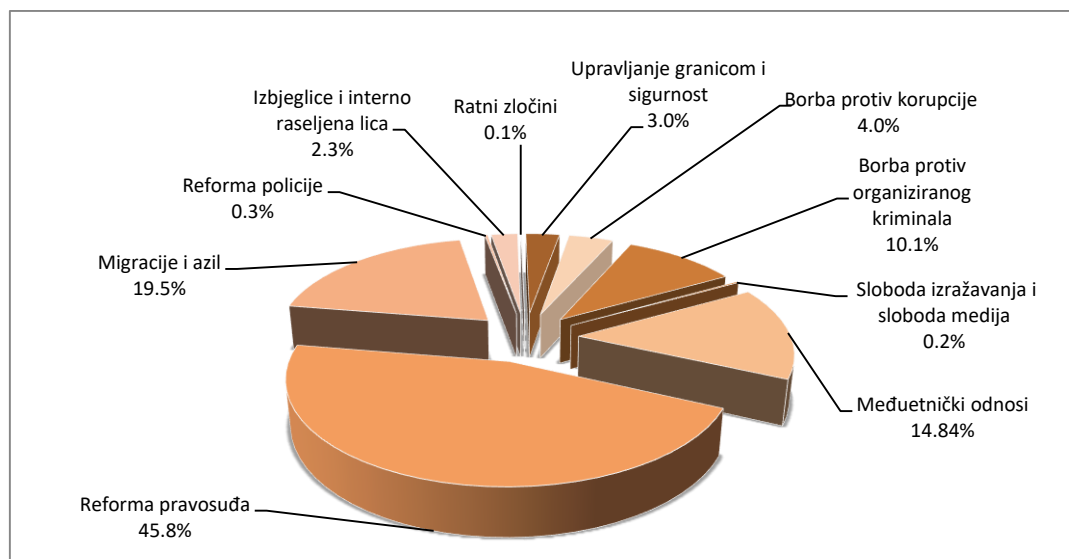
Grafikon 2.2. Ukupno alocirana ODA po podsektorima u 2018. godini

Grafikon 2.3. prikazuje strukturu ukupno isplaćenih ODA sredstava u 2018. godini po podsektorima. Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, 90.2% je isplaćeno u podsektore Reforma pravosuđa

45.8%, Migracije i azil 19.5%, Međuetnički odnosi 14.8% i Borba protiv organiziranog kriminala 10.1%. U ostale podsektore isplaćeno je preostalih 9,8% sredstava.

Grafikon 2.3. Ukupno isplaćena ODA po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
(ICITAP) Pomoć agencijama za provedbu zakona (bit će određena ukupna vrijednost projekta)	SAD/USAID	43.84
(OPDAT) Pomoć i edukacija tužiteljstvima u prekomorskim zemljama (bit će određena ukupna vrijednost projekta) datum završetka)	SAD/USAID	16.24
NADR CWD Program Ministarstva vanjskih poslova za razminiranje i uništenje pješačkog oružja	SAD/USAID	10.24
USAID Projekt za pravosuđe u Bosni i Hercegovini (BiH)	SAD/USAID	8.57
Unapređenje obrade predmeta ratnih zločina	EU	7.44
Posebne mjere za potporu kao odgovor na situaciju vezanu za izbjeglice i migrante u Bosni i Hercegovini	EU	7.22
Projekt jačanja institucija vlasti i procesa u BiH (SGISP) inicijative	SAD/USAID	6.35
OPA Fond za međuetničko pomirenje i omladinske inicijative	SAD/USAID	6.28
Izgradnja djelotvornog pravosuđa prilagođenog građanima	EU	5.95
(EXBS) Program za kontrolu izvoza i sigurnost granica (bit će određena ukupna vrijednost projekta)	SAD/USAID	5.80

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju razvojnih partnera , putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

U narednom razdoblju potrebno je nastaviti jačanje pravosudnog sustava, neovisnosti i učinkovitosti pravosuđa u Bosni i Hercegovini, te usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa EU legislativom. Na temelju odgovora institucija BiH sa svih razina vlasti i članica DCF-a koji su sudjelovali u izradi ovog Izvješća, kao i preporukama Europske komisije, u narednom razdoblju je potrebno:

- provesti preostale aktivnosti zadane Akcijskim planom Strategije za reformu sektora pravde u BiH, sa naglaskom na normativno-pravne aktivnosti;
- usvojiti revidirani Zakon o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću i Zakon o sudovima BiH sukladno europskim standardima, provoditi mjere u oblasti kaznenog postupka kako je navedeno u Akcijskom planu VSTV, dosljedno primjenjivati i poboljšati pravila o imenovanjima, ocjenjivanju rada, integritetu i obuci sudaca i tužitelja;
- osigurati provedbu strategija i akcijskih planova za borbu protiv korupcije, te osigurati djelotvorno funkcioniranje i koordinaciju rada svih tijela za borbu protiv korupcije i Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH;
- jačati suradnju institucija za provedbu zakona, posebice uspostavom specijaliziranih istražnih timova za složene slučajeve koji uključuju ekonomski kriminal, korupciju i organizirani kriminal;
- nastaviti razvijati proaktivni pristup u borbi protiv organiziranog kriminala uz jačanje međuinstitucijske i međuagencijske suradnje u BiH, te razvijanje suradnje na regionalnoj i međunarodnoj razini, kroz intenziviranje sudjelovanja u međunarodnim organizacijama (Interpol, Europol, SELEC);
- pokazati napredak u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije;
- izraditi Strategiju i Akcijski plan u oblasti borbe protiv trgovine ljudima za razdoblje 2020-2023. godina;
- osigurati učinkovitu koordinaciju upravljanja granicama i kapacitetima za upravljanje migracijama na svim razinama i osigurati funkcioniranje sustava azila;
- razviti sveobuhvatan strateški okvir za promociju i provedbu ljudskih prava, nediskriminaciju i zaštitu manjina;
- nastaviti sa aktivnostima unapređenja laboratorijskih kapaciteta Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja, te osigurati članstvo u ENFSI (*European Network of Forensic Science Institutes*).

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2018. godini	EU, Njemačka, EIB, Švicarska, UN, Švedska/Sida, Republika Češka, Italija/AICS, Hrvatska, Slovenija, EBRD, Nizozemska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Globalni fond za okoliš; Investicijski okvir za Zapadni Balkan; Agencija za upravljanje u izvanrednim situacijama Kraljevine Danske; Organizacija za europsku sigurnosti i suradnju; Fond za klimatske promjene.
Ključni partneri u institucijama vlasti BiH	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo sigurnosti BiH; Ministarstvo financija i trezora BiH; Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost; Centar za uklanjanje mina u BiH; Federalno ministarstvo okoliša i turizma; Federalno ministarstvo prostornog uređenja; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Agencija za vodno područje rijeke Save u FBiH; Agencija za vodno područje Jadranskog mora u FBiH; Federalna uprava za civilnu zaštitu; Fond za zaštitu okoliša FBiH; Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Ministarstvo unutarnjih poslova RS; Republička uprava za civilnu zaštitu RS; Javna ustanova Vode Srpske; Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RS; Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu BD BiH; Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove BD BiH; Odjel za javnu sigurnost BD BiH; Županijske vlade i općinske vlade sa javnim tvrtkama i komunalnim tvrtkama.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 53.42 milijuna, od čega € 38.42 milijuna granti i € 15.00 milijuna zajmova. Ukupno isplaćeno € 42.03 milijuna, od čega € 27.24 milijuna granti i € 14.79 milijuna zajmova. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 7%, a isplaćeno 10%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom (Sl.gl.RS.br.16/18); Zakon o kemikalijama (Sl.gl.RS.br.21/18); Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o komunalnim djelatnostima (Sl. gl. BD BIH, br. 3/18). Strategija usklađivanja propisa pravnoj stečevini EU u oblasti zaštite okoliša BiH (EAS BiH) Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni www.donormapping.ba

Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Klimatske politike: razmjena informacija između interesnih aktera utemeljena na neformalnoj <i>ad-hoc</i> koordinaciji, i bilateralni sastanci vezani za projekte. Vodoopskrba i otpadne vode: MVTEO, u određenoj mjeri, predvodi koordinaciju razvojnih partnera. Razvojni partneri međusobno koordiniraju na <i>ad hoc</i> osnovi. Upravljanje vodnim resursima: MVTEO, u određenoj mjeri, predvodi koordinaciju razvojnih partnera. Razvojni partneri međusobno koordiniraju na <i>ad hoc</i> osnovi. Upravljanje otpadom: MVTEO, u određenoj mjeri, predvodi koordinaciju razvojnih partnera. Razvojni partneri međusobno koordiniraju na <i>ad hoc</i> osnovi. Zaštita prirode: MVTEO, u određenoj mjeri, predvodi koordinaciju razvojnih partnera. Razvojni partneri međusobno koordiniraju na <i>ad hoc</i> osnovi. Kvaliteta zraka i buka: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija. Industrijsko zagađenje i kemikalije: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, uglavom vezana za projekte. Okolišni horizontalni standardi: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, uglavnom vezana za projekte. Civilna zaštita: Ad hoc koordinacija, sudionici EU Ministarstvo sigurnosti, UN i druge međunarodne organizacije i drugi glavni međunarodni razvojni partneri u podsektoru. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH / Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.
---	--

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor okoliša i klimatskih politika predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor okoliša i klimatskih politika sastoji se od devet podsektora:

- Klimatske politike,
- Vodoopskrba i otpadne vode,
- Upravljanje vodnim resursima,
- Upravljanje otpadom,
- Zaštita prirode,
- Kvaliteta zraka i buka,
- Industrijsko zagađenje i kemikalije,
- Okolišni horizontalni standardi i
- Civilna zaštita.

Sektor okoliša i klimatskih politika je veoma značajan zbog svog utjecaja na mnoge sektore gospodarstva, kao što su energetika, turizam i transport i za koji su nadležne institucije sa svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini. To je i oblast koja zahtijeva veoma visok stupanj usklađenosti s normama i standardima Europske unije, s obzirom da provedba odgovarajućih standarda i politika izravno utječe na zaštitu okoliša u cjelini i dugoročan održivi razvitak svake zemlje.

Bosna i Hercegovina je, prema izvješću ECRAN-a o monitoringu transpozicije i provedbe *acquis*-a, u prethodnom razdoblju postigla određen stupanj pripremljenosti u oblasti okoliša i klimatskih politika. Međutim, potrebno je provesti još veliki broj aktivnosti na daljem usklađivanju zakonodavstva sa pravnom stečevinom Europske unije, na jačanju administrativnih kapaciteta i suradnji nadležnih institucija. Može se reći da su u Bosni i Hercegovini tijekom 2018. godine u posebnom fokusu bili usklađivanje zakonodavstva, jačanje suradnje institucija i spriječavanja daljnjeg degradiranja okoliša.

U 2018. godini usuglašen je pristup na razini cijele države u pravnoj harmonizaciji i provedbi *acquis*-a za zaštitu okoliša, nakon što su prethodno usvojene Strategija usklađivanja propisa Bosne i Hercegovine pravnoj stečevini EU u oblasti zaštite okoliša - EAS (Službeni glasnik BiH, broj 91/18), te strategije zaštite okoliša na razinama entiteta i Brčko distrikta. Također, tijekom godine je počela i provedba aktivnosti predviđenih ovim strateškim dokumentima.

Usvajanjem EAS BiH ispunjena je jedna od obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u procesu EU integracija, čime su stvoreni preduvjeti za korištenje predpristupne pomoći u ovoj oblasti. Shodno tomu, u 2018. godini finaliziran je Sektorski planski dokument za IPA II 2018-2020. godina za Sektor okoliša, a pripremljena je i usvojena Jedinstvena lista infrastrukturnih projekata za Bosnu i Hercegovinu. To je ujedno bio i jedan od uvjeta za financiranje projekata iz oblasti okoliša u sklopu Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF).

Tijekom 2018. godine poduzimane su aktivnosti na pripremi Trećeg izvješća o provedbi Aarhuske konvencije u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2014-2017. godina, što je obaveza BiH kao potpisnice ove konvencije. Aarhuska konvencija je međunarodno-pravni instrument za zaštitu okoliša koja sadrži 3 skupine pravila koja se odnose na: osiguravanje dostupnosti informacija, mogućnost sudjelovanja u donošenju odluka i pravo na pravnu zaštitu u oblasti okoliša, te predstavlja dio međunarodnog

pravnog okvira u oblasti zaštite okoliša. Smatra se da je poštivanje Aarhuske konvencije i temeljnih načela za koje se ona zalaže, bar glede oblasti zaštite okoliša, jedan od temeljnih uvjeta za pristupanje Europskoj uniji.

Razina usklađenosti Bosne i Hercegovine sa *acquis*-om u oblasti klimatskih promjena je ograničena. Trenutačno se ažurira Strategija prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisijskog razvoja za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2013-2025. godina, koja se provodi počev od 2013. godine. Međutim, dosadašnja provedba Strategije tekla je sporo, najvećim dijelom zbog nedostatka institucijskih kapaciteta. U 2018. godini započela je priprema Plana prilagođavanja Bosne i Hercegovine na klimatske promjene (NAP), koji će utvrditi potrebne resurse i odrediti rokove za provedbu politika i strategija vezanih za klimatske promjene, a nadovezati će se na postojeću Strategiju. NAP će se fokusirati na sektorski pristup, usklađivanje sa *acquis*-om o klimi i izgradnju institucijskih kapaciteta u Bosni i Hercegovini u srednjeročnom razdoblju.

U oblasti upravljanja vodnim resursima, tijekom 2018. godine ostvaren je značajan napredak, posebice kroz provedbu projekata zaštite voda, izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, zatim u oblasti zaštite od poplava provedbom Akcijskog plana zaštite od poplava i upravljanja rijekama u Bosni i Hercegovini 2014-2021. godina, te provedbom projekata unapređenja komunalne infrastrukture za vodoopskrbu i prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda.

Tijekom 2018. godine usvojeni su strateški dokumenti iz oblasti upravljanja riječnim slivovima na entitetskoj razini. Vlada Federacije BiH je na 144. sjednici održanoj 24.05.2018. godine usvojila Plan upravljanja vodama za vodno područje Jadranskog mora u FBiH (2016-2021) i Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u FBiH (2016-2021), dok je Vlada Republike Srpske na 163. sjednici održanoj 08.02.2018. godine usvojila Plan upravljanja oblasnim riječnim slivom rijeke Save RS (2017-2021) i Plan upravljanja oblasnim riječnim slivom rijeke Trebišnjice RS (2017-2021). U Brčko distriktu je još 2017. godine usvojen Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu. Svi ovi strateški dokumenti definiraju integralno upravljanje vodama na razini oblasnih riječnih slivova, te sadrže opće karakteristike riječnog sliva, ciljeve zaštite okoliša za površinske i podzemne vode, program mjera za zaštitu okoliša, i druge bitne elemente za upravljanje vodama. Nakon što su planovi upravljanja vodama na razinama entiteta i Brčko distrikta usvojeni, u narednom razdoblju bit će potrebno pripremiti, usuglasiti i usvojiti Krovno izvješće o planovima upravljanja riječnim slivovima u Bosni i Hercegovini.

Oblast upravljanja otpadom u Bosni i Hercegovini je regulirana na razini entiteta, a tijekom 2018. godine poduzimane su aktivnosti na usklađivanju zakonske i podzakonske regulative sa europskim direktivama iz ove oblasti, a s ciljem uspostavljanja odgovarajućeg sustava postupanja s otpadom, a sukladno načelima održivog razvitka i zaštite okoliša.

Sredinom 2018. godine počela je izrada Plana upravljanja otpadom u Republici Srpskoj, koji će definirati konkretne aktivnosti i smjernice u oblastima upravljanja otpadom i zaštite okoliša, te omogućiti jačanje kapaciteta za planiranje u oblasti upravljanja otpadom u Republici Srpskoj.

Vlada Federacije BiH je na 165. sjednici održanoj 29.11.2018. godine usvojila Uredbu o informacijskom sustavu upravljanja otpadom (Službene novine FBiH, broj 97/18), kojom su utvrđeni nositelji aktivnosti, organizacija, upravljanje i upotreba podataka iz ovog sustava. Informacijski sustav upravljanja otpadom u Federaciji BiH je prilagođen europskim standardima iz ove oblasti, a činit će ga niz međusobno informacijski povezanih elektroničkih baza sa detaljnim i usporedivim informacijama

o svim subjektima upravljanja otpadom, proizvođačima otpada, kategorijama otpada, te podacima o kretanju i postupcima njegove završne obrade.

Kvaliteta zraka u Bosni i Hercegovini nije na zadovoljavajućoj razini, s obzirom da zagađenje zraka u nekim dijelovima države znatno premašuje standarde Svjetske zdravstvene organizacije i standarde Europske unije za kvalitetu zraka. U narednom razdoblju potrebno je dodatno regulirati ovu oblast i pokušati smanjiti razinu zagađenja, posebice tijekom zimskih mjeseci.

U Federaciji BiH je u fazi izrade Nacrt Zakona o zaštiti zraka, koji ima za cilj zaštitu, upravljanje i poboljšanje kvalitete zraka, poduzimanje mjera zaštite ozonskog omotača i ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama. Pored toga, pripremljen je i Nacrt Zakona o zaštiti okoliša Federacije BiH, koji je upućen u proceduru usvajanja. Nakon usvajanja Zakona o zaštiti okoliša, planirano je donošenje pravilnika koji će detaljnije regulirati oblast zaštite okoliša u Federaciji BiH.

U oblasti civilne zaštite, potresi, poplave, visok snijeg i snježni nanosi, klizišta, zaostale mine i šumski požari identificirani su kao glavni rizici od katastrofa za građane Bosne i Hercegovine. Tijekom 2018. godine nastavljena je provedba aktivnosti na unapređenju sustava zaštite i spašavanja, harmonizaciji metodologije za procjenu rizika od prirodnih i drugih nesreća, te na nabavi opreme za zaštitu i spašavanja, u cilju sveobuhvatnog unapređenja i poboljšanja učinkovitosti civilne zaštite u Bosni i Hercegovini. Naime, usljed klimatskih promjena zemlja je u posljednje vrijeme izložena većim rizicima od elementarnih nepogoda, koje za posljedicu imaju ljudske žrtve i materijalnu štetu, uključujući uništenje kulturne baštine, gospodarske i socijalne infrastrukture.

Sukladno tome, nastavljene su aktivnosti na daljnjoj izgradnji kapaciteta i pripremi zemlje kako bi se mogla priključiti Mehanizmu za civilnu zaštitu Europske unije (UCPM), sustavu kojim EU usmjerava volontersku pomoć država članica u zemlju koja je zatražila pomoć. Također, pokrenute su aktivnosti na jačanju horizontalne suradnje i vertikalne koordinacije između različitih razina vlasti u Bosni i Hercegovini, kroz primjenu iste standardizacije i metodologija.

Opća svrha Mehanizma UCPM je pružanje pomoći, u slučaju izvanrednih situacija i omogućavanje bolje koordinacije u akcijama pružanja pomoći, s obzirom da je posljednjih godina značajan porast broja država koje traže pomoć civilne zaštite, zbog učestalih prirodnih nepogoda širih razmjera. Mehanizam UCPM obuhvaća tri faze ciklusa upravljanja katastrofama: prevenciju, pripravnost i odgovor u slučaju katastrofe.

U Sarajevu se nalazi sjedište Tajništva Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa u Jugoistočnoj Europi (DPPI), koje za cilj ima jačanje dobrosusjedskih odnosa i stabilnosti putem razmjene informacija, naučenih lekcija i najbolje prakse u području upravljanja katastrofama i pruža potporu zemljama DPPI-a da sukladno međunarodno prihvaćenim smjernicama i praksama, razviju zakonski okvir iz oblasti upravljanja katastrofama i zaštite okoliša.

Vijeće ministara BiH je na svojoj 141. sjednici, održanoj 04.05.2018. godine, usvojilo i uputilo u dalju proceduru Sporazum o aranžmanima države domaćina u vezi s Tajništvom Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa u JI Europi. Ovaj sporazum ima za cilj Tajništvu omogućiti učinkovito obavljanje operativnih zadataka sa vladama ostalih članica Inicijative za spremnost i prevenciju katastrofa u JI Europi, što će se odraziti na unapređenje zaštite i sigurnosti građana Bosne i Hercegovine.

Suradnja između zemalja partnera DPPI Inicijative sukladna je procesu euroatlantskih integracija u JI Europi. Katastrofe u JI Europi imaju regionalnu dimenziju, tako da kvalitetna bilateralna i regionalna suradnja u području prevencije katastrofa, pripravnosti i reagiranja na njih, može značajno doprinijeti spašavanju ljudskih života i jačanju socijalnog, ekonomskog i okolišnog razvoja, podupirući stabilnost i blagostanje regije i njenih građana.

U Sarajevu je 6. studenog 2018. godine održan 37. regionalni sastanak Inicijative JI Europe za prevenciju i spremnost u slučaju katastrofa (DPPI SEE), na kome su sudjelovale zemlje članice DPPI SEE (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Rumunjska, Slovenija, Srbija i Turska) kao i predstavnici UN-a, OSCE-a, WHO-a i drugih organizacija koje imaju svoj udjel u prevenciji i pripravnosti u slučaju katastrofa u JI Europi. Na sastanku se razgovoralo o postignutim rezultatima u provedbi godišnjeg plana aktivnosti za 2018. godinu i programu za 2019. godinu.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

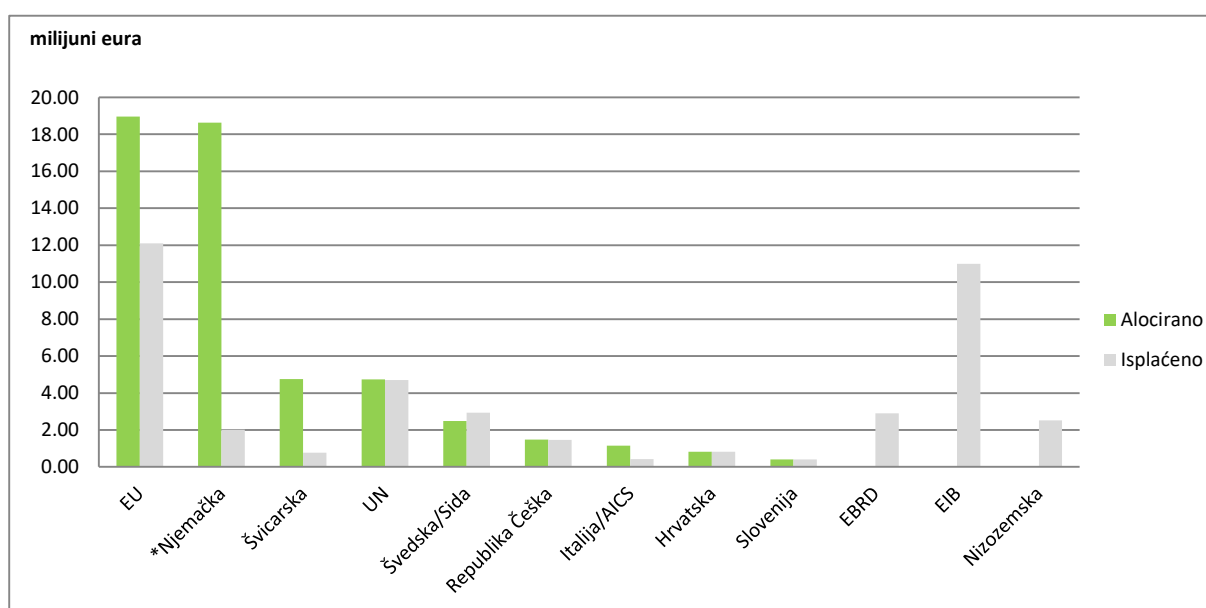
Članice DCF aktivne u sektoru Okoliš i klimatske politike u 2018. godini su EU, Njemačka, EIB, Švicarska, UN, Švedska/Sida, Republika Češka, Italija/AICS, Hrvatska, Slovenija, EBRD i Nizozemska.

Ukupno alocirana sredstva članica DCF za Sektor u 2018. godini iznose € 53.42 milijuna, od čega € 38.42 milijuna granta i €15.00 milijuna zajmova.

Ukupno isplaćena sredstva za Sektor u 2018. godini iznose € 42.03 milijuna, od čega € 27.24 milijuna granta i € 14.79 milijuna zajmova.

U grafikonu 3.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja. Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos sredstava su EU, Njemačka i EIB, za kojima slijede Švicarska, UN i Švedska/Sida.

Grafikon 3.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

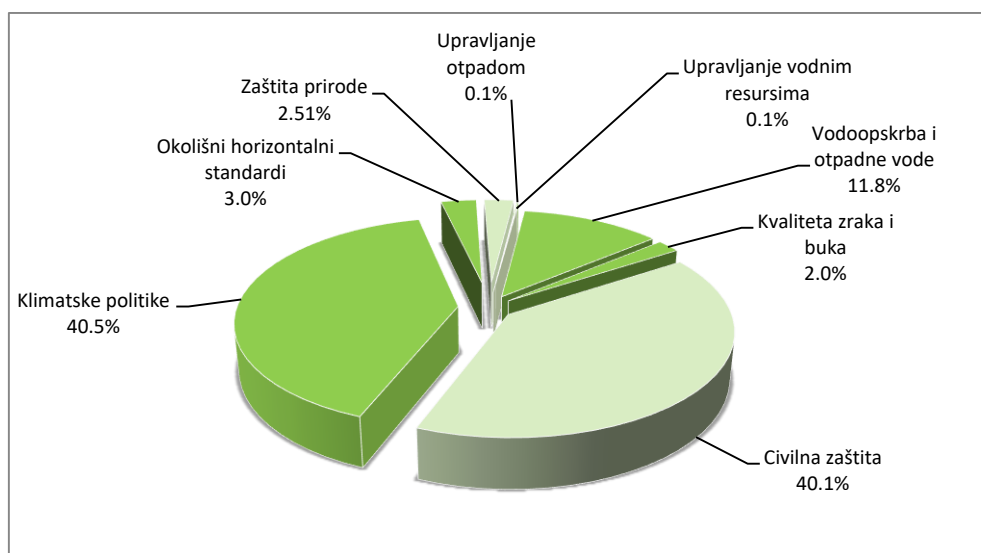

*Napomena: Njemačka zajam i grant

U grafikonu 3.2. prikazana je struktura ukupno alociranih ODA sredstava po podsektorima.

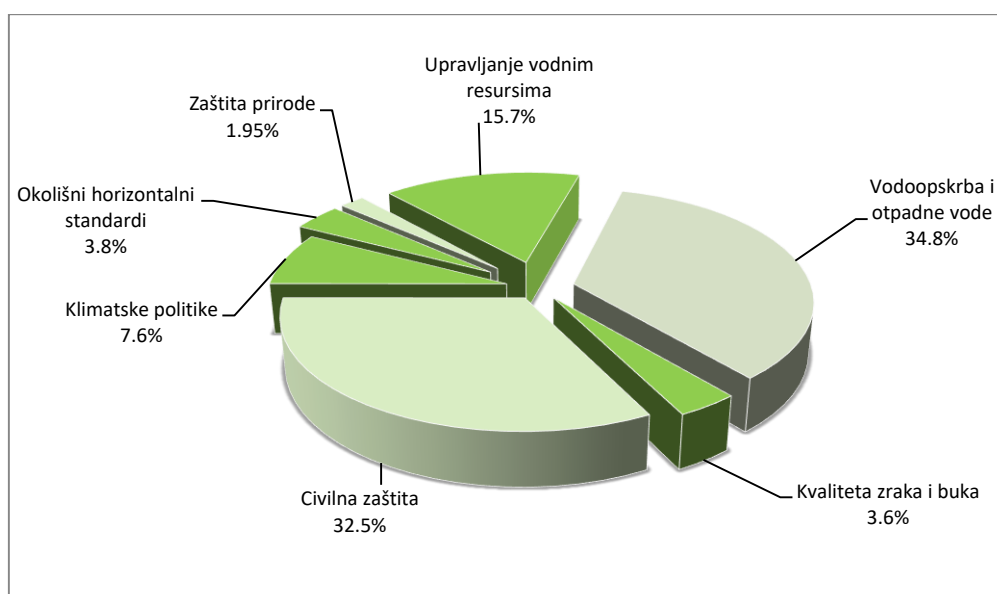
Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 92.4% je alocirano u tri podsektora i to: Klimatske politike 40.5%, Civilna zaštita 40.1% i Vodoopskrba i otpadne vode 11.8%.

Grafikon 3.2. Ukupno alocirana ODA po podsektorima u 2018. godini.

Grafikon 3.3. prikazuje strukturu ukupno isplaćenih ODA sredstava u 2018. godini po podsektorima. Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 83% je isplaćeno u tri podsektora i to: Vodoopskrba i otpadne vode 34.8%, Civilna zaštita 32.5% i Upravljanje vodnim resursima 15.7%.

Grafikon 3.3. Ukupno isplaćena ODA po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt vodoopskrbe i sanitacije u RS	EIB	62.50
Projekt hitne pomoći i zaštite od poplava	EIB	55.00
Kreditni program za poboljšanje energetske učinkovitosti u stambenim objektima	Njemačka	37.00
Program vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda u BiH II	Njemačka, Švicarska	21.99
Projekt odvodnje u prečišćavanja otpadnih voda u Bihaću	Njemačka	20.44
Projekt "Zeleni ekonomski razvitak" – Okoliš	UN	20.38
POPLAVE – Potpora za oporavak područja pogođenih poplavama	EU	19.30
Prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda – Zenica	Švicarska	18.27
Povećavanje ulaganja u javne zgrade sa niskom emisijom ugljika	UN	17.65
Potpota za oporavak područja pogođenih poplavama	EU	16.39

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju razvojnih partnera, putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

Bosna i Hercegovina treba nastaviti sa daljnjim unapređenjem oblasti Okoliša i klimatskih politika, putem usklađivanja zakonskih i podzakonskih akata sa normama i standardima Europske unije i izgradnju i jačanje kapaciteta u toj oblasti. Na temelju odgovora institucija BiH sa svih razina vlasti, kao i sukladno preporukama Europske komisije, u narednom razdoblju potrebno je:

- provoditi Strategiju aproksimacije propisa pravnoj stečevini EU u oblasti zaštite okoliša BiH, te sukladno tome unaprijediti pravni okvir, ojačati administrativne kapacitete i poboljšati koordinaciju institucija sa svih razina vlasti;
- započeti sa provedbom Pariškog sporazuma uspostavljanjem politika i mjera za provedbu NDC-a;
- ažurirati i provesti Strategiju prilagođavanja na klimatske promjene i niskoemisijskog razvoja BiH;
- izraditi i usvojiti Nacionalni plan za energiju i klimu za razdoblje 2021-2030. godina;
- usvojiti posebne planove za provedbu propisa Europske unije o pitkoj vodi, gradskim otpadnim vodama i upravljanju rizikom od poplava;
- uspostaviti funkcionalnu mrežu za praćenje kvalitete zraka u cijeloj zemlji;
- usvojiti planove o kvalitetu zraka za područja gdje razine zagađivača prelaze granične vrijednosti;
- uskladiti domaće zakonodavstvo sa *acquis*-om u oblasti klimatskih promjena, uključujući Uredbu EU o praćenju i izvješćivanju, direktive o kvaliteti goriva, tvarima koje oštećuju ozonski omotač, izdavanju i spremanju ugljikovog dioksida i drugim relevantnim propisima;
- unaprijediti sustave upravljanja posebnim kategorijama otpada i to posebno ambalažom i ambalažnim otpadom, kao i otpadom od elektroničkih i elektronskih proizvoda;

- poduzimati aktivnosti na podizanju svijesti kako bi se smanjila proizvodnja otpada i promovirati ponovnu upotrebu i recikliranje;
- uskladiti domaće zakonodavstvo na svim razinama vlasti sa REACH Uredbom EU o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija;
- osigurati potrebne ljudske i financijske resurse i uspostaviti strukture za provedbu Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES);
- konstantno obnavljati opremu za zaštitu i spašavanje na svim razinama vlasti u BiH.

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2018. godini	EIB, EBRD, Svjetska banka i EU
Ostale ključne međunarodne organizacije	Investicijski okvir za Zapadni Balkan; Transportni opservatorij Jugoistočne Europe; Regionalno vijeće za suradnju; Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva; Međunarodna željeznička unija, Japanski sustav za međunarodnu suradnju (JICS)
Ključni partneri u institucijama vlasti BiH	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH; Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH; Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH; Željeznička javna korporacija BiH; Federalno ministarstvo prometa i komunikacija; JP Direkcija za ceste FBiH; JP Autoceste FBiH; Ministarstvo prometa i veza RS; JP Autoputeva RS; Vlada BD BiH; JP Željeznice FBiH; JP Željeznice RS.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 362.11 milijuna, od čega € 6.84 milijuna u grantovima i € 355.27 milijuna u zajmovima. Ukupno isplaćeno € 137.47 milijuna, od čega € 0.42 milijuna u grantovima i € 137.06 milijuna u zajmovima. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 50%, a isplaćeno 32%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zrakoplovstvu BiH (Sl. gl. BiH br. 25 / 18;); Zakon o osnovima sigurnosti prometa na putevima u BiH (Sl. gl. BiH br. 9/18); Zakon o posebnom postupku eksproprijacije radi izgradnje auto-puta Koridor „V c“ kroz RS i izgradnje dionice auto-puta „9. siječanj“ Banja Luka - Doboj (Sl.gl.RS.br.61/18). Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni www.donormapping.ba
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Delegacija EU koordinira sve aktivne razvojne partnere u ovom sektoru. Trenutačno ne postoji mehanizam za koordinaciju donatorskog transportnog sektora koji vode relevantne institucije BiH. U kontekstu agende povezivanja, Nacionalni investicijski odbor (NIC) je utemeljen u 2015. godini, koji također predviđa sudjelovanje relevantnih međunarodnih finansijskih institucija i bilateralnih razvojnih partnera. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH /Sektor za finansijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor transporta predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor transporta sastoji se od devet podsektora:

- Transportna povezanost
- Transportna učinkovitost
- Zračni transport
- Transport unutarnjih plovnih puteva
- Pomorski transport
- Željeznički transport
- Cestovni transport
- Multimodalni transport
- Urbana mobilnost.

Sektor transporta u Bosni i Hercegovini je još uvijek nedovoljno razvijen, što zbog posljedica ratnih razaranja, neadekvatnog održavanja infrastrukture, nedovoljnih ulaganja u sektor, gospodarstva koje nije dovoljno razvijeno kako bi se osiguralo potrebno financiranje, kao i zbog posljedica velikih poplava iz 2014. godine.⁴

Pored toga, nadležnosti u Sektoru transporta podijeljene su između različitih razina vlasti u Bosni i Hercegovini. Državna razina nadležna je za međunarodni i međuentitetski transport, uključujući osnove sigurnosti prometa na putevima i regulatorne funkcije iz oblasti civilnog zrakoplovstva i željezničkog sektora, kao i predstavljanje zemlje na međunarodnoj razini, a entiteti, županije i Brčko distrikt nadležni su za ostala zakonodavna i izvršna pitanja iz Sektora transporta u Bosni i Hercegovini.

Transportni sektor je jedan od ključnih čimbenika gospodarskog razvitka, te bi se unapređenje transportne infrastrukture trebalo pozitivno odraziti na povećanje konkurentnosti gospodarstva i rast zaposlenosti u Bosni i Hercegovini, kao i na njenu bolju povezanost sa transportnim mrežama u regiji i Europskoj uniji. Pored toga, izgradnja cestovne infrastrukture dio je obveza koje je Bosna i Hercegovina preuzela u sklopu procesa europskih integracija.

Također, prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) Bosna i Hercegovina je obvezna postupno usklađivati zakonodavstvo u oblasti transporta sa EU legislativom. Sukladno tomu, u prethodnom razdoblju usvojeni su strateški dokumenti iz oblasti transporta na državnoj i entitetskim razinama, čime je stvorena mogućnost za financiranje infrastrukturnih projekata iz međunarodnih financijskih izvora. Tijekom 2018. godine, u pripremi je bilo i prvo izvješće o provedbi Okvirne strategije transporta Bosne i Hercegovine, koja je usvojena 2016. godine.

Predsjedništvo BiH je na 46. sjednici, održanoj 19.04.2018. godine, ratificiralo Sporazum o utemeljenju transportne zajednice između Europske unije i zemalja Jugoistočne Europe (Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori, broj 4/18), koji je Bosna i Hercegovina potpisala u rujnu 2017. godine. Sporazum za cilj ima stvaranje Transportne zajednice u oblasti cestovnog, željezničkog, pomorskog i transporta unutarnjim plovnim putevima, kao i razvoj transportne mreže između Europske unije i zemalja Jugoistočne Europe.

⁴ Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji, svibanj 2019. godine

Pristupanjem Bosne i Hercegovine Transportnoj zajednici stvoreni su uvjeti za aktiviranje sredstava namjenjenih za financiranje četiri važna infrastrukturna projekta - Luka Brčko i tri dionice na autoputu 5-C (Zenica – Tunel, Zenica – Gračanica i Johovac – Rudanka).

U sklopu „Berlinskog procesa“, koji ima za cilj jačanje regionalne suradnje zemalja Zapadnog Balkana u oblasti ekonomskog, infrastrukturnog i poslovnog povezivanja a radi bržeg ulaska u članstvo Europske unije, tijekom 2018. godine održana su dva samita lidera Zapadnog Balkana i Europske unije, u Sofiji 17.05.2018. godine i u Londonu 09 - 10.07.2018. godine. Na ovim sastancima na vrhu između Europske unije i Zapadnog Balkana potvrđen je značaj unapređenja prometne infrastrukture regije i njena integracija u Transeuropsku transportnu mrežu (TEN-T). Najznačajniji dosadašnji pozitivni učinak „Berlinskog procesa“ u sklopu Sektora transporta je utemeljenje Transportne zajednice Zapadnog Balkana, koja predstavlja dio Agende povezivanja (*Connectivity Agenda*) Zapadnog Balkana. Agenda povezivanja predstavlja širu inicijativu koja je fokusirana na unapređenje ključne transportne i energetske infrastrukture u regiji Zapadnog Balkana.

Tijekom 2018. godine provedene su aktivnosti na finaliziranju Sektorskog planskog dokumenta za IPA II 2018-2020. godina za Sektor transporta u Bosni i Hercegovini. Također, uz ovaj dokument pripremljena je i Jedinstvena lista prioritetnih projekata za Sektor transporta (SSPP), koja uključuje velike infrastrukturne projekte koji su dio javnih investicija zemlje, te projekte od strateškog značaja. Financiranje velikih infrastrukturnih projekata u Bosni i Hercegovini i regiji je značajno olakšano osnivanjem Investicijskog fonda za Zapadni Balkan.

U prosincu 2018. godine, održan je treći sastanak Pododbora za transport, energiju, okoliš i regionalni razvoj između Bosne i Hercegovine i Europske unije. Na sastanku je naglašeno da su tijekom 2018. godine učinjeni pomaci u Sektoru transporta, prije svega zahvaljujući aktivnostima na izgradnji mostova u Gradišci i Svilaju. Najveći izazov za Sektor transporta u BiH predstavlja restrukturiranje željezničkih poduzeća, a potrebno je i povećati ulaganja u željezničku infrastrukturu, što će doprinijeti većoj sigurnosti u transportu, pružanje bržih i kvalitetnijih usluga prijevoza i većoj orijentiranosti robnog transporta na željeznice.

U oblasti zračnog transporta, najznačajnije aktivnosti poduzete u 2018. godini odnose se na usklađivanje legislative sa europskim standardima iz ove oblasti. U završnoj fazi pripreme je novi Zakon o civilnom zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine, čiji Nacrt je Radna skupina Ministarstva komunikacija i transporta BiH pripremila sredinom 2018. godine. Međutim, u 2018. godini usvojena je izmjena u regulativi Europske unije u oblasti civilnog zrakoplovstva (*EU Regulation 1139/2018*), te je Bosna i Hercegovina kao potpisnica Sporazuma o uspostavljanju zajedničke europske zrakoplovne oblasti (ECAA), dužna da u svoje zakonodavstvo preuzme i ovu izmjenu. Sukladno tome, pokrenute su aktivnosti na doradi Zakona o civilnom zrakoplovstvu kako bi bio usuglašen sa novom EU regulativnom. Usvajanjem ovog Zakona stvoriti će se uvjeti za unapređenje cjelokupnog zakonodavno-regulatornog okvira u civilnom zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine.

S obzirom kako je ECAA sporazum stupio na snagu sredinom 2017. godine, Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCa) je u 2018. godini započela izradu Nacrta državnog trogodišnjeg programa za primjenu Multilateralnog sporazuma o uspostavljanju zajedničke europske zrakoplovne oblasti u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2020-2022. godina. Cilj Programa, pored ispunjavanja obveza koje proizilaze iz ECAA sporazuma, predstavlja i usklađivanje ukupnih aktivnosti organa vlasti u Bosni i Hercegovini uključenih u ovaj proces.

Vijeće ministara BiH je na 150. sjednici održanoj 24.07.2018. godine usvojilo Politiku upravljanja zračnim prostorom Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 60/18). Politikom se želi osigurati učinkovito upravljanje zračnim prostorom Bosne i Hercegovine, koji će biti integriran u europski zračni sustav i koji će doprinijeti ukupnom ekonomskom razvitku zemlje.

Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH (BHANSA) je krajem 2018. godine uspostavila Jedinicu za upravljanje zračnim prostorom, što je značajan korak prema krajnjem cilju pružanja usluge potpune kontrole zračnog prostora nad Bosnom i Hercegovinom.

Također, tijekom 2018. godine provedene su aktivnosti na unapređenju infrastrukture u zračnim lukama u zemlji, što je rezultiralo povećanjem broja prevezenih putnika, te većoj sigurnosti zračnog prometa u Bosni i Hercegovini.

Željeznički transport je najveći izazov transportnog sektora Bosne i Hercegovine, prije svega zbog zastarjele infrastrukture i neujednačenog regulatornog okvira. Tijekom 2018. godine usvojeno je nekoliko podzakonskih akata koji će doprinijeti usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa EU *acquis*-om, te ispunjavanju zahtjeva iz Konvencije o međunarodnom željezničkom transportu – COTIF (Službeni glasnici BiH, broj 3/18, 30/18, 39/18, 66/18 i 75/18). Pored toga, pripremljeni su i podzakonski akti kojima će se unaprijediti sustav sigurnosti željezničkog transporta u BiH.

U oblasti cestovnog transporta, tijekom 2018. godine Bosna i Hercegovina je ispunila određene zahtjeve iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Protokola broj 3. o kopnenom transportu odobravanjem neograničenog pristupa kroz BiH za provozni promet EU.

Predsjedništvo BiH je na 46. sjednici održanoj 19.04.2018. godine donijelo Odluku o pristupanju Bosne i Hercegovine Protokolu iz 1978. godine uz Konvenciju o Ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR). Pristupanje ovoj Konvenciji osigurati će pravnu sigurnost prijevoznika iz Bosne i Hercegovine koji obavljaju međunarodni prijevoz tereta u cestovnom prometu.

Prioritet u oblasti cestovnog transporta u 2018. godini, kao i u narednim godinama, je nastavak izgradnje autoputa na Koridoru 5-C kroz Bosnu i Hercegovinu. Međudržavni most preko rijeke Save kod Svilaja je u izgradnji sa rokom završetka do sredine 2019. godine. U listopadu 2018. godine otvorena je dionica Banja Luka – Doboj kroz Republiku Srpsku. Također, tijekom 2018. godine pokrenute su aktivnosti na planiranju izgradnje brze ceste Sarajevo – Beograd, za čije financiranje je Turska pokazala veliki interes.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

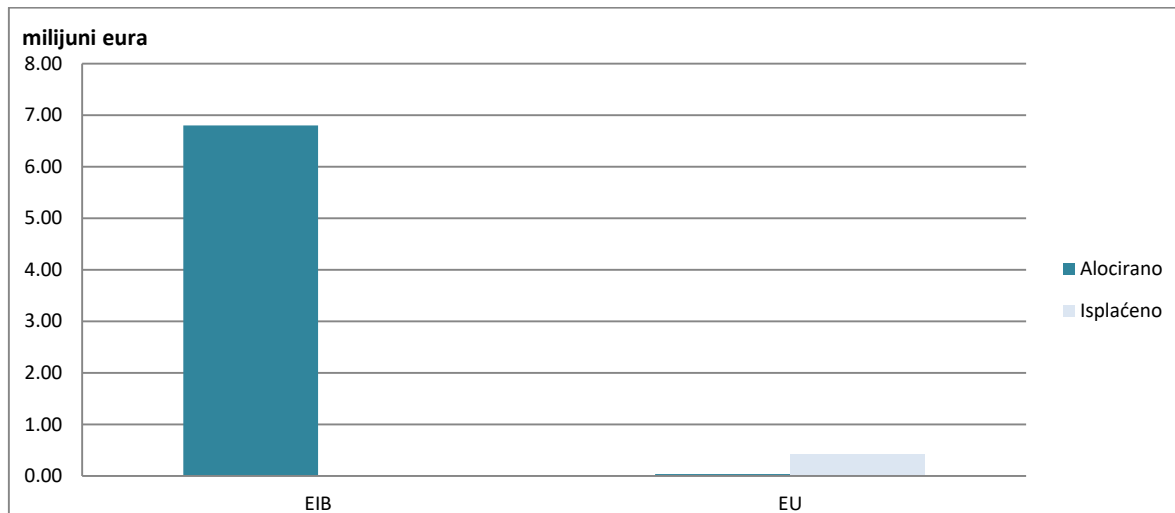
Članice DCF aktivne u sektoru Transporta 2018. godini su EIB, EBRD, Svjetska banka i EU.

Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznose € 362.11 milijuna, od čega € 6.84 milijuna granta i € 355.27 milijuna zajmova.

Ukupno isplaćena sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznose € 137.47 milijuna, od čega € 0.42 milijuna granta i € 137.06 milijuna zajmova.

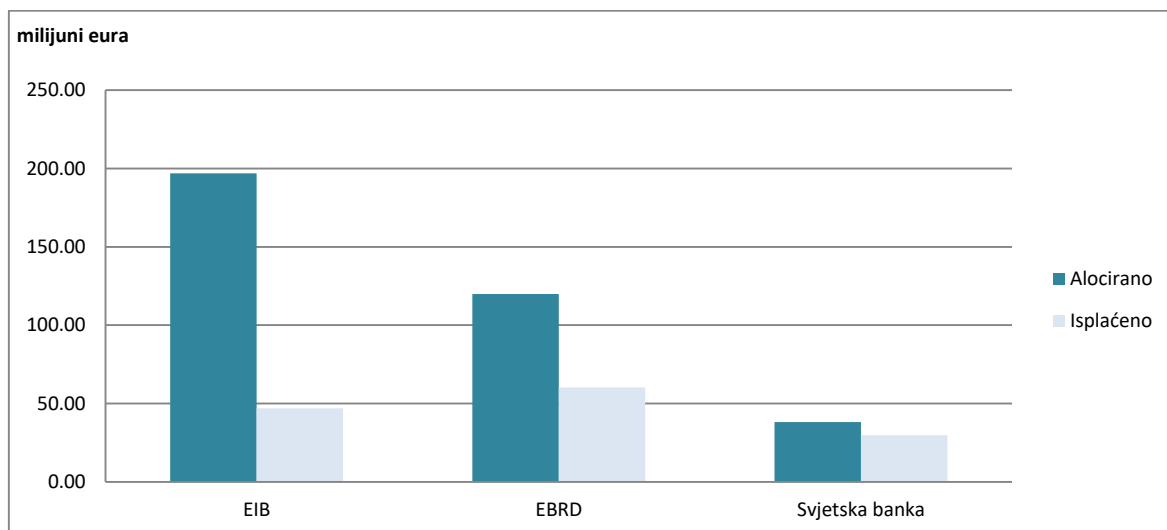
U grafikonu 4.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja. EIB je alocirala € 6.80 milijuna, dok je EU alocirala € 0.04 milijuna i isplatila € 0.42 milijuna grantova u sektoru Transporta.

Grafikon 4.1. Ukupno alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

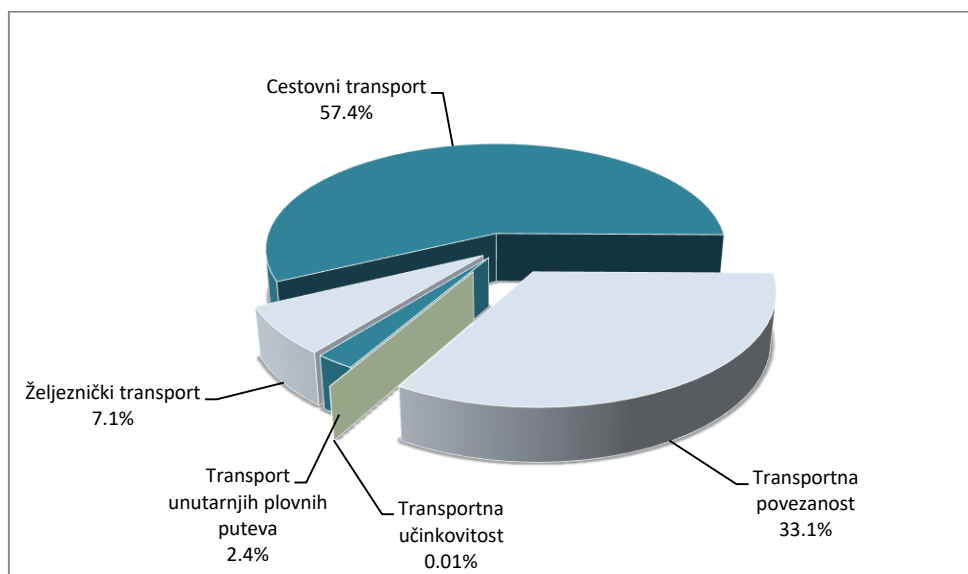
U grafikonu 4.2. prikazana su alokacija i isplata zajmova u 2018. godini. EIB je alocirala € 197.00 milijuna i isplatila € 47.00 milijuna, EBRD je alocirala € 120.00 milijuna i isplatila € 60.30 milijuna i Svjetska banka je alocirala € 38.27 milijuna a isplatila € 29.76 milijuna.

Grafikon 4.2. Alocirani i isplaćeni zajmovi po zajmodavcima u 2018. godini

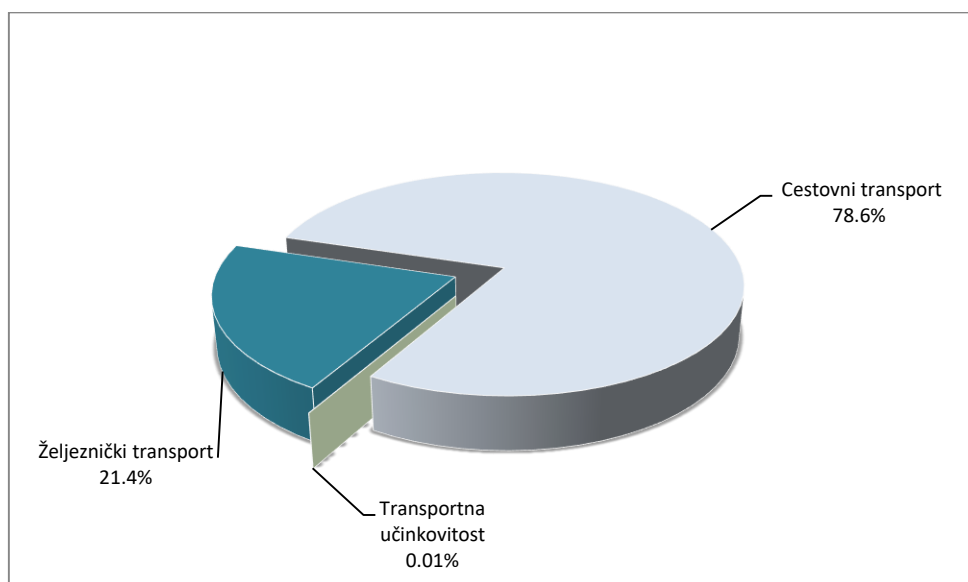
Sektor Transporta se sastoji od 9 podsektora. U grafikonu 4.3. prikazana je struktura ukupno alociranih sredstava po podsektorima.

Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 90.6% je alocirano u dva podsektora i to u Cestovni transport 57.4% i Transportna povezanost 33.1%, dok je u ostale podsektore alocirano 9.4% sredstava. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

Grafikon 4.3. Ukupno alocirano po podsektorima u 2018. godini

Grafikon 4.4. prikazuje strukturu ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini po podsektorima.

Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, najviše je isplaćeno u podsektoru Cestovni transport 78.6%, nakon čega slijedi podsektor Željeznički transport 21.4% i Transportna učinkovitost 0.01%. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

Grafikon 4.4. Ukupno isplaćeno po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Autoput Banja Luka-Doboј	EIB	207.00
Corridor Vc u FBH – 3 dio	EBRD	120.00
Corridor Vc, Mostar jug	EIB	100.00
BH Corridor Vc 2	EBRD	80.00
BH Corridor Vc 2 - nastavak	EBRD	76.00
DRŽAVNE CESTE - BANJA LUKA - GRADIŠKA	EIB	71.80
Regionalni projekt željeznica, Bosna i Hercegovina	EBRD	70.00
Projekt modernizacije cestovnog sektora u Federaciji	Svjetska banka	58.00
Projekt restrukturiranja željeznica, Republika Srpska	Svjetska banka	51.30
Corridor Vc, Zenica sjever	EIB	50.00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju razvojnih partnera, putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

Buduće aktivnosti u Sektoru transporta trebaju biti usmjerene na daljnje usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa EU legislativom, te stvaranje uvjeta za izgradnju i rekonstrukciju transportne infrastrukture koja leži na Transeuropskoj i regionalnoj temeljnoj mreži, kao i promicanje multimodalnih i održivih prometnih rješenja i rješavanje preostalih nefizičkih prepreka za kretanje roba i putnika, što podrazumijeva:

- nastaviti aktivnosti na usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa EU legislativom u oblasti transporta;
- ojačati administrativne kapacitete kako bi se osigurala provedba zakona i drugih propisa, posebice u pogledu izvršnih, inspekcijskih i istražnih organa za cestovni transport, željeznice, unutarnje plovne puteve i zrakoplovstvo;
- razviti kapacitete za provedbu propisa za smanjenje prometnih nesreća na cestama sa smrtnim ishodom i ostvariti napredak u uspostavljanju nacionalnog sustav za kontinuirano prikupljanje podataka o prometnim nesrećama;
- ojačati mehanizme za praćenje provedbe relevantnih međunarodnih pravila i propisa EU o sigurnosti na cestama, te društvenih i tehničkih pravila, uključujući ona koja se odnose na prenosnu opremu pod pritiskom;
- nastaviti izgradnju dionica na koridoru 5-C;
- izraditi propise iz oblasti transporta i uskladiti ih sa EU zakonodavstvom u cilju stvaranja sigurnog i jedinstvenog željezničkog prostora;
- usvojiti Zakon o civilnom zrakoplovstvu BiH;
- nastaviti planirana ulaganja u infrastrukturu u zračnim lukama u BiH;
- uskladiti propise sa cjelokupnim *acquis*-om iz oblasti pomorskog transporta;
- poboljšati unutarnje plovne puteve i uvesti redovito održavanje, što uključuje i nastavak aktivnosti razminiranja i sanacije kako bi se osigurala plovnost rijeke Save.

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2018. godini	EBRD, Njemačka, EIB, Svjetska banka, SAD/USAID, Republika Češka
Ostale ključne međunarodne organizacije	Energetska zajednica; Energetska zajednica jugoistočne Europe; Investicijski okvir za Zapadni Balkan; Regionalno vijeće za suradnju.
Ključni partneri u institucijama vlasti BiH	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Parlamentarna skupština BiH; Parlament FBiH; Narodna skupština Republike Srpske; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo financija i trezora BiH; Regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH; Državna regulatorna komisija za električnu energiju; Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije; Federalno ministarstvo prostornog uređenja; Federalno ministarstvo financija; Federalno ministarstvo okoliša i turizma; Regulatorna komisija za energiju u FBiH; Operator za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju FBiH; Fond za zaštitu okoliša FBiH; Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva RS; Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS; Ministarstvo financija RS; Ministarstvo europskih integracija međunarodne suradnje RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Regulatorna komisija za energiju RS; Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost RS; Gospodarska komora BiH; Gospodarska komora FBiH; Gospodarska komora RS; Komisija za koncesije BiH; Komisija za koncesije FBiH; Komisija za koncesije RS; Savez gradova i općina u RS i FBiH.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 28.79 mil, od čega € 6.60 mil granta i € 22.19 mil zajmova. Ukupno isplaćeno € 27.81 mil, od čega € 5.69 mil granta i € 22.11 mil zajmova. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 4%, a isplaćeno 6%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o rudarstvu (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o gasu (Sl.gl.RS.br.22/18); Zakon o prestanku važenja Zakona o naknadama za korištenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije (Sl.gl.RS.br.17/18). Okvirna energetska strategija Bosne i Hercegovine do 2035. godine; Strategija razvoja energetike RS do 2035. godine. Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni na www.donormapping.ba
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Energetska povezanost: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, vezana za projekte, te uglavnom bilateralna / multilateralna koordinacija, kao i sastanci koje organiziraju sami razvojni partneri između sebe uz prisustvo MVTEO. Energetska učinkovitost: Koordinacijski sastanci razvojnih partnera i MVTEO održavaju se dva puta godišnje. Obnovljiva energija: Postoji podsektorski DCF krug razvojnih partnera i MVTEO, međutim, isti se nije sastao jednu godinu. Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija vezana za projekte. Slijedom bilateralnih sastanaka UN sa GIZ-om i USAID-om uspostavljen je Zajednički program Bioenergy. Nafta: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija vezana za projekte. Plin: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija vezana za projekte. Električna energija: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija. Nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja: Neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija vezana za projekte. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH /Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor energije predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor energije sastoji se od sedam podsektora:

- Energetska povezanost
- Energetska učinkovitost
- Obnovljiva energija
- Nafta
- Gas
- Električna energija
- Nuklearna sigurnost i zaštita od zračenja

Energetski sektor predstavlja temelj razvitka gospodarstva Bosne i Hercegovine, sa dugom tradicijom i značajnim potencijalima za ulaganja i razvitak. To je i jedan je od najperspektivnijih sektora gospodarstva, gdje je više od 50 posto raspoloživog hidro-potencijala još uvijek neiskorišteno. Sukladno tomu, u tijeku su velika ulaganja u izgradnju novih i revitalizaciju postojećih energetske objekata, s ciljem osiguranja kontinuiteta u opskrbi energentima i stabilnosti gospodarstva u BiH.

U 2018. godini je ostvaren napredak u Sektoru energije, koji se prije svega odnosi na izradu i usvajanje strateških dokumenata iz ove oblasti, što je jedna od obveza Bosne i Hercegovine iz Ugovora o Energetskoj zajednici.

Vijeće ministara BiH je na 152. sjednici, održanoj 29.08.2018. godine, usvojilo Okvirnu energetske strategiju Bosne i Hercegovine do 2035. godine (Službeni glasnik BiH, br. 70/18), koja će definirati smjer razvitka energetske sektora u zemlji. Smjernice za Bosnu i Hercegovinu temelje se na politikama održivog razvitka koje imaju uravnotežena tri sljedeća aspekta: sigurnost opskrbe, konkurentnost cijena i politiku dekarbonizacije, odnosno čiste energije. Usvajanje Okvirne strategije omogućit će usklađivanje zakonodavstva sa EU direktivama iz ove oblasti. Pored toga, osigurani su preduvjeti za povlačenje IPA i WBIF sredstava za energetiku i privlačenje i drugih ulagača u energetske sektor u narednom razdoblju.

Pored usvajanja Okvirne energetske strategije BiH do 2035. godine, Vlada RS sredinom lipnja 2018. godine usvojila je Strategiju razvoja energetike Republike Srpske do 2035. godine, a energetske strategije za Federaciju BiH i Brčko distrikt pripremljene su i trenutačno su u formi radnih verzija.

Tijekom 2018. godine provedene su aktivnosti na izradi integriranih Nacionalnih energetske i klimatske planova (NEKP) za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2021-2030. godina. Aktivnosti su se odnosile na formiranje radnih skupina za 5 dimenzija obuhvaćenih NEKP planovima: energetske sigurnost, puna integracija unutarnjeg tržišta energije, energetske učinkovitost, dekarbonizacija, te istraživanje, inovacije i konkurentnost. Provedba NEKP planova u Bosni i Hercegovini omogućit će integraciju energetske i klimatske ciljeva kroz donošenje odgovarajućih mjera i politika, i doprinijet će usklađivanju energetske politika Bosne i Hercegovine s politikama Europske unije iz ove oblasti.

U oblasti energetske učinkovitosti, tijekom 2018. godine je počela provedba Akcijskog plana energetske učinkovitosti u BiH za razdoblje 2016-2018. godina, koji je usvojen 2017. godine. Također, nastavljena je provedba mnogobrojnih projekata energetske učinkovitosti na javnim i privatnim objektima u Bosni i Hercegovini.

Jednu od najvažnijih obveza iz Trećeg energetskeg paketa predstavlja usvajanje Zakona o regulatoru električne energije i prirodnog gasa, prijenosu i tržištu električne energije Bosne i Hercegovine. Proces usuglašavanja ovog Zakona trebao bi biti okončan početkom 2019. godine, te se u narednom razdoblju očekuje njegovo upućivanje u proceduru usvajanja. Usvajanjem ovog Zakona stvorit će se uvjeti za uspostavljanje veleprodajnog tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini, kao i povezivanje sa regionalnim i međunarodnim tržištima.

Republika Srpska je u 2018. godini usvojila Zakon o gasu RS (Službeni glasnik RS, br. 22/18), koji je u potpunosti usklađen sa europskim direktivama u ovoj oblasti. Ovim zakonom se uređuje način organiziranja, regulacija i funkcioniranje sektora prirodnog gasa, uvjeti za urednu, kvalitetnu i sigurnu opskrbu kupaca prirodnim gasom, pristup tržištu, kao i način obavljanja djelatnosti transporta, skladištenja i opskrbe prirodnim gasom.

S obzirom da je usvajanje zakona o gasu jedna od obveza iz Trećeg energetskeg paketa, u Federaciji BiH u tijeku je izrada Nacrta Zakona o gasu, ali on još uvijek nije upućen u proceduru usvajanja.

U oblasti električne energije, Vijeće ministara BiH je na 138. sjednici održanoj 04.04.2018. godine utvrdilo Prijedlog memoranduma o razumijevanju o inicijativi Skupine za energetske povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC) o zajedničkom pristupu tržištu električne energije, energetskej učinkovitosti i obnovljivom razvoju. Memorandum će omogućiti učinkovito i blagovremeno postizanje ciljeva zadanih u sklopu energetske politike Europske unije, a predviđeno je kako će Bosna i Hercegovina u narednom razdoblju sudjelovati u dva regionalna projekta u sklopu Skupine.

Trenutačno je u fazi izrade Zakon o električnoj energiji Republike Srpske, koji će definirati ciljeve elektro-energetske politike, uvjete i način obavljanja elektro-energetskih djelatnosti, razvoj tržišta električne energije, te izgradnju i održavanje elektro-energetskih postrojenja.

Izgradnja novih i revitalizacija postojećih energetskeg objekata u Bosni i Hercegovini nastavljena je i u 2018. godini. Prema obvezama iz Trećeg energetskeg paketa, Bosna i Hercegovina treba povećati proizvodnju iz obnovljivih izvora, tako da ohrabruje činjenica kako je u posljednjih nekoliko godina, pored izgradnje termoelektrana, poseban akcent stavljen i na izgradnju hidroelektrana i vjetroelektrana.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

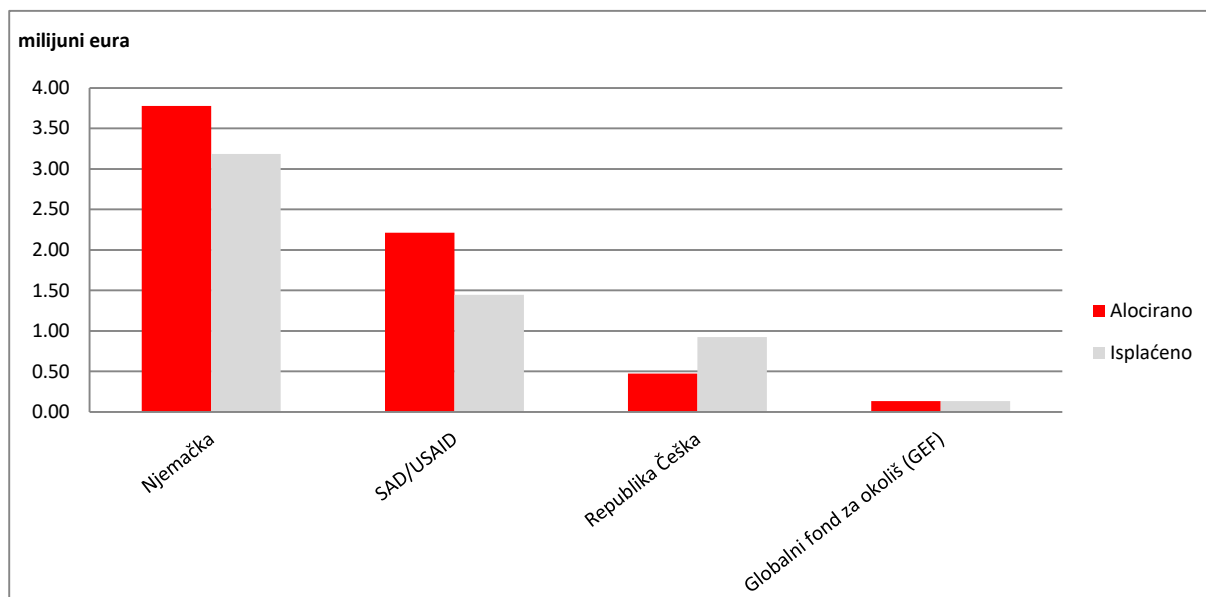
Članice DCF aktivne u sektoru Energija u 2018. godini su EBRD, Njemačka, EIB, Svjetska banka, SAD/USAID, Republika Češka.

Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznosila su € 28.79 milijuna, od čega je € 6.60 milijuna bilo u formi granta i € 22.19 milijuna u formi zajma.

Ukupno isplaćena sredstva za sektor u 2018. godini iznosila su € 27.81 milijuna, od čega je € 5.69 milijuna bilo u formi granta i € 22.11 milijuna u formi zajma.

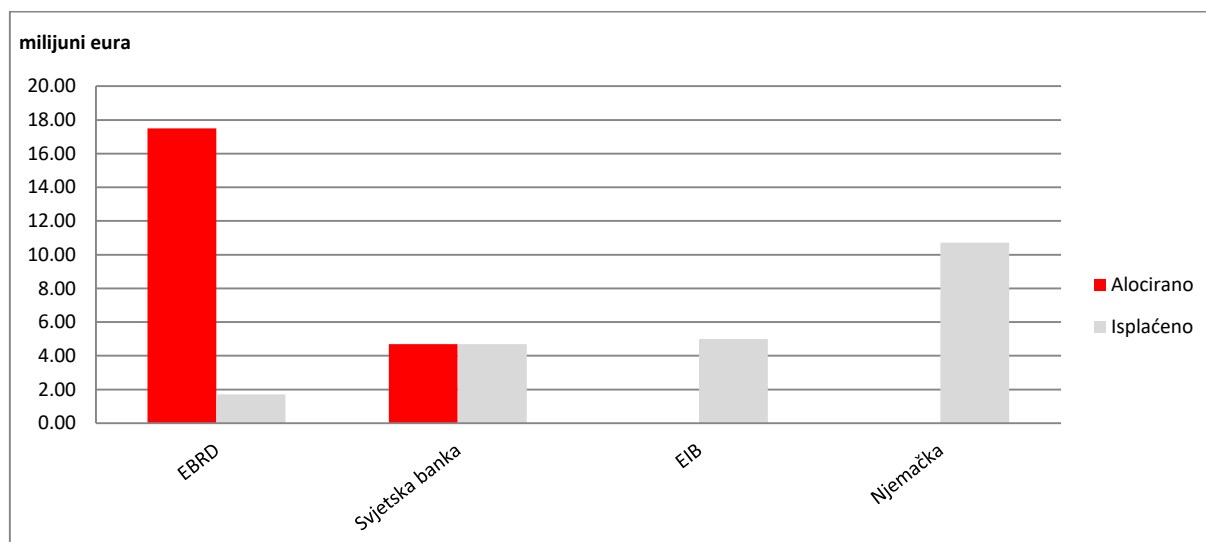
U grafikonu 5.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja. Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos grant sredstava su Njemačka i SAD/USAID, za kojim slijedi Republika Češka.

Grafikon 5.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

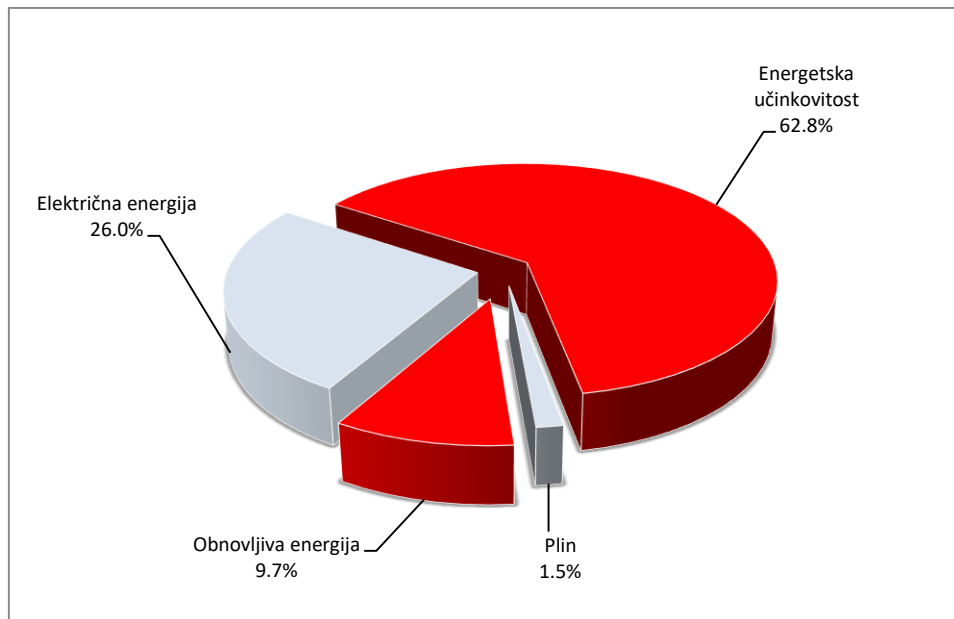
U grafikonu 5.2. prikazana su alokacija i isplata zajmova u 2018. godini. Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos zajmova su EBRD i Njemačka, a zatim slijede EIB i Svjetska banka.

Grafikon 5.2. Alocirani i isplaćeni zajmovi po zajmodavcima u 2018. godini

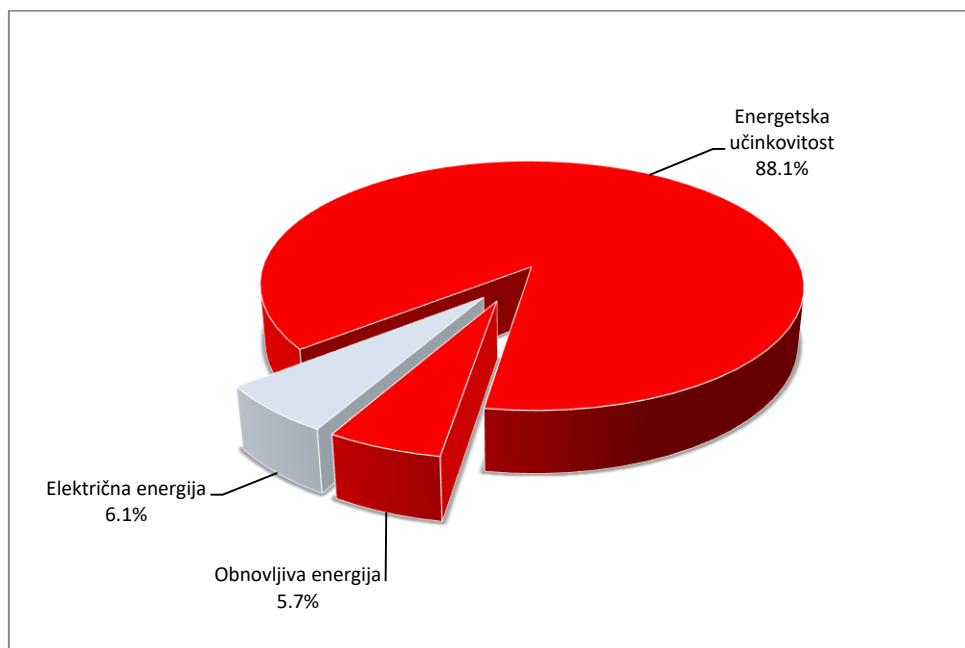
Sektor Energija se sastoji od 7 podsektora. U grafikonu 5.3. prikazana je struktura ukupno alociranih sredstava po podsektorima.

Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 88.8% je alocirano u dva podsektora i to u podsektor Energetska učinkovitost 62.8% i Električna energija 26%. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

Grafikon 5.3. Ukupno alocirano po podsektorima u 2018. godini

U grafikonu 5.4. prikazana je struktura ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini po podsektorima.

Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, samo za podsektor Energetska učinkovitost isplaćeno je 88.1%. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

Grafikon 5.4. Ukupno isplaćeno po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Izgradnja vjetroparka (VP) Podveležje	Njemačka	130.00
Vjetropark Mesihovina	Njemačka	72.00
Izgradnja vjetroparka Hrgud	Njemačka	60.03
Distribucija električne energije u BiH	EIB	35.00
Distribucija SCADA/DMS/OMS sustava	Njemačka	34.05
Projekt energetske učinkovitosti	Svjetska banka	22.90
GrCF- Poboljšanje energetske učinkovitosti bolnice u Zenici	EBRD	10.00
ISO - EMS, SCADA i nadogradnja IT	EBRD	8.50
Promocija energetske učinkovitosti	Njemačka	7.69
Elektro-Bijeljina - pametna brojila, nastavak	EBRD	7.50

Svi projekti su dostupni u bazi podataka Foruma za koordinaciju razvojnih partnera , putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

U narednom razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na prilagodbi zakonske regulative u Bosni i Hercegovini sa europskim standardima, kao i jačanju infrastrukture i kapaciteta Energetskog sektora. Na temelju odgovora institucija sa svih razina u BiH i članica DCF, koje su sudjelovale u izradi ovog Izvješća, kao i sukladno preporukama Europske komisije, u narednom razdoblju potrebno je:

- ispuniti obveze iz Ugovora o Energetskoj zajednici kroz usklađivanje pravnog i regulatornog okvira sa *acquis*-om, osobito u oblastima električne energije i gasa;
- usvojiti državno i entitetsko zakonodavstvo u oblasti obnovljive energije i energetske učinkovitosti;
- uskladiti uloge i odgovornosti između institucija na županijskoj, entitetskoj i državnoj razini u cilju učinkovite uprave u energetskom sektoru sukladno ustavnim nadležnostima;
- izraditi konkretne akcijske planove za provedbu Okvirne energetske strategije sukladno obvezama vezanim za klimatske promjene;
- pripremiti i usvojiti Nacionalne planove za energiju i klimu BiH za razdoblje 2021-2030. godina;
- pojačati suradnju i koordinaciju unutar Sektora energetike u Bosni i Hercegovini;
- provesti aktivnosti na uspostavi obveznih rezervi nafte u Bosni i Hercegovini;
- pojačati napore na uspostavi funkcionalnih unutarnjih tržišta i njihovoj integraciji u regionalno tržište.

Članice DCF-a aktivne u Sektoru u 2018. godini	EBRD, EIB, SAD/USAID, Švicarska, Švedska/Sida, Njemačka, UN, EU, Republika Češka, Norveška, Slovenija
Ostale ključne međunarodne organizacije	Investicijski okvir za Zapadni Balkan; Razvojna banka Vijeća Europe; Regionalno vijeće za suradnju; Švicarski program namjenjen promoviranju izvoza; Europski fond za jugoistočnu Europu; Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini; Organizacija za europsku suradnju i razvitak; Regionalni centar za razvitak poduzetničkih kompetencija.
Ključni partneri među institucijama vlasti	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo financija i trezora BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo pravde BiH; Ministarstvo komunikacija i prometa BiH; Uprava za neizravno oporezivanje BiH; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Direkcija za ekonomsko planiranje; Direkcija za europske integracije; Agencija za rad i zapošljavanje BiH; Agencija za nadzor nad tržištem BiH; Agencija za osiguranje depozita BiH; Centralna banka BiH; Konkurencijsko vijeće BiH; Vanjskotrgovinska komora BiH; Izvozno-kreditna agencija BiH; Vijeće za državnu pomoć BiH; Institut za intelektualno vlasništvo BiH; Regulatorna agencija za komunikacije BiH; Institut za mjeriteljstvo BiH; Centar za uklanjanje mina u BiH; Federalno ministarstvo financija; Federalno ministarstvo okoliša i turizma; Federalno ministarstvo razvitka, poduzetništva i obrta; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Federalno ministarstvo pravde; Ministarstvo financija RS; Ministarstvo trgovine i turizma RS; Ministarstvo pravde RS; Ministarstvo za europske integracije i međunarodnu suradnju RS; Ministarstvo za znanstveno-tehnološki razvitak, visoko obrazovanje i infomacijsko društvo RS; Ministarstvo industrije, energije i rudarstva RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Agencija za razvitak malih i srednjih poduzeća RS; Asocijacija gradova i općina; Direkcija za financije BDBiH; Odjel za gospodarski razvitak, sport i kulturu BDBiH.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe Sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 125.64 milijuna, od čega € 23.14 milijuna granta i € 102.50 milijuna zajmova. Ukupno isplaćeno € 64.18 milijuna, od čega € 24.88 milijuna granta i € 39.30 milijuna zajmova. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 17%, a isplaćeno 15%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju (Sl.novine FBiH br. 13/18); Zakon o izmjeni Zakona o doprinosima (Sl.novine FBiH br. 34/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode (Sl.novine FBiH br. 34/18); Zakon o izmjeni Zakona o financijskom konsolidiranju gospodarskih društava u FBiH (Sl.novine FBiH br. 36/18); Zakon o izmjenama Zakona o stečajnom postupku (Sl.novine FBiH br. 52/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Sl.novine FBiH br. 89/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i tehnološkom razvoju (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu

	(Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti u RS (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o premjeru i katastru RS (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o zateznoj kamati (Sl.gl.RS.br.61/18); Zakon o izmjeni Zakona o privatizaciji državnih stanova (Sl.gl.RS.br.45/18); Zakon o rokovima izmirenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (Sl.gl.RS.br.20/18); Zakon o stranim ulaganjima (Sl.gl.RS.br.21/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama (Sl.gl.RS.br.16/18); Zakon o volontiranju (Sl. gl. BD BiH, br.34 /18); Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o visini stope zatezne kamate (Sl. gl. BD BiH, br.33/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom planiranju i građenju (Sl. gl. BD BiH, br. 54/18); Zakon o izmjenama Zakona o prostornom planiranju i građenju (Sl. gl. BD BiH, br. 48/18); Zakon o izmjeni Zakona o premjeru i katastru (Sl. gl. BD BiH, br. 48/18); Zakon o izmjeni Zakona o porezu na nekretnine (Sl. gl. BD BiH, br. 52/18); Zakon o javnim poduzećima BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 7/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnim sustavima (Sl. gl. BD BiH, br. 48/18). Strategija razvoja znanosti u BiH za razdoblje 2017-2022 Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije su dostupne na www.donormapping.ba
Koordinacija rada razvojnih partnera	Trgovina i unutarnje tržište: MVTEO, u određenoj mjeri, predvodi koordinaciju razvojnih partnera, uz sastanke koje razvojni partneri aktivni u ovom podsektoru organiziraju između sebe. Tajništvo CEFTA organizira koordinaciju razvojnih partnera za slobodnu trgovinu. Razvitak privatnog sektora: MVTEO, u određenoj mjeri, predvodi koordinaciju razvojnih partnera. Redoviti neformalni sastanci koje sami razvojni partneri aktivni u ovom podsektoru organiziraju između sebe, uglavnom u kontekstu programiranja, provedbe ili pokretanja konkretnih inicijativa. U oblasti mikro, malih i srednjih poduzeća nema formalne koordinacije razvojnih partnera, te se koordinacija temelji na neformalnoj ad-hoc osnovi. Lokalni ekonomski razvitak: Koordinacijski sastanci razvojnih partnera koji podržavaju projekte lokalnog ekonomskog razvitka, a koje organizira UNDP. Neformalna ad-hoc koordinacija vezana za projekte, te uglavnom bilateralni ili multilateralni sastanci. Istraživanje, inovacije i tehnološki razvitak: Neformalna ad-hoc koordinacija Informacijske i komunikacijske tehnologije: Neformalna ad-hoc koordinacija Turizam i naslijeđe: MVTEO predvodi koordinaciju razvojnih partnera u okviru Radne skupine za turizam, uz sastanke koje razvojni partneri aktivni u ovom podsektoru organiziraju između sebe. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH /Sektor za finansijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor konkurentnost i inovacije predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor konkurentnost i inovacije sastoji se od šest podsektora:

- Trgovina i unutarnje tržište
- Razvitak privatnog sektora
- Lokalni ekonomski razvitak
- Istraživanje, inovacije i tehnološki razvitak
- Informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT)
- Turizam i naslijeđe.

Bosna i Hercegovina je još uvijek u ranoj fazi uspostavljanja funkcionalne tržišne ekonomije, te jačanja njene konkurentnosti u sklopu regionalnog i zajedničkog europskog tržišta. Kako bi se povećala konkurentnost ekonomije i stvorilo više novih radnih mjesta, potrebno je nastaviti aktivnosti definirane u Reformskoj agendi, što prije svega podrazumijeva nastavak procesa usklađivanja zakonodavstva sa *acquis*-om i pružanje dodatne potpore malim i srednjim poduzećima. Stvaranje boljeg poslovnog okruženja pored toga što stimulativno djeluje na domaće poduzetnike, istodobno je i poticaj stranim ulagačima da ulažu u Bosnu i Hercegovinu.

Trgovinska integracija Bosne i Hercegovine u Europsku uniju značajno se povećala tijekom 2018. godine, a istodobno je porastao i obim trgovine sa susjednim državama koje nisu članice Europske unije, prije svega sa Srbijom i Turskom. To je između ostalog posljedica odobrenog izvoza mlijeka i mliječnih proizvoda u Europsku uniju, a tijekom 2019. godine se očekuje da se Bosni i Hercegovini odobri izvoz pilećeg mesa i proizvoda od peradi. Daljem rastu trgovine još uvijek veliki problem predstavljaju necarinske barijere, kao što su obvezujući sanitarni i fitosanitarni standardi.

Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine vodila završne pregovore za pristupanje u članstvo u Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO). Značaj članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji ogleda se u mogućnostima otvaranja novih izvoznih tržišta i privlačenju stranih izravnih ulaganja u zemlju.

U rujnu 2018. godine, održan je treći sastanak Pododbora za unutarnje tržište i tržišnu konkurenciju između Bosne i Hercegovine i Europske unije, na kojem je naglašeno kako je Bosna i Hercegovina ostvarila napredak u prethodnom jednogodišnjem razdoblju, te definirane obveze koje treba ispuniti u narednom razdoblju. Među aktivnostima koje Bosna i Hercegovina treba poduzeti u narednom razdoblju, od posebnog značaja je usvajanje izmjena i dopuna nekoliko zakona vezanih za funkcioniranje jedinstvenog prostora u BiH, a to se prije svega odnosi na Zakon o konkurenciji. Pored toga, potrebno je intenzivirati aktivnosti na uspostavi sustava *on-line* registracije poslovnih subjekata u Federaciji BiH, kao i sustava javnih nabava, čime će se unaprijediti poslovno okruženje u Bosni i Hercegovini, te povećati konkurentnost poduzeća na lokalnoj i međunarodnoj razini.

Također, u listopadu 2018. godine održan je treći sastanak Pododbora za trgovinu, industriju, carinu i oporezivanje, gdje je u oblasti trgovine Europska unija pozvala Bosnu i Hercegovinu da sprovede mjere predviđene Programom ekonomskih reformi, te da implementira trgovinske komponente Regionalnog ekonomskog područja.

U oblasti razvitka privatnog sektora, tijekom 2018. godine poslovni inkubatori i akceleratori u Bosni i Hercegovini su poboljšali svoje usluge, pri tome velika pozornost posvećena je i pružanju potpore *start-up* poduzećima.

Vlada Federacije BiH je na 141. sjednici održanoj 04.05.2018. godine usvojila Prijedlog Zakona o obrtu i srodnim djelatnostima, te ga uputila u parlamentarnu proceduru. Prijedlogom Zakona omogućeno je vanjskotrgovinsko poslovanje obrtnika, skraćena je procedura i pojednostavljena registracija obrta, omogućeno pribavljanje dokumentacije po službenoj dužnosti i ograničena ovrha nad imovinom obrtnika.

Vijeće ministara BiH je na 131. sjednici održanoj 30.01.2018. godine usvojilo Strategiju razvitka znanosti u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2017-2022. godina, te tijekom godine nastavilo aktivnosti na pripremi Akcijskog plana za njenu provedbu. Strategija daje smjernice i plan djelovanja za razvoj znanstvenoistraživačke djelatnosti i inovacija u BiH, s ciljem prosperitetnog razvoja znanosti i istraživanja, ekonomije, obrazovanja i kulture u Bosni i Hercegovini sukladno preporukama razvoja znanosti u Europi i svijetu. Usvajanjem Strategije razvitka znanosti BiH pokreće se provedba prioriteta definiranih u sklopu Europskog istraživačkog prostora (ERA), a koji uključuju Pametnu specijalizaciju, Otvoreni pristup i Otvorene podatke, te regionalnu mobilnost istraživača.

Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine sudjelovala u programima Europske unije Horizont 2020 – Okvirni program za istraživanje i inovacije (2014-2020), Europskoj suradnji u znanosti i tehnologiji (COST) i EUREKA istraživačkim projektima. Pored toga, sudjelovala je u COSME programu Europske unije za konkurentnost poduzetništva i malih i srednjih preduzeća.

Nakon što je 2017. godine usvojena Politika sektora elektroničkih komunikacija Bosne i Hercegovine za razdoblje 2017-2021. godina, te njen akcijski plan, tijekom 2018. godine su počele aktivnosti na njoj provedbi. Provođene su aktivnosti koje će u 2019. godini omogućiti početak funkcioniranja 4G mreže, što će predstavljati značajan pomak u oblasti mobilnih komunikacija u Bosni i Hercegovini.

Vijeće ministara BiH je na 146. sjednici održanoj 18.06.2018. godine donijelo Odluku o usvajanju Okvira interoperabilnosti Bosne i Hercegovine. Usvajanjem ove Odluke stvaraju se uvjeti za razvitak i bolje pružanje elektroničkih usluga građanima, gospodarskim subjektima, lokalnoj samoupravi i drugim skupinama korisnika. Također, na ovaj način se prihvaćaju preporuke Europskog okvira interoperabilnosti 2.0, čime se postiže napredak u reformi javne uprave i unapređuje proces razmjene elektroničkih dokumenata između organa uprave na istom i različitim razinama vlasti u BiH, kao i s institucijama Europske unije i drugim državama.

U oblasti digitalizacije, Bosna i Hercegovina još uvijek koristi analognu tehnologiju i nije ni tijekom 2018. godine završila proces digitalizacije, te značajno kasni za zemljama Europe i regije. Prva faza digitalizacije je već sprovedena u Bosni i Hercegovini, a u 2018. godini u pripremi su bile druga i treća faza. U narednom razdoblju je potrebno finalizirati proces digitalizacije, s obzirom da ista utječe na povećanje transparentnosti u ekonomiji, kao i na broj *online* platformi, te bi se digitalizacija trebala izravno odraziti na povećanje konkurentnosti ekonomije Bosne i Hercegovine.

Podsektor turizma je u 2018. godini nastavio sa pozitivnim trendovima rasta, a Bosna i Hercegovina se smatra jednom od brzorastućih turističkih destinacija u Europi. U Bosni i Hercegovini značajna se sredstva ulažu u turističku infrastrukturu, kao i u regionalne projekte u Sektoru turizma. Sa ciljem daljeg unapređenja stanja u Sektoru turizma u narednom razdoblju potrebno je nastaviti usklađivanje

zakonodavstva sa *acquis*-om, kao i promidžbu Bosne i Hercegovine kao atraktivne destinacije na regionalnom i globalnom planu.

U Federaciji BiH se u parlamentarnoj proceduri u fazi prijedloga nalaze Zakon o turizmu, Zakon o boravišnoj pristojbi i Zakon o ugostiteljstvu, čije se usvajanje očekuje u narednom razdoblju. Cilj donošenja ovih zakona je razvitak Sektora turizma, razvitak destinacijskog menadžmenta, kontrola uplate boravišne takse, kao i uspostavljanje turističke organizacije Federacije BiH, koja će biti odgovorna za promociju turističkih destinacija i potencijala Federacije BiH.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

Članice DCF aktivne u sektoru Konkurentnost i inovacije u 2018. godini su EBRD, EIB, SAD/USAID, Švicarska, Švedska/Sida, Njemačka, UN, EU, Republika Češka, Norveška i Slovenija.

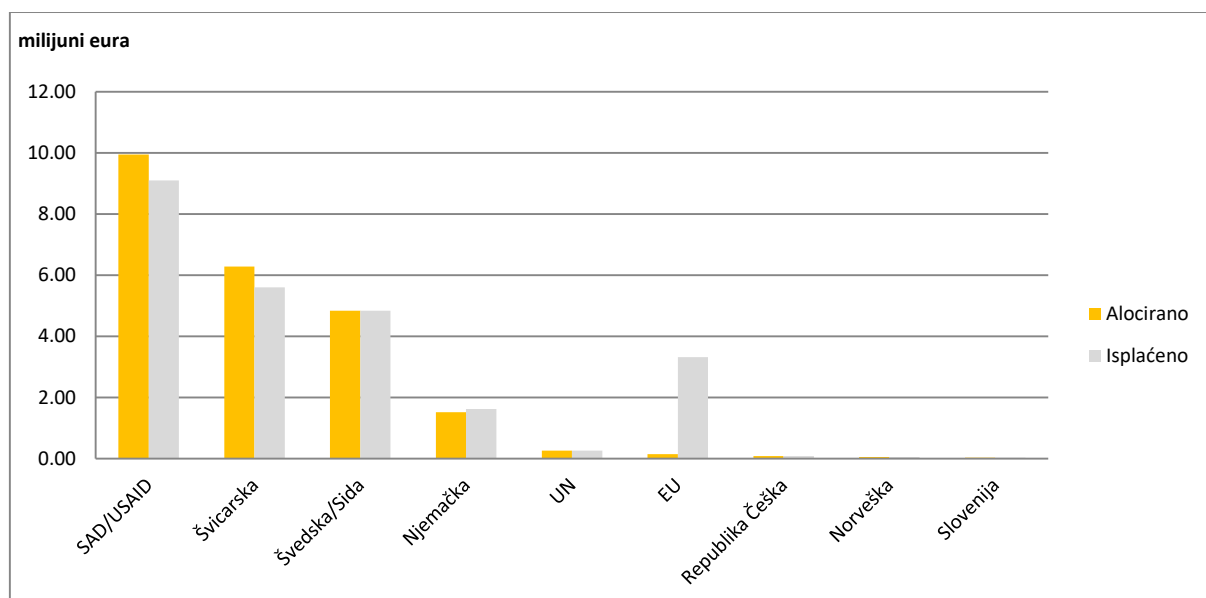
Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznose € 125.64 milijuna, od čega € 23.14 milijuna granta i € 102.50 milijuna zajma od zajmodavaca Europske banke za obnovu i razvitak (EBRD) i Europske investicijske banke (EIB).

Ukupno isplaćena sredstva za sektor u 2018. godini iznose € 64.18 milijuna, od čega € 24.88 milijuna granta i € 39.30 milijuna zajmova, od zajmodavca Europske banke za obnovu i razvitak (EBRD).

U grafikonu 6.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja, kao i alocirana i isplaćena sredstva zajmova.

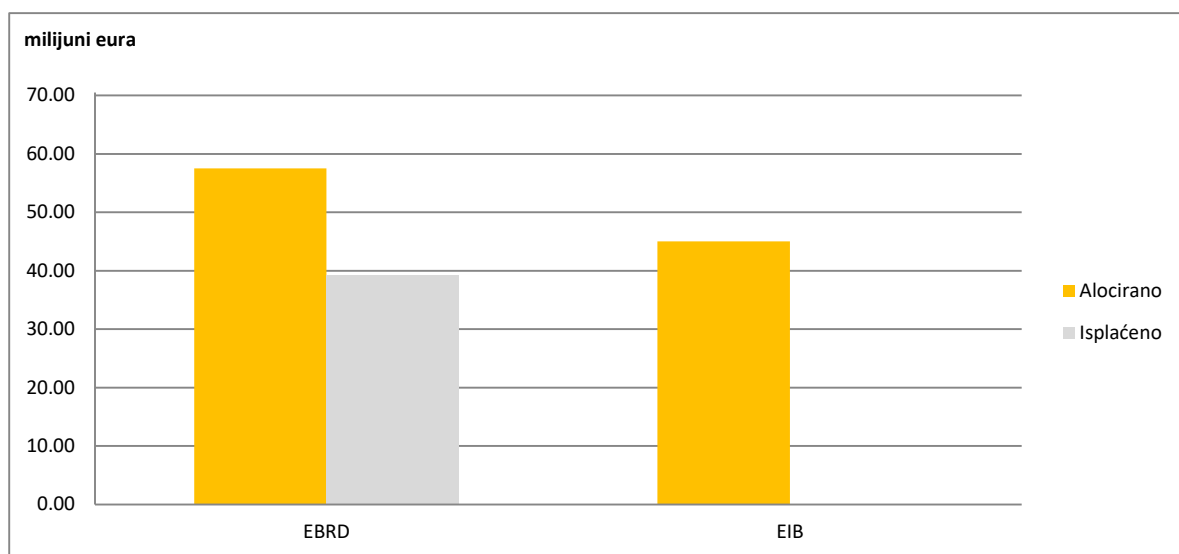
Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najviše sredstava u sektor su SAD/USAID, Švicarska i Švedska/Sida i EU.

Grafikon 6.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

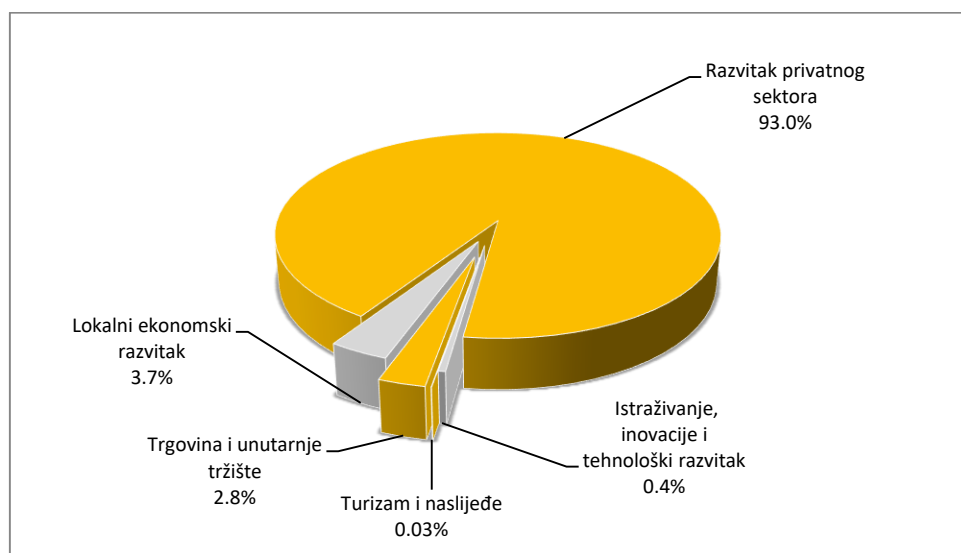
U grafikonu 6.2. prikazana su alokacija i isplata zajmova u 2018. godini.

Grafikon 6.2. Alocirani i isplaćeni zajmovi po zajmodavcima u 2018. godini

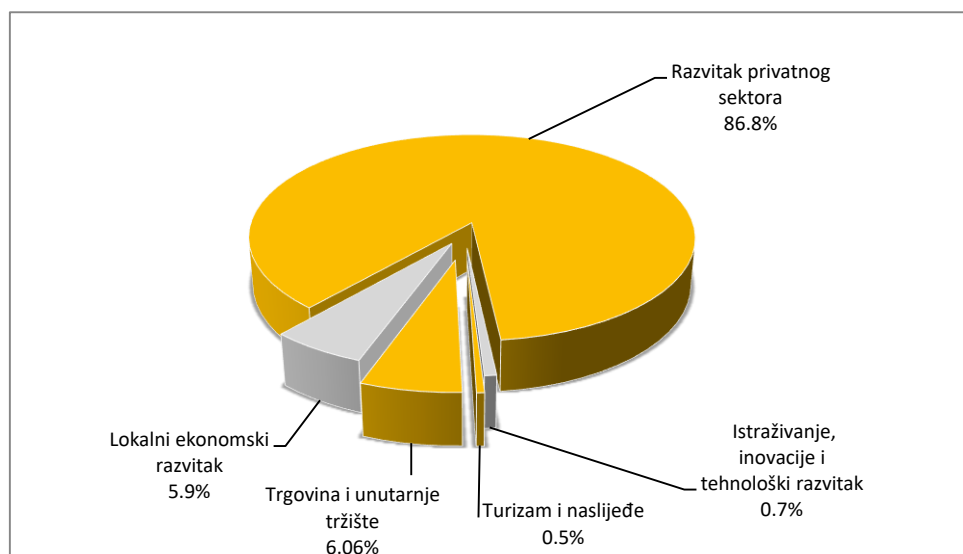
Sektor Konkurentnost i inovacije se sastoji od 6 podsektora. U grafikonu 6.3. prikazana je struktura ukupno alociranih sredstava po podsektorima. Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, najviše je alocirano u podsektor Razvitak privatnog sektora i to 93%, a u ostale podsektore 7% alociranih sredstava.

Grafikon 6.3. Ukupno alocirano po podsektorima u 2018. godini

U grafikonu 6.4. prikazana je struktura ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini po podsektorima. Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, najviše je isplaćeno u podsektor Razvitak privatnog sektora i to 86,8%, dok je u ostale podsektore isplaćeno 13,2% sredstava.

Grafikon 6.4. Ukupno isplaćeno po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
ISP zajam za MSP & prioritetne projekte III	EIB	50.00
Projekt razvitka tržišne poljoprivrede (FARMA II)	Švedska/Sida SAD/USAID	15.97
Procredit zajam za MSP i druge COP ciljeve	EIB	15.00
RLBH zajam za MSP (od 250-3000 zaposlenih) & prioritetne projekte II	EIB	15.00
<i>Mid Europa Fund V</i>	EBRD	12.00
Projekt općinskog okolišnog i ekonomskog upravljanja (MEG)	Švicarska, UN	10.52
FIF - Raiffeisen Leasing MSP linija	EBRD	10.00
WBCFF - Raiffeisen Bank BiH hipotekarna linija	EBRD	10.00
POPLAVE – Obnova MSP u područjima pogođenim poplavama i jačanje njihove konkurentnosti utemeljeno na partnerstvu lokalnog ekonomskog razvitka	EU	9.00
Program za lokalnu samoupravu i ekonomski razvitak u Bosni i Hercegovini (<i>EU ProLocal</i>)	Njemačka	8.77

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju razvojnih partnera, putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

Shodno svemu gore navedenom, potrebno je nastaviti ulagati dodatne napore u razvoj funkcionalne tržišne ekonomije, kao uvjet za jačanje konkurentnosti ekonomije Bosne i Hercegovine u regionalnim i svjetskim okvirima. Posebna pozornost treba se usmjeriti na provedbu strukturalnih reformi, kako bi se dostigla viša razina konkurentnosti kao preduvjet za ekonomski rast i toliko željeni rast zaposlenosti, kroz poboljšanu suradnju između javnog, privatnog sektora i civilnog društva. Pri tome, fokus treba da bude usmjeren na integrirani lokalni ekonomski razvitak osobito u domeni izvozno orijentiranog proizvodnog sektora, turizma i agro-ruralnog sektora. Na temelju odgovora institucija sa svih razina u BiH i članica DCF, koje su sudjelovale u izradi ovog Izvješća, kao i sukladno preporukama Europske komisije, u narednom razdoblju je potrebno:

- pojednostaviti i uskladiti postupke registracije i izdavanja dozvola poslovnim subjektima na razini entiteta, s ciljem poboljšanja poslovnog okruženja i kreiranja jedinstvenog ekonomskog prostora;
- izraditi sveobuhvatan registar administrativnih i tehničkih uvjeta za registraciju domaćih i stranih poduzeća koja posluju u Bosni i Hercegovini;
- stvoriti povoljniji ambijent za sektor malog gospodarstva u Bosni i Hercegovini kroz pružanje financijske i tehničke potpore poduzećima;
- pružiti potporu nedovoljno razvijenim regijama u BiH;
- uskladiti postojeće programe državne pomoći sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju;
- nastaviti aktivnosti na okončanju pregovora o pristupanju Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO);
- podržati dalji razvitak e-uprave na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini;
- izraditi i usvojiti novi zakon o elektroničkim komunikacijama i elektroničkim medijima u BiH sukladno Direktivi EU o audio-vizualnim uslugama;
- izraditi i usvojiti Strategiju informacijsko-komunikacijskog sektora u BiH, te Strategiju razvitka širokopojasnog pristupa u BiH, s ciljem ispunjenja uvjeta iz Digitalne agende Europske unije;
- izraditi i usvojiti Zakon o *cyber* sigurnosti u BiH, te povećati angažman svih zainteresiranih strana po pitanju razvitka *cyber* sigurnosti u BiH, te borbi protiv *cyber* kriminala;
- izraditi i usvojiti Zakon o mrežnoj i informacijskoj sigurnosti;
- izraditi i usvojiti Strategiju infrastrukture kvalitete u Bosni i Hercegovini;
- provesti drugu i treću fazu procesa digitalizacije;
- jačati kapacitete u oblasti znanosti, istraživanja i inovacija, te podržati projekte koji imaju primjenu u ekonomiji;
- izraditi Strategiju razvoja turizma u Federaciji BiH.

Članice DCF aktivne u Sektoru u 2018. godini	Svjetska banka, Hrvatska, Slovenija, Švicarska, Njemačka, EU, UN, Švedska/Sida, Italija/AICS, Norveška, SAD/USAID, Japan, Austrija, Republika Češka, EIB.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Vijeće Europe; Ured visokog predstavnika; Međunarodna organizacija rada; Svjetska zdravstvena organizacija; Investicijski okvir za Zapadni Balkan; <i>KulturKontakt</i> Austrija; Europska fondacija za obuku; Organizacija za europsku sigurnosti i suradnju; Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti; <i>British Council</i> ; Regionalno vijeće za suradnju.
Ključni partneri u institucijama vlasti BiH	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo vanjskih poslova BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo obrane BiH; Agencija za rad i zapošljavanje BiH; Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete BiH; Agencija za predškolsko, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje BiH; Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH; Agencija za jednakost spolova BiH; Direkcija za europske integracije; Institucija Ombudsmena za ljudska prava BiH; Centar za uklanjanje mina u BiH; Federalno ministarstvo rada i socijalne politike; Federalno ministarstvo zdravstva; Federalno ministarstvo razvitka, poduzetništva i obrta; Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti; Federalno ministarstvo kulture i sporta; Federalni zavod za zapošljavanje; Gender centar FBiH i RS; Ministarstvo prosvjete i kulture RS; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Ministarstvo obitelji, omladine i sporta RS; Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS; Ministarstvo europskih integracija međunarodne suradnje RS; Ministarstvo za znanstvenotehnološki razvitak, visoko obrazovanje i infomacijsko društvo RS; Zavod za zapošljavanje RS; Zavod za zapošljavanje BD BiH; Odsjek za obrazovanje BD BiH; Udruga poslodavaca RS i FBiH; Županijska ministarstva obrazovanja; Županijska ministarstva zdravstva.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe Sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 31.49 milijuna, od čega € 22.80 mil granta i € 8.69 milijuna u formi zajmova. Ukupno isplaćeno € 37.27 milijuna, od čega € 24.44 milijuna granta i € 12.83 milijuna zajmova. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 4%, a isplaćeno 9%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Sl.nov.FBiH.br.89/18); Zakon o liječenju neplodnosti biomedicinski potpomognutom oplodnjom (Sl.nov.FBiH.br.59/18); Zakon o kulturi (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o plaćama zaposlenih u oblasti prosvjete i kulture RS (Sl.gl.RS.br.66/18); Zakon o izmjeni Zakona o bibliotečko-informacijskoj djelatnosti (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o upotrebi znakovnog jezika (Sl.gl.RS.br.62/18); Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju (Sl.gl.RS.br.41/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom vaspitanju i obrazovanju (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju (Sl.gl.RS.br.31/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br.29/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br.21/18); Zakon o obrazovanju odraslih (Sl. gl. BD BiH, br. 50/18); Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o dječjoj zaštiti BD BiH (Sl. gl. BD BiH, br. 21/18); Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji u BD BiH (Sl. gl. BD BiH,

	br. 17/18). Gender akcijski plan BiH (GAP BiH) za razdoblje 2018-2022; Akcijski plan za provedbu UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u BiH za razdoblje 2018-2022; Strategija razvoja znanosti u BiH za razdoblje 2017-2022; Strategija zapošljavanja Federacije BiH za razdoblje 2018-2021; Strategija strukovnog usavršavanja BD BiH. Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni www.donormapping.ba
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Obrazovanje: Koordinacija se realizira putem sastanaka Konferencije ministara obrazovanja u BiH (CoEM). Ministarstvo civilnih poslova BiH organizira sastanke Koordinacijskog foruma MCP BiH i međunarodnih organizacija uključenih u reformu obrazovanja u BiH po potrebi. Strukovno obrazovanje i obuka: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, vezana za projekte, te uglavnom bilateralni / multilateralni sastanci. Cjeloživotno učenje: neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, vezana za projekte, te uglavnom bilateralni / multilateralni sastanci. Tržište rada i zapošljavanje: Delegacija Europske unije održava redovite koordinacijske sastanke s zemljama članicama EU. Jednake mogućnosti i jednakost spolova: UN je organizirala Međunarodnu radnu skupinu za ravnopravnost spolova. Socijalni dijalog: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija, vezana za projekte, te uglavnom bilateralni / multilateralni sastanci. Socijalna zaštita: Konferencija za Sektor zdravstva u BiH djeluje kao stalno savjetodavno i koordinacijsko tijelo. Delegacija EU održava redovne koordinacijske sastanke sa razvojnim partnerima uključenim u podsektor. Socijalna uključenost i borba protiv siromaštva: Delegacija EU održava redovite koordinacijske sastanke sa razvojnim partnerima uključenim u podsektor. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna infrastruktura: Neformalna <i>ad hoc</i> koordinacija. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH /Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika sastoji se od devet podsektora:

- Obrazovanje
- Strukovno obrazovanje i obuka (VET)
- Cjeloživotno učenje
- Tržište rada i zapošljavanje
- Jednake mogućnosti i jednakost spolova
- Socijalni dijalog
- Socijalna zaštita
- Socijalna uključenost i borba protiv siromaštva
- Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna infrastruktura

Sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika u Bosni i Hercegovini se suočava sa velikim izazovima u posljednjih nekoliko godina, a to se prije svega odnosi na visoke stope nezaposlenosti, neusklađenost obrazovnog sustava sa potrebama tržišta rada, niska ulaganja u istraživanja i razvoj, kao i nedovoljno razvijen sustav socijalne zaštite.

S obzirom na velike izazove sa kojima se ovaj Sektor suočava, tijekom 2018. godine posebna se pozornost posvetila aktivnostima, definiranim u Reformskoj agendi, na unapređenju postojećeg stanja. Sukladno tome, u 2018. godini izrađen je Sektorski planski dokument za Bosnu i Hercegovinu u području obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike za razdoblje 2019-2020. godina, te je počela izrada Akcijskih dokumenata za 2019. i 2020. godinu. Time su stvorene pretpostavke za korištenje IPA sredstava iz oblasti obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika.

Sustav obrazovanja u Bosni i Hercegovini je fragmentiran, sa podijeljenim nadležnostima između različitih razina vlasti, što rezultira u neujednačenoj primjeni usvojenih Bolonjskih načela i strateških dokumenata na svim razinama vlasti, odnosno otežava provedbu reforme sustava obrazovanja u cjelini. U 2018. godini preduzete su reformske aktivnosti u ovom sektoru, a one su se prije svega odnosile na razvitak kvalifikacijskog okvira Bosne i Hercegovine za sve razine obrazovanja, te njegovo usklađivanje sa potrebama tržišta rada.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH u 2018. godini je završila šestogodišnji proces razvoja Zajedničke jezgre definirane na ishodima učenja, temeljni dokument koji određuje pravac razvoja odgojno-obrazovnih sustava u Bosni i Hercegovini od predškolske razine do završetka srednjoškolskog odgoja i obrazovanja. Izrada Zajedničke jezgre definirane na ishodima učenja predstavlja novi pristup obrazovanju, koji školu vidi kao mjesto cjelovitog osobnog i socijalnog razvoja učenika. Glavni cilj provedbe ovog dokumenta je iniciranje cjelokupne obrazovne reforme u Bosni i Hercegovini, koja će dovesti do rasterećenja učenika u pogledu usvojenih sadržaja, i podstaknuti razvijanje znanja koja su primjenjiva, funkcionalna i potrebna u suvremenom životu. Dokument je ujedno i temelj za ravnopravno sudjelovanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim studijama, budući da utječe na usklađivanje obrazovnih sustava u zemlji sa međunarodnim standardima.

Bosna i Hercegovina, kao aktivna zemlja sudionica Bolonjskog procesa i dio Europskog prostora visokog obrazovanja, dužna je provoditi međunarodnu Lisabonsku konvenciju, koja ima za cilj usklađivanje propisa i procedura priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u BiH kako bi oni bili transparentni i ujednačeni svim zainteresiranim stranama. U 2018. godini, u ovoj oblasti su se provodile aktivnosti utemeljene na unapređenju zakonske i podzakonske regulative, kao i na suradnji i razmjeni informacija sa međunarodnim tijelima za priznavanje kvalifikacija, te obuci uposlenika koji vrše poslove priznavanja na visokoškolskim ustanovama. Može se konstatirati da je stanje u području priznavanja inozemnih visokoškolskih kvalifikacija na zadovoljavajućoj razini u Bosni i Hercegovini.

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja BiH je krajem 2018. godine objavio Preporuke o priznavanju inozemnih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja (Službeni glasnik BiH, broj 01/19), čime će se olakšati priznavanje inozemnih visokoškolskih kvalifikacija i približiti prakse priznavanja Europskog prostora priznavanja (EAR) nadležnim tijelima za priznavanje u Bosni i Hercegovini.

U sklopu inicijative Vijeća za regionalnu suradnju (RCC), u 2018. godini pokrenute su aktivnosti s ciljem zaključivanja Sporazuma o uzajamnom priznavanju stručnih kvalifikacija doktora medicine, doktora dentalne stomatologije, arhitekata i inženjera građevine, a u sklopu provedbe Višegodišnjeg plana regionalnog ekonomskog prostora Zapadnog Balkana (MAP-REA).

Bosna i Hercegovina aktivno sudjeluje u programu Europske unije *Erasmus+*, čiji je cilj poboljšanje vještina i zaposlenosti, te modernizacija obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja mladeži. Postoji velika zainteresiranost bh mladeži za sudjelovanje u ovom programu Europske unije.

U svrhu poboljšanja kvalitete odgoja i obrazovanja, Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine po prvi put sudjelovala u međunarodnim istraživanjima PISA (Program za međunarodno testiranje učenika) i TIMSS (Trendovi u znanju matematike i prirodnih znanosti). Rezultati ovih istraživanja koristit će se za sagledavanje realnog stanja sektora obrazovanja u BiH, te će biti temelj za kreiranje preporuka za unapređenje onih segmenata obrazovanja koji su identificirani u sklopu istraživanja.

U oblasti cjeloživotnog učenja, tijekom 2018. godine nastavljene su aktivnosti predviđene Strateškom platformom razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2014-2020. godina. Cjeloživotno učenje ima ključnu ulogu za razvitak i promoviranje radne snage koja je osposobljena, obučena i prilagodljiva svim zahtjevima tržišta radne snage. U Brčko distriktu je u listopadu 2018. godine usvojen Zakon o obrazovanju odraslih (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 51/18). Očekuje se tijekom 2019. godine usvajanje zakona o obrazovanju odraslih i u Posavskoj županiji, čime će sve nadležne obrazovne vlasti na entitetskoj i županijskoj osnovi imati usvojene Zakone o obrazovanju odraslih, a zakonodavni okvir će biti usuglašen na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini.

U oblasti sporta, tijekom 2018. godine provedene su aktivnosti na unapređenju međunarodne suradnje, usklađivanju zakonodavstva sa europskim *acquis*-om, te jačanja kapaciteta i većeg stupnja sudjelovanja Bosne i Hercegovine u programima Europske unije iz oblasti sporta.

U oblasti zapošljavanja, tijekom 2018. godine nastavljene su aktivnosti na izradi Strategije zapošljavanja Bosne i Hercegovine za razdoblje 2018-2021. godina. Vlada Federacije BiH je na 150. sjednici održanoj 12.07.2018. godine usvojila Strategiju zapošljavanja Federacije BiH za razdoblje 2018-2021. godina, a u Republici Srpskoj je na snazi Strategija zapošljavanja 2016-2020. godina.

Također, u 2018. godini su nastavljene aktivnosti u sklopu projekta „Potpora lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u BiH“ koji ima za cilj povećanje zaposlenosti i stvaranje novih radnih mjesta primarno za socijalno ugrožene kategorije stanovništva, uključujući žene, mladež, manjinske zajednice, povratnike i interno raseljena lica.

U Federaciji BiH su tijekom 2018. godine u izradi bili Strategija za razvoj malog i srednjeg poduzetništva Federacije BiH za razdoblje 2021-2027. godina, kao i Akcijski plan za razvoj ženskog poduzetništva Federacije BiH za razdoblje 2018-2020. godina.

U 2018. godini postignut je određeni napredak u provedbi reformi u oblasti zdravstva u Bosni i Hercegovini, naročito u oblasti nadzora nad zaraznim i nezaraznim bolestima i unapređenja kapaciteta institucija i ustanova u Sektoru zdravstva. Također, na svim razinama vlasti usvojen je određeni broj zakonskih i podzakonskih akata koji reguliraju oblast zdravstva i zdravstvene zaštite u BiH. Neki od usvojenih akata tijekom 2018. godine su: Zakon o liječenju neplodnosti biomedicinski potpomognutom oplodnjom FBiH (Službene novine FBiH, br. 59/18), Zakon o kemikalijama RS (Službeni glasnik RS, br. 21/18), te veći broj odluka i pravilnika iz oblasti zdravstva.

U veljači 2018. godine potpisan je Dvogodišnji sporazum o suradnji između Bosne i Hercegovine i Regionalnog ureda Svjetske zdravstvene organizacije za Europu za razdoblje 2018-2019. godina, čiji su programski prioriteti za suradnju: zarazne i nezarazne bolesti, promocija zdravlja u svim životnim dobima, zdravstveni sustavi i programi za vanredne situacije u oblasti zdravstva.

U oblasti socijalnog dijaloga, u Federaciji BiH je u 2018. godini stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu Federacije BiH (Službene novine FBiH, broj 89/18), kojim se postiže bolja uređenost tržišta rada i zapošljavanja sa ciljem da se u konačnici poboljša poslovni ambijent i poveća zaposlenost, kao i radni uvjeti zaposlenih.

Bosna i Hercegovina se suočava sa ozbiljnim poteškoćama u oblasti socijalnog razvoja, uključujući područje socijalne zaštite i socijalne inkluzije, te je potrebno posebnu pozornost posvetiti programima za zaštitu lica sa invaliditetom, djece, obitelji sa djecom, starih lica i drugih ugroženih skupina stanovništva.

Vlada Federacije BiH je na 138. sjednici održanoj 08.02.2018. godine usvojila Informaciju o provedbi Strateškog plana za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH 2013-2017. godina. Tijekom 2018. godine pokrenute su aktivnosti na izradi novog strateškog plana za naredno petogodišnje razdoblje.

U Federaciji BiH u 2018. godini usvojen je Pravilnik o središnjem registru u oblasti hraniteljstva u Federaciji BiH (Službene novine FBiH, br. 35/18), kojim se uspostavlja Središnji registar u oblasti hraniteljstva, te reguliraju ostala pitanja glede vođenja, sadržaja i evidencija Središnjeg registra. Pored toga, usvojen je i Pravilnik o stambenim i materijalnim uvjetima za obavljanje hraniteljstva u Federaciji BiH (Službene novine FBiH, br. 31/18), čime je, uz provedbu Zakona o hraniteljstvu FBiH usvojenog 2017. godine, oblast hraniteljstva u Federaciji BiH značajno unaprijeđena.

U Bosni i Hercegovini je tijekom 2018. godine zabilježen napredak u oblasti jednakosti spolova, kroz unapređenje regulatornog okvira usvajanjem strateških dokumenata iz ove oblasti, izradu izvješća po prethodno usvojenim akcijskim planovima, te kroz konkretne aktivnosti koje su imale za svrhu promoviranje i uvođenje načela rodne ravnopravnosti u svim sferama javnog i privatnog života.

Vijeće ministara BiH je na 156. sjednici održanoj 05.11.2018. godine usvojilo Gender akcijski plan Bosne i Hercegovine za razdoblje 2018-2022. godina, koji sadrži strateške ciljeve, programe i mjere za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim oblastima društvenog života i rada.

Također, Vijeće ministara je na 151. sjednici održanoj 01.08.2018. godine usvojilo Akcijski plan za provedbu UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018 -2022. godina.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

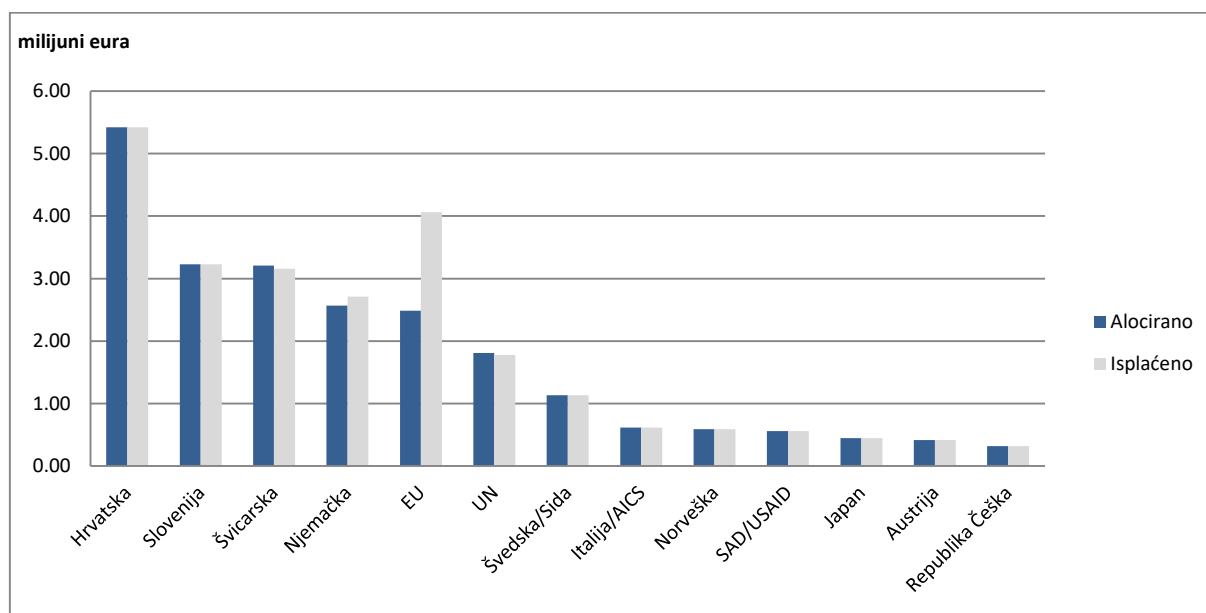
Članice DCF aktivne u sektoru Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike u 2018. godini su Svjetska banka, Hrvatska, Slovenija, Švicarska, Njemačka, EU, UN, Švedska/Sida, Italija/AICS, Norveška, SAD/USAID, Japan, Austrija, Republika Češka i EIB.

Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznose € 31.49 milijuna, od čega € 22.80 milijuna u formi granta i € 8.69 milijuna zajma.

Ukupno isplaćena sredstva za sektor u 2018. godini iznose € 37.27 milijuna, od čega € 24.44 milijuna granta i € 12.83 milijuna zajma.

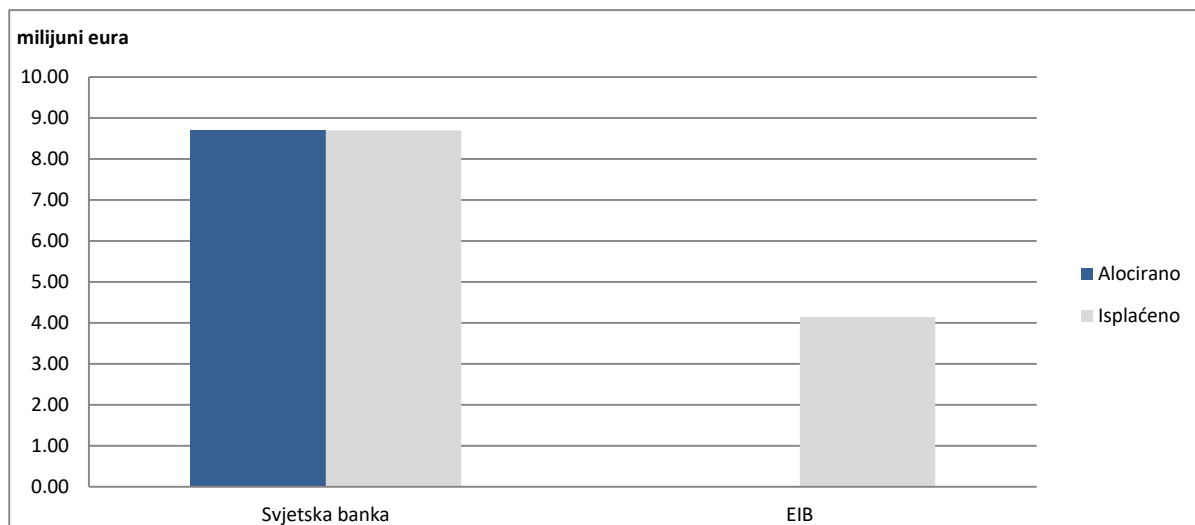
U grafikonu 7.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja. Razvojni partneri koji su u 2018. godini alocirali odnosno isplatili najveći iznos grant sredstava su Hrvatska, EU, Slovenija, Švicarska i Njemačka.

Grafikon 7.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

U grafikonu 7.2. prikazana su alokacija i isplata zajmova u 2018. godini.

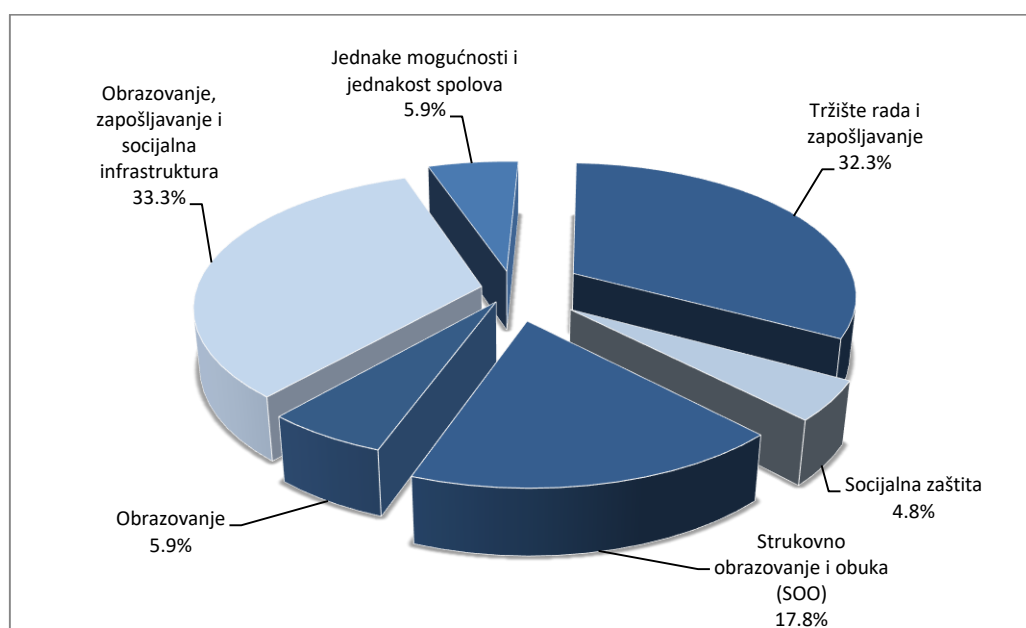
Grafikon 7.2. Alocirani i isplaćeni zajmovi po zajmodavcima u 2018. godini

Sektor Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike sastoji se od 9 podsektora.

U grafikonu 7.3. prikazana je struktura ukupno alociranih sredstava po podsektorima. Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 83.4% je alocirano u tri podsektora i to: Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna infrastruktura 33.3%, Tržište rada i zapošljavanje 32.3% i Strukovno obrazovanje i obuka (SOO) 17.8%, dok je u sve ostale podsektore alocirano ukupno 16.6% sredstava. Podsektori koji nisu imali financiranja, nisu prikazani u grafikonu.

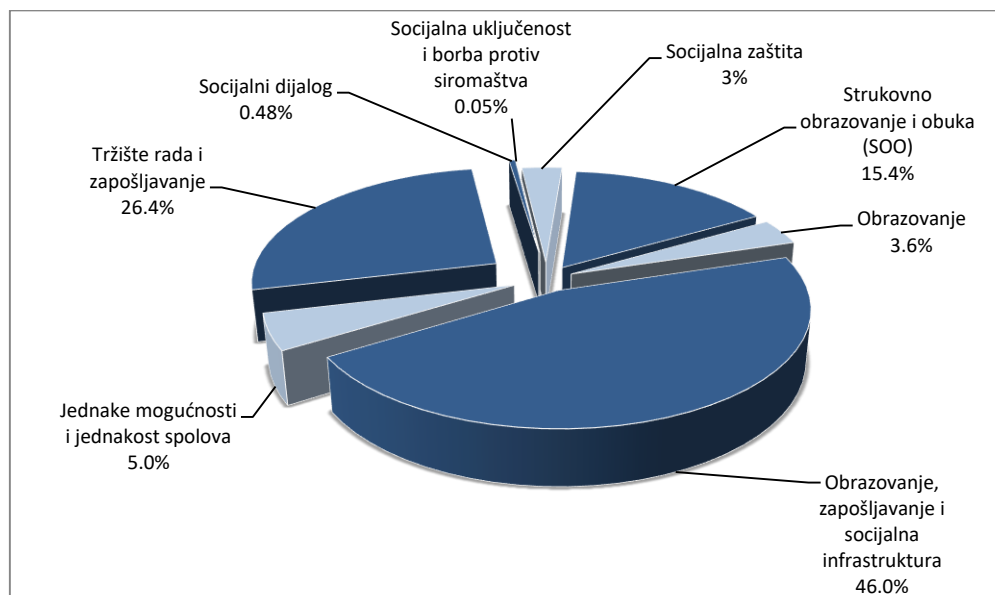
Grafikon 7.3. Ukupno alocirano po podsektorima u 2018. godini

U grafikonu 7.4. prikazana je struktura ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini po podsektorima.

Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, 87.8% je isplaćeno u tri podsektora i to: Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna infrastruktura 46%, Tržište rada i zapošljavanje 26.4% i Strukovno obrazovanje i obuka (SOO) 15.4%, dok je u sve ostale podsektore isplaćeno ukupno 12.2% sredstava.

Grafikon 7.4. Ukupno isplaćeno po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Bolnice u RS	EIB	115.00
Program potpore zapošljavanju u Bosni i Hercegovini	UN	50.00
Povećanje univerzalnog pristupa za najrizičnije populacije u Bosni i Hercegovini	UN	12.88
OPA Program edukacije o demokraciji i ljudskim pravima	SAD/USAID	8.28
Vještine za radna mjesta (<i>Skills for Jobs</i>)	Švicarska	5.71
Financijska potpora za zdravstvenu skrb u Federaciji BiH, Sveučilišna klinička bolnica Mostar	Hrvatska	5.27
Mladi za promjene (<i>Youth for Change</i>)	Švicarska	5.14
Projekt <i>Market Makers</i>	Švicarska	4.91
Projekt zapošljavanja mladih (YEP)	Švicarska	4.35
Potpورا za lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u BiH	EU	4.00

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju razvojnih partnera , putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

Društveno - ekonomski razvitak ne može postići bez sveobuhvatnih reformi u Sektoru obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika, te je i u narednom razdoblju potrebno nastaviti aktivnosti na provedbi mjera na daljem razvitku tržišta rada, unapređenju stanja u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, socijalne zaštite i socijalne uključenost u Bosni i Hercegovini. Na temelju odgovora institucija BiH sa svih razina vlasti i članica DCF-a, koje su sudjelovale u izradi ovog Izvješća, u narednom razdoblju potrebno je provesti slijedeće aktivnosti:

- nastaviti aktivnosti na izradi kvalifikacijskog okvira u BiH za razdoblje 2014-2020, koji je od velikog značaja za oblast obrazovanja;
- osigurati potpuno funkcionalan sustav (re)akreditacije visokoškolskih ustanova u BiH;
- uložiti dodatne napore u internacionalizaciju visokog obrazovanja u BiH, mobilnost akademskog osoblja, studenata i studijskih programa;
- unaprijediti infrastrukturu na svim razinama obrazovanja;
- nastaviti aktivnosti na izradi prioriteta za razvitak strukovnog obrazovanja u BiH prema tzv. Preporukama iz Rige;
- izraditi Smjernice za inkluzivno obrazovanje i Smjernice za provedbu Zajedničke jezgre cjelovitih razvojnih programa u predškolskom odgoju i obrazovanju;
- usvojiti Akcijski plan za implementaciju Strategije razvoja znanosti u BiH za razdoblje 2017-2020. godina;
- razviti strategiju za strukovno obrazovanje i osposobljavanje koja će biti prilagođena potrebama tržišta rada;
- usvojiti strategiju pametne specijalizacije u Bosni i Hercegovini;
- razviti bolju suradnju i mehanizme razmjene informacija između svih sudionika u području obrazovanja odraslih, te donijeti sustavna rješenja i razviti svijest o potrebi cjeloživotnog učenja;
- povećati ulaganja u oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja kako bi se povećao obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem;
- pružiti potporu domaćim i međunarodnim projektima senzibilizacije cjelokupnog društva za društvo znanja kroz poboljšanje fleksibilnosti i jačanje obrazovnog sustava, uključujući bolje veze između sveučilišta i poslovnog svijeta;
- izraditi i usvojiti Strategiju zapošljavanja Bosne i Hercegovine, kao i akcijske planove za njenu provedbu;
- pružiti veću potporu samozapošljavanju;
- izraditi nove reformske propise iz oblasti socijalne i dječije zaštite;
- uvesti jedinstvenu minimalnu razinu naknada za porodiljni dopust i zaštitu u cijeloj zemlji, počevši od usklađivanja definicija dopusta za majke, porodilje, očeve i roditelje;
- promovirati na svim razinama socijalni dijalog i zaključivanje općih kolektivnih ugovora;
- nastaviti sa usklađivanjem zakonodavstva, strategija i politika sa domaćim i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova, te provesti Gender Akcijski plan 2018-2022.

Članice DCF aktivne u sektoru u 2018. godini	Svjetska banka, Švedska/Sida, Republika Češka, UN, EU, Italija/AICS
Ostale ključne međunarodne organizacije	Međunarodni fond za poljoprivredni razvitak; OPEC fond za međunarodni razvitak/OFID; Europska agencija za sigurnost hrane; Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti.
Ključni partneri među institucijama vlasti	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ured za veterinarstvo BiH; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; Agencija za sigurnost hrane BiH; Direkcija za europske integracije BiH; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta.
Ukupno alocirana/isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 6.14 mil., od čega € 2.68 mil. granta i € 3.47 mil. zajma Ukupno isplaćeno € 6.90 mil., od čega € 3.44 mil. granta i € 3.47 mil. zajma Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 1%, a isplaćeno 2%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja (Sl. gl. BiH br. 9/18); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lovstvu (Sl. gl. BD BiH, br. 52/18). Strateški plan ruralnog razvitka BiH (2018-2021) - Okvirni dokument Ranije usvojeni zakonski okvir i strategije dostupni na www.donormapping.ba
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Radna skupina Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH za planiranje i koordinaciju međunarodne pomoći u Sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvitka aktivna je u koordinaciji razvojnih partnera i institucija BiH u ovom sektoru, kroz održavanje redovitih sastanaka i izradu godišnjih izvještaja koje usvaja Vijeće ministara BiH. Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH / Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor poljoprivrede i ruralnog razvitka predstavljen u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor poljoprivrede i ruralnog razvitka sastoji se od pet podsektora:

- Ruralni razvitak
- Kapacitet za Zajedničku poljoprivrednu politiku (CAP)
- Sigurnost hrane, veterinarske i fitosanitarne politike
- Ribarstvo
- Šumarstvo.

Bosna i Hercegovina posjeduje prirodne resurse i uvjete koji stvaraju vrhunsko okruženje za poljoprivrednu proizvodnju, uključujući raspoloživost radne snage, plodno zemljište i pogodnu klimu. Poljoprivreda i prehrambena industrija su važne gospodarske grane koje doprinose razvitku ekonomije, zapošljavanju i društveno-ekonomskom razvitku svake zemlje. U Bosni i Hercegovini, Sektor poljoprivrede i ruralnog razvitka predstavlja značajan čimbenik socijalne sigurnosti, obzirom da se poljoprivredom bavi veliki postotak stanovništva, posebno u nedovoljno razvijenim dijelovima zemlje.

Aktivnosti koje su preduzete u okviru Sektora u 2018. godini odnosile su se najvećim dijelom na uspostavljanje održivog sustava poljoprivrede i ruralnog razvitka, poboljšanje konkurentnosti tržišta unapređenje kapaciteta poljoprivrednih proizvođača, diverzificiranje ruralne proizvodnje, te jačanje kapaciteta relevantnih institucija.

Na 128. sjednici Vijeća ministara BiH održanoj 04.01.2018. godine, usvojen je Strateški plan ruralnog razvitka Bosne i Hercegovine 2018-2021, sa ciljem jačanja konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja, te usklađivanja pravnog okvira u ovoj oblasti sa EU legislativom. Strateški plan će doprinijeti održivom upravljanju prirodnim resursima, te unapređenju tržišnosti poljoprivredno-prehrambenih proizvoda kroz povećanje dodane vrijednosti, poboljšanje standarda kvalitete i jačanje veza unutar lanaca vrijednosti. U Republici Srpskoj i Federaciji BiH se implementiraju ranije usvojeni strategijski dokumenti u oblasti poljoprivrede (Strateški plan razvoja poljoprivrede i ruralnih područja RS 2016-2020. godina i Srednjoročna strategija razvitka poljoprivrednog sektora FBiH 2015-2019. godina), dok su u Brčko distriktu pokrenute aktivnosti na izradi strateškog dokumenta za oblast poljoprivrede.

Usvajanjem Strateškog plana ruralnog razvitka Bosne i Hercegovine 2018-2021 otvoren je put za korištenje predpristupnih fondova EU. Shodno tome, Sektoru je pružena mogućnost za pripremu Akcijskog dokumenta „EU potpora u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvitka, sigurnosti hrane, veterinarskih i fitosanitarnih standarda“, za čiju će provedbu Europska komisija kroz program IPA II, dodijeliti sredstva u iznosu od 30 miliona EUR.

U listopadu 2018. godine je održan treći sastanak Pod-odbora za poljoprivredu i ribarstvo između BiH i EU, na kojem je razgovarano o stanju u poljoprivrednom sektoru u Bosni i Hercegovini, proizvodnji i trgovini poljoprivrednim proizvodima, te razmatrane mjere potpore poljoprivredi, ruralnom razvitku i politici izvoza. Europska komisija je pozdravila usvajanje Strateškog plana ruralnog razvitka na državnoj razini, naglašavajući kako će

pozitivne učinke prvi osjetiti poljoprivrednici u Bosni i Hercegovini. Također, na sastanku se razgovaralo i o legislativnom okviru za organsku proizvodnju, usklađivanju zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa EU *acquis*-om i izgradnji kapaciteta u oblastima sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarne politike, te analizi trgovine ribom između BiH i EU.

Početkom kolovoza 2018. godine, Europska komisija je Bosni i Hercegovini odobrila izvoz svih vrsta mlijeka i mliječnih proizvoda u Europsku uniju, čime je BiH postala jedna od rijetkih država izvan EU koja je ispunila stroge uvjete za izvoz svih vrsta mlijeka na tržište Unije. Također, inspekcijski tim Direkcije za hranu, zdravlje, analize i revizije EU boravio je krajem 2018. godine u BiH, te se očekuje da će početkom 2019. godine Bosni i Hercegovini biti odobren izvoz pilećeg mesa i proizvoda od mesa peradi u Europsku uniju.

Tijekom 2018. godine pripremljen je Nacrt Strategije o upravljanju nusproizvodima životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini, te je upućen u proceduru usvajanja nadležnim institucijama. Pored toga, pripremljeni su i Akcijski plan i Studija izvodljivosti koja procjenjuje tehnološke opcije i predlaže najbolja rješenja za tretman životinjskog otpada u BiH.

U Federaciji BiH je tijekom 2018. godine usvojen Pravilnik o pčelarstvu (Službene novine FBiH, broj 31/18), te uspostavljen Registar pčelara i pčelinjaka u Federaciji BiH, čime je ova oblast sistemski uređena.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva učestvovalo je tijekom 2018. godine u projektu pod nazivom „Projekt razmjene i savjetovanja na području propisa o vinu u zemljama Zapadnog Balkana“, koji je pokrenulo Savezno ministarstvo hrane i poljoprivrede Njemačke, sa ciljem usklađivanja regionalnih propisa i olakšavanja trgovine među zemljama Zapadnog Balkana i EU.

U oblasti sigurnosti hrane, preduzet je čitav niz aktivnosti tijekom 2018. godine, sa ciljem ispunjavanja uvjeta za izvoz prehrambenih proizvoda, kao i stvaranje ambijenta za kvalitetnu zaštitu zdravlja potrošača u Bosni i Hercegovini.

Na prijedlog Agencije za sigurnost hrane BiH, Vijeće ministara BiH je tijekom 2018. godine donijelo šest pravilnika kojima se preuzima EU *acquis* u ovoj oblasti i koji će doprinijeti unapređenju sustava sigurnosti hrane u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnici BiH, broj 33/18, 64/18, 84/18, 90/18, 41/18 i 71/18). To se prije svega odnosi na usvajanje Pravilnika o sustavima kvalitete za prehrambene proizvode (Službeni glasnik BiH, broj 84/18), koji propisuje postupak zaštite oznaka porijekla i zaštite oznaka zemljopisnog porijekla. Donošenjem ovog Pravilnika realizirana je preporuka Europske komisije sa drugog sastanka Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo između Europske unije i Bosne i Hercegovine.

Agencija za sigurnost hrane BiH je tijekom 2018. godine, u cilju unapređenja kontrolnih programa, sprovela Program praćenja ostataka pesticida u i na hrani biljnog porijekla u 2018. godini, te nastavila sa implementacijom Projekta istraživanja prehrambenih navika stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Sa ciljem da se omogući proizvodnja hrane u Bosni i Hercegovini koja ne sadrži GMO, Agencija za sigurnost hrane je tijekom 2018. godine pripremila Smjernice za kontrolu proizvodnje bez genetski modificiranih organizama utemeljene na riziku. Ove smjernice, kao prve ove vrste u zemljama regiona, utvrđuju procese proizvodnje bez GMO u svim fazama u

lancu ishrane, kao i kada je riječ o proizvodnji, korištenje termina „bez GMO“ za potrebe obilježavanja, prezentiranja i oglašavanja.

U oblasti veterinarstva, u Federaciji BiH je tijekom 2018. godine u proceduru usvajanja upućen Zakon o veterinarsko-medicinskim proizvodima, dok je Zakon o veterinarstvu Federacije BiH u fazi izrade.

Tijekom 2018. godine, Bosna i Hercegovina je nastavila sa aktivnostima kontrole, sprječavanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti kod životinja. Nastavljene su i aktivnosti predviđene Višegodišnjim operativnim programom za kontrolu i iskorjenjivanje bjesnila i bruceloze. Kapaciteti laboratorija, uključujući osoblje i opremu, općenito su na zadovoljavajućoj razini, kao i akreditirani broj laboratorijskih metoda za dijagnosticiranje bolesti životinja.

U oblasti zaštite zdravlja bilja, tijekom 2018. godine usvojen je Program posebnog nadzora (sustavne kontrole) karantinskih štetnih organizama na krompiru u Bosni i Hercegovini za 2018. godinu „Službeni glasnik BiH, broj 54/18), te Spisak aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fito-farmaceutskim sredstvima u BiH (Službeni glasnik BiH, broj 15/18, 35/18, 65/18 i 86/18). Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja bila je u fazi izrade Pravilnika o procedurama za dodjelu prava oplemenjivača i Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra u obavljanju poslova zaštite novih sorti bilja u BiH, a koji će tijekom 2019. godine biti poslani nadležnim institucijama na usvajanje.

U oblasti ribarstva, početkom 2018. godine Bosna i Hercegovina je potpisala *MaltaMedFish4Ever* deklaraciju, multilateralnu strategiju koju je predložila Europska unija, radi osiguranja budućnosti sredozemnih ribara i obalnih zajednica.

Vijeće ministara BiH je na 131. sjednici, održanoj 30.01.2018. godine, usvojilo Informaciju o poduzimanju aktivnosti na usklađivanju domaćeg zakonodavstva i provođenju *acquis*-a za oblast ribarstva i akvakulture. S obzirom da su riba i riblji proizvodi jedan od strateških proizvoda animalnog porijekla koje BiH može izvoziti u EU, cilj Vijeća ministara je stvoriti uvjete za novo povećanje kvota za izvoz ribe iz Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

U oblasti šumarstva je zabilježen određeni napredak u 2018. godini. Vijeće ministara BiH je na 164. sjednici održanoj 22.01.2019. godine konstatiralo da je do kraja 2018. godine provedena certifikacija više od pola državnih šuma, što je obveza koju Bosna i Hercegovina mora preduzeti sukladno Uredbi o drvetu Europskog parlamenta i Vijeća EU.

Nacrt Zakona o šumama u Federaciji BiH, kojim će se urediti oblast zaštite šuma i šumskog zemljišta, je u fazi usvajanja. Zakonom će se omogućiti jačanje ekoloških funkcija, planiranje u šumarstvu i upravljanju šumama i šumskim zemljištem, financiranje biološke obnove i unapređenje šuma na teritoriji Federacije BiH. Nakon usvajanja Zakona o šumama, bit će potrebno usvojiti i Šumarski program Federacije BiH.

Vlada Federacije BiH je na 154. sjednici održanoj 30.08.2018. godine utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o reproduksijskom materijalu šumskog i ukrasnog drveća i grmlja kojim će se urediti proizvodnja, stavljanje na tržište i uvoz reproduktionog materijala šumskog i ukrasnog drveća i grmlja u Federaciji BiH.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

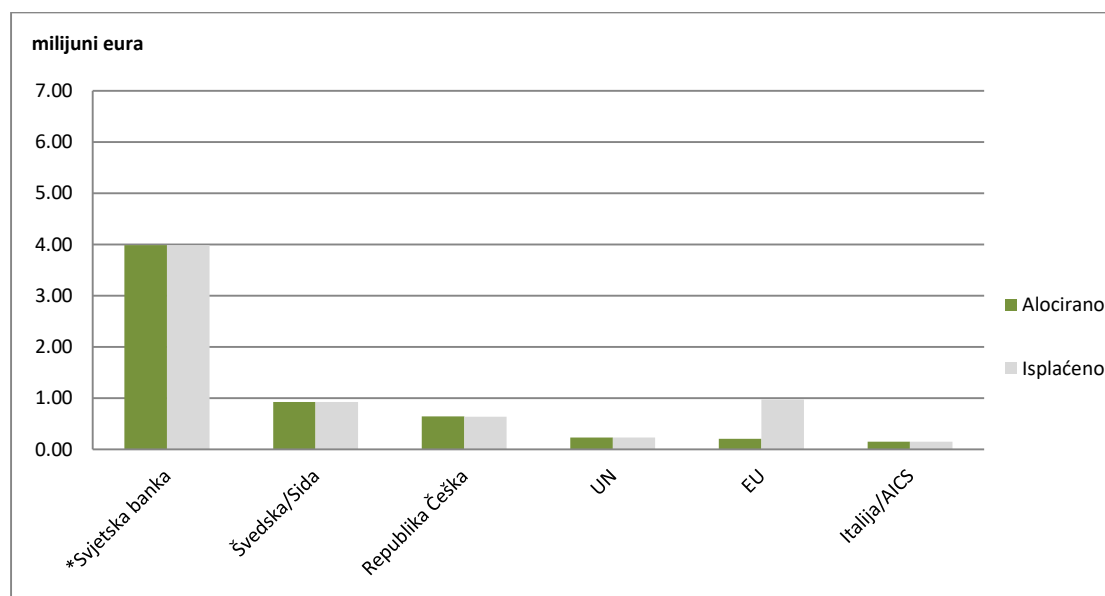
Članice DCF aktivne u sektoru Poljoprivrede i ruralnog razvitka u 2018. godini su Svjetska banka, Švedska/Sida, Republika Češka, UN, EU i Italija/AICS.

Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznose € 6.14 milijuna, od čega € 2.68 milijuna granta i € 3.47 milijuna zajma, od zajmodavca Svjetske banke.

Ukupno isplaćena sredstva za sektor u 2018. godini iznose € 6.90 milijuna, od čega € 3.44 milijuna granta i € 3.47 milijuna zajma, od zajmodavca Svjetske banke.

U grafikonu 8.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva od strane razvojnih partnera sukladno visini ulaganja, kao i alocirana i isplaćena sredstva zajma Svjetske banke. Najveću alokaciju, odnosno isplatu imala je Svjetska banka, za kojim slijede EU, Švedska/Sida i Republika Češka.

Grafikon 8.1. Alocirana i isplaćena sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

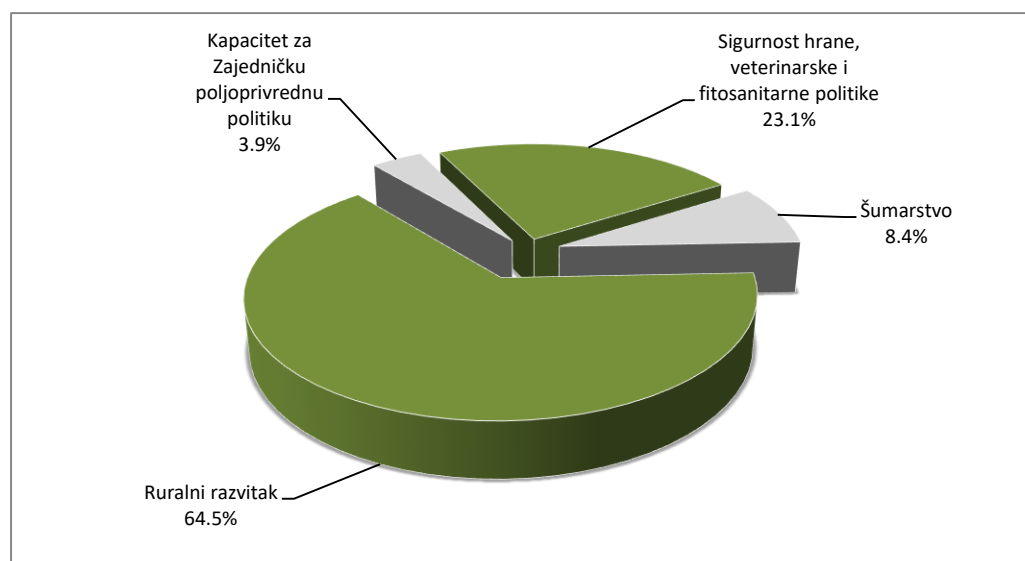

*Napomena: Svjetska banka zajam

Sektor Poljoprivreda i ruralni razvitak sastoji se od 5 podsektora. U grafikonu 8.2. prikazana je struktura ukupno alociranih sredstava po podsektorima.

Od ukupno alociranih sredstava u 2018. godini, 87.7% je alocirano u dva podsektora: Ruralni razvitak 64.5% i Sigurnost hrane, veterinarske i fitosanitarne politike 23.1%, dok je u ostale podsektore alocirano ukupno 12.3% sredstava.

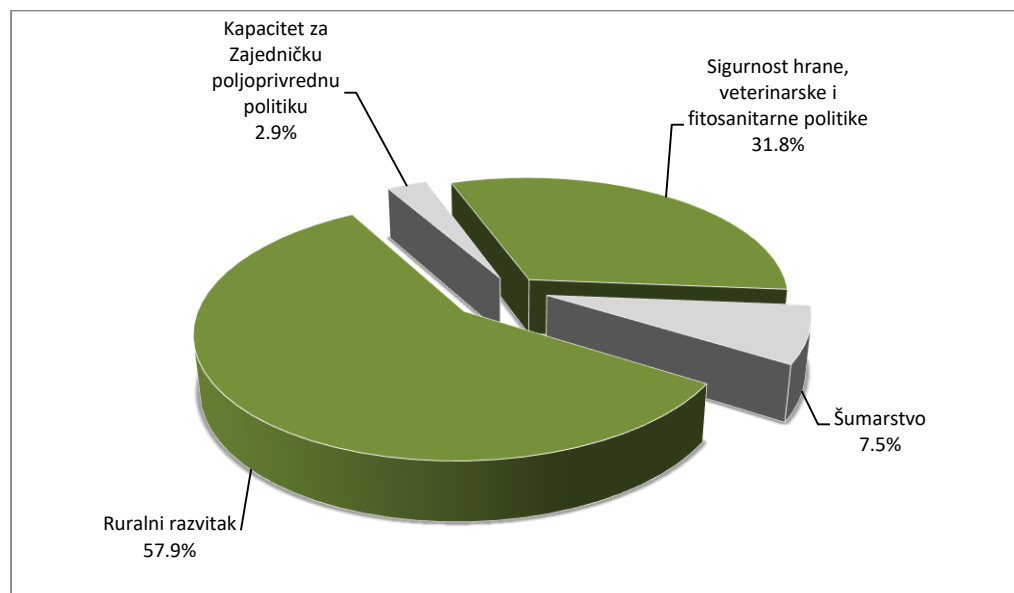
Grafikon 8.2. Ukupno alocirano po podsektorima u 2018. godini

U grafikonu 8.3. prikazana je struktura ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini po podsektorima.

Od ukupno isplaćenih sredstava u 2018. godini, 89.6% je isplaćeno u dva podsektora: Ruralni razvitak 57.9% i Sigurnost hrane, veterinarske i fitosanitarne politike 31.8%.

Grafikon 8.3. Ukupno isplaćeno po podsektorima u 2018. godini

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt razvitka sustava navodnjavanja	Svjetska banka	28.62
Projekt lokalnog integriranog razvitka	UN	7.47
Globalni fond za okoliš (GEF) - Održivo upravljanje šumama i krajolikom	Svjetska banka	4.01
Daljnje jačanje kapaciteta fitosanitarnog sektora u oblastima sredstava za zaštitu bilja, zdravlja bilja i sjemena i sadnica, uključujući fitosanitarne laboratorije i fitosanitarne inspekcije	EU	1.50
EU potpora za nabavu i distribuciju mamaca sa cjepivom protiv bjesnila za akcije cijepljenja za jesen 2017. i proljeće 2018. godine u Bosni i Hercegovini	EU	1.09
Unapređenje izvoznih potencijala i poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača BiH	Švedska/Sida	1.02
Institucijska potpora za certificiranje i kontrolu sadnog materijala	Republika Češka	0.50
Povećanje kvalitete i količine mlijeka u regiji Brcko	Republika Češka	0.47
Povećanje prihoda ugroženih obitelji koje se bave intenzivnom hortikulturom u općini Tešanj	Republika Češka	0.46
Održiva proizvodnja tradicionalnog livanjskog sira	Republika Češka	0.18

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju razvojnih partnera , putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Buduće aktivnosti

U narednom razdoblju potrebno je nastaviti aktivnosti na unapređenju ruralnog razvitka i stvaranju učinkovitog, održivog i inovativnog poljoprivredno-prehrambenog sektora u Bosni i Hercegovini, koji će biti konkurentan na međunarodnom tržištu, i koji će osigurati zaposlenje i bolji životni standard poljoprivrednih proizvođača. Prema prikupljenim odgovorima institucija sa svih razina vlasti u BiH i članica DCF, koje su sudjelovale u pripremi Izvješća, u narednom razdoblju je potrebno:

- učinkovito provesti Strateški plan ruralnog razvitka BiH za razdoblje 2018-2021. godina posebno usklađivanjem programa ruralnog razvitka i mijera potpore u cijeloj zemlji;
- unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju i povećati obim korištenja poljoprivrednog zemljišta s ciljem jačanja konkurentnosti na domaćem i inostranom tržištu;
- poboljšati administrativne kapacitete u sklopu Sektora, te uspostaviti temeljne instrumente i institucije za sudjelovanje u Zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU;

- nastaviti sa aktivnostima preuzimanja EU zakonodavstva iz oblasti poljoprivrede, razvoja ruralnih područja, hrane, veterinarstva i fitosanitarne oblasti, osiguranja standarda kojima se omogućava trgovina svim poljoprivrednim proizvodima;
- u oblasti sigurnosti hrane potrebno je razviti sustave kvalitete za prehrambene proizvode, jačati kapacitete laboratorija za kontrolu hrane, harmonizirati GMO legislativu, te jačati kapacitete nadležnih inspekcijskih organa;
- usvojiti zakone o ekološkoj proizvodnji i vinu;
- izraditi Zakon o rakiji i drugim alkoholnim pićima u FBiH;
- usvojiti propise iz oblasti šumarstva u Federaciji BiH.

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2018. godini	/
Ostale ključne međunarodne organizacije	Vijeće za regionalnu suradnju; Energetska zajednica jugoistočne Europe; Transportni opservatorij jugoistočne Europe; Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini.
Ključni partneri među institucijama vlasti	VM BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD BiH; Institucije, agencije, direkcije na svim razinama vlasti u BiH, sukladno njihovim sektorskim nadležnostima.
Ukupno alocirana / isplaćena sredstva DCF članica za potrebe sektora u 2018. g.	Ukupno alocirano €0.00 Ukupno isplaćeno €0.00
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	/
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Ne postoji jedinstveni mehanizam za koordinaciju razvojnih partnera. Za regionalna ulaganja, koordinacija razvojnih partnera odvija se u kontekstu Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF), i djelomice Nacionalnog investicijskog odbora (NIC). Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Forumu za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH /Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Pregled aktivnosti u 2018. godini

Sektor regionalne i teritorijalne suradnje u ovom Izvješću temelji se na metodologiji sektorskog izvješćivanja definiranoj u IPA II regulativi, za razdoblje 2014 – 2020.

Sektor regionalne i teritorijalne suradnje sastoji se od četiri podsektora:

- Horizontalna potpora politici i reformi sektora,
- Regionalna struktura i mreža,
- Regionalna investicijska potpora i
- Teritorijalna suradnja.

Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi predstavljaju značajan dio procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji, s obzirom da doprinose stabilnosti regije, te stvaraju uvjete za ekonomski napredak i poboljšanje životnog standarda stanovništva svih zemalja Zapadnog Balkana.

Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine aktivno sudjelovala u regionalnim inicijativama, koje su pokrenute sa ciljem unapređenja suradnje i korištenja zajedničkih snaga za podsticanje ekonomskog razvitka zemalja regije. Inicijative u kojima je Bosna i Hercegovina imala značajnu i konstruktivnu ulogu uključuju Proces suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECP), Sporazum o slobodnoj trgovini u središnjoj Europi (CEFTA), Vijeće za regionalnu suradnju (RCC), Inicijativa Zapadnobalkanske šestorke (Berlinski proces), Proces Brdo-Brijuni i Jadransko-jonska inicijativa.

Bosna i Hercegovina je sudjelovala na Samitu SEECP-a, održanom 24.04.2018. godine na Brdu kod Kranja, na kojem je usvojena Zajednička deklaracija „Brdo Samit SEECP“ kojom je snažno potvrđena posvećenost suradnji u sklopu SEECP-a sa posebnim fokusom na europsku perspektivu regije, očuvanje sigurnosti i stabilnosti, kao i suradnju mladih i povezanost u oblasti digitalne ekonomije. Nakon Samita, Bosna i Hercegovina je preuzela predsjedavanje SEECP-om u narednih godinu dana, u kojoj će naredni sastanak SEECP-a biti održan u prvoj polovini 2019. godine.

Europska komisija je 06.02.2018. godine usvojila Strategiju za kredibilnu perspektivu proširenja i pojačan angažman Europske unije sa Zapadnim Balkanom i time potvrdila europsku budućnost regije. Strategija ističe prioritete i oblasti zajedničke pojačane suradnje, posebice ističući potrebu za temeljnim reformama i dobrosusjedskim odnosima.

Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine poduzela mnogobrojne korake s ciljem provedbe Agende povezanosti, Mape puta za osnivanje regionalnog ekonomskog prostora na Zapadnom Balkanu i Regionalne agende za investicijske reforme. U travnju 2018. godine, Predsjedništvo BiH je ratificiralo Ugovor o transportnoj zajednici, čime su se stvorili preduvjeti da Bosna i Hercegovina aktivira sredstva za financiranje važnih infrastrukturnih projekata.

Vijeće ministara BiH je, u sklopu provedbe Reformske agende, na 141. sjednici održanoj 04.05.2018. godine donijelo Odluku o uspostavi Povjerenstva za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine sukladno Akcijskom planu za Zapadni Balkan. Povjerenstvo će djelovati kao međuresorno tijelo sastavljeno od predstavnika institucija sa razine BiH, entiteta i Brčko distrikta čiji glavni cilj je pojednostavljenje i harmonizacija carinskih i drugih graničnih procedura sukladno međunarodnim standardima uspostavljenim Sporazumom Svjetske trgovinske organizacije o olakšavanju trgovine i drugim međunarodnim trgovinskim obvezama Bosne i Hercegovine.

U sklopu „Berlinskog procesa“, u Sofiji je 17.05.2018. godine održan Samit na vrhu između Europske unije i zemalja Zapadnog Balkana, na kojem je sudjelovala i delegacija Bosne i Hercegovine. Na

Samitu je potvrđena posvećenost europskoj perspektivi regije, a usvojena je i zajednička Deklaracija, kao i Program prioriteta, kao prilog Deklaraciji, u kojem su utvrđene nove mjere za poboljšanje suradnje Europske unije sa regijom.

Glavna tema Samita u Sofiji bila je povezivanje čitave regije, odnosno jačanje veza unutar regije, kao i sa Europskom unijom, a to se prije svega odnosi na prometno povezivanje, energetska sigurnost, digitalnu ekonomiju, poboljšanje poslovnog ambijenta i mogućnosti za mlade. Također, na Samitu je dogovoreno da se ojača suradnja u oblasti sigurnosti, prije svega u oblasti borbe protiv nezakonitih migracija, borbe protiv terorizma, korupcije i organiziranog kriminala.

Nakon Samita u Sofiji, u Londonu je 09. i 10.07.2018. godine održan Samit na vrhu između Europske unije i zemalja Zapadnog Balkana, na kojem je također istaknuta posvećenost postizanju stabilne, sigurne i prosperitene regije Zapadnog Balkana, te europskoj perspektivi svih država regije. Pored toga, naglašen je značaj povezivanja regije, te provedbe Agende povezivanja Zapadnog Balkana. Zaključeno je kako digitalizacija ima veliki utjecaj na povećanje inovacija, zapošljavanje i konkurentnost u zemljama regije, te je potrebno uložiti dodatne napore u povećanje digitalnih vještina radne snage, kako bi bila pripremljena za sudjelovanje u digitalnoj transformaciji i poticanju ekonomije u regiji.

U organizaciji Europske banke za obnovu i razvitak (EBRD), 26.02.2018. godine u Londonu je održan Investicijski samit zemalja Zapadnog Balkana, gdje su predstavnici zemalja regije poslovnoj zajednici predstavili investicijske mogućnosti regije, sa ciljem privlačenja stranih izravnih ulaganja. Na Samitu je predstavljena i *online* regionalna platforma namijenjena investitorima kojoj je cilj da promiče regiju kao jedinstvenu destinaciju za ulaganje i poslovanje, a stvorena je na temelju inicijative Komorskog investicijskog foruma Zapadnog Balkana. Platforma će doprinijeti unapređenju investicijske klime, jačanju vladavine prava i transparentnosti u ekonomijama regije, te stvaranju uvjeta za brži rast i razvoj ekonomija regije.

U Skoplju je 17.05.2018. godine održan prvi Digitalni samit Zapadne Europe, čime je provedena jedna od aktivnosti definiranih Višegodišnjim akcijskim planom za utemeljenje regionalnog ekonomskog prostora zemalja Zapadnog Balkana. Na Samitu je ponovljena opredjeljenost zemalja Zapadnog Balkana ka izgradnji digitalne budućnosti, a to obuhvaća digitalnu povezanost, povjerenje i sigurnost, digitalne vještine i kompetencije i digitalizaciju društva i ekonomije.

U sklopu provedbe Višegodišnjeg akcijskog plana za stvaranje regionalnog ekonomskog prostora, pored dva samita na vrhu, tijekom 2018. godine održani su sastanci nacionalnih koordinatora 30.01.2018. i 09.10.2018. godine, te dva sastanka koordinatora iz podoblasti VAP-a 12.03.2018. i 15.05.2018. godine. Na ovim sastancima predstavnici zemalja regije diskutirali su o napretku koji je ostvaren u provedbi VAP-a, te o budućim aktivnostima i vremenskom okviru za njihovu provedbu.

Države Zapadnog Balkana su u listopadu 2018. godine potpisale Zajednički akcijski plan za borbu protiv terorizma za Zapadni Balkan, koji predviđa usklađivanje pravnog i institucijskog okvira zemalja Zapadnog Balkana sa adekvatnim instrumentima EU u ovoj oblasti, intenzivniju suradnju u prevenciji i borbi protiv terorizma, te izgradnju kapaciteta za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Tijekom 2018. godine, Bosna i Hercegovina je, zajedno sa Srbijom, Hrvatskom i Crnom Gorom, sudjelovala u Zajedničkom regionalnom Programu trajnih rješenja za izbjeglice i raseljena lica, poznatom pod nazivom Regionalni program stambenog zbrinjavanja. U sklopu ovog zajedničkog

višegodišnjeg programa cilj je osigurati stalna stambena rješenja za oko 27.000 raseljenih obitelji u regiji.

Tijekom 2018. godine u fazi pripreme je bio regionalni višedržavni program „Jačanje institucijskih kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana u cilju integracije u Europski sustav centralnih banaka“, u sklopu makro programa „Unapređenje ekonomskog upravljanja i konkurentnosti“, a uz financijsku potporu Europske unije IPA II.

U oblasti teritorijalne suradnje, Vijeće ministara BiH je u veljači 2018. godine donijelo Odluku o utvrđivanju funkcija, struktura i tijela Bosne i Hercegovine nadležnih za provedbu programa teritorijalne suradnje u sklopu Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA II) 2014-2020. godina (Službeni glasnik BiH, br. 14/18 i 20/19). Usvojenom Odlukom su specificirane funkcije, strukture i tijela u BiH i njihove nadležnosti u provedbi programa teritorijalne suradnje.

Bosna i Hercegovina je tijekom 2018. godine sudjelovala u projektima prekogranične suradnje koji promoviraju dobrosusjedske odnose, te kroz zajedničke projekte nastoje potaknuti društveno-ekonomski razvitak pograničnih područja, posebice kroz povećanje zaposlenosti, mobilnosti radne snage, razvitak malih i srednjih poduzeća i poboljšanje javne infrastrukture.

Tijekom 2018. godine, Bosna i Hercegovina je sudjelovala u tri bilateralna programa prekogranične suradnje sa Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom, kao i u tri transnacionalna programa: Dunavski, Mediteranski (MED) i Jadransko-jonski (ADRION).

Programi teritorijalne suradnje provode se putem javnih poziva za podnošenje projektnih prijedloga koji se periodično objavljuju. Tijekom 2018. godine objavljena su četiri poziva i to u sklopu IPA programa prekogranične suradnje BiH – Crna Gora, Interreg IPA trilateralni program prekogranične suradnje Hrvatska – BiH – Crna Gora, ADRION i MED program.

U programima prekogranične suradnje među zemljama korisnicama IPA-e, nadležnim institucijama u svim zemljama u regiji i tijekom 2018. godine bio je na raspolaganju projekt tehničke pomoći Europske komisije CBIB (Cross-border Institution Building), koji se trenutačno nalazi u trećoj fazi koja će trajati do kraja prosinca 2021. godine.

Buduće aktivnosti

Regionalna suradnja je ključni uvjet za europsku perspektivu zemalja iz regije u kojoj se još uvijek osjećaju posljedice tragičnih sukoba. Pomirenje je od ključne važnosti za stabilnost regije na putu pridruživanja EU. U tom kontekstu neophodno je:

- nastaviti sa jačanjem regionalne suradnje i dobrosusjedskih odnosa;
- nastaviti s provedbom aktivnosti definiranih u Višegodišnjem akcijskom planu za osnivanje regionalnog ekonomskog prostora zemalja Zapadnog Balkana (VAP);
- nastaviti aktivnosti na harmoniziranju zakonodavstva sa propisima Europske unije;
- usvojiti cjelodržavne strategije u oblastima od značaja za regionalnu politiku Europske unije i osigurati učinkovitu koordinaciju prekograničnih, transnacionalnih i međuregionalnih programa suradnje, što predstavlja značajan korak u pripremi regionalnih razvojnih strategija;
- ojačati administrativne kapacitete u pogledu programiranja, provedbe, praćenja i evaluacije fondova Europske unije;
- provesti Strategiju za Zapadni Balkan koju je Europska komisija objavila u veljači 2018. godine.

Članice DCF aktivne u Sektoru u 2018. godini	Svjetska banka, Švicarska, UN, EU, Republika Češka, UK/DFID, SAD/USAID, Slovenija
Ukupno alocirana/isplaćena sredstva DCF članica za potrebe Sektora u 2018. godini	Ukupno alocirano € 18.84 milijuna, od čega € 5.59 milijuna granta i € 13.25 milijuna zajmova. Ukupno isplaćeno € 18.68 milijuna, od čega € 5.42 milijuna granta i € 13.25 milijuna zajmova. Od ukupne ODA-e u 2018. godini, za sektor je alocirano 3%, a isplaćeno 4%.
Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini	Zakonski okvir i strategije usvojene u 2018. godini prikazane su za svaki pojedinačni sektor u sklopu ovog Izvješća.
Koordinacija sa i između razvojnih partnera	Razvojni partneri aktivni u sektoru i institucije BiH sa svih razina vlasti sudjeluju na redovitim sastancima Forumu za koordinaciju razvojnih partnera (DCF sastanci) kojim rukovodi Ministarstvo financija u trezora BiH /Sektor za financijsko planiranje razvoja i koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

Ulaganja DCF članica u 2018. godini

Međusobno povezani sektori zamjenili su takozvani Privremeni sektor, definiran za projekte koje članice DCF-a nisu mogli svrstati u postojeće sektore u PIMIS/DMD bazi podataka.

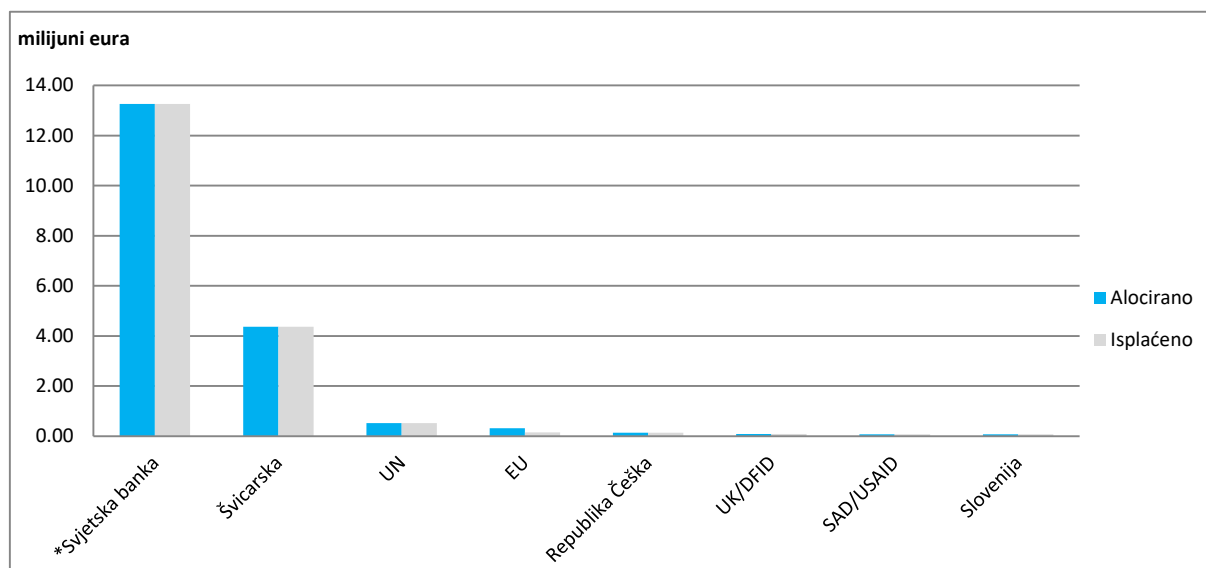
Članice DCF aktivne u Međusobno povezanim sektorima u 2018. godini su Svjetska banka, Švicarska, UN, EU, Republika Češka, UK/DFID, SAD/USAID, Slovenija

Ukupno alocirana sredstva DCF članica za sektor u 2018. godini iznose € 18.84 milijuna, od čega je € 5.59 milijuna granta i € 13.25 milijuna zajmova.

Ukupno isplaćena sredstva za sektor u 2018. godini iznose € 18.68 milijuna, od čega je € 5.42 milijuna granta i € 13.25 milijuna zajmova.

U grafikonu 10.1. prikazana su alocirana i isplaćena grant sredstva i zajmovi sukladno visini ulaganja svakog pojedinačnog razvojnog partnera. Zajmodavac koji je u 2018. godini alocirao odnosno isplatio najveći iznos kreditnih sredstava je Svjetska banka. Razvojni partner koji je u 2018. godini alocirao odnosno isplatio najveći iznos grant sredstava je Švicarska.

Grafikon 10.1. Alocirana i isplaćena grant sredstva po razvojnim partnerima u 2018. godini

*Napomena: Svjetska banka zajam

Deset najvećih projekata u sektoru koji su imali alokaciju ili isplatu u 2018. godini, navedeni su u narednoj tablici:

NAZIV PROJEKTA	Razvojni partner	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt hitnog oporavka od poplava	Svjetska banka	71.56
Poplave - Projekt zaštite od poplava rijeke Drine	Svjetska banka	34.35
Projekt registracije nekretnina	Svjetska banka	24.60
Program za oporavak od poplava u RS - stambeno zbrinjavanje	UN	6.90
Projekt smanjenja čimbenika rizika za zdravlje u Bosni i Hercegovini	Švicarska	5.95
Projekt mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini, Faza 2	Švicarska	5.13
Projekt mentalnog zdravlja u BiH	Švicarska	4.69
Projekt jačanja sestrinstva u BiH	Švicarska	4.40
Globalna kreditna suradnja (<i>Global Credit Cooperation</i>)	Švicarska	4.00
Potpورا za učinkovitije aktivnosti razminiranja i jačanje nacionalnih kapaciteta za razminiranje u BiH	Švicarska	2.20

Svi projekti dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju razvojnih partnera , putem sljedećeg linka:

<http://dmd.donormapping.ba/dmd/faces/dmdPublicStart>

Hrvatska

Republika Češka

Francuska

Njemačka

Mađarska

Italija / Talijanska agencija za razvojnu suradnju (AICS)

Japan

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške

Slovenija

Švedska/ Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju (Sida)

Švicarska

Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)

Ujedinjeno Kraljevstvo /DFID

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)

Europska unija (EU)

Europska investicijska banka (EIB)

Ujedinjeni narodi (UN)

Svjetska banka

Međunarodna financijska korporacija u Bosni i Hercegovini (IFC)

Hrvatska

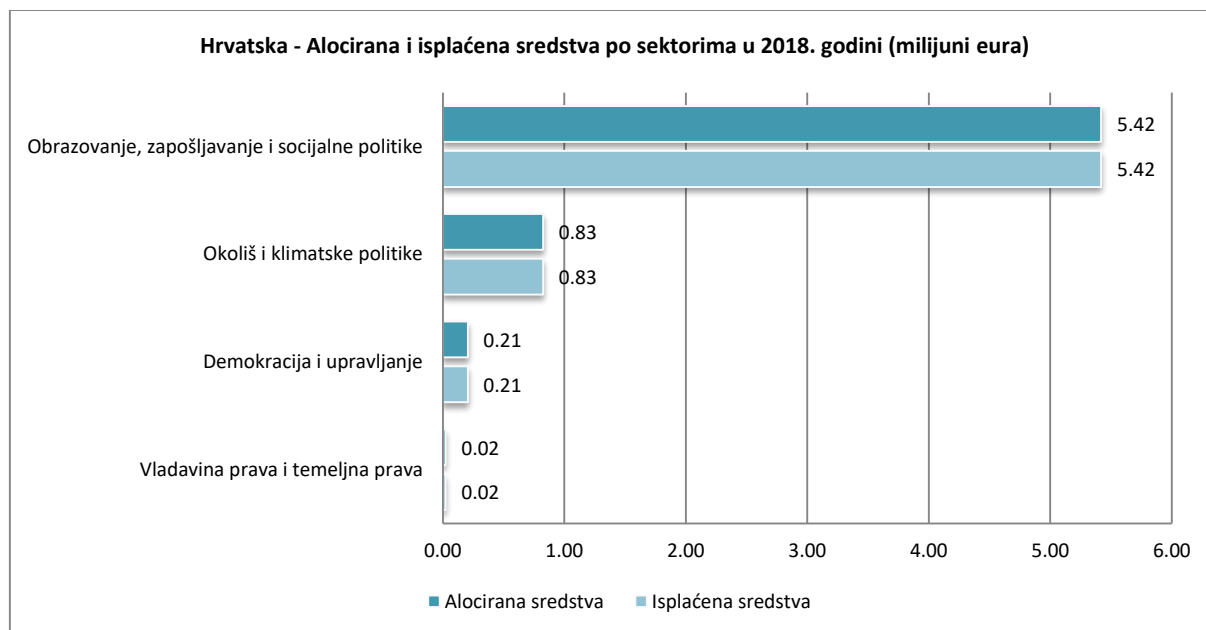
Politički pristup

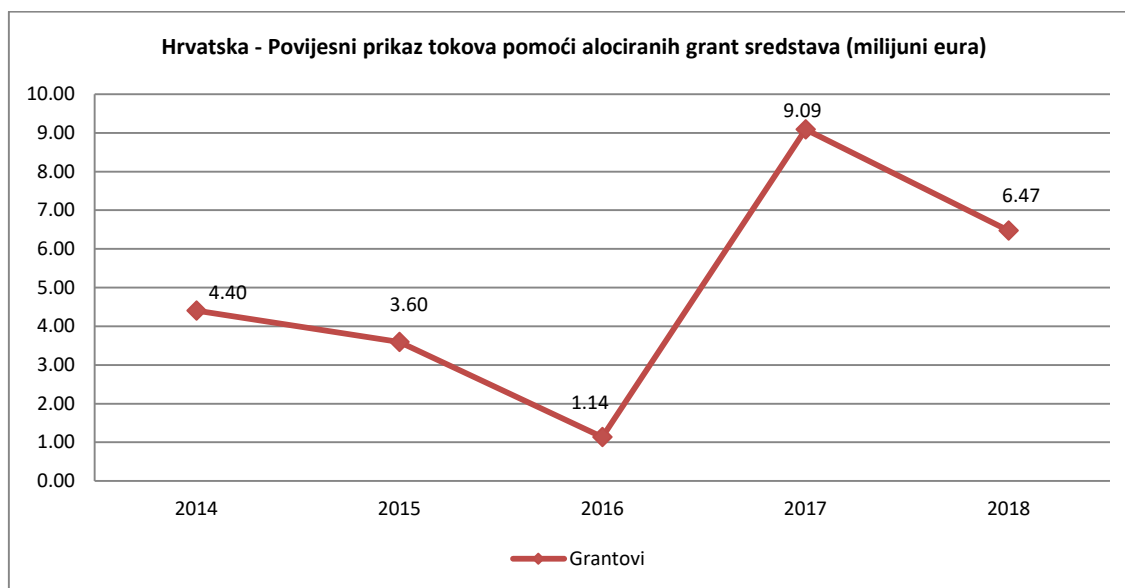
U Nacionalnoj strategiji razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje 2017 - 2021 godina, Bosna i Hercegovina je definirana kao jedna od prioriternih zemalja, dok Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike spada u sektorske prioritete Hrvatske razvojne pomoći. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova služi kao nacionalno koordinacijsko tijelo za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć u inozemstvu. Hrvatska će nastaviti usmjeravati svoju razvojnu pomoć u Bosnu i Hercegovinu temeljem prioriteta Nacionalne strategije.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Hrvatske je **alocirala € 6.47 milijuna i isplatila € 6.47 milijuna u 2018. godini u formi granta** u slijedeće sektore: Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Okoliš i klimatske politike, Demokracija i upravljanje i Vladavina prava i temeljna prava.

Uvećanje ukupno izdvojenog iznosa temelji se na ojačanom mehanizmu izvješćivanja u Republici Hrvatskoj, uključujući i putem Izvješća CRS-a (Sustav za izvješćivanje kreditora) za 2017. godinu, koje je prvi put podneseno u OECD DAC u studenom 2018. godine. U smislu ukupno izdvojenih sredstava, Izvješće CRS-a anaprijedilo je i profil Hrvatske kao razvojnog partnera na globalnoj razini, uključujući i Bosnu i Hercegovinu.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Na temelju sektorskih prioriteta Nacionalne strategije, Hrvatska namjerava nastaviti s financiranjem projekata u oblastima obrazovanja, zdravstva, kulture, te postratne obnove i oporavka, osobito u oblastima stambenog zbrinjavanja i pitanja resocijalizacije, psihosocijalne potpore i zapošljavanja branitelja. Cilj razvojne pomoći Hrvatske je nastaviti s politikom konsolidacije smanjivanjem broja projekata i proširenjem postojećih.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

N/A

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini

Adresa: Ulica Maršala Tita 28

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: + 387 33 277 111

Faks: + 387 33 472 434

E-mail: croemb.sarajevo@mvpei.hr

Web-adresa: <http://ba.mvpep.hr/>

Republika Češka

Politički pristup

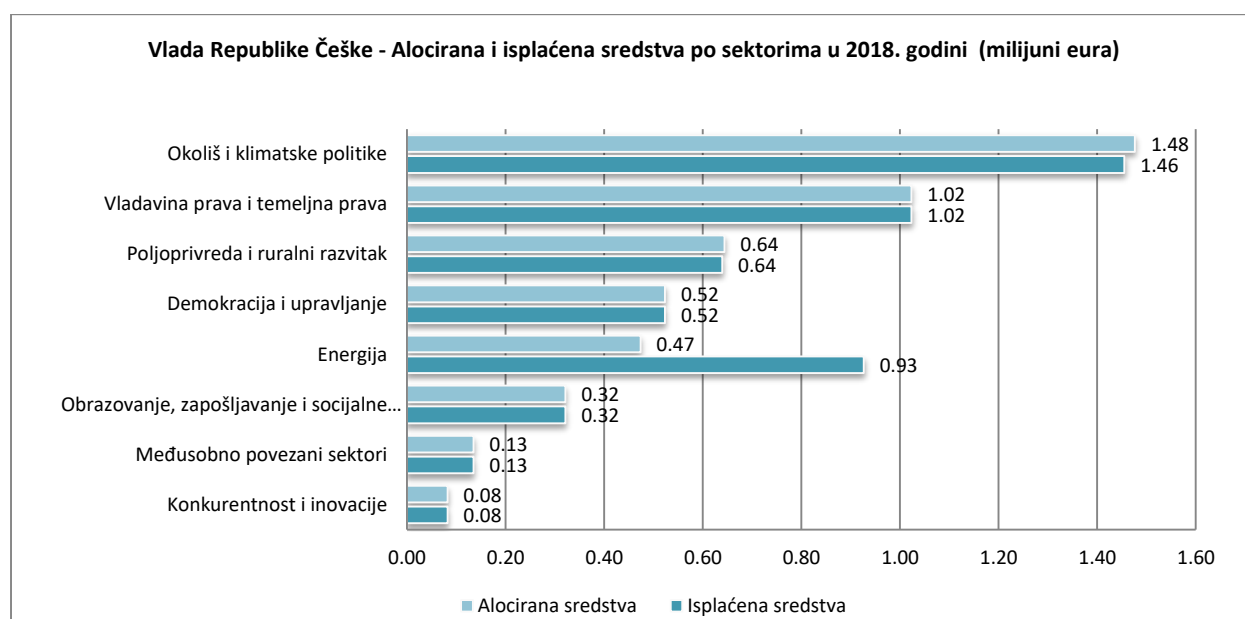
Bosna i Hercegovina nalazi se među dugoročnim prioritetima Republike Češke i kao takva, bila je uključena je u Strategiju razvojne suradnje Republike Češke u razdobljima 2006 – 2010, 2011-2017, kao jedna od prioritetnih zemalja u sklopu njene programske razvojne suradnje. Tekući Program razvojne suradnje Republike Češke sa Bosnom i Hercegovinom (2018 – 2023) definira sljedeće prioritetne sektore:

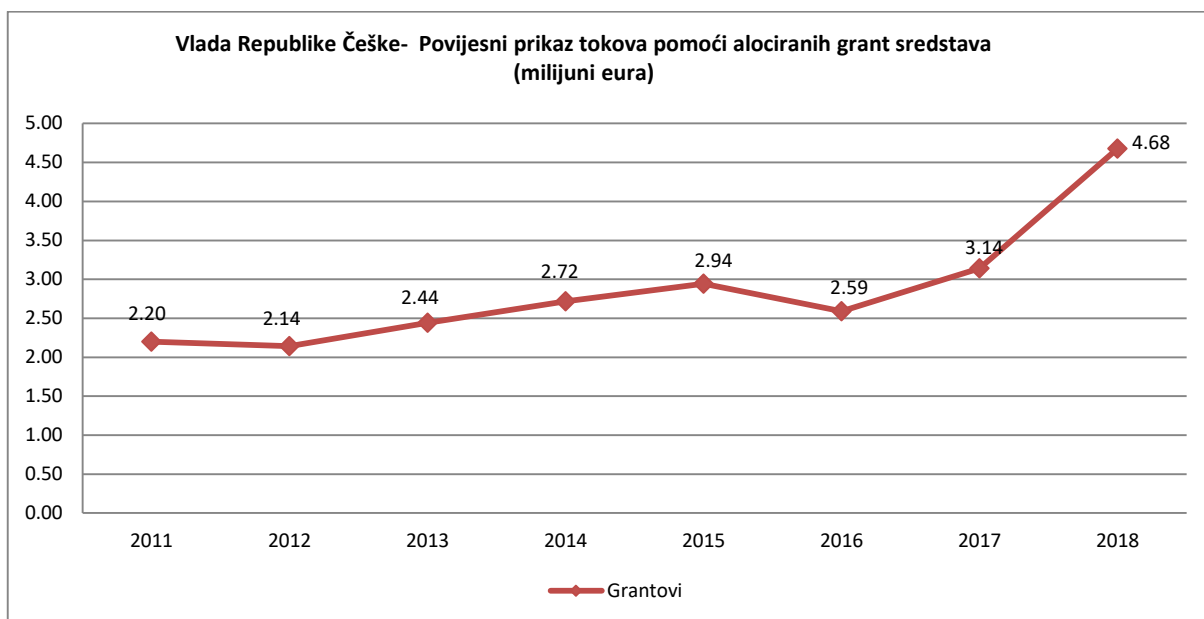
- I. Ekonomski rast s naglaskom na povećanje udjela proizvodnje energije iz obnovljivih izvora u područjima s optimalnim uvjetima
- II. Održivo upravljanje prirodnim resursima, s naglaskom na poboljšanje zaštite, korištenja i razvoja izvora vode, kvalitete vode i pristupa kvalitetnoj pitkoj vodi, uklanjanje onečišćenja i poboljšanje upravljanja otpadnim vodama uključujući sustavne mjere
- III. Dobro demokratsko upravljanje, s naglaskom na izgradnju učinkovitih, odgovornih i transparentnih institucija na svim razinama javne uprave

Snažne i transparentne institucije imaju ključnu ulogu u procesu tranzicije na demokratsko i pluralističko društvo. Dodana vrijednost Češke razvojne pomoći u BiH prvenstveno počiva na vlastitom iskustvu Republike Češke u njenoj tranziciji i integraciji u euroatlantske strukture.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Republike Češke **alocirala je € 4.68 milijuna i isplatila € 5.10 milijuna u 2018. godini u formi grantova** u sljedeće sektore: Okoliš i klimatske politike, Vladavina prava i temeljna prava, Poljoprivreda i ruralni razvitak, Demokracija i upravljanje, Energija, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Međusobno povezani sektori i Konkurentnost i inovacije.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Češka razvojna suradnja sa Bosnom i Hercegovinom odvija se u sklopu sljedećih projekata/programa:

Glavni projekti razvojne suradnje kojima upravlja Češka razvojna agencija - obično su to projekti koji traju od 2-3 godine, čija provedbena tijela odabere Češka razvojna agencija. Suradnja bi prvenstveno trebala koristiti iskustva koja je Republika Češka stekla u vlastitom procesu postkomunističke socio-ekonomske tranzicije i europskih integracija, što daje dodatnu vrijednost pruženoj potpori.

Mali lokalni projekti koji omogućavaju male i ciljane razvojne aktivnosti - za razliku od većih projekata, male lokalne projekte provode lokalne organizacije izabrane od Veleposlanstva Češke Republike u Sarajevu, a njihova provedba treba se odvijati unutar godine za koju su odobreni.

Tranzicijski program, podupire demokraciju i ljudska prava, koristeći nedavna iskustva Republike Češke u socijalnoj tranziciji i demokratizaciji zemlje. Podnositelji zahtjeva za ovaj program trebaju biti češke organizacije, koje tijekom provedbe projekta trebaju surađivati sa svojim B-H kolegama.

Projekt lokalne tranzicije, koji omogućava male i ciljane razvojne aktivnosti u oblastima transformacije i ljudskih prava.

Jiri Dienstbier stipendije za novinarstvo predstavlja zajednički program Ministarstva vanjskih poslova Češke Republike i RFE / RL (Radio Slobodna Europa / Radio Sloboda), kojeg financira Ministarstvo. Pokrenut 2014. godine, inspiriran je doprinosom Jirija Dienstbiera starijeg kojeg je ostvario u oblastima, novinarstva, vanjske politike i ljudskih prava, s namjerom podupiranja baštine RFE / RL, kroz promicanje pravednijih i otvorenih društava putem novinarstva.

Program stipendiranja, nudi nekoliko programa stipendiranja za B-H studente koji namjeravaju studirati na češkim javnim sveučilištima (na češkom ili engleskom jeziku). Programi na češkom jeziku pokrivaju većinu područja studija i sve tri faze sveučilišnih studija.

Drugi instrumenti: Program za privremeno angažiranje stručnjaka; Program B2B (Program za privatni sektor); Program zapošljavanja čeških učitelja u zemljama u razvitku; Trilateralna razvojna suradnja; Program o sigurnosnoj suradnji Ministarstva unutarnjih poslova; Program pomoć za trgovinu češkog Ministarstva industrije i trgovine, Humanitarna pomoć, Potpora Češke Republike u oblasti razminiranja putem ITF-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Pored sudjelovanja na sastancima DCF u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH, Republika Češka sudjeluje i na neformalnim sastancima koordinacije razvojnih partnera u organizaciji UN kao i sastancima koordinacije EU u organizaciji Delegacije EU u Sarajevu. Sektorski sastanci za koordinaciju razvojnih partnera u oblasti poljoprivrede (u organizaciji Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH), biomase (u organizaciji UNDP), zdravstva u organizaciji Veleposlanstva Švicarske, te u koordinaciji vezanoj za lokalno upravljanje u organizaciji UNDP.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Republike Češke

Adresa: Franjevačka 13

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 587 050

Faks: +387 33 587 060

E-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz

Web-adresa: : <https://www.mzv.cz/sarajevo/en/index.html>

Francuska

Politički pristup

Veleposlanstvo Francuske u Bosni i Hercegovini provodi različite programe suradnje, sljedeći prioritete osmišljene od strane francuskog Ministarstva vanjskih poslova a kako bi podržala zemlju u njezinim naporima prema europskim integracijama. Suradnja se uz integrirani pristup provodi u skladu sa četiri glavne oblasti: unutarnja sigurnost, tehnička suradnja uključujući upravljanje i visoko obrazovanje i znanstvena suradnju, kultura i civilno društvo, uključujući promoviranje Frankofonije i nastavak preuzimanja *acquis*-a.

Neke od ovih aktivnosti financiraju se uz veliku potporu Europske unije (uključujući TAIEX), dok se druge financiraju izravno od francuske vlade i francuskih lokalnih zajednica.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Vlada Francuske nastaviti će financirati projekte u oblastima obrazovanja i jezične suradnje, te pružati potporu civilnom društvu i institucijama.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Predstavnici Vlade Francuske sudjeluju u svim aktivnostima koordinacije razvojnih partnera, uključujući sektorske radne skupine kao što su prijatelji Zemaljskog muzeja, EUNIC, itd.

Kontakt informacije:

Ured za suradnju i kulturu Veleposlanstva Francuske

Adresa: Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka 16

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 282 700

Faks: +387 33 282 711

E-mail: catherine.palpant@diplomatie.gouv.fr

Web-adresa: www.ambafrance-ba.org

Njemačka

Politički pristup

Njemačka je odlučna u pružanju potpore Bosni i Hercegovini na njenom dugotrajnom putu prema EU, kako bi prevladala različite prepreke i kako bi joj pružila potporu u poduzimanje koraka definiranih u Reformskoj agendi BiH. Nastavljajući se na protekla desetljeća ekonomske suradnje, ovaj angažman danas posebice zahtijeva sveobuhvatnu pozornost usmjerenu na poticanje privatnih investicijskih programa i sukladno tome prilagodbu poslovne klime. To prvenstveno podrazumjeva razvitak funkcionalne tržišne ekonomije Bosne i Hercegovine s privatnim ulaganjima i stabilnim makro-ekonomskim izgledima, učinkovite administrativne i strukture vlasti na razini zemlje, usklađivanje relevantnog pravnog sustava sa EU *acquis*-om i prevazilaženje posljedica rata.

U tu svrhu, Vlada Njemačke je pružala i nastaviti će pružati bilateralnu razvojnu pomoć BiH izravno i putem više agencija nadležnih za provedbu pomoći i nevladinih organizacija. Najpoznatije među njima su: *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit* (GIZ) i *KfW-Entwicklungsbank* (Razvojna banka). Projekti se također provode i putem političkih fondacija i drugih njemačkih institucija aktivnih u BiH. Ove aktivnosti koordinira Veleposlanstvo Njemačke, te neka sredstva izravno implementira.

Socio-ekonomski prioriteti – Razvitak privatnog sektora

Programi koje GIZ trenutačno provodi, između ostalog, izgrađuju kapacitete u javnom i privatnom sektoru BiH za jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća i njihovih konkretnih sektora, posebice u metalnoj i drvnoprerađivačkoj industriji i sektoru turizma. Pored toga, promoviramo i inovacije temeljene na digitalizaciji MSP-a. Kako bi se poboljšala mogućnost zapošljavanja, Projekt strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (VET) uvodi važne elemente njemačkog dvojnog sustava strukovnog obrazovanja koje će bolje odgovarati potrebama tržišta rada.

KfW razvojna banka pruža koncesijske zajmove lokalnim bankama i mikrofinancijskim institucijama za kreditiranje mikro, malih i srednjih poduzeća u BiH.

Sektor u fokusu: Energija

Sektor energije u Bosni i Hercegovini ističe se kao jedan od sektora koji najviše obećava u pogledu ekonomskog ulaganja i rasta, kako bi se u cijelosti osigurala temeljna potreba za pružanjem usluga javnosti u Bosni i Hercegovini i nastavilo slijediti ekološki osjetljiv put koji uzima u obzir klimatske promjene.

U oblasti obnovljive energije, aktivnosti su bile usmjerene na potporu Vlade Njemačke za sanaciju postojećih i izgradnju novih hidroelektrana i uvođenje novih tehnologija obnovljivih izvora energije (energije vjetra). Također, u različitoj fazi provedbe su i raznovrsni veliki projekti KfW Razvojne banke u RS i FBiH sa ukupnim opsegom financiranja od EUR 400 milijuna. Ovi projekti u sklopu Njemačke financijske suradnje se uglavnom odnose na proizvodnju energije u hidroelektranama i vjetroelektrama. Od kraja 2015. godine, GIZ provodi projekt u oblasti obnovljive energije, koji ima za cilj poboljšati okvirne uvjete za povećano korištenje obnovljivih izvora energije u BiH. Projekt surađuje sa svim relevantnim partnerima na entitetskoj i državnoj razini.

U oblasti energetske učinkovitosti, GIZ provodi projekt koji ima za cilj razvoj kapaciteta neophodan za ispunjavanje zahtjeva Energetske zajednice, praćenje i upravljanje podacima, zakonodavni okvir i njegovu provedbu, provedbu mjera energetske učinkovitosti na općinskoj, županijskoj i entitetskoj razini te u bliskoj koordinaciji sa MVTEO. U 2018. godini, potpisan je i ugovor o zajmu u vrijednosti od EUR 15 milijuna, između KfW razvojne banke i Raiffeisenbank BiH za promicanje energetske učinkovitosti u stambenim zgradama. Pored toga, KfW trenutačno priprema program energetske učinkovitosti za javne zgrade.

Okoliš

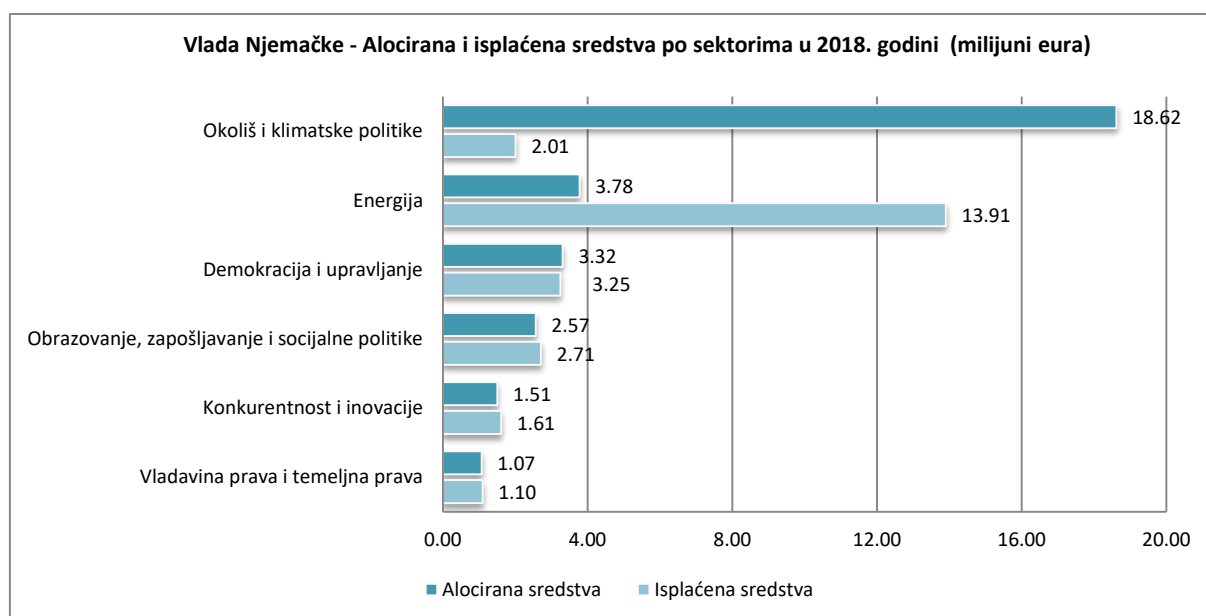
KfW Razvojna banka ima kontinuirani portfelj u ovom sektoru s programima koji se financiraju grant sredstvima za poboljšanje vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda u gradovima Zenica i Tuzla. U 2017. godini potpisan je sporazum o dodjeli grant sredstava u iznosu od EUR 13.5 milijuna za izgradnju novog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Zenici. U pripremi je još jedan daljnji projekt za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Gradišci.

Reforma javne uprave i Vladavina prava

Angažman Njemačke sa Bosnom i Hercegovinom u oblasti Reforme javne uprave bavi se značajnim pitanjem poboljšanja pružanja usluga javne uprave, također potrebnih kako bi se omogućilo ulaganje i rast privatnog sektora.

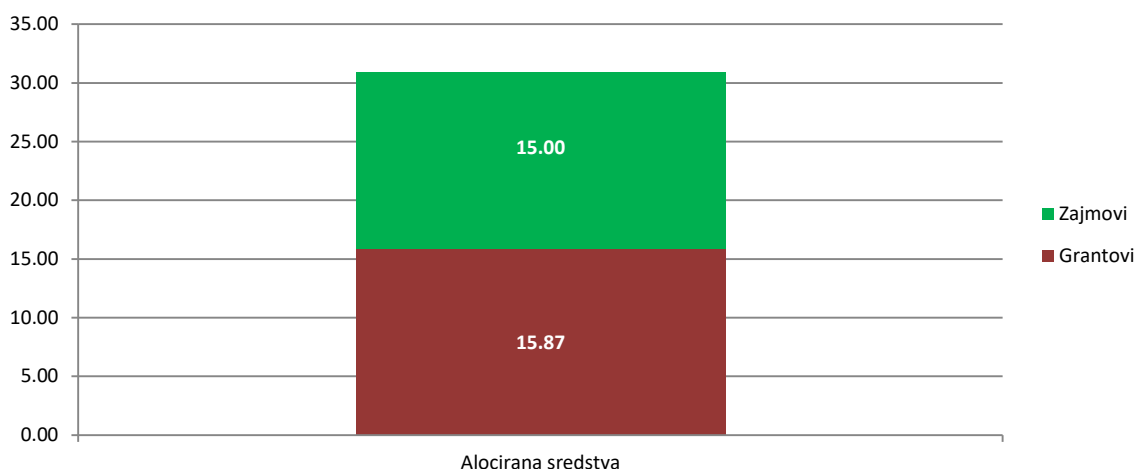
Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Njemačke **alocirala je €30.87 milijuna⁵ a isplatila €24.60 milijuna u 2018. godini u formi grantova i zajmova** u sljedeće sektore: Okoliš i klimatske politike, Energija, Demokracija i upravljanje, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Konkurentnost i inovacije i Vladavina prava i temeljna prava.

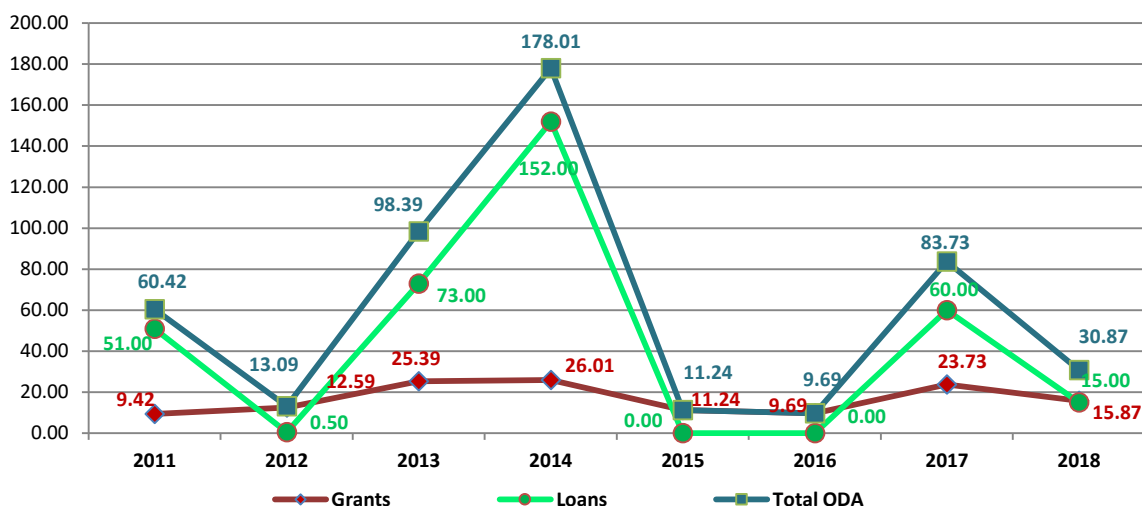

⁵Njemačka razvojna banka KfW prikazuje alocirana sredstva prema godini potpisivanja zajma ili sporazuma o financiranju

Vlada Njemačke - Poređenje zajmova i grantova u - 2018. godini (milijuni eura)

Vlada Njemačke- Povijesni prikaz tokova pomoći alociranih grant i kreditnih sredstava (milijuni eura)

Srednjoročni i dugoročni pristup

U kontekstu Berlinskog procesa i EU perspektive Bosne i Hercegovine, Njemačka će nastaviti svoj angažman od tradicionalnog razvojnih partnera do jačeg investitora i pouzdati se u poboljšanje najveće bilateralne robne razmjene Bosne i Hercegovine (trenutačno oko EUR 1.7 milijardi godišnje) i razne oblike privatnih ulaganja, što bi zahtijevalo ulaganje zajedničkih napora kako bi se razvila tržišta i prilagodio institucijski okvir.

Sukladno tome, u sklopu tehničke i finansijske suradnje, Vlada Njemačke će nastaviti svoj angažman sa glavnim fokusom na (1) lokalni ekonomski razvitak i razvitak privatnog sektora, (2) energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije i (3) unapređenje sektora poslovnog razvoja sukladno

kretanjima u BiH, kao i (4) demokraciju i javnu upravu, posebice uključujući (5) vladavinu prava. U svim projektima regionalna suradnja će ostati značajan aspekt Njemačke suradnje.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Koordinaciju među razvojnim partnerima i ulagačima nadgleda Veleposlanstvo Njemačke, te se ista na kraju dodjeljuje specijaliziranim agencijama kao što su GIZ i KfW Razvojna banka. Pored redovitog sudjelovanja u radu Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF), Veleposlanstvo Njemačke, GIZ i KfW također koordiniraju rad i u sklopu Sastanka za koordinaciju pomoći zemalja članica EU koje organizira EU Delegacija.

KfW Razvojna banka, u sva tri aktivna sektora Njemačke bilateralne finansijske suradnje (obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost, komunalna infrastruktura i MSP/mikrofinanciranje), koordinira sa partnerima BiH na državnoj, entitetskoj i općinskoj razini kao i drugim relevantnim donatorskim agencijama. GIZ sudjeluje u radu nekoliko sektorskih koordinacijskih skupina sa onim razvojnim partnerima i agencijama za implementaciju koje provode aktivnosti u sektorskim koordinacijskim skupinama koje se bave pitanjima: lokalne uprave, energetske učinkovitosti i energije iz obnovljivih izvora, poljoprivrede sa MVTEO-om i Reforme javne uprave sa PARCO-om.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Savezne Republike Njemačke u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3
71000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 565 349
Fax: +387 33 212 400
E-mail: info@sarajewo.diplo.de
Web-adresa: www.sarajewo.diplo.de

Ured GIZ-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/IV
71 000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 957 500
Faks: +387 33 957 501
E-mail: brigitte.heuel-Rolf@giz.de
Web-adresa: www.giz.de

Ured KfW-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/V
71 000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 592 415/416
Faks: +387 33 592 517
E-mail: kfw.sarajewo@kfw.de
Web-adresa: www.kfw.de

Mađarska

Politički pristup

Ključni element mađarskog pristupa u pružanju potpore ogleda se u korištenju konkretnog iskustva stečenog tijekom demokratske tranzicije Mađarske (t.j. prelazak na tržišnu ekonomiju, na funkcionalnu demokratsku državu) kao i njenog iskustva u procesima Euroatlantskih integracija (t.j. EU-integracije, NATO-integracije, regionalna suradnja).

Srednjoročni i dugoročni pristup

Pozitivan pristup Vlade Mađarske uzeo je u obzir i temelji se na sljedećem:

- Stabilna ekonomija Mađarske otvara šire mogućnosti također i u međunarodnoj razvojnoj suradnji.
- Zemlje Zapadnog Balkana, uključujući Bosnu i Hercegovinu predstavljaju regiju od izuzetnog značaja i strateškog partnerstva.
- Vlada Mađarske nastojati će financirati inicijative koje podupiru stabilnost, pomirenje i miran suživot u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Vlada Mađarske uključena je u koordinaciju razvojnih partnera putem svojih veleposlanstava u zemljama partnerima, te je kao zemlja članica EU, Mađarska posebice angažirana u EU koordinaciji kako u Briselu tako i u zemljama partnerima.

Vlada Mađarske ima za cilj povećati sudjelovanje u *Twinning* i TAIEX programima.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Republike Mađarske

Adresa: Splitska 2,

71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 205 302

Faks: +387 33 268 930

E-mail: mission.sjj@mfa.gov.hu

Web-adresa: <https://sarajevo.mfa.gov.hu/>

Italija / Talijanska agencija za razvojnu suradnju (AICS)

Politički pristup

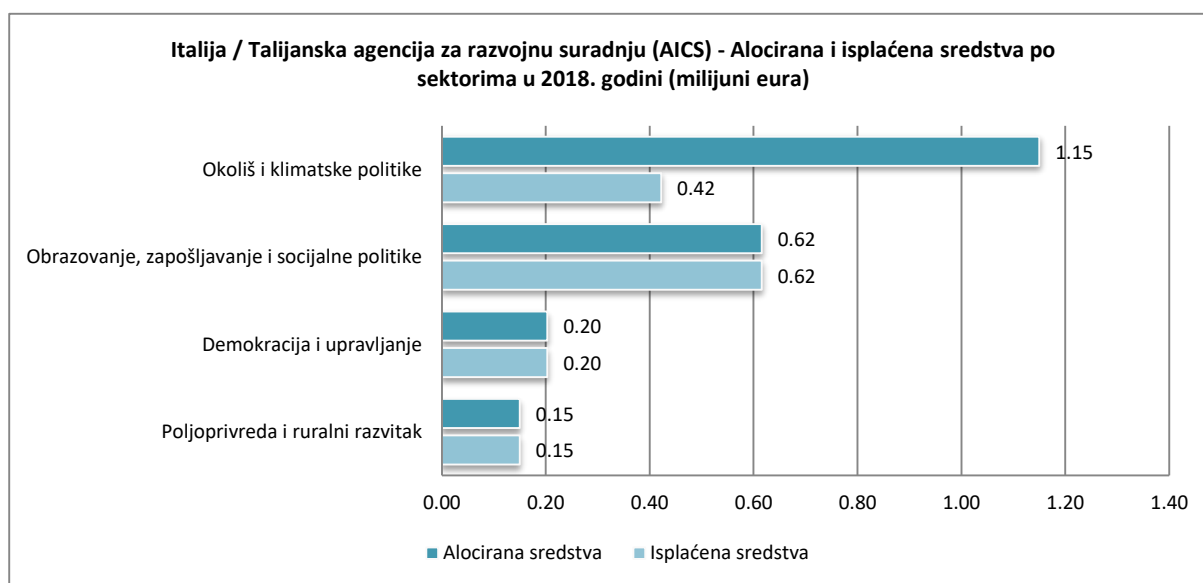
Ured Talijanske agencije za razvojnu suradnju (AICS) u Sarajevu, doprinosi inkluzivnom i održivom rastu zemlje i njenom putu ka europskim integracijama. Stoga to čini dijelom institucijskih reformi koje je B&H vlada pozvana provesti za nastavak pregovora o pristupanju u EU i usvajanje EU *acquis*-a, kao što je nedavno potvrđeno u Aneksu 1 "Instrumenta za pretpristupnu pomoć" (IPA II), Indikativnom strateškom dokumentu za Bosnu i Hercegovinu (2014-2020) - revidirana verzija za 2017. godinu.

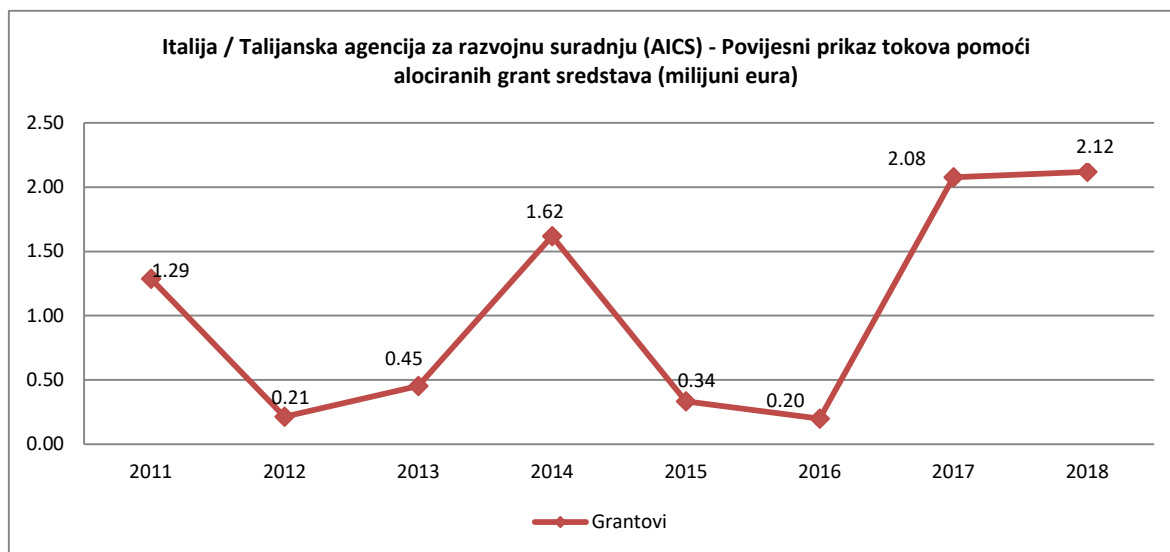
Prioritetna područja aktivnosti Talijanske agencije za razvojnu suradnju (AICS) u Bosni i Hercegovini su: Okoliš i Lokalni razvoj, Poljoprivreda i Sigurnost hrane, Civilna zaštita, Obrazovanje i Ljudska prava.

Aktivnosti koje se provode u sklopu Talijanske suradnje sa Bosnom i Hercegovinom financiraju se putem bilateralnih i multilateralnih kanala i promiču ih organizacije civilnog društva, u ukupnom iznosu od oko EUR 4,5 m u razdoblju od 2018-2020. godine.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Italije **alocirala je € 2.12 milijuna i isplatila € 1.39 milijuna u 2018. godini u formi granta** u sljedeće sektore: Okoliš i klimatske politike, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Demokracija i upravljanje i Poljoprivreda i ruralni razvitak.

Srednjoročni i dugoročni pristup

AICS će i dalje usmjeravati i širiti svoje aktivnosti u području zaštite okoliša i održivog razvoja kroz podržavanje postojećih inicijativa i razvijanje novih s ciljem unapređenja očuvanja i upravljanja nacionalnim parkovima i zaštićenim područjima BiH. Aktivnosti koje provodi AICS također će se i dalje koncentrirati na socijalnu uključenost, pomirenje i ljudska prava, uz snažnije angažiranje u sektorima fitosanitarnih usluga i sigurnosti hrane.

OKOLIŠ I LOKALNI RAZVOJ

Tekući projekti su: VIA DINARICA – „Platforma za održivi razvoj turizma i lokalni ekonomski razvoj“ koju provodi UNDP, predstavlja projekt koji doprinosi poboljšanju životnih uvjeta i lokalnom ekonomskom rastu, osobito za ruralne zajednice koje se nalaze na njegovim trima stazama.

BioSvi – Bioraznolikost za lokalni razvoj – „Inovativni model participativnog upravljanja zaštićenim krajolikom Konjuh u Bosni i Hercegovini“ koji provodi NVO CISP i koji podržava zaštitu i upravljanje zaštićenim krajolicima putem razvoja međuinstitucijskih, participativnih i međusektorskih planova upravljanja, razmjene znanja, iskustava kao i dobrih praksi između partnera iz Italije i relevantnih aktera iz Bosne i Hercegovine.

POLJOPRIVREDA I SIGURNOST HRANE

AICS u Bosni i Hercegovini pruža potporu fitosanitarnom sustavu kako bi se isti uskladio sa *acquis*-om i provele mjere politike u fitosanitarnom sektoru u prioritetnim oblastima kao što su zdravlje bilja, sredstva za zaštitu bilja i kontrola sigurnosti hrane. Aktivnosti koje se provode u sklopu inicijative „Nove aktivnosti za potporu fitosanitarnom sektoru u Bosni i Hercegovini za prilagodbu europskim standardima“ također imaju za cilj jačanje tehničkih, specijalističkih i organizacijskih vještina B&H instituta odgovornih za fitosanitarnu analizu kroz pružanje potpore u procesu akreditacije laboratorijskih metoda, prilagodbe i opskrbe laboratorijske opreme i razvoja kapaciteta relevantnog osoblja.

OBRAZOVANJE I LJUDSKA PRAVA

Potpore koja se pruža programima usmjerenim na promicanje i zaštitu ljudskih prava već godinama predstavlja jedan je od prioriteta Talijanske suradnje u Bosni i Hercegovini.

Posebice su značajne dvije aktualne inicijative u ovom sektoru: “Europski regionalni master program iz demokracije i ljudskih prava u JI Europi (ERMA)”, akademska inicijativa koja je započela 2003. godine od kada se sufinancirana od Talijanske suradnje i EU. Program ERMA trenutačno je u svojoj 17. godini provedbe koji se fokusira na zaštitu ljudskih prava i procese demokratizacije u JI Europi. Druga inicijativa, “Inclusion4All - Inkluzivno obrazovanje za svu djecu u Bosni i Hercegovini” koju provodi NVO Save the Children, ima za cilj omogućiti djeci s invaliditetom da razviju svoje potencijale i u cijelosti koriste svoje pravo na obrazovanje i socijalnu uključenost.

CIVILNA ZAŠTITA

AICS u Bosni i Hercegovini financira IDRM projekt – „Međusobno povezivanje u upravljanju rizicima od katastrofa u Bosni i Hercegovini“ koji provodi UNDP kako bi se izradila procjena i mapa puta strateškog kapaciteta odgovora na katastrofe, poboljšao zakonodavni okvir entitetske civilne zaštite i unaprijedilo upravljanje rizikom od katastrofa na lokalnoj razini putem procjene rizika i provedbe strateških aktivnosti i mjera za smanjenje rizika od katastrofa u odabranim općinama. Projekt nudi mogućnost pružanja potpore Talijanske civilne zaštite kroz razmjenu dobrih praksi i tehničku potporu za reviziju zakonodavstva BiH entiteta iz domene civilne zaštite.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

AICS sudjeluje na sastancima za koordinaciju u oblasti poljoprivrede i međunarodnim sastancima za koordinaciju u domeni upravljanja rizicima od katastrofa.

Kontakt informacije:

Talijanska agencija za razvojnu suradnju (AICS)

Adresa: Čekaluša 51

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 560 170

Fax: +387 33 667 227

E-mail: segreteria@utlsarajevo.org

Web adresa: <http://aicstirana.org/>

Japan

Politički pristup

Prema Japanskoj politici o razvojnoj suradnji za Bosnu i Hercegovinu (revidiranoj u srpnju 2017. godine), temeljna politika japanske ODA pomoći za Bosnu i Hercegovinu usmjerena je na dvije oblasti: pomoć za socijalnu stabilizaciju i ekonomski razvitak. Japan podržava stabilnost i održivi ekonomski rast Bosne i Hercegovine, uglavnom u onim oblastima u kojima se može iskoristiti visoka tehnologija i bogato znanje Japana. Japan također podržava napore BiH koji se odnose na pridruživanje u EU.

Sljedeće oblasti predstavljaju prioritete u sklopu politike razvojne suradnje između Japana i BiH:

(1) Konsolidacija mira/pomirenje među narodima

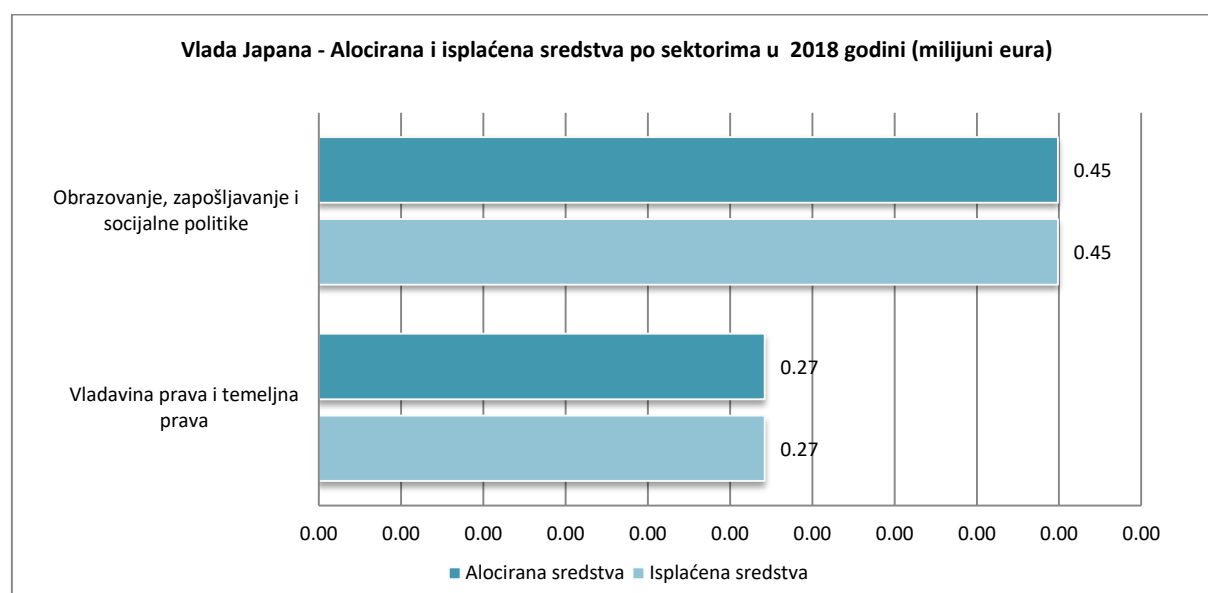
Japan pruža potporu u oblastima kao što su pomirenje među narodima, unapređenje zdravstva, zdravstvenih i obrazovnih usluga, uklanjanje kopnenih mina i neeksploziranih eksplozivnih sredstava, tako doprinoseći konsolidaciji mira.

(2) Ekološki prihvatljiv i održiv ekonomski razvitak

Kako bi se u potpunosti iskoristila bogata priroda Bosne i Hercegovine i kako bi ostvareni ekonomski rast nakon rata postao održiv, Japan u najvećoj mogućoj mjeri koristi svoje izvrsne tehnologije i znanje, te također pruža potporu pretežno u oblastima očuvanja okoliša, promidžbe turizma i razvitka malih i srednjih poduzeća.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

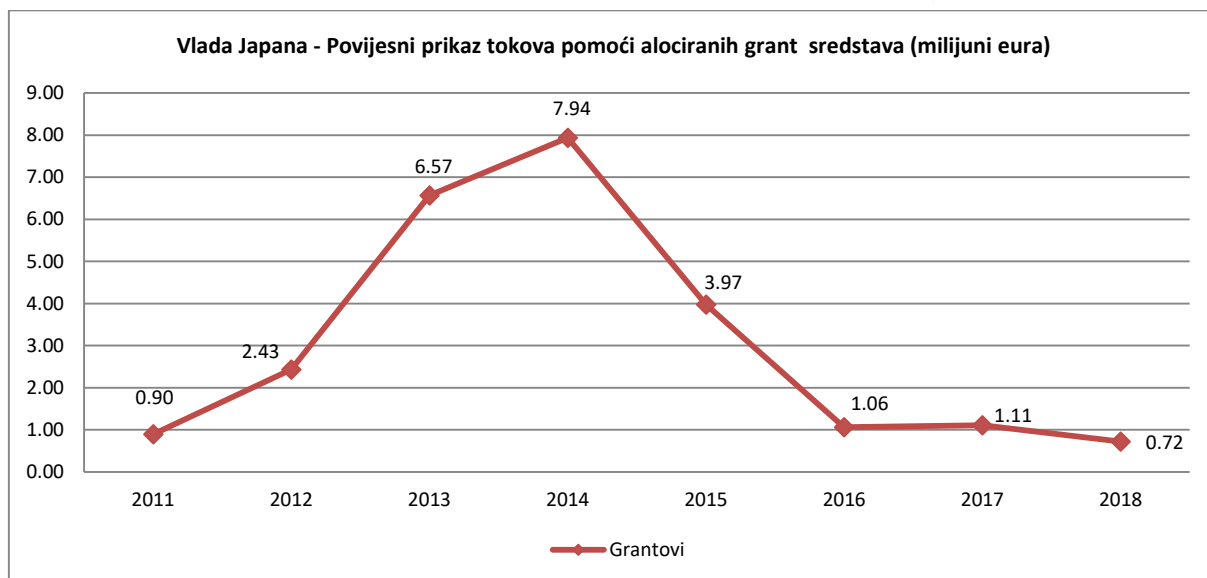
Vlada Japana **alocirala je € 0.72 milijuna i isplatila € 0.72 milijuna u 2018. godini u formi granta u** sljedeće sektore: Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike i Vladavina prava i temeljna prava.

From
the People of Japan

119

Srednjoročni i dugoročni pristup

U srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, Japan će pružati potporu u sljedećim sektorima:

Obrazovanje

U razdoblju od 1997. do 2018. godine, Vlada Japana izdvojila je grant sredstva u ukupnom iznosu od EUR 28,731,498 u sklopu četiri programa: Opća grant pomoć, Temeljna grant pomoć za projekte ljudske sigurnosti (GAGP), Grant pomoć za temeljne projekte iz oblasti kulture (GACGP) i Tehnička suradnja. U sklopu projekata Opće grant pomoći, GAGP i GACGP, pružena je sveukupna potpora za 97 osnovnih škola i druge institucije, tj. podržane su aktivnosti na izgradnji, rekonstrukciji i adaptaciji školskih zgrada, sportskih dvorana i laboratorija, opremanju školskog namještaja i osiguravanju sustava grijanja. S druge strane, u sklopu projekata tehničke suradnje, Japan je u više od 110 srednjih škola i drugih institucija podržao aktivnosti na moderniziranju informatičkih planova i programa rada, poboljšanju IT obrazovanja ili tehnike, itd.

Zdravstvo

U razdoblju od 1997. do 2018. godine, Vlada Japana izdvojila je grant sredstva u ukupnom iznosu od EUR 82,839,507 u sklopu tri programa: Opća grant pomoć, Temeljna grant pomoć za projekte ljudske sigurnosti (GAGP) i Neprojektna grant pomoć. Sveukupno 168 bolnica i centara zdravstvene skrbi primili su potporu za rekonstrukciju zgrada, osiguravanje medicinske opreme, ambulantnih vozila i poboljšanje medicinskih usluga.

Razminiranje

U razdoblju od 1997. do 2018. godine, Vlada Japana izdvojila je grant sredstva u ukupnom iznosu od EUR 9,577,122 za razminiranje u sklopu tri programa: Opća grant pomoć, Temeljna grant pomoć za projekte ljudske sigurnosti (GAGP) i Tehnička suradnja. Ovim programama pružena je potpora za sveukupno 26 projekata razminiranja, za nabavu opreme za razminiranje, rad na razminiranju, za podizanje svijesti o minama i obrazovanje o opasnostima od mina. U sklopu aktivnosti ovih projekata,

From
the People of Japan

120

potpora je pružena 31 primatelju, uključujući županije, općine & gradove i organizacije za razminiranje.

Zaštita okoliša

U svibnju 2017. godine, započela je izgradnja postrojenja za odsumporavanje dimnih gasova (FGD) u Termoelektrani Ugljevik. Ovaj projekt financiran je sredstvima zajma japanske ODA pomoći (potpisanog 2009. godine) u vrijednosti koja iznosi do YEN 12.633 milijardi (cca. KM 200.00 m). Izgradnja će biti dovršena do kraja 2019. godine. Očekuje se kako će se procesom odsumporavanje dimnih gasova drastično smanjiti sumporni dioksid koji zagađuje zrak, te će također doprinijeti unapređenju zaštite okoliša u BiH i poboljšanju zdravstvenog stanja obližnjih stanovnika.

Vlada Japana odobrila je grant sredstva Vladi BiH u iznosu od japanskih YEN 500.00 m (cca. KM 7.20 m) za kupnju 120 japanskih vozila sljedeće generacije (40 čistih dizelskih i 80 hibridnih vozila). Ova vozila su isporučena u 120 ustanova socijalne skrbi u Federaciji BiH, RS i Brčko distriktu.

Konsolidacija mira/pomirenje među narodima

U studenom 2016. godine, JICA (Japanska agencija za međunarodnu suradnju) započela je provedbu projekta tehničke suradnje u Mostaru za izgradnju povjerenja putem tjelesnog odgoja. Ovaj projekt sastoji se od dvije komponente: pružanje potpore Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH (APOSO) za formuliranje zajedničkog temeljnog nastavnog plana i programa za tjelesni odgoj i pružanje potpore za planiranje i aktivnosti sportskih udruga za promicanje interakcije različitih etničkih skupina.

Razvitak privatnog sektora

U rujnu 2017. godine, JICA je započela projekt tehničke suradnje "Projekt uspostave i promicanja mentorske službe za mala i srednja poduzeća na Zapadnom Balkanu (faza 2)" kako bi se unaprijedile mentorske usluge organizacija za pomoć MSP u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji.

JICA također nudi i provodi tečajeve obuke u Japanu za dužnosnike iz BiH.

Smanjenje rizika od katastrofa / upravljanje katastrofama

JICA također nudi i provodi tečajeve obuke u Japanu za dužnosnike iz BiH. U 2016. godini, JICA je pokrenula "Obuku za upravljanje i odziv u slučaju katastrofa" za razdoblje od 4 godine. Cilj ovog programa je poboljšati kapacitete za upravljanje rizicima od katastrofa s naglaskom na aktivnosti za faze pripremljenosti i odgovora u ciklusu upravljanja rizikom od katastrofa, sukladno lekcijama i saznanjima koja će steći u Japanu. Tečajem obuke koordiniralo je Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Japan sudjeluje u radu na sastancima sljedećih skupina:

Neformalna skupina za koordinaciju razvojnih partnera

Donatorski sastanak Odbora za razminiranje (UNDP i Ministarstvo civilnih poslova BiH)

Skupina za koordinaciju razvojnih partnera u obrazovanju

Skupina za koordinaciju razvojnih partnera u zdravstvu

UN Program – Skupina za smanjenje rizika od katastrofa

From
the People of Japan

121

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Japana, Odsjek za ekonomiju i ekonomsku suradnju

Adresa: Bistrik 9

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 277 500

Faks: +387 33 209 583

E-mail: japanbih@sx.mofa.go.jp

Web-adresa: http://www.bosnia.emb-japan.go.jp/itprtop_en/index.html

Ured Japanske međunarodne agencije za suradnju (JICA) u Sarajevu, Veleposlanstvo Japana

Adresa: Bistrik 9

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 220 190

Faks: +387 33 220 192

E-mail: jica.bh@bih.net.ba ; bk_oso_rep@jica.go.jp

Web-adresa: <https://www.jica.go.jp/bosnia/english/index.html>
www.jica.go.jp/balkan/english/office/about/index.html

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

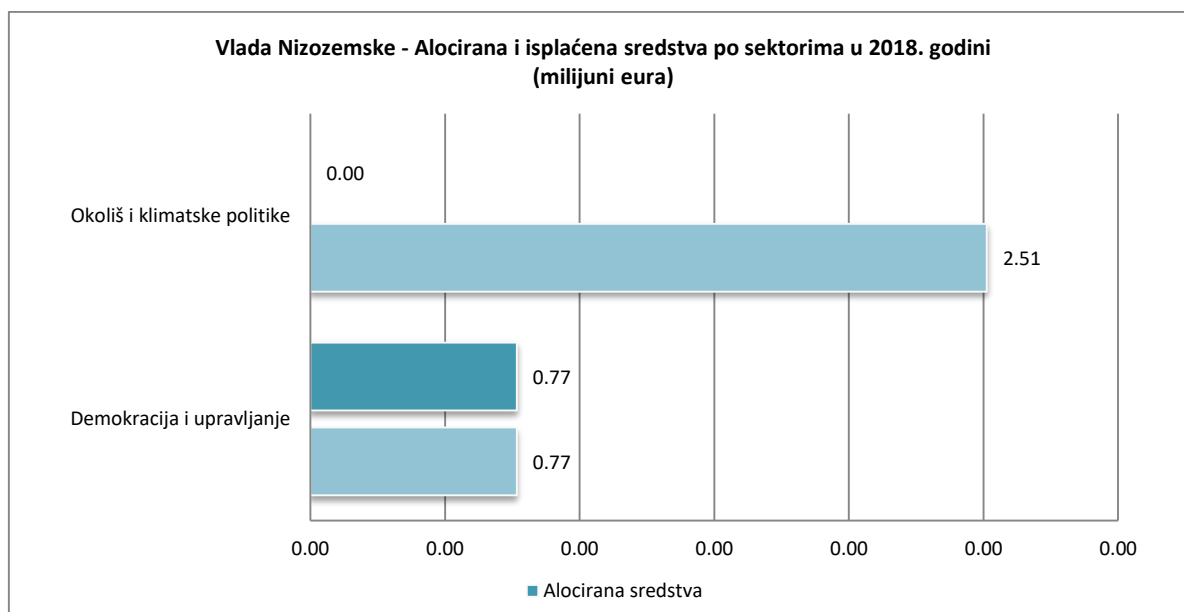
Politički pristup

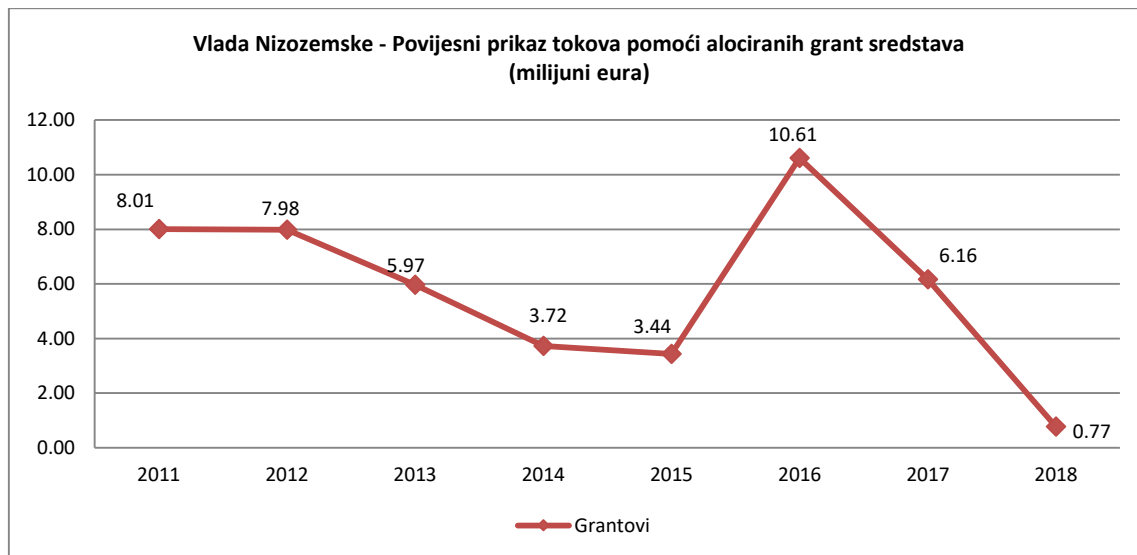
Bosna i Hercegovina je jedna od 36 partnerskih država u svijetu u kojoj Nizozemska provodi značajan program bilateralne razvojne suradnje.

Zaključno sa 31.12.2011. godine, bilateralna razvojna pomoć za Bosnu i Hercegovinu se postupno okončala i transformirala iz tradicionalnog odnosa pružanja razvojne potpore u odnos koji je usmjeren ka pridruživanju EU: kreiranje održivih, transparentnih i odgovornih struktura vlasti sukladno kriterijima koji su postavljeni u procesu pridruživanja EU. Ovaj novi odnos sa sobom donosi i vlastite instrumente djelovanja, kao što je MATRA program. Njegov cilj je da doprinese društvenoj transformaciji, što vodi održivom odnosu između vlade i građana u područjima pluralne demokracije, vladavine prava, slobodnih medija i ljudskih prava, uz korištenje nizozemskog iskustva gdje je to moguće.

Glavne aktivnosti 2018. godini

Vlada Nizozemske **alocirala je € 0.77 milijuna i isplatila € 3.28 milijuna u 2018. godini u formi grantova** u sljedeće sektore: Demokracija i upravljanje i Okoliš i klimatske politike.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Veleposlanstvo će nastaviti podupirati EU predpristupni proces Bosne i Hercegovine s naglaskom na razvoj demokracija uređenih Vladavinom prava.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Pored sudjelovanja u sastancima DCF, Veleposlanstvo ostvaruje dobru suradnju sa drugim razvojnim partnerima koji aktivno djeluju u sektorima od zajedničkog interesa.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

Adresa: Grbavička 4

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 562 600

Faks: +387 33 223 413

E-mail: sar@minbuza.nl

Web-adrese: www.minbuza.nl ; www.mfa.nl/sar

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške

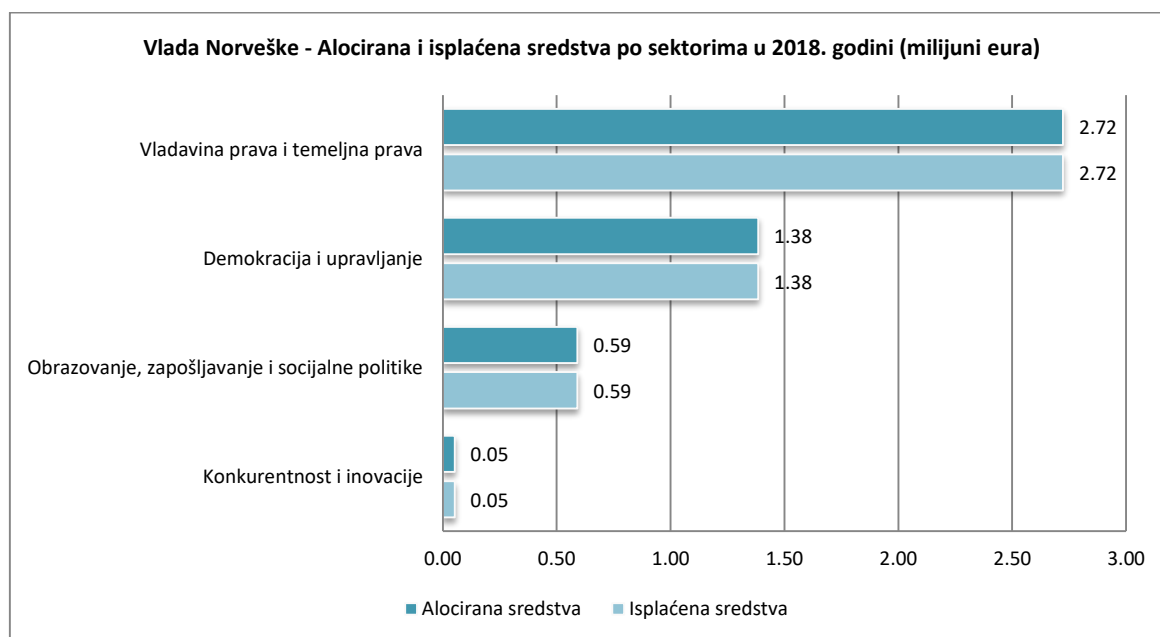
Politički pristup

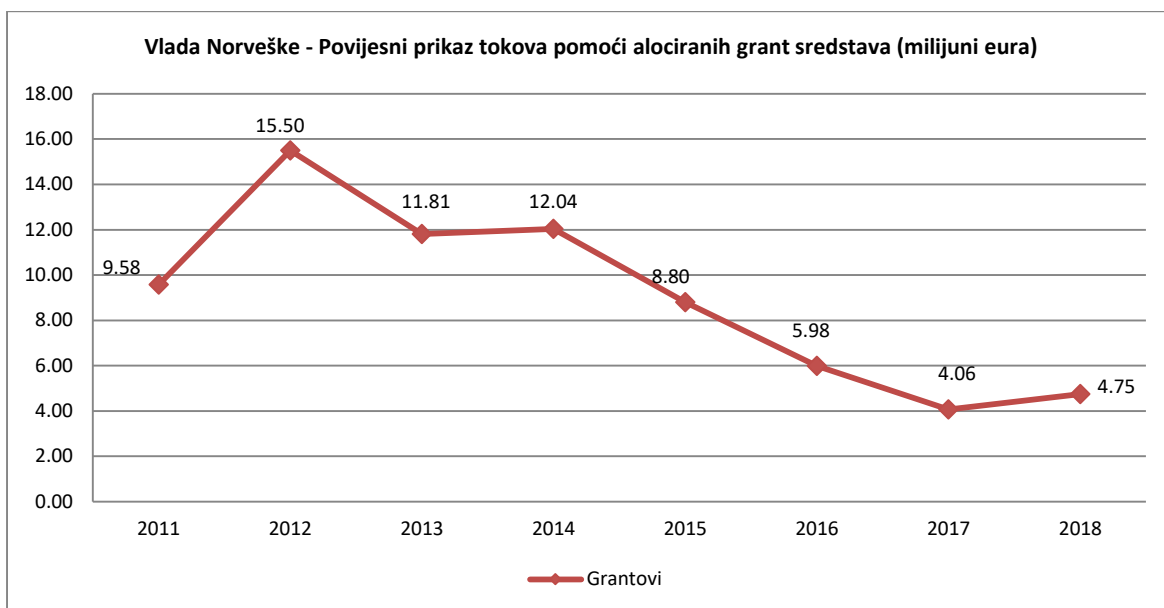
Veliki dio aktivnosti međunarodne razvojne suradnje Norveške obuhvaća dugoročna razvojna pomoć u formi grantova. Norveška dugoročna razvojna suradnja generalno potencira, kako pružanje bilateralne pomoći, upućene izravno vladama zemalja partnera, tako i multilateralne pomoći upućene putem sustava UN-a kao i razvojnih banaka. Norveška također pruža i značajnu pomoć putem međunarodnih, lokalnih i norveških nevladinih organizacija.

Norveška razvojna suradnja sa Bosnom i Hercegovinom je tijekom godina evoluirala od pružanja humanitarne pomoći i rekonstrukcije do potpore usmjerene ka političkim i administrativnim reformama i procesima euroatlantskih integracija. Ovo konkretno podrazumijeva pružanje potpore izgradnji institucija i reformi pravosuđa u BiH. Vlada Norveške namjerava nastaviti pružati pomoć Bosni i Hercegovini u trenutačnom obimu i u narednom razdoblju.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Norveške **alocirala je € 4.75 milijuna i isplatila € 4.75 milijuna u 2018. godini formi granta** u sljedeće sektore: Vladavina prava i temeljna prava, Demokracija i upravljanje, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike i Konkurentnost i inovacije.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Vlada Norveške nastaviti će aktivnosti u sklopu aktualnih inicijativa u sljedećim prioritetnim oblastima:

- Dobra uprava, uključujući reformu sektora pravosuđa i sigurnosti
- Ljudska prava, mir i pomirenje
- Ekonomski razvitak
- Jačanje civilnog društva

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Veleposlanstvo Norveške sudjeluje u aktivnostima Radnih skupina koje se bave pitanjima jednakosti spolova i osnaživanja žena, pravosuđa i sigurnosti.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Kraljevine Norveške

Adresa: Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 25 40 00

Faks: +387 33 66 65 05

E-mail: emb.sarajevo@mfa.no

Web-adresa: www.norveska.ba

Slovenija

Politički pristup

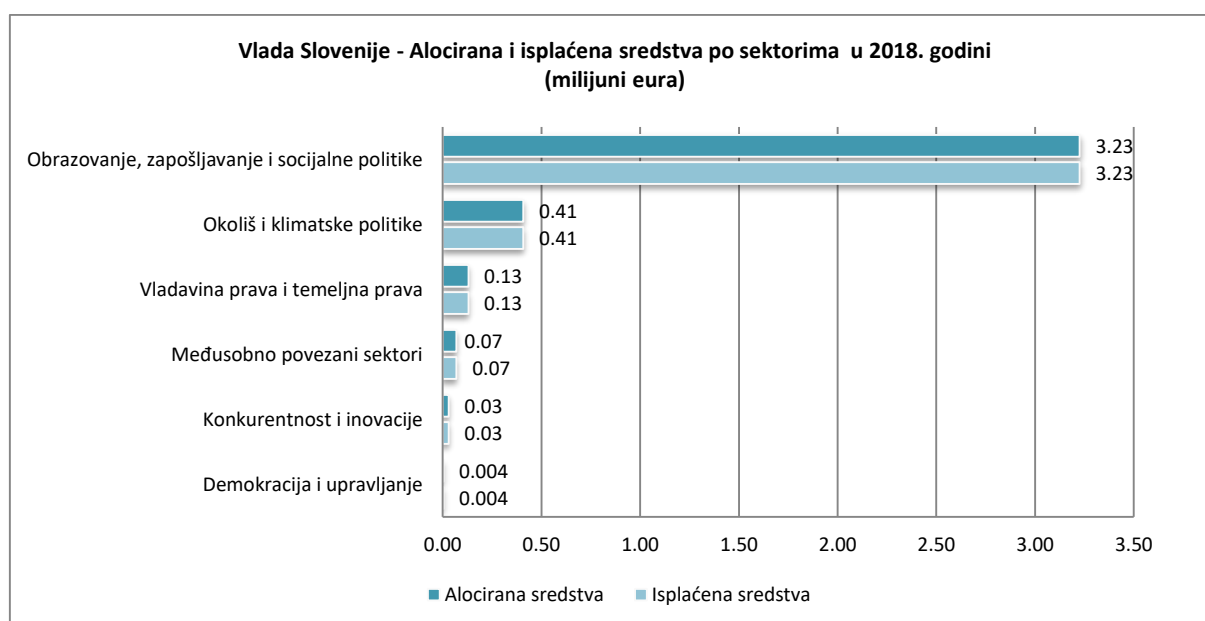
Nova Strategija razvojne suradnje i humanitarne pomoći Republike Slovenije do 2030. godine detaljnije definira ciljeve i načela, zemljopisni i tematski fokus buduće Slovenske razvojne suradnje, humanitarnu pomoć, stratešku orijentaciju prema međunarodnim organizacijama, institucijsku postavku za učinkovitu razvojnu suradnju, partnerstva, podizanje svijesti i planove za upravljanje rezultatima. Ovo potvrđuje kontinuirane napore i kontinuiranu prisutnost Slovenije u zemljama Zapadnog Balkana u bliskoj budućnosti.

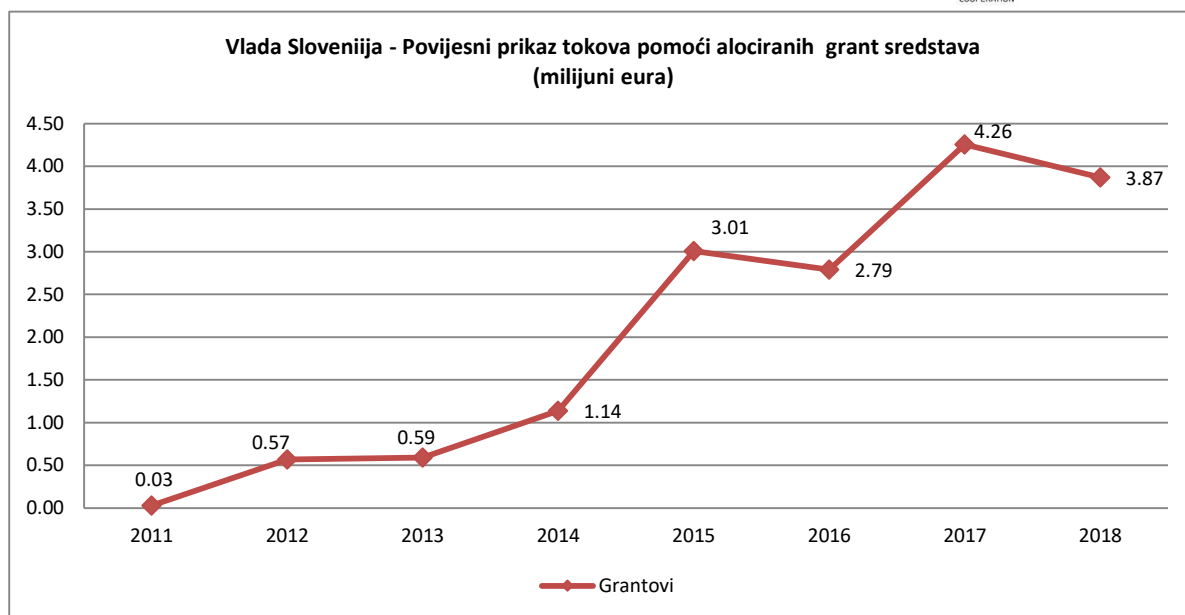
Okvirnim programom razvojne suradnje i humanitarne pomoći Republike Slovenije za razdoblje 2016. - 2019. godina, realizirane su planirane aktivnosti, što u slučaju BiH uključuje sljedeće sektore: Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Okoliš i klimatske politike, Konkurentnost i inovacije, Vladavinu prava i temeljna prava, Međusobno povezane sektore (razminiranje) i Demokraciju i upravljanje.

Prioritetne oblasti bilateralne razvojne suradnje konkretno su navedene u bilateralnom "Sporazumu o razvojnoj suradnji između Vlade Republike Slovenije i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine" koji će biti revidiran poslije obnove pravnog i strateškog okvira međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći Slovenije.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Slovenije **alocirala je €3.87 milijuna i isplatila €3.87 milijuna u 2018. godini u formi granta** u sljedeće sektore: Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Okoliš i klimatske politike, Vladavina prava i temeljna prava, Međusobno povezani sektori, Konkurentnost i inovacije i Demokracija i upravljanje.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U srednjoročnom razdoblju, Slovenija će nastaviti pružati potporu Bosni i Hercegovini u manje više istim sektorima kao i u prethodnom razdoblju, gdje Slovenija ima komparativnu prednost. Slovenija će svoje aktivnosti usmjeriti na jačanje vladavine prava i dobro upravljanje, osobito u kontekstu EU integracija i programa zapošljavanja i dostojanstvenog rada, osobito za žene i također na zaštitu okoliša, s naglaskom na održivo upravljanje vodama, kao i na ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama.

Slovenija će također podržati projekte koji potiču poštivanje ljudskih prava s naglaskom na osnaživanje žena i jačanje uloge mladih ljudi u društvu (programi osposobljavanja učitelja za rad s djecom s posebnim potrebama, školsko i vršnjačko posredovanje, promicanje poduzetništva među mladim ljudima i njihove regionalne suradnje.) Slovenija će također nastaviti pružati potporu projektima u oblasti razminiranja, te može pružiti potporu u unapređenju tehničke stručnosti državnih službenika, posebice u usklađivanju zakonodavstva s EU *acquis*-om. U skladu s načelom djelotvornosti vlasništva, ostajemo otvoreni za primanje prijedloga za suradnju iz Bosne i Hercegovine.

Sukladno Protokolu između Vlade Republike Slovenije i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u oblasti obrazovanja (Službeni glasnik Republike Slovenije - Međunarodni sporazumi, br. 6/14) i sve većeg interesa studenata iz Bosne i Hercegovine da studiraju u Sloveniji, može se predvidjeti kako će ova oblast imati važnu ulogu u razvojnoj suradnji.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Veleposlanstvo Republike Slovenije u Sarajevu sudjeluje na donatorskim sastancima koji se bave različitom tematikom. Slovenija ne sudjeluje u radu sektorskih radnih skupina, ali održava bilateralne kontakte sa drugim donatorskim agencijama ukoliko se za to ukaže potreba.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Republike Slovenije

Adresa: Maglajska 4

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: (+) 387 33 251 770

Faks: (+) 387 33 251 773

E-mail: sloembassy.sarajevo@gov.si

Web-adresa: www.sarajevo.veleposlanistvo.si/

Švedska / Švedska agencija za međunarodnu suradnju (Sida)

Politički pristup

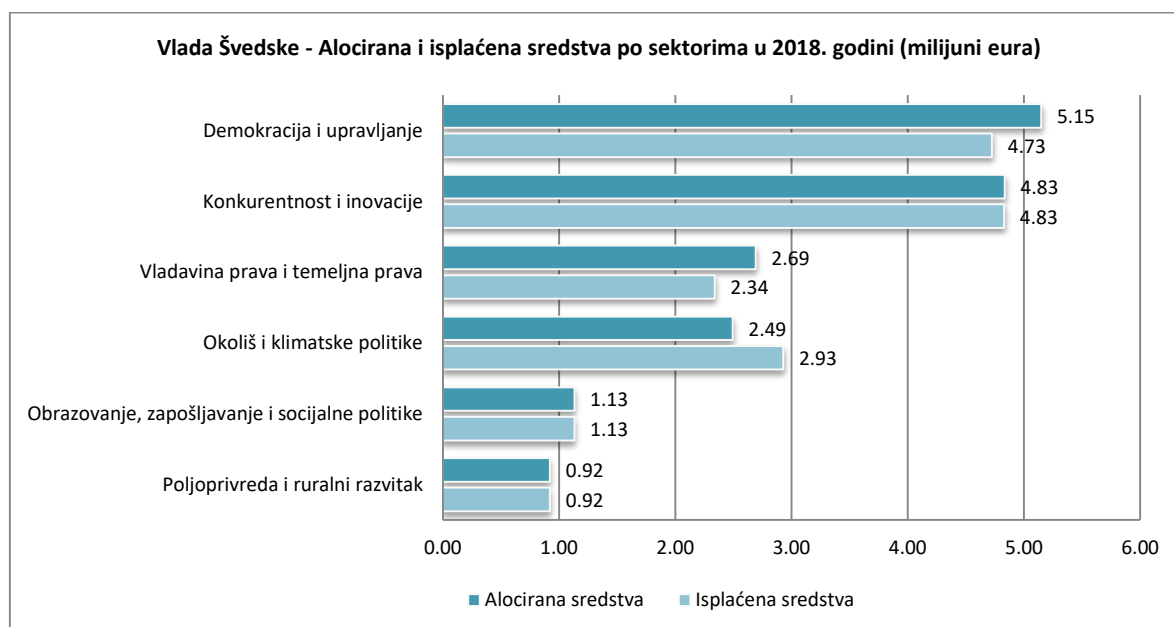
Švedska razvojna suradnja sa Bosnom i Hercegovinom provodit će se sukladno Strategiji suradnje za razdoblje 2014-2020, utemeljenoj na rezultatima u reformama za Zapadni Balkan – Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo, Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju).

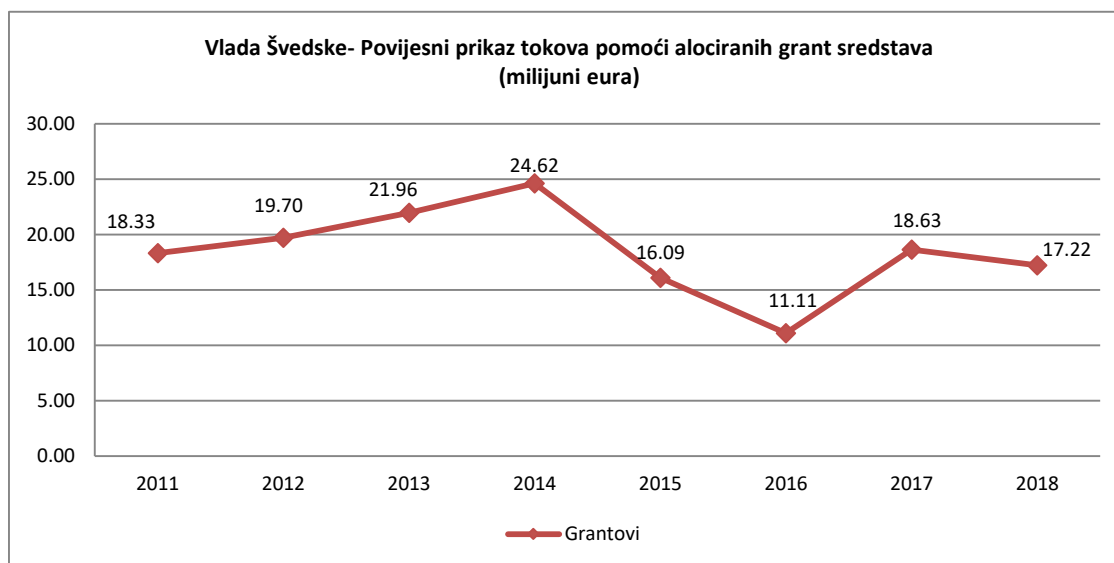
(<https://www.swedenabroad.se/en/about-sweden-non-swedish-citizens/bosnia-and-herzegovina/development-and-aid/>)

Švedska se zalaže za dugoročnu odgovornost kako bi se u ovim zemljama razvila slobodna demokratska tržišna ekonomija. Švedska potpora fokusira se na omogućavanje održivog demokratskog razvitka i stavlja naglasak na reformu javne uprave i pravosuđa, demokraciju, ljudska prava, civilno društvo, ekonomsku integraciju, okoliš i energiju. Ova potpora provodi se u suradnji sa EU ili kao dodatak naporima koji se poduzimaju u sklopu Europskog instrumenta za susjedstvo (ENI) i Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA). Temelj za raspodjelu švedskih sredstava čine EU izvješća o pojedinim zemljama partnerima, napredak u pridruživanju u EU i procjena Veleposlanstva.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Švedske **alocirala je €17.22 milijuna i isplatila €16.88 milijuna u 2018. godini u formi granta** u sljedeće sektore: Demokracija i upravljanje, Konkurentnost i inovacije, Vladavina prava i temeljna prava, Okoliš i klimatske politike, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike i Poljoprivreda i ruralni razvitak.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U prethodno navedenoj Strategiji suradnje utemeljenoj na rezultatima navedeno je kako će aktivnosti u sklopu angažmana na Zapadnom Balkanu biti usmjerene u tri glavna područja.

Prvo područje doprinosi povećanoj ekonomskoj integraciji s EU i ekonomski razvitak. Ovo uključuje jačanje administrativnih kapaciteta institucija i konkurentnost malih i srednjih poduzeća.

Drugo područje fokusira se na jačanje demokracije, uključujući veće poštivanje ljudskih prava i razvijeniji pravosudni sustav. Ovo područje sastoji se iz nekoliko dijelova, tj. inicijativa koje jačaju lokalnu upravu i približavaju odluke ljudima, pružanje potpore aktivnostima koje povećavaju kapacitet i održivost civilnog društva, procesuiranje ratnih zločina te doprinos koji se daje transparentnim i demokratskim institucijama. Drugi važan aspekt u ovom području doprinosi jačanju prava, priznavanju i poštivanju manjina, ugrožene djece i LGBT lica. Još jedan značajan zadatak u sklopu potpore Švedske je da se doprinese u podizanju svijesti i jačanju ravnopravnosti spolova.

Treće, posljednje područje u kojem se očekuje kako će potpora na Zapadnom Balkanu doprinijeti poboljšanju okoliša i smanjenim utjecajem na klimu. Također se očekuje kako će aktivnosti u ovom području doprinijeti poboljšanom otpornošću na utjecaj na okoliš i klimatske promjene. Ova potpora može doprinijeti inovativnim i ekonomičnim inicijativama za integriranje pitanja okoliša u sveobuhvatnu politiku. Aktivnosti koje se poduzimaju za održive socijalne usluge mogu i trebaju biti dopunjene djelovanjem koje promiče veće ekonomsko, socijalno i ekološki održivo upravljanje prirodnim resursima.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Vlada Švedske sudjeluje u većini inicijativa koordinacije razvojnih partnera, tj. u oblasti Poljoprivrede, kao i forumima razvojnih partnera (Lokalna uprava, Borba protiv korupcije, Vladavina prava, PAR, EU vijećnika) i u ostalim relevantnim sektorskim sastancima. Vlada Švedske u cjelosti podupire sve inicijative kako bi se koordinirale donatorske intervencije i spriječilo preklapanje aktivnosti.

Kontakt informacije:**Veleposlanstvo Švedske**

Adresa: Veleposlanstvo Švedske, Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 276 030

Faks: +387 33 267 060

E-mail: ambassaden.sarajevo@gov.se

Web-adresa: www.sida.se; www.swedenabroad.se

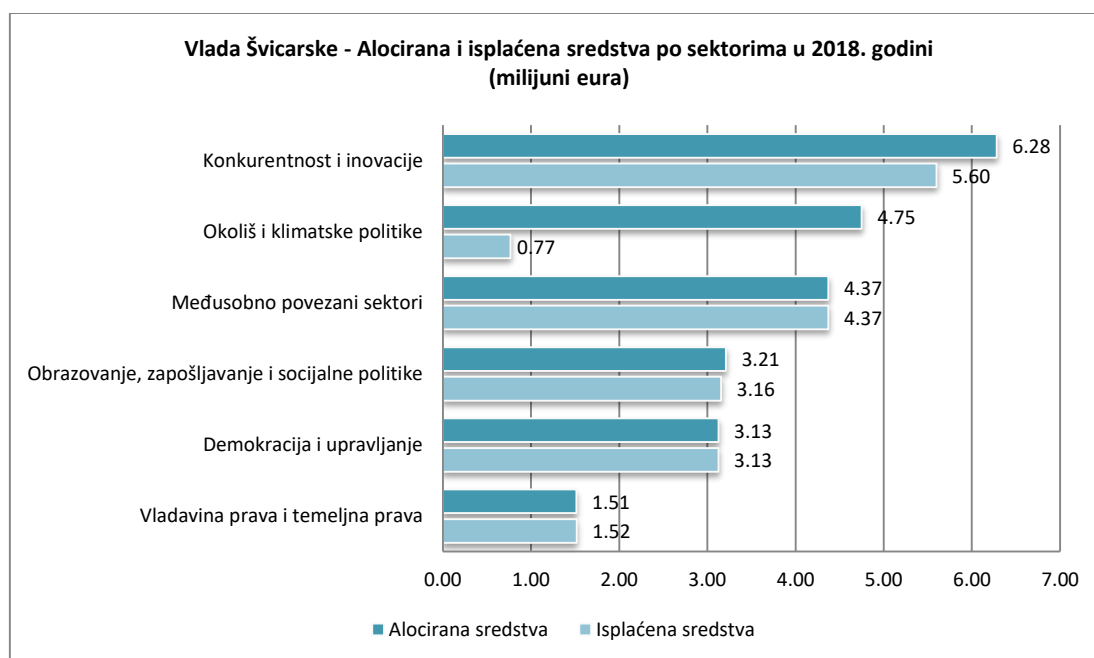
Švicarska

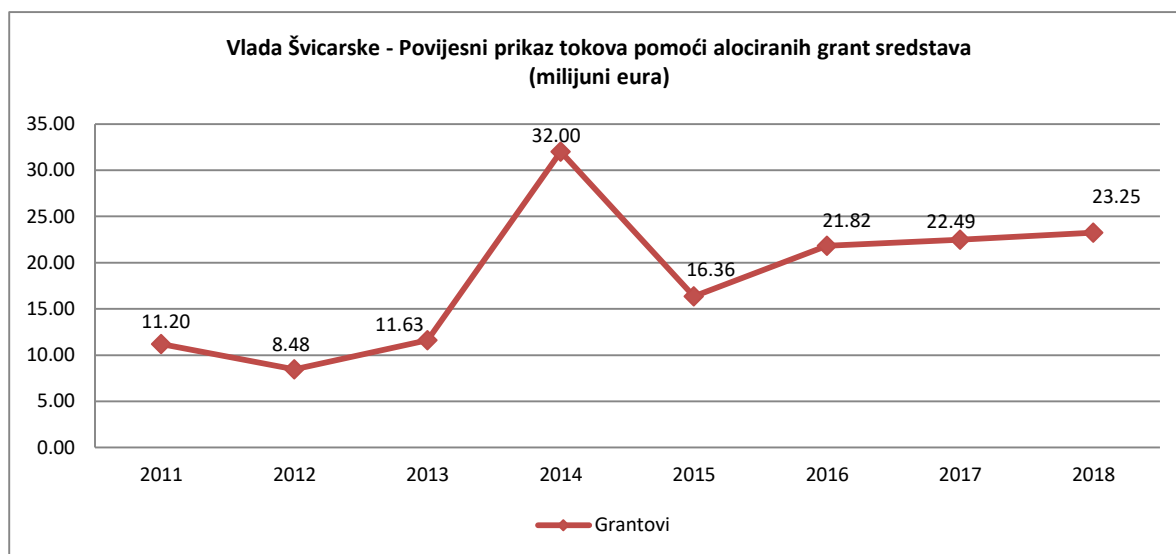
Politički pristup

Vlada Švicarske nastavit će pružati potporu reformama u Bosni i Hercegovini u sklopu Strategije suradnje Švicarske za BiH za razdoblje 2017-2020. Poseban naglasak bit će stavljen na pružanje potpore u cilju uspostave potpornih normativnih okvira na svim institucijskim razinama i pružanje kvalitetnih usluga građanima, odgovarajućih prema njihovim potrebama, posebice najugroženijoj i isključenoj populaciji.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Vlada Švicarske **alocirala je € 23.25 milijuna i isplatila € 18.54 milijuna u 2018. godini u formi grantova** u sljedeće sektore: Konkurentnost i inovacije, Okoliš i klimatske politike, Međusobno povezani sektori, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Demokracija i upravljanje i Vladavina prava i temeljna prava.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U Sektoru demokracije i upravljanja, Švicarski program podržava uspostavu sustava strateškog planiranja razvoja u BiH i uvođenje inovativnih metodologija planiranja i upravljanja na općinskoj razini. Potpora je pružena za poboljšanje rada lokalnih uprava, pristup uslugama za građane, uključujući i socijalno isključene skupine, te veće sudjelovanje građana u relevantnim procesima donošenja odluka. Također se uspostavljaju mehanizmi za inkluzivni pristup uslugama vodoopskrbe. U svim aktivnostima poseban naglasak stavljen je da se osigura ravnopravnost spolova i socijalna uključenost.

U Sektoru okoliša i klimatskih politika, Švicarska zajedno sa KfW pruža potporu za sanaciju sustava vodoopskrbe i odvodnje u gradovima Tuzla i Zenica i priprema se pružiti potporu za izgradnju novih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Gradišci.

U Sektoru vladavine prava i temeljnih prava, Švicarska pruža potporu Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH, s ciljem podizanja učinkovitosti, djelotvornosti i odgovornosti pravosuđa i poboljšanja pristupa pravdi za sve građane. Pristup pravdi za djecu posebice je usmjeren kroz uspostavu funkcionalnog i održivog institucijskog ustroja u Sustavu maloljetničkog pravosuđa u BiH. Potpora državnim vlastima u BiH bit će usmjerena na daljnje poboljšanje upravljanja regularnim i neregularnim migracijama. Konačno, nastaviti će se i potpora za izradu učinkovitih mehanizama za suradnju sa dijasporom, pružanje boljih usluga za dijasporu na različitim razinama, te poslovnu suradnju i prijenos znanja sa dijasporom.

U oblasti zapošljavanja, intervencije će se baviti novim i boljim mogućnostima zapošljavanja putem stvaranja povoljnog ekonomskog okruženja za poslovne subjekte/poduzetnike uz angažman javnog i privatnog sektora, uključujući i dijasporu. Švicarski Projekt zapošljavanja mladih će nastaviti raditi na tri glavna aspekta vezana za tržište rada (nedostatak vještina kao i nedostatak veza i novih radnih mjesta). Nastavit će se razvoj društvenih poduzeća i pružanje potpore za samozapošljavanje mladih i njihovo angažiranje u projektima lokalne zajednice.

U Sektoru konkurentnosti i inovacija, Švicarska svoj angažman nastavlja preko Međunarodnih finansijskih institucija i drugih partnera na stvaranju boljih regulatornih okvira na nacionalnoj i

entitetskim razinama u cilju rasta privatnog sektora i boljih mogućnosti izvoza, kao rezultat transparentnijih i učinkovitijih programa upravljanja javnim financijama. Nastavit će se pružanje potpore za restrukturiranje duga i učinkovite stečajne procedure kako bi se omogućilo zaduženim tvrtkama da sačuvaju radna mjesta i ostanu na tržištu. Bit će pružena pomoć organizacijama koje pružaju potporu poduzećima u razvoju učinkovitih usluga za promicanje izvoza koje su orijentirane prema klijentima. Savjetodavne usluge koje općine daju prezaduženim građanima i dalje će biti podržane, čime se povećava financijska pismenost populacije. Švicarska također podržava inovacije kroz unapređenje poduzetničkih eko sustava i pružanje potpore za osnivanje *start-up* poduzeća.

U Međusobno povezanim sektorima, potpora se pruža reformama u Sektoru zdravstva i poboljšanju usluga primarne zdravstvene zaštite. Aktivnosti su usmjerene na promicanje zdravlja, promjenu stava populacije prema zdravlju, te ograničavanje troškova zdravstvenog sustava. Ojačana je uloga lokalnih zajednica u kreiranju okruženja koje promiče zdravlje. Uspješno razvijeni modeli sestrinske skrbi u zajednici pokrivaju čitavu zemlju. Nastavlja se i pružanje potpore službama mentalnog zdravlja u zajednici kao i unapređenju obrazovanja medicinskih sestara i usluga koje pružaju medicinske sestre. Potpora se također pruža za jačanje nacionalnih kapaciteta za protuminsko djelovanje i razminiranje u devet zajednica. Također, potpora u formi malih grantova pruža se za inicijative civilnog društva, javne i privatne organizacije, uključujući izgradnju institucijskih kapaciteta, rješavanje potreba ugroženih skupina (poseban fokus stavljen je na mladež i djecu, starija lica, Rome, lica s invaliditetom) i promicanje ravnopravnosti spolova.

U srednjoročnom razdoblju, fokus i domene intervencije Švicarskog programa suradnje u BiH će ostati iste: lokalna uprava i općinske usluge, ekonomija i zapošljavanje i zdravstvo. U budućnosti poseban naglasak bit će također stavljen na potporu u sprečavanju ilegalnih migracija, ublažavanju klimatskih promjena i na intervencije u borbi protiv korupcije. Aktivno će se istraživati i mogućnosti suradnje sa privatnim sektorom.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Vlada Švicarske sudjeluje u radu sljedećih skupina za koordinaciju rada razvojnih partnera:

- Lokalna uprava
- Jednakost spolova i osnaživanje žena
- Sektor pravosuđa
- Tužiteljska služba
- Sektor obrazovanja
- Zdravstvo

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Švicarske u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 11 (RBBH, zgrada B)

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 275 850

Faks: +387 33 570 120

E-mail: sarajevo@eda.admin.ch

Web-adresa: www.eda.admin.ch/sarajevo

Sjedinjene Američke Države / Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)

Politički pristup

SAD/USAID će povećati neovisnost, odgovornost i učinkovitost sektora pravosuđa putem jačanja kapaciteta institucija sektora pravosuđa u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala.

SAD/USAID će putem svojih programa pomirenja nastaviti pomagati građanima BiH da rade u svim etničkim zajednicama na značajnim društvenim, ekonomskim i političkim pitanjima. Kako bi intenzivnije rješavali pitanje široko raširene korupcije koja prožima politički sustav i ekonomiju BiH, programi USAID-a će se uhvatiti u koštac protiv korupcije koristeći višestruki pristup. Programi USAID-a također će unaprijediti očitovanje BiH prema žrtvama trgovine ljudima i promicati ljudska prava najviše marginaliziranih lica u BiH društvu.

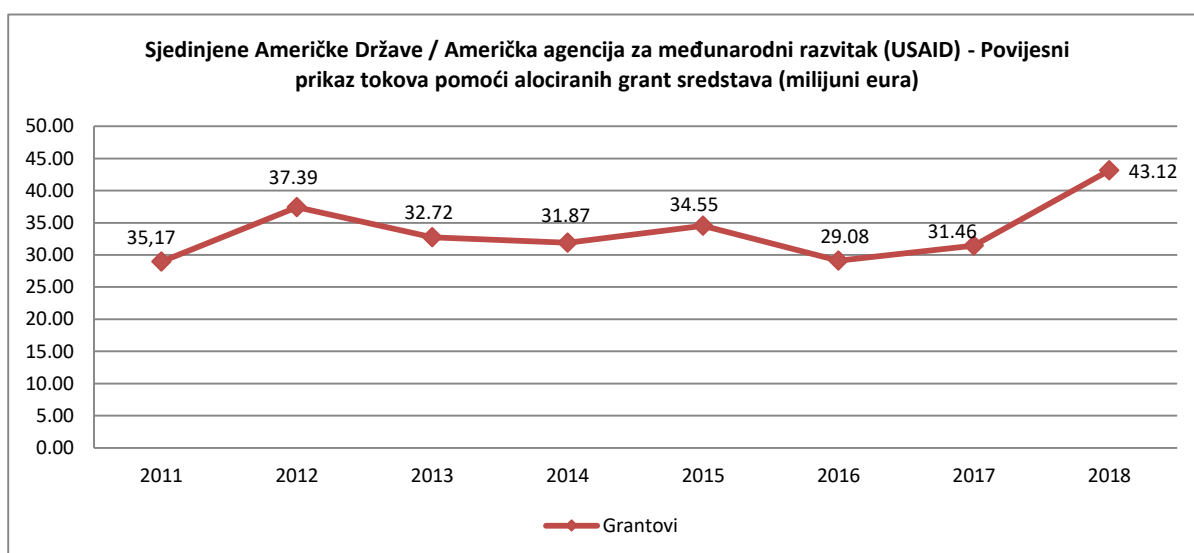
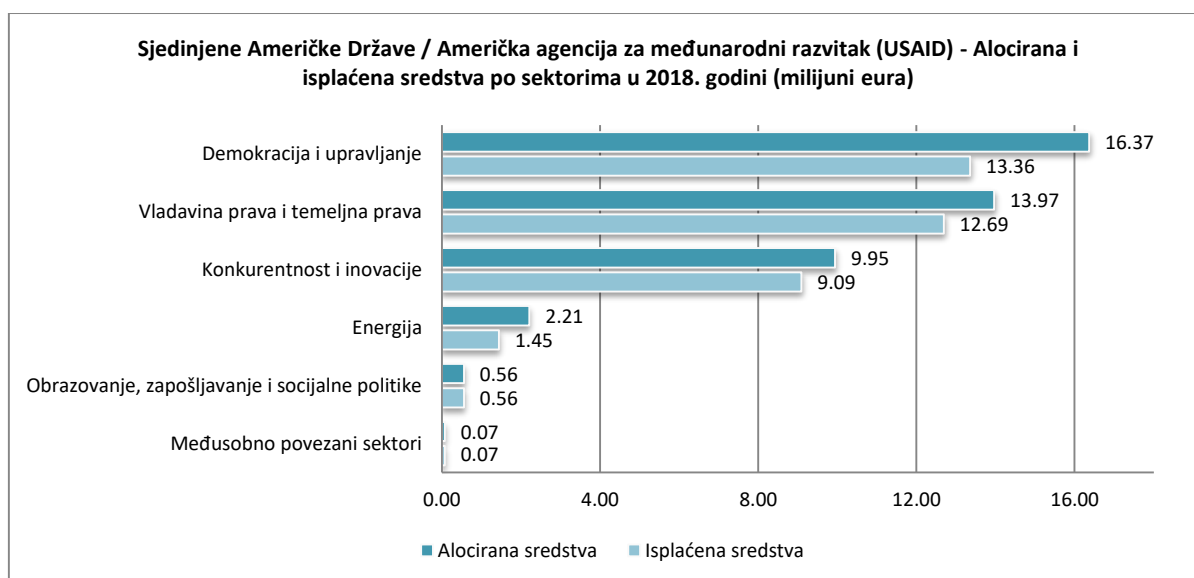
USAID će pomoći partnerima iz BiH vlasti i institucijama javnog sektora da provode politike koje promiču poslovno okruženje koje unapređuju konkurentnost, otvaraju nova radna mjesta i povećavaju dohodak. USAID će također nastaviti podržavati reforme usklađene prema zahtjevima EU i mjerilima Međunarodnog monetarnog fonda kako bi se povećala financijska i fiskalna stabilnost BiH i integracija sa zapadnim financijskim institucijama. Kroz programiranje privatnog sektora, USAID će se baviti konkretnim tržišnim zastojima koji sprečavaju rast i razvoj malih i srednjih poduzeća (MSP), što će rezultirati održivijim stvaranjem novih radnih mjesta, povećanom ekonomskom stabilnošću i većom integracijom sa zapadnim tržištima.

Pomoć SAD/USAID-a omogućit će Bosni i Hercegovini jačanje njene energetske sigurnosti i daljnju integraciju njenog energetskog sektora sa regionalnim i europskim tržištima, sukladno zahtjevima Energetske zajednice.

Obrazovni programi SAD/USAID-a pomoći će u izgradnji zajedničke vizije za sveobuhvatne obrazovne reforme usmjerene na smanjenje etničkih podjela i promicanje tolerancije i različitosti.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID) **alocirali su €43.12 milijuna i isplatili €37.22 milijuna u 2018. godini u formi granta**, u sljedeće sektore: Demokracija i upravljanje, Vladavina prava i temeljna prava, Konkurentnost i inovacije, Energija, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike i Međusobno povezani sektori.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Projekti će se i dalje razvijati sukladno promjenjivim potrebama Bosne i Hercegovine, a promicati će inicijative koje će obuhvaćati i sredstva drugih razvojnih partnera. Sjedinjene Američke Države i Američka agencija za međunarodni razvitak (USAID), provoditi će programe pomoći koji podržavaju napredak zemlje ka usklađenom ekonomskom prostoru, poboljšanoj vladavini zakona, djelotvornim i transparentnim institucijama vlasti sa jakim civilnim društvom i multietničko, tolerantno društvo.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Osoblje Vlade SAD sudjeluje na sastancima opće koordinacije, bilateralnim sastancima i drugim forumima. Osoblje misije Sjedinjenih Država nastaviti će sudjelovati u sastancima koordinacije razvojnih partnera i na sektorskim sastancima uključujući civilno društvo, lokalnu upravu, vladavinu zakona i energiju, kako bi se izbjeglo preklapanje ili dupliciranje aktivnosti.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

140

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država

Adresa: Robert C. Frasure 1

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 704 000

Faks: +387 33 659 722

E-mail: AshworthJM@state.gov

Web-adresa: <http://sarajevo.usembassy.gov>

Američka agencija za međunarodni razvitak (USAID)

Adresa: Robert C. Frasure 1

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 704 000

Faks: +387 33 219 298

E-mail: klarson@usaid.gov

Web-adresa: www.usaid.gov; www.usaid.ba

Ujedinjeno Kraljevstvo / Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)

Politički pristup

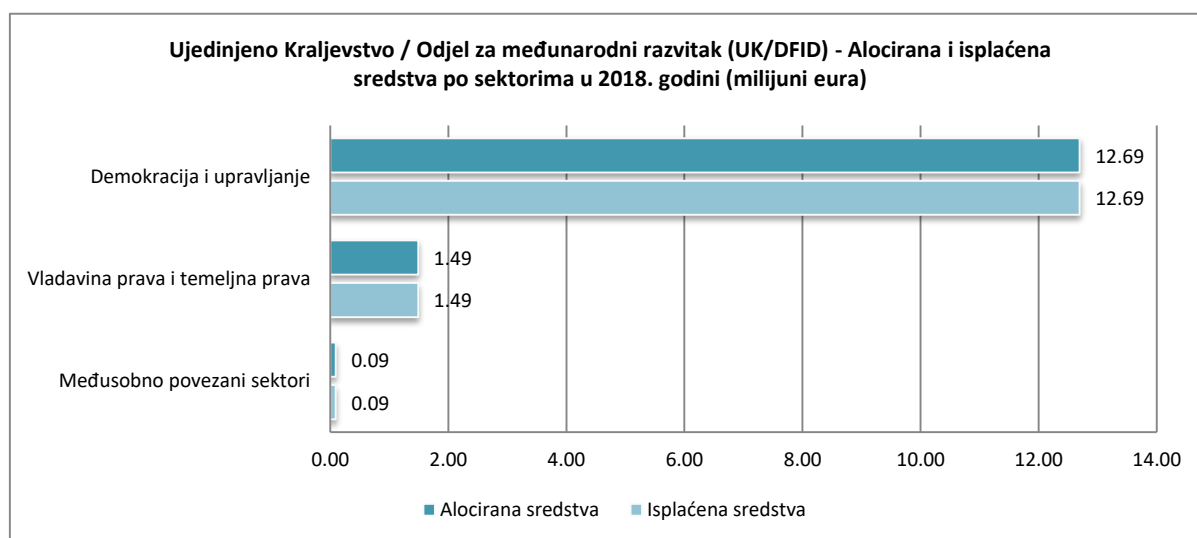
Ujedinjeno Kraljevstvo posvećeno je uspjehu Bosne i Hercegovine na njenom putu euroatlantskih integracija kao jedinstvene, suverene, sigurne i mirne zemlje, te kroz pomoć koju pruža promiče niz društveno-ekonomskih i političkih reformi.

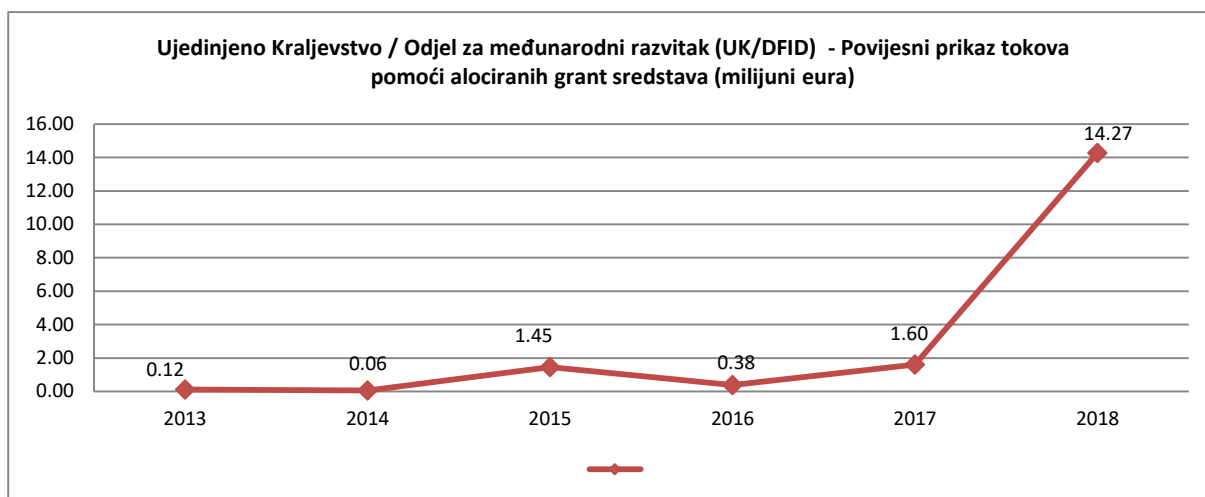
Programske aktivnosti obuhvaćaju brojne oblasti, uključujući:

- Unapređenje upravljanja, transparentnosti i demokracije i smanjenje korupcije;
- Unapređenje poslovnog okruženja;
- Pružanje potpore obrazovanju putem izgradnje digitalnih vještina i kritičkog razmišljanja u školama;
- Jačanje učinkovitosti sustava vladavine prava BiH putem podržavanja reformi u institucijama za vladavinu prava;
- Pružanje potpore BiH kako bi riješila naslijeđe iz prethodnog sukoba kroz identifikaciju nestalih lica, procesuiranje ratnih zločina i pružanje potpore preživjelim;
- Pomaganje zajednicama i institucijama u BiH u sprečavanju i suzbijanju svih oblika nasilnog ekstremizma;
- Pružanje potpore razvitku jakih i neovisnih medija u BiH;
- Jačanje obrambene sposobnosti BiH.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Ujedinjeno Kraljevstvo / DFID **alociralo je € 14.27 milijuna i isplatilo € 14.27 milijuna u 2018. godini formi granta** u sljedeće sektore: Demokracija i upravljanje, Vladavina prava i temeljna prava i Međusobno povezane sektore.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Financijska potpora Ujedinjenog Kraljevstva za aktivnosti u koje provodi u BiH trenutačno je usmjerena putem Fonda za rješavanje sukoba, sigurnost i stabilnost na Zapadnom Balkanu (CSSF), a u čijem okviru putem Fonda za dobro upravljanje. Na Samitu o Zapadnom Balkanu koji je održan 2018. godine, Ujedinjeno Kraljevstvo najavilo je povećanje sredstava za regiju Zapadnog Balkana sa £ 41.00 m u razdoblju 2018-2019 godina na £80.00 m u razdoblju 2020 - 2021 godina. Prioriteti strategije uključuju pružanje potpore u oblastima upravljanja i ekonomskog razvitka, vladavine zakona, demokracije, slobode medija i suzbijanja teškog i organiziranog kriminala.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Vlada Ujedinjenog Kraljevstva sudjeluje u formalnim i neformalnim sastancima za koordinaciju razvojnih partnera, osobito u onima koji su fokusirani na prethodno navedene tematske oblasti.

Kontakt informacije:

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva u Sarajevu

Adresa: Hamdije Čemerlića 39 a

71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 282 200

Faks: +387 33 282 203

Web-adresa: <http://ukinbih.fco.gov.uk/>

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)

Politički pristup

Europska banka za obnovu i razvitak je međunarodna financijska institucija, u vlasništvu 67 zemalja sa pet kontinenata kao i Europske unije i Europske investicijske banke. Misija banke ima za cilj razviti otvorene i održive tržišne ekonomije u zemljama koje su tome posvećene i koje primjenjuju demokratska načela.

Ciljevi EBRD-a usmjereni su na promidžbu tranzicije prema tržišnoj ekonomiji putem ulaganja, najvećim dijelom u privatni sektor, kako bi se mobilizirala značajna izravna strana ulaganja i pružila potpora privatizaciji, restrukturiranju i unapređenju rada općinskih službi. Važno je istaknuti da u sklopu svih svojih aktivnosti, EBRD promiče ekološki snažan i održiv razvitak.

Pristup EBRD-a u rješavanju složenih izazova tranzicije utemeljen je na strategijama, politikama i procedurama. Regionalna raznolikost među državama u kojima ova banka posluje je velika i Banka svoje proizvode i fokus po sektorima prilagođava, kako bi zadovoljila konkretne tržišne potrebe svake pojedine države. Za svaku državu u kojima banka posluje, izrađene su i primjenjuju se pojedinačne strategije.

Nadalje, Banka kroz svoje sektorske politike, formalno utvrđuje strategiju u sljedećim sektorima: agrobiznis, energija, općinska i infrastruktura zaštite okoliša, prirodni resursi, nekretnine, prijevoz, telekom, informatika i mediji.

Do sada, EBRD je najveći institucijski investitor u Bosni i Hercegovini (BiH) sa 159 projekata i kumulativnim obimom poslovanja u iznosu većem od €2,3 milijarde.

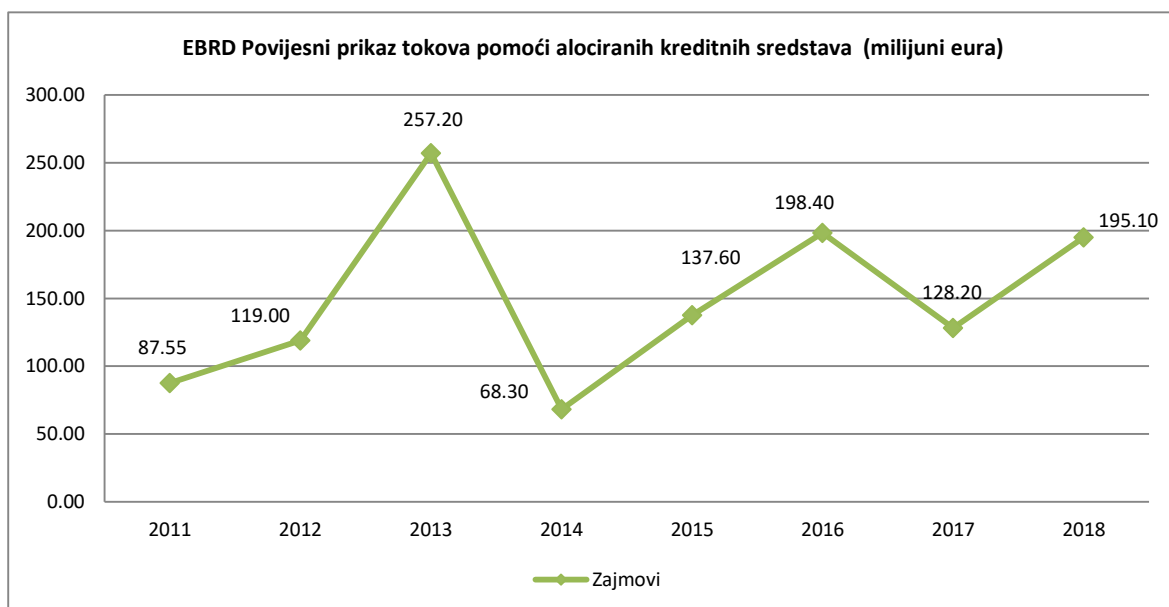
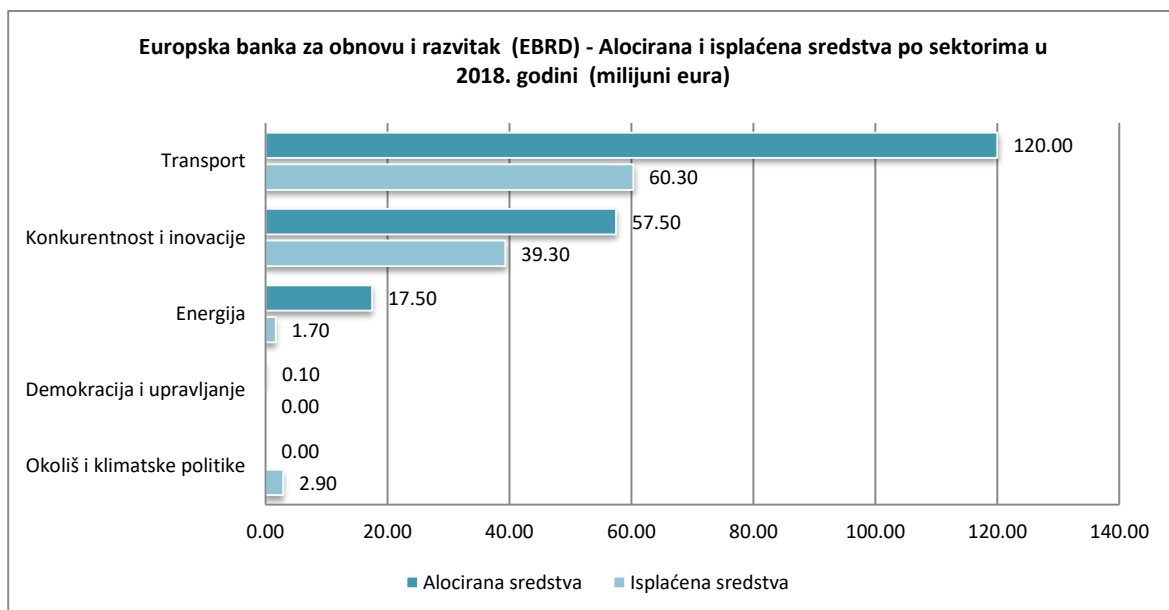
U 2018. godini, EBRD je potpisala sporazume za 15 novih projekata u iznosu od €195.1 m, što je uključivalo projekte koji se provode u javnom sektoru: (i) Financiranje novih dionica autoputa Koridora Vc u Federaciji BiH u iznosu od € 120 m, (ii) Projekt financiranja distribucije električne energije ElektroBijeljina u iznosu od € 7.5 m i (iii) Obnova energetske učinkovitosti bolnice u Zenici u iznosu od € 10.0 m.

U 2018. godini, EBRD je potpisala sporazume za dvanaest projekata u privatnom sektoru u iznosu od € 57.6 milijuna, koji su uključivali ulaganja u lokalne tvrtke kao i MSP poduzeća i kreditne linije ZA energetska učinkovitost sa lokalnim bankama.

EBRD je u 2018. godini krajnjim korisnicima isplatio iznos od € 104.2 m.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD) **alocirala je €195.10 milijuna i isplatila €104.20 milijuna u 2018. godini u formi zajma** u sljedeće sektore: Transport, Konkurentnost i inovacije, Energija, Demokracija i upravljanje i Okoliš i klimatske politike.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Nova petogodišnja strategija za Bosnu i Hercegovinu odobrena je od Odbora direktora EBRD u srpnju 2017. godine.

Strategija formulira sljedeće strateške prioritete u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2017-2022 godina:

- Omogućavanje izgradnje kapaciteta i razvitka privatnog sektora, uz istodobno promicanje komercijalizacije javnih komunalnih usluga i podupiranje privatizacije održivih državnih poduzeća radi povećanja konkurentnosti
- Pružanje potpore razvitku ključnih transportnih i energetske prekograničnih veza s ciljem promicanja integracije s regijom uz istodobno jačanje otpornosti ekonomije i
- Pružanje potpore energetske učinkovitosti i proizvodnji obnovljive energije, uz istodobno pomaganje općinama da unaprijede kvalitetu usluga kako bi se promicala zelena ekonomija

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

U sklopu svojih aktivnosti u BiH, EBRD će nastojati uskladiti svoje poslovanje sa prioritetima lokalnih vlasti i blisko surađivati sa drugim Međunarodnim financijskim institucijama i razvojnim partnerima, uključujući Europsku uniju. Banka će ovu suradnju ostvariti kroz sufinanciranje odabranih projekata i koordinaciju inicijativa vezanih za dijalog o politici.

Kontakt informacije:

Europska banka za obnovu i razvitak

Adresa: U Fra Anđela Zvizdovića 1, B/15

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 257 900

Faks: +387 33 667 950

E-mail: linkesd@ebrd.com

Web-adresa: <http://www.ebrd.com>

Europska unija (EU)

Politički pristup

Glavni strateški cilj pomoći EU ostaje pružanje potpore BiH u njenoj tranziciji iz statusa zemlje potencijalnog kandidata, preko kandidatskog statusa, do punopravnog članstva u Europskoj uniji.

Potpore koju Europska unija pruža Bosni i Hercegovini (BiH) doprinijela je njenim nastojanjima da se zemlja vrati na put reformi nužnih za napredovanje u procesu EU integracija. Bosna i Hercegovina je podnijela zahtjev za članstvo u EU u veljači 2016. godine i na temelju značajnog napretka ostvarenog u Reformskoj agendi, zemlje članice EU su u rujnu od Europske komisije zatražile mišljenje glede tog zahtjeva. Europska komisija nije dala mišljenje u 2017. godini, budući da je u lipnju 2018. godine EK poslala dodatna pitanja vlastima BiH. BiH je u veljači 2019. godine dostavila Europskoj komisiji odgovore na dodatni set pitanja, čime je Europskoj komisiji omogućila da u svibnju 2019. godine dostavi svoje Mišljenje Vijeću EU i Europskom parlamentu o zahtjevu za članstvo u BiH. U Mišljenju je utvrđeno 14 ključnih prioriteta koje zemlja treba ispuniti kako bi bila preporučena za otvaranje pregovora o pristupanju u EU.

Ključni nalazi **Mišljenja o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU i analitičko izvješće** mogu se naći na web stranici Delegacije EU u BiH: <http://europa.ba/?p=63808>

U srpnju 2015. godine, usvojena je sveobuhvatna Reformska agenda koja predviđa niz socio-ekonomskih reformi kao i reforme u oblastima vladavine prava i RJU. Kao dio provedbe Reformske agende i uz potporu EU, uključujući i savjetovanje glede politike i tehničku pomoć, vlasti Bosne i Hercegovine usvojile su i započele provedbu ključnih strateških dokumenata, posebice onih koji se odnose na pravosuđe, borbu protiv korupcije i organizirani kriminal.

Još od 2007. godine, IPA instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) se bavi ispunjavanjem političkih i ekonomskih uvjeta u sklopu Procesa stabilizacije i pridruživanja (SAP) i usuglašavanjem sa europskim standardima, uglavnom kroz potporu Bosni i Hercegovini u uspostavi regulatornih sustava i njenu pripremu za predstrukturalne IPA fondove kao i pružanjem potpore njenom sudjelovanju u programima prekogranične suradnje sa susjednim državama i državama članicama EU.

Kako bi nastavila potporu po pitanju ispunjenja političkih kriterija, EU dodatni naglasak stavlja na dijalog s civilnim društvom, razvitak neovisnih i profesionalnih medija i očuvanje kulturne baštine. IPA pomaže i u borbi protiv korupcije, te podržava Bosnu i Hercegovinu u ispunjenju njenih obveza prema povratnicima, manjinama i ugroženim skupinama i u provedbi Strategije razminiranja.

Nekoliko ekonomskih pokazatelja daju razloga za zabrinutost, uključujući visoku stopu nezaposlenosti i vanjske disbalanse. Pored toga, negativni trendovi u javnoj potrošnji stvaraju prepreke društvenom i ekonomskom oporavku. Kako bi se zemlji pomoglo u ispunjavanju ekonomskih kriterija SAP-a, IPA osigurava potporu za stabiliziranje makroekonomskoga okruženja, te smanjenje javne potrošnje i unapređenje njene kvalitete, kako bi se stvorilo povoljno poslovno okruženje. Reforma obrazovnog sustava i tržišta rada trebala bi doprinijeti u promicanju zapošljavanja. Dodatni sektori kojima je pružena potpora iz ekonomskih uvjeta su trgovina i mala i srednja poduzeća i lokalni ekonomski razvitak.

Do sada, Bosna i Hercegovina je ostvarila samo ograničen napredak u približavanju svoga zakonodavstva i politika rada sa *acquis*-om. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju uvjeta iz SAP-a,

koji se odnose na *acquis*, IPA pruža potporu u izradi i provedbi strategija i politika približavanja i usuglašavanja sa europskim *acquis*-om u oblastima unutarnjeg tržišta, sektorskih politika djelovanja i pravosuđa, slobode i sigurnosti. Potpora se također pruža i u oblastima zaštite okoliša, infrastrukturne kvalitete, carina i oporezivanja.

Bosna i Hercegovina je skoro finalizirala sve projekte iz prve dvije komponente IPA 2017-2013 koje su na raspolaganju BiH od 2007. godine: Komponenta I za potporu u tranziciji i institucijsku izgradnju i Komponenta II za prekograničnu suradnju. Tijekom razdoblja 2007-2013 godina, EU je izdvojila za BiH ukupno €593 milijuna.

Nova generacija Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) – IPA II 2014-2020 dostupna je BiH od kolovoza 2015. godine, kada je potpisan i ratificiran Okvirni sporazum između EK i BiH. Financijska pomoć prema IPA II za BiH za razdoblje 2014-2017, predviđena u Indikativnom strateškom dokumentu (ISP) za BiH, iznosi EUR 165.8 m (pri čemu prosječno alocirana sredstva na godišnjoj osnovi iznose EUR 40 m).

Ova potpora pruža se u četiri sektora:

1. Demokracija i upravljanje
2. Vladavina prava i temeljna prava
3. Konkurentnost i inovacije: lokalne razvojne strategije
4. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike

Ovako ograničena godišnja lokacija sredstava iz IPA II 2014-2017 za BiH proizlazi iz nedostatka sektorskih strategija na razini BiH u sektorima poput okoliša, energije i poljoprivrede i ruralnog razvitka - u kojima su veća sredstva bila namijenjena za dodjelu u sklopu IPA II.

Međutim, usvajanjem Okvirne prometne strategije BiH za razdoblje 2016-2030 u srpnju 2016. godine, EK je ubrzano revidirala ISP 2014-2017 za BiH u studenom 2017. godine i alocirala dodatnih EUR 20 m za nacionalni godišnji program IPA 2017 koji je ukupno iznosio EUR 60.3 m.

Nakon usvajanja strategija na razini BiH u sektorima **okoliša, poljoprivrede i ruralnog razvoja i energije** tijekom 2017 i 2018. godine, EK je omogućeno da revidira ISP II 2014-2020 za BiH, omogućivši tako pružanje potpore svim sektorima predviđenim u IPA II. U tu svrhu, ISP 2014-2020 za BiH revidiran je i usvojen od strane EK 03. kolovoza 2018. godine.

Revidirani dokument ISP 2014-2020 za BiH podržava sljedeće sektore, grupirane na sljedeći način:

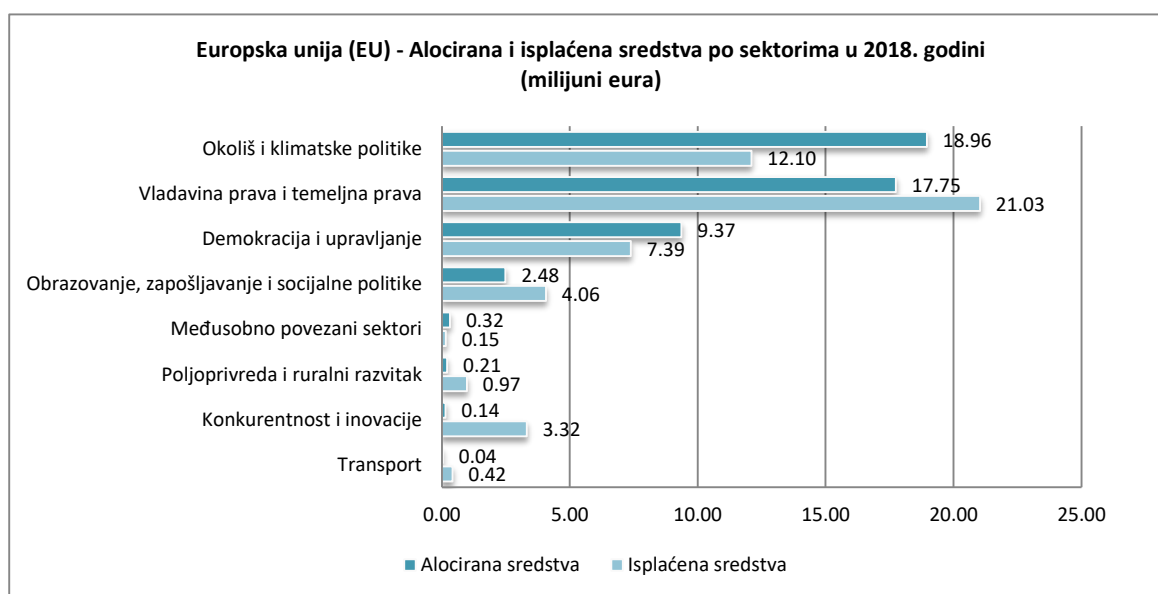
1. Demokracija i upravljanje
2. Vladavina prava i temeljna prava
3. Okoliš, klimatske politike i energija
4. Transport
5. Konkurentnost, inovacije i poljoprivreda i ruralni razvoj
6. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike

Značajno je napomenuti kako je uključivanje novih sektora omogućilo Europskoj komisiji povećanje alokacije godišnjih sredstava za preostale tri godine u sklopu IPA II (2018-2020) za iznos veći od dvostrukog u usporedbi sa prethodnom godišnjom alokacijom, tj. alocirano je više od EUR 100 milijuna za svaku preostalu godinu (ukupno alocirana sredstva iz IPA 2018-2020 iznose EUR 314.9 milijuna).

Revidirani ISP II 2014-2020 za BiH dostupan je na web stranici DG NEAR: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180817-revised-indicative-strategy-paper-2014-2020-for-bosnia-and-herzegovina.pdf>

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Europska unija (EU) **alocirala je € 49.27 milijuna i isplatila € 49.45 milijuna u 2018. godini u formi granta** u sljedeće sektore: Okoliš i klimatske politike, Vladavina prava i temeljna prava, Demokracija i upravljanje, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Poljoprivreda i ruralni razvitak, Konkurentnost i inovacije, Transport i Međusobno povezani sektori.

U prethodnom grafikonu, vidljivo je da je u 2018. godini EU pružila najveći udjel pomoći u tri sektora: Okoliš i klimatske politike, Vladavina prava i temeljna prava i Demokracija i upravljanje. Pomoć se najvećim djelom odnosila na pružanje kontinuirane potpore mjerama za sprečavanje poplava u općinama pogođenim poplavama, uključujući potporu za regulaciju rijeka u BiH i pripremu BiH za pridruživanje Mehanizmu civilne zaštite EU. Pomoć je također uključivala potporu za izgradnju djelotvornog pravosuđa prilagođenog građanima, kao i za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije u BiH, između ostalog, pružanjem pomoći u provedbi antikorupcijskih strategija u BiH. Usljed priliva migranata koji je zadesio Bosnu i Hercegovinu u drugoj polovici 2018. godine, Europska komisija je brzim usvajanjem Posebne mjere za potporu kao odgovor na situaciju sa izbjeglicama i migranatima u BiH osigurala značajna sredstva za rješavanje migracijske krize u BiH još u ljeto 2018. godine. Tijekom 2018. godine, također je osigurana potpora za jačanje kapaciteta relevantnih BiH institucija u oblastima javne nabave, javne unutarnje financijske kontrole i neizravnog oporezivanja. EU je također pružila potporu za jačanje kapaciteta institucija BiH u drugim oblastima, kao što su: obrazovanje, civilno društvo, sloboda medija, aktivnosti razminiranja, kao i potporu BiH za sudjelovanje u većem broju programa Europske unije.

Pored nacionalnih programa, BiH ima mogućnost korištenja i IPA I Višekorisničkih programa 2014-2020, kojima se pruža potpora mjerama od zajedničkog interesa za zemlje Zapadnog Balkana i

Tursku, poput razvitka infrastrukture, institucijske izgradnje, provedbe Sporazuma o slobodnoj trgovini u središnjoj Europi (CEFTA), borbe protiv organiziranog kriminala, zaštite okoliša, energije, regionalne trgovinske integracije, te prekogranične suradnje.

Višekorisički programi pružaju potporu oblastima od ključnoga značaja za europske integracije kao što su oporezivanje i carine, statistika, javna uprava putem Organizacije za ekonomsku suradnju i razvitak (OECD) - Potpora promicanju uprave i rukovođenja u državama (SIGMA), te horizontalne potpora putem Ureda za razmjenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX). Značajni rezultati višekorisičkih programa uključuju, između ostaloga, suradnju tužitelja u regionu, te uzajamnu pravnu pomoć između sudova, poboljšanu policijsku suradnju, integrirano upravljanje granicama i suradnju po pitanjima migracija. Suradnja je također uključivala potporu *Erasmus +* programima kroz suradnju između sveučilišta IPA zemalja i zemalja članica EU u formi mobilnosti studenata, profesora i sveučilišnog osoblja.

Pomoć u sklopu komponente Prekogranične suradnje, pruža se u svrhu potpore sudjelovanju BiH u IPA 2014-2020 CBC programima BiH - Crna Gora i Srbija - BiH, njenom sudjelovanju u Interreg IPA CBC programu Hrvatska – BiH - Crna Gora 2014 – 2020, u Interreg ADRION programu sa članicama EU i drugim zemljama Zapadnog Balkana (Albanija, Crna Gora i Srbija), Interreg MED programu sa zemljama članicama EU i drugim zemljama Zapadnog Balkana (Crna Gora i Albanija), te u Dunavskom transnacionalnom programu sa zemljama članicama EU i drugim zemljama Zapadnog Balkana (Crna Gora i Srbija), Ukrajina i Moldavija.

Programi IPA II 2014-2020 koji pokrivaju više zemalja predstavljaju novu generaciju IPA Višekorisičkih programa 2007-2013. Oni uglavnom nastavljaju pružati potporu regionalnim strukturama i projektima koji su pokrenuti i utemeljeni u sklopu IPA I Višekorisičkih programa 2007-2013, ali također uključuje značajnu potporu za infrastrukturne projekte u sektorima transporta, okoliša i energetike u sklopu instrumenata Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF). WBIF se uglavnom fokusira na sufinanciranje razrađenih projekata energetske i prometne infrastrukture sa zajmovima međunarodnih financijskih institucija, kao dio Agende povezivanja / Berlinskog procesa za regiju Svjetske banke. Krajnji cilj Agende povezivanja je poboljšanje povezanosti unutar Zapadnog Balkana, kao i između zemalja Zapadnog Balkana i Europske unije i na taj način će poslužiti kao pokretač ekonomskog rasta, novih radnih mjesta i novih ulaganja u regiji.

U posljednjem kvartalu 2018. godine, EK zajedno sa vlastima BiH pokrenula je programiranje za preostale dvije godine IPA II nacionalnih godišnjih programa, tj. Programa IPA 2019 i 2020 za BiH, u ukupnom iznosu od gotovo EUR 200 milijuna.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Europska unija će nastaviti pružati potporu BiH u njenim nastojanjima u oblasti reforme i usklađivanja sa zakonima EU kako bi u cijelosti postala spremna za preuzimanje obveza u sklopu članstva u Europskoj uniji.

U srednjoročnom razdoblju, pomoć EU će nadalje podupirati reformu javne uprave, uključujući jačanje kapaciteta institucija na svim razinama vlasti za pripremu i provedbu Programa ekonomskih reformi, jačanje kapaciteta posebice mladih državnih službenika za pregovore o pristupanju, transpoziciju EU *acquis-a* i provedbu EU politika kao i sudjelovanje BiH u različitim EU programima u

djelokrugu sektora Demokracija i upravljanje. EU će poduprijeti djelotvorno pravosuđe, jačanjem neovisnosti, transparentnosti, učinkovitosti, odgovornosti i naposljetku povjerenja javnosti u pravosudni sustav BiH i jačanjem suradnje između tijela za provedbu zakona i tužiteljstava; pružit će se potpora povećanoj učinkovitosti policijskih agencija radi bržeg prepoznavanja počinitelja kaznenih djela putem poboljšane obrade biometrijskih podataka u Sustavu za automatsku identifikaciju putem otisaka prstiju i dlanova (AFIS / APIS) kao i potporu za unapređenje učinka mandata gender institucijskih mehanizama i ključnog osoblja ovlaštenog za EU integraciju i ravnopravnost spolova u djelokrugu Sektora vladavine prava i temeljnih prava. U sektorima Okoliša i klimatskih politika i Energije, pomoć EU će se usmjeriti na ključne prioritete u sektoru okoliša u oblasti upravljanja vodama, s ciljem ubrzanja reformi i poboljšanja infrastrukture, kako bi se ispunili EU standardi. U sklopu sektora Konkurentnost i inovacije i Poljoprivreda i ruralni razvoj, pomoć EU će se usmjeriti na kontinuiranu potporu poboljšanju konkurentnosti BiH u vanjskoj trgovini, povećanjem međunarodnog i regionalnog opsega trgovinske razmjene BiH. Pomoć EU također će se usmjeriti na povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje, radnih mjesta i usluga u ruralnim područjima, kao i na potporu usklađivanju EU *acquis*-a i provedbu mjera politike u oblastima sigurnosti hrane, veterinarskih i fitosanitarnih standarda.

Pored toga, EU će nadalje pružiti pomoć u aktivnostima razminiranja, jačanjem kapaciteta nacionalnih tijela i operatera za razminiranje, kao i povećanjem broja općina bez mina u BiH.

U dugoročnom razdoblju, pomoć EU će pružati potporu u sljedećim sektorima: Demokracija i upravljanje, doprinoseći provedbi Reforme javne uprave (RJI) i daljnjem razvoju učinkovite i profesionalne javne uprave koja pruža bolje usluge građanima i poduzećima, pružanjem pomoći za izgradnju općih kapaciteta za potporu pristupnim pregovorima i sudjelovanje u EU programima; Vladavina prava i temeljna prava, s aktivnostima vezanim uz kontinuiranu potporu za usklađivanje pravosudnog sustava BiH sa europskim standardima i *acquis*-om i jačanjem neovisnosti, učinkovitosti, odgovornosti i djelotvornosti u sektoru pravde i aktivnostima za ubrzanje procesa tranzicijske pravde kroz potporu u procesuiranju slučajeva ratnih zločina i nalaženje nestalih lica iz sukoba od 1992-1995 godine kao i proces pomirenja; Okoliš i klimatske politike i Energija gdje se prvi put pruža potpora u domeni energije u sklopu IPA II, kako bi se građanima osigurao pristup cjenovno dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji i doprinijelo ispunjavanju obveza BiH prema međunarodnim sporazumima; Transport, provodi aktivnosti koje su uslijedile nakon pomoći pružene u sklopu programa za 2017. godinu, koje će doprinijeti poboljšanju povezanosti unutar zemlje, regije i sa EU povećanjem spremnosti BiH za provedbu prioritetnih transportnih projekata; i konačno sektor Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike koji ima za cilj doprinijeti poboljšanju društveno-ekonomske situacije i životnih uvjeta u BiH putem jačanja prilagodljivosti obrazovanja u odnosu na potrebe tržišta rada, poboljšati internacionalizaciju i mobilnost u visokom obrazovanju, doprinijeti razvoju politika socijalne uključenosti u sportu i predškolskim ustanovama na relevantnim razinama i boljim mogućnostima zapošljavanja u lokalnim zajednicama.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

U cilju unapređenja učinkovitosti i djelotvornosti u pružanju pomoći, kroz koordinaciju rada razvojnih partnera, Europska komisija i zemlje članice EU osiguravaju koordinaciju programa pomoći za koje su nadležni. Ta se koordinacija proširila i na Međunarodne financijske institucije i na ostale razvojne partnere izvan EU. Na razini BiH se redovito organiziraju sastanci koordinacije s Međunarodnim

financijskim institucijama kao i sa razvojnim partnerima iz i izvan EU. Fokus je uglavnom usmjeren na stratešku orijentaciju i nacionalnu i regionalnu dimenziju IPA planiranja i programiranja. Pored toga, u kontekstu IPA odbora, redovito se održava koordinacija između Europske komisije i država članica EU.

Bliska koordinacija se također održava sa Svjetskom bankom, EBRD, EIB, te Njemačkom razvojnom bankom (KfW), posebice u oblastima transporta, energije i okolišne infrastrukture u sklopu kojih EU financira projektiranje, studije, radove i tehničku pomoć koja je potrebna, kako bi se ispunili uvjeti za dobivanje financijskih sredstava od Međunarodnih financijskih institucija (IFIs). Štoviše, EU i Međunarodne financijske institucije surađuju i u sklopu Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF).

Pored toga, EU Delegacija održava redovitu koordinaciju sa drugim razvojnim partnerima, kroz bilateralne sastanke i/ili sektorske radne skupine u oblastima kao što su reforma pravosuđa i maloljetničko pravosuđe, borba protiv korupcije, reforma javne uprave, poljoprivredni i ruralni razvitak, energetska učinkovitost, okoliš, povratak, gender, ljudska prava, socijalna zaštita i obrazovanje, razminiranje, civilno društvo, te u brojnim drugim oblastima. Prethodno opisani mehanizmi koordinacije osiguravaju da pomoć koju pruža EU i drugi razvojni partneri, djeluje u sinergiji, te da se u najvećoj mogućoj mjeri, međusobno nadopunjuju.

EU Delegacija također pruža potporu lokalnim institucijama, kao što su Direkcija za europske integracije BiH i Ministarstvo financija i trezora BiH u njihovim nastojanjima na koordinaciji rada razvojnih partnera.

Kontakt informacije:

Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3a

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 700

Faks: +387 33 666 037

E-mail: delegation-bih@eeas.europa.eu

Web-adresa: <http://www.europa.ba/>

Europska investicijska banka (EIB)

Politički pristup

Europska investicijska banka je financijska institucija Europske unije za dugoročno financiranje investicijskih projekata. Zadatak Banke je da daje doprinos integraciji, uravnoteženom razvitku i ekonomskom i društvenom jedinstvu zemalja članica EU. Europska investicijska banka prikuplja značajan obim financijskih sredstava na tržištima kapitala, koje zatim posuđuje pod povoljnim uvjetima za implementiranje projekata koji unapređuju ciljeve definirane politikom EU. EIB kontinuirano usklađuje svoje aktivnosti sa dešavanjima i promjenama u politikama EU. Operativni plan za razdoblje 2012-2014 je odgovor na okolnosti u okruženju u kojem Europa ima težak zadatak procijeniti negativni utjecaj ekonomske krize dok istodobno pokušava ubrzati svoju tranziciju ka mudrijoj, ekološki odgovornijoj i održivoj ekonomiji.

EIB je na Zapadnom Balkanu aktivan od 1977. godine i danas je jedan od najvećih međunarodnih financijera u toj regiji. EIB je u prosincu 2009. godine zajedno sa Europskom komisijom, Razvojnog bankom Vijeća Europe i Europskom bankom za obnovu i razvitak uspostavio Investicijski okvir za Zapadni Balkan (WBIF), kao zajednički fond za dodjelu grantova i zajedničko kreditiranje prioriteta ulaganja u regiji. Cilj je da se pojednostavi pristup kreditnim sredstvima putem udruživanja i koordiniranja različitih izvora financijskih sredstava i tehničke pomoći.

Od 2000. godine, EIB banka je osigurala kreditna sredstva u iznosu većem od EUR 2.4 milijarde kako bi podržala projekte u Bosni i Hercegovini. Od toga iznosa, ukupno EUR 725 milijuna iskorišteno je za kreditne linije namijenjene za razvitak MSP i poduzeća koja upošljavaju manje od 3.000 uposlenika. Ovo predstavlja ključnu komponentu prioriteta kreditiranja EIB banke.

Dodatnih EUR 582 milijuna iskorišteno je za razvitak transportne infrastrukture zemlje, kako putem regionalnih projekata tako i putem Transeuropske prometne mreže, što predstavlja još jedan prioritet EIB-a. Banka je također izdvojila i EUR 163 milijuna

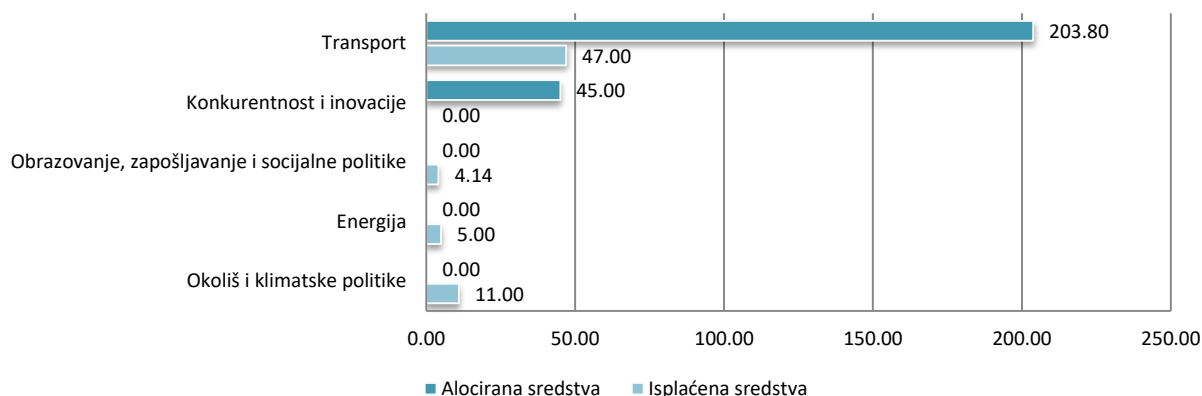
za obnovu i poboljšanje pouzdanosti mreža B-H za prijenos energije. Provedba ovog projekta odvijala se tijekom proteklog desetljeća. (izvor podataka: <http://www.eib.org/projects/regions/enlargement/the-western-balkans/bosnia-herzegovina/index.htm>)

Glavne aktivnosti u 2018. godini⁶

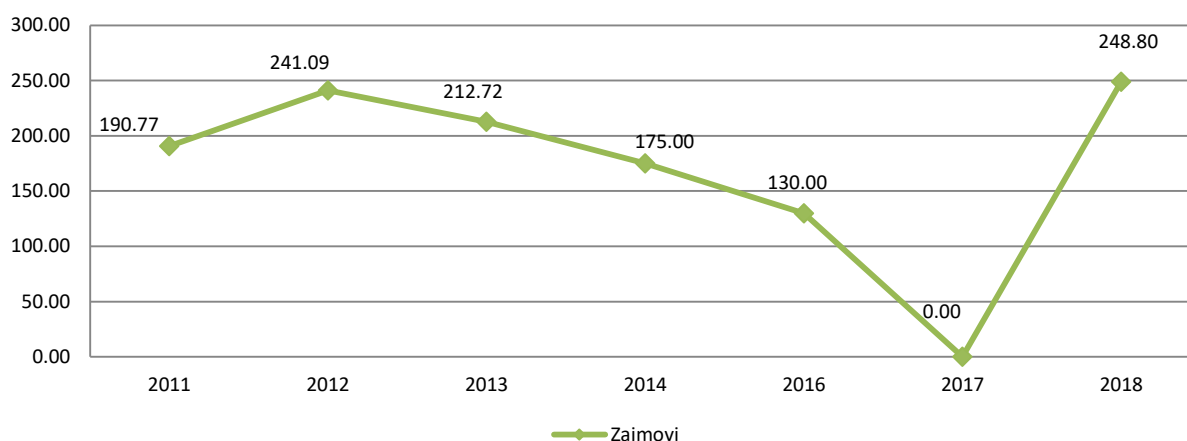
Europska investicijska banka (EIB) **alocirala je €248.80 milijuna i isplatila € 67.14 milijuna u 2018. godini u formi zajmova** u sljedeće sektore: Transport, Konkurentnost i inovacije, Okoliš i klimatske politike, Energija i Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike.

⁶ Profil EIB i alokacije 2018 preuzeti sa <http://www.eib.org/en/projects/loan/list/index.htm?from=2017®ion=3§or=&to=2017&country=BA>, a za isplate u 2018. korišteni podaci MFIT.

Europska investicijska banka (EIB) - Alocirana i isplaćena sredstva po sektorima u 2018. godini (milijuni eura)

EIB Povijesni prikaz tokova pomoću alociranih kreditnih sredstava (milijuni eura)

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Europska investicijska banka, zajedno sa drugim Međunarodnim financijskim institucijama, posebice sa EBRD, Svjetskom bankom i Razvojnem bankom Vijeća Europe kao i drugim bilateralnim razvojnim partnerima, sufinancira značajne projekte u regiji. Banka također nastavlja blisku suradnju sa Europskom komisijom i Europskom agencijom za obnovu, u cilju pripreme i sufinanciranja projekata sa proračunskim sredstvima EU koja su osigurana kroz novi EU Instrument za predpristupnu pomoć (IPA).

Kontakt informacije:

Europska investicijska banka

Adresa: 98-100, boulevard Konrad Adenauer,

L-2950 Luxembourg

Telefon: (+352) 43 79 1

Faks: (+352) 43 77 04

Web-adresa: www.eib.org

Ujedinjeni narodi (UN)

Politički pristup

Partnerski sporazum (Okvir razvojne pomoći Ujedinjenih naroda - UNDAF) između Ujedinjenih naroda i Bosne i Hercegovine odobren je u svibnju 2015. godine za razdoblje od 2015-2019 godine. U srpnju 2018. godine sporazum je produžen do 2020. godine kako bi se bolje uskladio sljedeći UNDAF okvir za Bosnu i Hercegovinu sa izbornim ciklusom u zemlji, ciklusom planiranja EU IPA III, aktivnostima provedbe Ciljeva održivog razvitka (SDGs), kao i procesima unutarnjeg planiranja na državnoj i entitetskoj razini. Provedba ukupnog UNDAF-a predviđjela je **procijenjeni iznos od ukupno USD 264,592,034**. To uključuje okvirni iznos od USD 54.871.620 iz redovnih ili temeljnih sredstava kao i projiciranih USD 78.533.932 iz drugih ili sporednih sredstava. Ukupni procijenjeni manjak financijskih sredstava tijekom osnivanja UNDAF-a iznosio je USD 131.186.482, za koje se očekivalo kako će biti mobilizirana tijekom provedbe UNDAF-a. Od kraja 2018. godine, nakon četiri godine provedbe, **cjelokupni Tim Ujedinjenih naroda u BiH (UNCT) realizirao je sredstva u ukupnom iznosu od USD 250.66 milijuna ili 94,7%** indikativnog petogodišnjeg proračuna UNDAF-a. Očekuje se kako će realizirana sredstva u 2019/2020 godini, sukladno dvogodišnjim (2019/2020) Zajedničkim radnim planovima UN-a iznositi USD 125.3 milijuna, što procjenjuje **ukupnu 6-godišnju vrijednost UNDAF-a na USD 375.96 milijuna**.

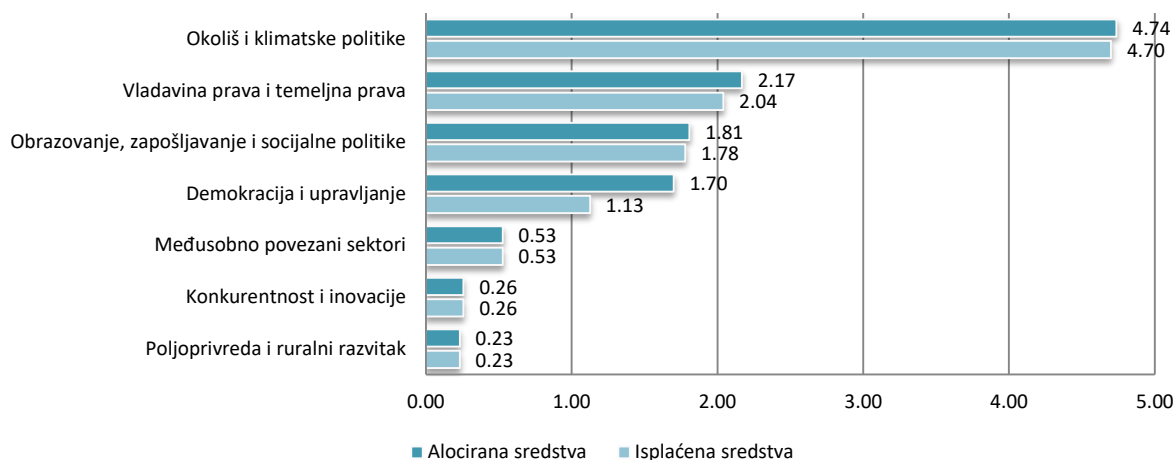
Programski fokus Ujedinjenih naroda u 2018. godini vođen je Zajedničkim radnim planovima UN-a za 2017/2018 godinu, podržanim od Zajedničkog upravnog povjerenstva BiH i UN u svibnju 2017. godine, kako bi se podržala provedba aktivnosti u sektorima dogovorenim u sklopu UNDAF-a za razdoblje 2015-2020: 1) Vladavina prava / Sigurnost ljudi, 2) Održivo i pravedno zapošljavanje i razvitak, 3) Socijalna uključenost i 4) Osnajivanje žena. Strategije koncipirane u UNDAF-u imaju za cilj dosegnuti do najsiriomašnjih i najugroženijih dijelova populacije, a osmišljene su na način da odražavaju predanost UN-a u pružanju pomoći BiH u ispunjavanju njenih obveza glede ljudskih prava, te osiguravaju poštivanje UN-ovih i drugih međunarodnih ugovora ratificiranih od BiH, uključujući Agendu 2030 i Ciljeve održivog razvitka.

Cjelokupni politički pristup UN u BiH i dalje funkcionira na način da osigurava cjelovito vlasništvo nad aktivnostima UN-a u čitavoj zemlji kao i inkluzivan angažman relevantnih vlasti BiH sa različitih razina vlasti. U svom pristupu UN pokušava prevladati postojeći jaz nastao usljed nedostatka procesa strateškog planiranja na razini zemlje i definiranih razvojnih prioriteta i potreba. Tamo gdje je dostupno, koriste se reference i usklađivanje prema postojećim sektorskim strategijama u zemlji kako bi se osigurala tehnička potpora za već utvrđene potrebe i prioritete. Radeći u oba pravca, na izradi politika i provedbi temeljnih inicijativa, UN je jedinstveno pozicioniran na jačanju povezanosti između dva pristupa, pretvaranja projekata u politike i politika u aktivnosti.

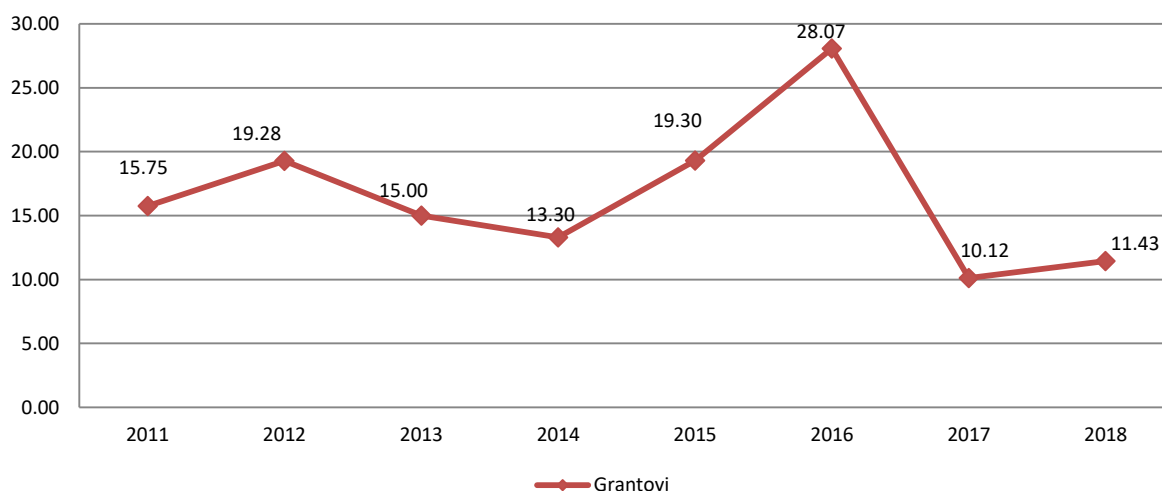
Glavne aktivnosti u 2018. godini

Ujedinjeni narodi (UN) **alocirali su € 11.43 milijuna i isplatili € 10.67 milijuna u 2018. godini u formi granta** u sljedeće sektore: Okoliš i klimatske politike, Vladavina prava i temeljna prava, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Demokracija i upravljanje, Međusobno povezani sektori, Konkurentnost i inovacije i Poljoprivreda i ruralni razvitak. U tom smislu, ovdje je važno napomenuti kako su Ujedinjeni narodi u Bosni i Hercegovini realizirali sredstva u ukupnom iznosu od **€ 47.9 milijuna u 2018. godini**.

Ujedinjeni narodi (UN) - Alocirana i isplaćena sredstva po sektorima u 2018. godini (milijuni eura)

Ujedinjeni narodi (UN) - Povijesni prikaz tokova pomoći alociranih grant sredstava (milijuni eura)

Srednjoročni i dugoročni pristup

U 2019. godini, Ujedinjeni narodi u BiH pokrenuo je postupak pripreme i formuliranja sljedećeg Okvira suradnje UN-a za održivi razvoj (Okvir suradnje) za BiH (formalno poznat kao Okvir razvojne pomoći Ujedinjenih naroda - UNDAF) kao sljedeće strategije partnerstva između vlasti BiH i UN-a u BiH usmjerene ka ostvarenju Agende 2030 i provedbu Ciljeva održivog razvitka u BiH. Sljedeći Okvir suradnje obuhvatit će razdoblje od 2021-2025 godine a pripremat će se u tijesnoj suradnji sa vlastima BiH, međunarodnim partnerima, privatnim sektorom, organizacijama civilnog društva i drugim relevantnim akterima u BiH. Proces pripreme sljedećeg Okvira suradnje provodi se sukladno Mapi puta koja je izrađena i podijeljena sa vlastima BiH u veljači 2019. godine, u kojoj su izložene sve komponente procesa kao i vremenski raspored njihove provedbe. Kroz ovaj proces, UN će preispitati i iznova procijeniti svoj položaj i komparativnu prednost u BiH kako bi se osigurao učinkovit i relevantan doprinos UN-a u realiziranju Ciljeva održivog

razvitka u BiH. Očekuje se kako će Okvir suradnje UN-a odražavati kontekst države tj. njene konkretne potrebe i prioritete u provedbi Agende 2030 i Ciljeva održivog razvitka. BiH spada u zemlje sa visokim srednjim dohotkom sa težnjom da postane članica Europske unije (EU). Istodobno, 23 godine nakon završetka sukoba (1992-1995), BiH se i dalje bori sa svojim procesom izgradnje mira i unutarnjim naporima na uspostavi zajedničke vizije za budućnost zemlje i njenim složenim upravljačkim strukturama. Usljed nedavnih izazova u upravljanju migracijskom krizom kao i emigracijskog vala, osobito mladih ljudi, razvojni kontekst BiH postaje još izazovniji. U smislu ovog novog BiH konteksta, UN će zajedno sa svojim partnerima nastojati definirati odgovarajuće aktivnosti u narednom petogodišnjem razdoblju usmjerene na pomoć BiH vlastima u rješavanju ovih izazova na sustavan i održiv način sukladno Ciljevima održivog razvitka i drugim međunarodnim normama i standardima.

Aktivnosti na koordinaciji razvojnih partnera

Sukladno odredbama UNDAF okvira, Ujedinjeni narodi supredsjedaju i sudjeluju u radu Zajedničkog upravnog povjerenstva, koje koordinira i nadgleda provedbu trenutačnog Okvira pomoći Ujedinjenih naroda za Bosnu i Hercegovinu (2015-2020). Pored toga, Ujedinjeni narodi također su zastupljeni i sudjeluju u koordinaciji razvojnih partnera u oblastima: Lokalnog ekonomskog razvitka, Obrazovanja, u radu Konferencije ministara obrazovanja, Ravnopravnosti i osnaživanja spolova, Razminiranja, Malog oružja i lakog naoružanja, Smanjenja rizika od katastrofa, u radu Koordinacijske skupine za Zemaljski muzej, u oblasti nasilnog ekstremizma i radu Konferencije ministara zdravstva.

Kontakt informacije:

Ujedinjeni narodi (UN)

Adresa: Zmaja od Bosne b.b.

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 293 400

Faks: +387 33 552 330

E-mail: registry.ba@undp.org

Web-adresa: www.ba.one.un.org

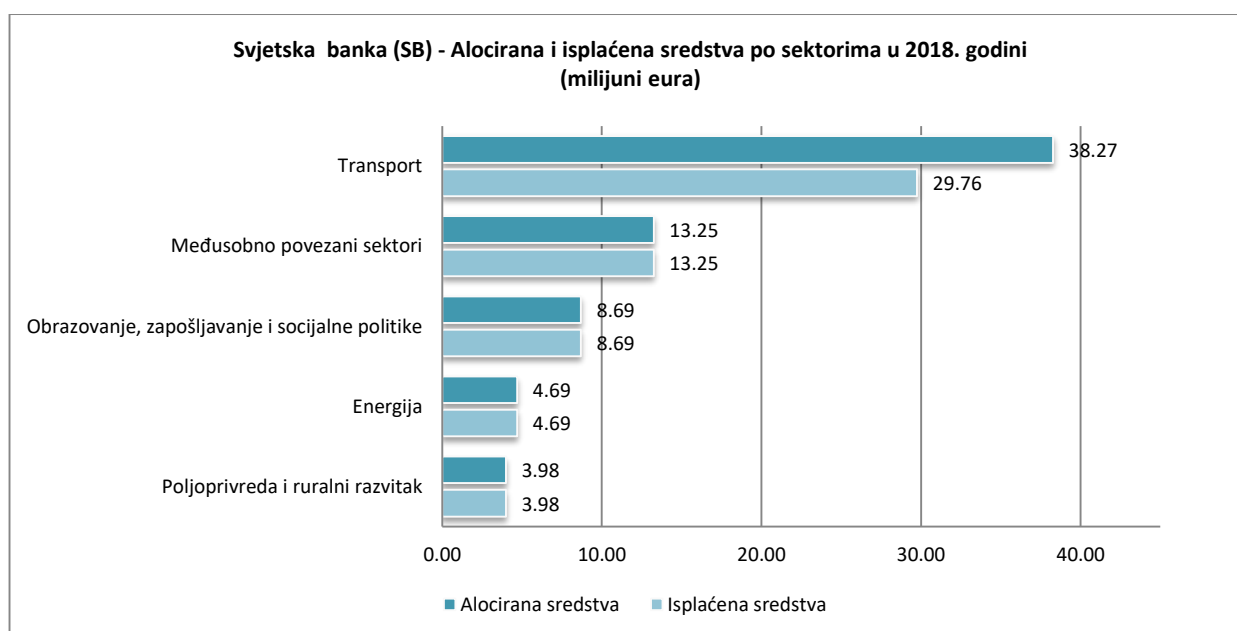
Svjetska banka

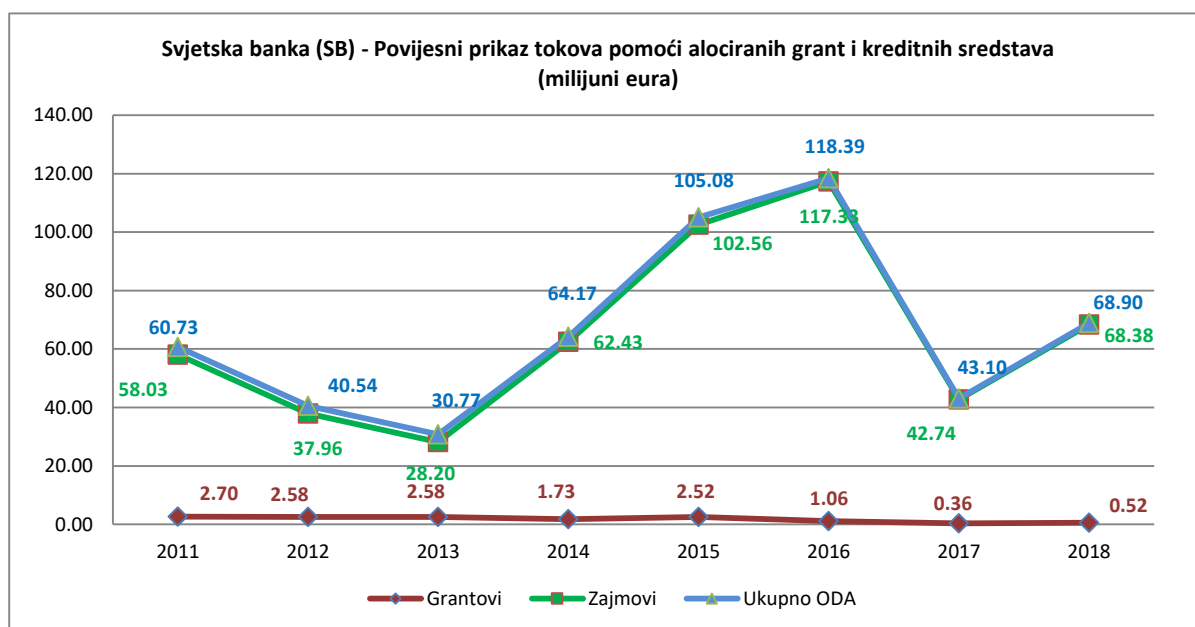
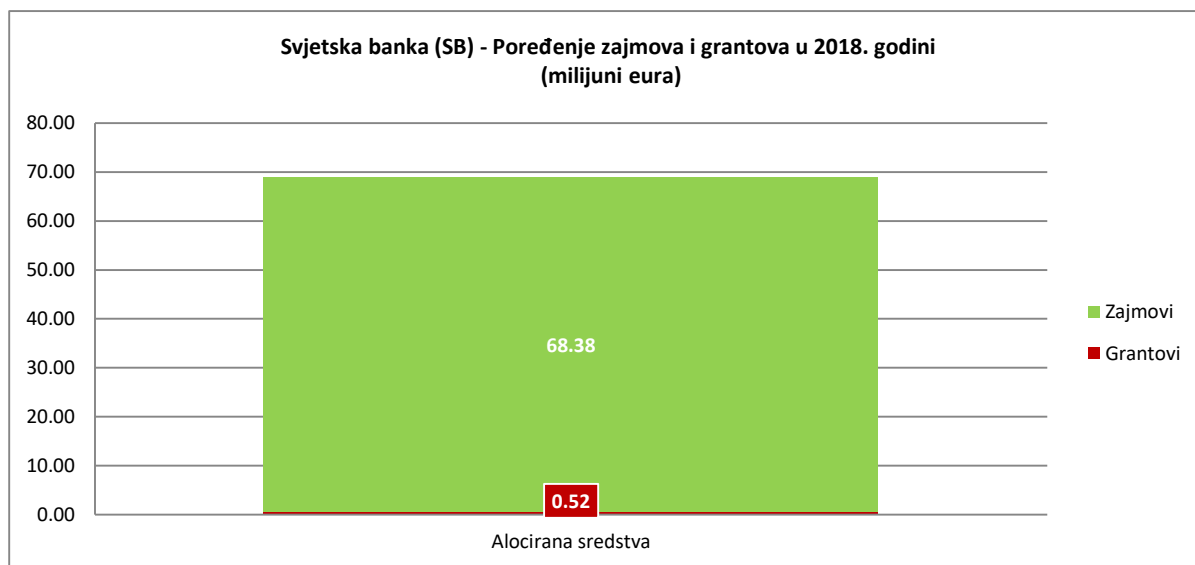
Politički pristup

U prosincu 2015. godine, Odbor izvršnih direktora Grupacije Svjetske banke (GSB), odobrio je Okvir partnerstva sa zemljom za razdoblje 2016-2020 godina za **Bosnu i Hercegovinu**. Putem svog strateškog okvira, Grupacija Svjetske banke usmjeriti će aktivnosti na tri oblasti: povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnog sektora, stvaranje uvjeta za ubrzani rast privatnog sektora i jačanje otpornosti na prirodne nepogode. Potpora u oblasti **povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnog sektora** podrazumjeva poboljšanje upravljanja i učinkovitost javnih financija, jačanje upravljanja i smanjenje fiskalnog tereta državnih poduzeća, te unapređenje u pružanju javnih usluga primjerice u zdravstvu, vodoopskrbi i odvodnji. **Stvaranje uvjeta za ubrzani rast privatnog sektora** podrazumijeva nastavak rada na konkurentnosti i poslovnom okruženju, uključujući izgradnju stabilnijeg i pristupačnog financijskog sektora, posebice za slabe segmente na tržištu, poboljšanja u korporativnom upravljanju i učinkovitosti resursa, kao i potporu za veću fleksibilnost tržišta rada kako bi privatne tvrtke mogle stvoriti više i boljih radnih mjesta, te unapređenje ključne ekonomske infrastrukture, kao što su transport, energija i eventualno informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT). Konačno, u oblasti **jačanja otpornosti na prirodne nepogode**, potpora je uvelike usmjerena na uspješnu provedbu postojećeg portfelja poslova glede upravljanja vodnim resursima, kao i na analitički i savjetodavni rad kako bi se utvrdili ključni izazovi i prilike u upravljanju rizikom od katastrofa i održivom upravljanju prirodnim resursima. **Jačanje uključenosti** predstavlja multidisciplinarnu temu koja prožima cijelu strategiju, a koja otkriva izbor i plan konkretnih aktivnosti kako bi se osiguralo da veliki broj društvenih skupina mogu imati koristi od strukturnih reformi koje podržava program GSB.

Glavne aktivnosti u 2018. godini

Svjetska banka (SB) **alocirala je €68.90 milijuna i isplatila €60.38 milijuna u 2018. godini u formi grantova i zajmova** u sljedeće sektore: Transport, Međusobno povezani sektori, Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, Energija i Poljoprivreda i ruralni razvitak.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Putem svog strateškog okvira, Grupacija Svjetske banke, podržati će reforme u tri oblasti: (1) Povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnog sektora, (2) Stvaranje uvjeta za ubrzani rast privatnog sektora i (3) Jačanje otpornosti na prirodne nepogode. Strateški okvir uključuje multidisciplinarnu temu inkluzije koja će pomoći pri izboru i osmišljavanju konkretnih intervencija u sklopu strategije, kako bi se osiguralo da reforme budu društveno održive, te da ugrožene skupine nisu zapostavljene prilikom otvaranja novih mogućnosti. Od kada je odobren strateški okvir, Svjetska banka je dodijelila pet IBRD zajmova u vrijednosti od USD 321.00 m (jedan zajam za financiranje razvojnih politika i četiri zajma za financiranje investicijskih projekta), ili 43% od izvorno planiranog programa kreditiranja. Reformski su se procesi usporili usljed promjenjenih prioriteta u razdoblju prije lokalnih izbora 2016. godine i općih izbora 2018. godine, te izvorno planirana sredstva zajmova Svjetske banke od USD 750.00 milijuna neće biti u cijelosti

realizirana. U preostalom dijelu ciklusa strateškog okvira, naglasak će biti stavljen na rješavanje sustavnih nedostataka i holistički pristup kako bi se potaknuo rast i kreirala nova radna mjesta. S obzirom na rješavanje sustavnih nedostataka, Svjetska banka će blisko surađivati s vlastima kako bi poboljšala dugoročnu održivost komunalnih usluga i ojačala učinkovitost zdravstvenog sektora. Također, podupirući program rasta i radnih mjesta kroz ciljne ASA, zajmove IBRD-a za poboljšanje poslovnog okruženja i poticanje ulaganja u ključne sektore poput agrobiznisa, proizvodnje i infrastrukture. Tijekom druge polovice ciklusa strateškog okvira, Svjetska banka planira podržati 3 nove operacije i osigurati dodatno financiranje za dvije tekuće operacije u ukupnom iznosu od USD 215.00 m. Time bi se ukupna izdvajanja Svjetske banke povećala na USD 536.00 m ili 71% od izvorno planiranih sredstava.

Oblast u fokusu I - Povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnog sektora. Ostvaren je zadovoljavajući napredak u cilju poboljšanja upravljanja i učinkovitosti javnih financija. Ova oblast će također pomoći u jačanju upravljanja i smanjenju fiskalnog tereta poduzeća u državnom vlasništvu putem Projekta restrukturiranja željeznica u RS. Aktivnosti u sklopu Projekta jačanja sektora bankarstva, pomoći će u provedbi novih zakona o bankarskom sektoru u BiH.

Oblast u fokusu II - Stvaranje uvjeta za ubrzani rast privatnog sektora. Projekt registracije nekretnina završio je aktivnosti u 413 katastarskih općina i ostvario značajan doprinos u ovoj oblasti, kao i Projekt energetske učinkovitosti s krajnjim ciljem povećanja uštede energije do 650,000 MWh, tako doprinijevši cilju unapređenja ekonomske infrastrukture. Očekuje se kako će i Projekt modernizacije cestovnog sektora Federacije također doprinijeti unapređenju ekonomske infrastrukture. U predstojećem razdoblju, ova fokusna oblast doprinijeti će u pružanju potpore konkurentnom poslovnom okruženju i pristupu financiranju kroz projekt u pripremi.

Oblast u fokusu III- Jačanje otpornosti na prirodne nepogode. GEF projekt - Održivo upravljanje šumama i krajolikom postiže zadovoljavajući napredak u obnovi održivih praksi upravljanja zemljištem. Zahvaljujući Projektu hitnog oporavka od poplava, 840,367 ljudi je izravno imalo koristi od isporuke roba u izvanrednoj situaciji kao i obnove 416 regionalnih i lokalnih infrastrukturnih objekata. Projekt razvitka sustava navodnjavanja dosegao je do 5,000 korisnika vode, sa poboljšanim uslugama navodnjavanja, a zajedno sa Projektom zaštite od poplava rijeke Drine dodatno doprinosi ostvarenju ovog cilja jačanja otpornosti na poplave.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

Pored sudjelovanja na sastancima Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF), Svjetska banka također sudjeluje u nekoliko aktivnosti na koordinaciji razvojnih partnera na razini sektora. Pored toga, Svjetska banka održava periodične sastanke koordinacije sa međunarodnim finansijskim organizacijama aktivnim u Bosni i Hercegovini kao i ostalim razvojnim partnerima, kako bi povećala razvojne rezultate različitih programa kroz bolju koordinaciju i partnerstvo.

Kontakt informacije:

Svjetska banka

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B-17

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 251 500

Faks: +387 33 226 945

E-mail: mail_to_bosnia@worldbank.org

Web-adresa: <https://www.worldbank.org/en/country/bosniaandherzegovina>

Međunarodna finansijska korporacija u Bosni i Hercegovini

Politički pristup

Međunarodna finansijska korporacija (IFC), članica Grupacije Svjetske banke, pruža sveobuhvatna rješenja za izazove sa kojima se suočavaju zemlje u razvitku, kroz potporu koja je osmišljena da zadovoljava konkretne potrebe korisnika, osobito u oblastima infrastrukture, proizvodnje, agrobiznisa, usluga i finansijskih tržišta.

IFC najčešće surađuje sa privatnim sektorom na poticanju poduzetništva i izgradnji održivog poslovanja, kroz pružanje savjetodavnih usluga širokog spektra, uključujući socijalne standarde i standarde upravljanja, energetske učinkovitost i lance opskrbe.

Kroz finansijsku potporu kompanijama u privatnom sektoru, IFC im omogućava lakši pristup inozemnim i domaćim tržištima kapitala, dok kroz savjetodavne usluge pomaže iniciranje investicija neophodnih za širenje poslovanja i otvaranje novih radnih mjesta u privatnom sektoru u BiH a time i rast ekonomije.

Bosna i Hercegovina postala je članica i dioničar IFC korporacije 1996. godine. Od tog vremena, IFC je u BiH uložio iznos od US\$ 375 milijuna, uključujući US\$ 23 milijuna mobilizirana od strane IFC partnera. Investicijski portfelj IFC u Bosni i Hercegovini, zaključno sa 31. prosincem 2018. godine, iznosi US\$ 43,33 milijuna.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kroz kombinaciju ulaganja i savjetodavnih usluga, IFC će i dalje surađivati sa klijentima u strateškim sektorima ključnim za dugoročni održivi razvitak zemlje, s posebnim naglaskom na:

- Finansijski sektor, s posebnim naglaskom na mala i srednja poduzeća i kreditiranje energetske učinkovitosti
- Klimatske promjene uključujući ulaganja u sektore infrastrukture i energije
- Agrobiznis sa naglaskom na maloprodaju i proizvodnju hrane
- Proizvodnju sa dodanom vrijednošću
- Poslovnu infrastrukturu s naglaskom na logistiku i distribuciju
- Financiranje nižih razina vlasti s naglaskom na općinsku infrastrukturu i upravljanje otpadom
- Zdravstvo i obrazovanje

IFC korporacija će istražiti mogućnosti pružanja potpore kroz izravna ulaganja u realni sektor, općenito u proizvodnju, agrobiznis, usluge, ekonomsku infrastrukturu i tvrtke u poteškoćama. Savjetodavni rad podupirat će reformske napore BiH vlasti usmjerene prema povećanju aktivnosti u privatnom sektoru i sudjelovanje u ekonomskoj djelatnosti zemlje. Savjetodavni rad IFC-a bit će primarno usmjeren na bolje poslovno okruženje, smanjenje birokracije za poslovne subjekte, poticanje održivih tvrtki uspostavom suvremenih stečajnih režima, smanjenje administrativnog tereta, jačanje politike i promocije ulaganja, uvođenje naprednih režima za olakšavanje trgovine, daljnju konsolidaciju mikrofinancijskog sektora, pružanje potpore razvitku kvalitetne infrastrukture za poticanje izvoza i pomaganjem tvrtkama.

Aktivnosti na koordinaciji rada razvojnih partnera

IFC korporacija aktivno koordinira svoje aktivnosti sa drugim razvojnim partnerima gdje je to potrebno u konkretnim sektorskim oblastima ili u pitanjima na razini politike. Posebno, IFC je uključen u koordinaciju aktivnosti glede provedbe Reformske agende sa EU i ključnim međunarodnim finansijskim organizacijama u zemlji.

Kontakt informacije:

Međunarodna finansijska korporacija

Adresa: Zmaja od Bosne bb, Raiffeisen building (B building):

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 251 555

Faks: +387 33 217 762

E-mail: ivujevic@ifc.org

Web-adresa: <http://www.ifc.org>

Izvešće Pregled aktivnosti razvojnih partnera 2018 (DMR 2018) pruža sveobuhvatan pregled projekata i programa koje su sredstvima Službene razvojne pomoći (ODA pomoć) podržale članice Foruma za koordinaciju razvojnih partnera (DCF), kao i informacije o najnovijim razvojnim aktivnostima i reformama provedenim u prioritetnim sektorima razvitka u Bosni i Hercegovini, u razdoblju 01. siječanj 2018.– 31. prosinac 2018. godine.

Ministarstvo financija i trezora BiH predlaže da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donese sljedeće zaključke:

- 1. Usvaja se Izvešće „Pregled aktivnosti razvojnih partnera 2018“.**
- 2. Zadužuje se Ministarstvo financija i trezora BiH da nastavi s aktivnostima daljeg jačanja suradnje sa razvojnim partnerima u Bosni i Hercegovini u cilju učinkovitijeg korištenja ODA pomoći, a sukladno prioritetima Bosne i Hercegovine i načelima definiranim u Globalnom partnerstvu za učinkovitu razvojnu suradnju.**
- 3. Zadužuje se Ministarstvo financija i trezora BiH da „Pregled aktivnosti razvojnih partnera 2018“ objavi na službenim internet stranicama Ministarstva i Foruma za koordinaciju razvojnih partnera.**

1. Priopćenje Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji;
2. Analitičko izvješće u prilog dokumentu Priopćenje Komisije Europskom parlamentu i Vijeću – Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji;
3. Reformska agenda za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2015-2018. godina;
4. Godišnje izvješće o provedbi Višegodišnjeg akcijskog plana za utemeljenje regionalnog ekonomskog prostora zemalja Zapadnog Balkana;
5. Komunikacijska strategija za informiranje javnosti o pristupanju Bosne i Hercegovine Europskoj uniji;
6. Okvirna energetska strategija Bosne i Hercegovine do 2035. godine;
7. Strateški plan ruralnog razvitka Bosne i Hercegovine za razdoblje 2018-2021. godina;
8. WB Group – Zapadni Balkan Redovito ekonomsko izvješće br. 14 – Veći, ali krhki rast;